شانۆنامە و گفتوگۆ

ناوی کتێب: شانۆنامە و گفتوگۆ

نووسینی: کۆمەڵێ نووسەر

وەرگێڕانی: عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)

بابەت: شانۆ

پێداچوونەوەی زمانەوانی: نەورۆز حاجی سەیدگوڵ

مۆنتاژی کۆمپیوتەر: سەیران عەبدولرەحمان فەرەج

دیزاینی بەرگ: ئارام عەلی

تیراژ: 500 دانە

نرخ: 4500 دینار

دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم

چاپی یەکەم: ساڵی 2012

کوردستان ــ سلێمانی

www.serdam.org

بۆ پەیوەندیکردن بە زنجیرەی کتێبەوە: kteb@serdam.org

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانەگشتییەکان ژمارە (1152) ی ساڵی 2012 پێدراوە

(مافی لە چاپدانەوەی بۆ دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم پارێزراوە)

شانۆنامە و گفتوگۆ

(سامۆئێل بێکیت – ئێدوارد ئەلبی – ئۆجین ئۆنێڵ– دۆن ئیلیلۆ
بێتی کێڵەر – هارۆڵد پینتەر – ئۆجین یۆنیسکۆ – هۆمەر هانسن)

وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە:

عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)

سلێمانی 2012 201122222

ناواخن

1- پێشکەشە	7
2- دەستپێک	9
3- شانۆگەری وەرە و برۆ- سامۆئیل بێکێت	17
4- شانۆگەری هەناسە- سامۆئیل بێکێت	24
5- شانۆگەری کارەسات- سامۆئیل بێکێت	26
6- شانۆگەری چی؟ کوێ؟- سامۆئیل بێکێت	35
7- شانۆگەری پێش قاوەڵتی- ئۆجین ئۆنێڵ	51
8- شانۆگەری ئاهەنگی چا خواردنەوە- بێتی کێڵەر	72
9- شانۆگەری کەلێن- ئۆجین یۆنسکۆ	88
10- شانۆگەری ساغکردنەوەی دوایین دانە- هارۆڵد پینتەر	105
11- شانۆگەری ڕەش و سپی- هارۆڵد پینتەر	110
12- شانۆگەری سندوقی لم- ئێدوارد ئەلبی	119
13- شانۆگەری مەرگی بەسێ سمیس- ئێدوارد ئەلبی	131
14- شانۆگەری ناودار و لاو- ئێدوارد ئەلبی	183
15- شانۆگەری نهێنییەک لەناوجەرگەی ژیانێکی ئاساییدا – دۆن دیلیلۆ	198
16- شانۆگەری کۆمەڵگە - هۆمەر مانسن	204
17- چاوپێکەوتنی ئەندریە بێکا لەگەڵ شانۆنامەنووسی کەنەدی ئێڵن چۆڕلی	217
18- چاوپێکەوتنی مایک کوڵمان لەگەڵ شانۆنامەنووسی ئەمریکی ئەمیری بەراکە	223
19- چاوپێکەوتنی سارا کاسیدی لەگەڵ ئان – ماری	233

مەکدۆناڵد
20- چاوپێکەوتن لەگەڵ شانۆنامەنووسی کەنەدی ڕۆن مۆرین 239
21- چاوپێکەوتنی ستیڤن دروکمان لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی 249
22- چاوپێکەوتنی تینا – تارا پێترۆڤا لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی 257
23- چاوپێکەوتنی ئەکادیمیای دەستکەوتی ئەمەریکی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی 262
24- چاوپێکەوتنی بێری فۆکس لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی 283
25- پرۆفایلی عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ) 292

پێشکەشە

* بە نووسەری شانۆگەری " خۆشەویستی ئەبیدۆس" یەکەمین شانۆگەری میسۆدۆلۆژی لە مێژوودا، کە لە میسر هاتۆتە نمایش کردن.

* بە تیسپیس یەکەمین ئەکتەر و یەکەمین شانۆنامەنووس لە مێژووی مرۆڤایەتی.

پێشگۆتن

سەرەتا ئەمەوێت ئەوە بڵێم، مەبەست لەم پێشگۆتنە ناساندنی نووسەرانی ناو ئەم کتێبە نییە، ئەو نووسەرانەی کە خوێنەر لەم کتێبەدا ڕووبەڕوویان دەبێتەوە نەک هەر نەناسراو نین، بەڵکو هەندێکیان لەهەرە ناودارەکانی دونیای نووسین و شانۆن. ئێدوارد ئەلبی و سامۆئێل بێکیت و ئۆجین ئۆنێل و هارۆڵد پینتەر لەئاستی جیهاندا هێندە ناسراون کە نە پێویستیان بە کەسێکی وەکو منە بیانناسێنێت و نەمنیش بەنیازم لەم پێشگۆتنەدا ئەو شانۆنامەنووسانە بخەمە بەر باس و لێکۆڵینەوەی هونەری و بونیادی. ئامانج لەم کورتە پێشگۆتنە باسکردنێکی کورتی چۆنیەتی دروستبوونی ئەم کتێبەیە.

ئەم کتێبە بریتییە لە چواردە شانۆگەری و هەشت چاوپێکەوتن کە لە سەرچاوەی جیاجیاوە وەرمگێڕاون و پاشانیش بە هۆی گەڕان لەسەر تۆڕی ئەنتەرنێت هەوڵم داوە کورتەیەک لەژیاننامەی ئەو نووسەرانەش پەیدا بکەم و وەریان بگێڕم. سەرەتا ئەم کتێبە دوو کتێب بوو، شانۆگەرییەکانی ئێدوارد ئەلبی کە کتێبێکی سەربەخۆیە و وەرمگێرا و دواتریش چوار چاوپێکەوتنی ئێدوارد ئەلبیم وەرگێڕا و لەشێوەی کتێبێک ئامادەم کرد بۆ چاپ. شانۆگەرییەکانی تریش کە لێرە و لەوێ وەرمگێڕابوون و لەهەندێ ڕۆژنامە و گۆڤاری کوردیدا بڵاو ببوونەوە ئەویش کتێبیکی تر بوو خەریکی ئامادەکردنی بووم بۆ چاپ. بەڵام کاتێک بینیم کە ئەو دوو کتێبە دەکرێت لەیەک کتێبدا

بگوونجێن، هەستام ئەو کارەم کردو ئەوەی بەردەستیشتان ئەو گونجاندنەیە. واتە ئەم کتێبە لەبنچینەدا کتێبێک نییە تا وەرمگێڕابێ، بەڵکو لەکۆمەڵێ سەرچاوەوە ئەم کتێبە هاتۆتە بوون. خاڵی هاوبەشی نێوان دەقەکان ئەتوانم بڵێم کە دەقە شانۆییەکان ئاو لە ئەبشوردیزمەوە ئەخۆنەوە و گەر هەمووشیان نا، ئەوا زۆربەیان لەو ڕێبازە هونەرییەوە لەدایکبوون و نووسراون. چاوپێکەوتنەکانیش تیشک خستنە سەر کۆشش و ئەزموونی نووسەرگەلێکن لەبواری نووسینی شانۆ. واتە شانۆ و ئاریشەکانی شانۆ، بنەچە و پێکهاتەی ئەو گفتوگۆیانەن کەهەریەک لەتێڕوانینی خۆیەوە و لەگۆشەنیگای تایبەتی خۆیەوە خەریکە تیشک دەخاتە سەر لایەنێکی تاریک و شاراوەی ئەزموون و تاقیکردنەوەکانی. خستنە بەر چاوی ئەو ئەزموونانەش ڕەنگە بەجۆرێک لە جۆرەکان کۆمەکی پرۆسەی نووسین لای نووسەران و شانۆنامەنووسانی کورد بکات. سەبارەت بە تێبینییەکانیش دوو جۆر تێبینی لەم کتێبەدا بەرچاو دەکەون. هەندێکیان لەپەراوێزی دەقەکاندا هەبوون و منیش وەرمگێڕاون و هەندێکی تریشیان خۆم بەپێویستم زانیون و دامناون و لەسەرم نووسیون، تێبینی وەرگێڕ. لەدوا دێری ئەم کورتە پێشگۆتنەشدا ئومێدم ئەوەیە بەم هەوڵە بچووکەم توانیبێتم کەلێنێک لە کتێبخانەی کوردیم پڕ کردبێتەوە و خزمەتێکم بە بزاڤی شانۆ لە کوردستان گەیاندبێت.

عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)

2011

ڤانکۆڤەر- کەنەدا

دەقە شانۆییەکان

چوار شانۆگەریی زۆر کورتی ساموێل بێکێت

- وەرە و بڕۆ

- هەناسە

- کارەسات

- چی؟ لەکوێ؟

دەربارەی سامۆئێل بێکێت

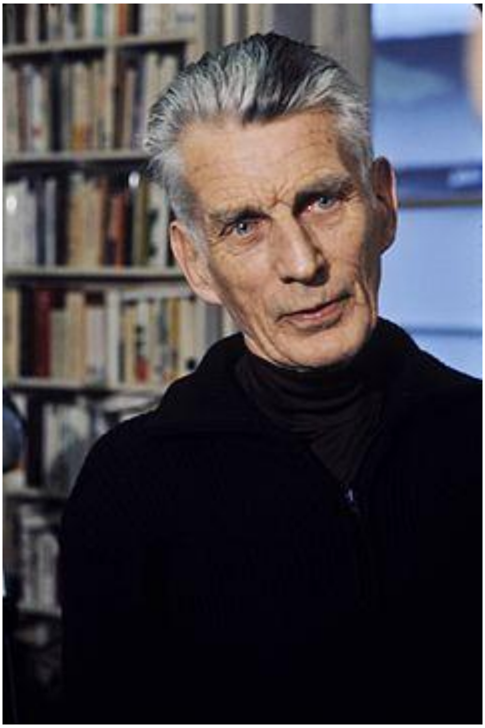

سامۆئێڵ بارکلەی بێکێت -ی نووسەری پێشڕەو و شانۆنامەنووس و ڕۆماننووس و دەرهێنەری شانۆیی لە سیازدەی نیسانی 1906 لە شاری دبلن لە ئێرلەندە لە خێزانێکی پرۆتستانت لەدایک بووە. سامۆئێڵ دووەم کوڕی خێزانەکەیان بووەو لە قوتابخانە زۆر زیرەک بووە و بایەخیشی بە وەرزش داوە. هەروەها حەزی لە تەماشاکردنی فیلمی بێدەنگ هەبووە. وەک قوتابییەک و هاوڕێیەکی جەیمس جۆیس، سامۆئێڵ بە دوا نووسەری مۆدرێنیتە یان یەکەمین نووسەری پۆستمۆدرێنیتە دائەنرێت و هەروەها لە لایەن ماترین ئیشلین بەکلیلی شانۆی ئەبشورد ناوزەد کراوە. بێکێت ساڵی 1969 خەلاتی نۆبڵ بۆ ئەدەب وەرئەگرێت.

سامۆئێڵ لە سالانی نێوان 1923 تا 1927 ئەچێتە کۆلێژی ترینیتی. هەر لەو سالانە بێکێت یەکەمین وتاری ڕەخنەیی خۆی نووسی کە بەرگری بوو لە جەیمس جۆیس و میتۆدی ئیشکردنی جۆیس. ساڵی 1930 سامۆئێڵ ئەگەڕێتەوە کۆلێژی ترینیتی و وانە ئەڵێتەوە. ساڵی 1931 واز لە وانە گوتنەوە ئەهێنێ و دەستدەکات بە سەفەرکردن بە ئەوروپادا. ئەچێتە لەندەن و دواتریش کۆمەڵێ وتار بلاو ئەکاتەوە. بێکێت لە ساڵی 1935 کۆمەڵە شیعرێک بلاو ئەکاتەوە. ساڵی 1940 لە ئەنجامی داگیرکردنی فەڕەنسا لە لایەن ئەڵمانیاوە، پەیوەست ئەبێت بە هێزەکانی بەرگری فەڕەنساوە. سامۆئێڵ زۆرتر بە زمانی فەڕەنسی ئەینووسی و هەر خۆشی وەری ئەگێڕایە سەر زمانی ئینگلیزی. بێکێت جگە لە وەرگێڕانی پێنج کتێب، بیست شانۆگەری و هەشت ڕۆمان و هەشت کورتە ڕۆمان و شەش کۆمەڵە شیعر و پێنج کۆمەڵە کورتە چیرۆک و چوار کتێبی نووسیوەو بلاوکردۆتەوە.

وەرە و بڕۆ

شانۆگەرییەکی یەک -پەردەیی کورت
سامۆئێلْ بێکێت، ئەم شانۆگەرییەی پێشکەش کردووە بە جۆن کالْدەر

ئـەم شـانۆگەرییە لـە سـەرەتای سـاڵی 1965 بـە زمـانی ئینگلیـزی نووسراوە. یەکەمجار بە زمانی فەڕەنسی لە پاریس لە ساڵی 1966 لەلایەن ئەدیسۆنس دی مینویت بڵاوکراوەتـەوە. بـەزمانی ئینگلیـزیش یەکـەمجار لـە لەندەن لە ساڵی 1967 لە لایەن کالْدەر و بۆیەرس بڵاوکراوەتەوە. بە زمانی ئەڵمانیش بۆ یەکەمجار بە ناوی 'وەرە و بچۆ ژوورەوە' بەرهـەم هێنـراوەو لـە وەرگێڕانی 'ئێلمار تۆپهۆڤن' بووە و لـە 14ی جـانیوەری 1966 لـە بـەرلین نمایش کراوە. بە زمانی ئینگلیزیش لە 28ی شوباتی 1968 لەسەر شـانۆی 'پیکۆک' لە دوبلن پیشاندراوە و پاشـانیش لـە لەنـدەن لـە 9ی دیسـەمبەری 1968 و دواتریش لە هۆڵی فێستیڤاڵی ڕۆیاڵ نمایش کراوە.

کارەکتەرەکان

فلۆ

ڤی

ڕو

(تەمەن دیاری نەکراوە)

لە ناوەڕاستی شانۆکە شانبەشانی یەکتر لە ڕاستەوە بۆ چەپ فلۆ و ڤی و ڕو، دانیشتوون. زۆر وریان، ڕوو لە جەماوەرن. دەستی یەکتریان گرتووە. **(بێدەنگی).**

ڤی: کەی بوو دواجار پێکەوە بووین؟

ڕو: با قسە نەکەین. **(بێدەنگی، ڤی بەلای ڕاستدا ئەچێتە دەرەوە)**

فلۆ: ڕو.

ڕو: بەڵێ.

فلۆ: چۆن لە ڤی تێ ئەگەیت؟

ڕو: تۆزێک گۆڕانی بەسەردا هاتووە. **(فلۆ ئەچێتە کورسیی ناوەڕاست و بە گوێی ڕو ئەچرپێنێ: تۆقیون.)** ئۆی! **(تەماشای یەکتر ئەکەن، فلۆ پەنجەی لەسەر لێوەکانی دائەنێ.)** ئەی هەستی پێ نەکردووە؟

فلۆ: خوا نەیبەخشێ. **(ڤی دێتە ژوورەوە، فلۆ و ڕو پشت لە جەماوەر دەکەن، ڤی لە لای ڕاست دائەنیشێت). (بێدەنگی).** با وەکو جاران دابنیشین. هەروەک چۆن لە شوێنی گەمەی وەیدس خانم دائەنیشتین.

ڕۆ: لەسەر دار دابنیشین. (**بێدەنگی. فلۆ لەلای چەپی شانۆوە ئەچێتە دەرەوە، بێدەنگی.**) ڤی.

ڤی: بەڵێ.

ڕۆ: چۆن فلۆ هەڵ ئەسەنگێنیت؟

ڤی: وەکو خۆیەتی هیچ نەگۆڕاوە. (**ڕۆ ئەچێتە کورسیی ناوەڕاست، بە گوێی 'ڤی'دا ئەچرپێنێ. تۆقیون.**) ئۆی! (**تەماشای یەکتر ئەکەن، ڕۆ پەنجەی لەسەر لێوەکانی دائەنێ.**) ئەی تا ئێستا پێی نەگوتراوە؟

ڕۆ: خوا نەکا یا خوا. (**فلۆ دێتە ژوورەوە، ڕۆ و ڤی ڕوو وەرئەگێڕن. فلۆ لە لای چەپەوە دائەنیشێت.**) (بەو شێوەیە ...دەست ئەگرن).

فلۆ: خەون بینین بە خۆشەویستییەوە. (**بێدەنگی. ڕۆ لەلای ڕاستەوە ئەچێتە دەرەوە. بێدەنگی.**)

ڤی: فلۆ.

فلۆ: بەڵێ.

ڤی: تۆ ڕۆ چۆن ئەبینیت؟

فلۆ: مرۆڤ بەم ڕووناکییەوە بچکۆلەی وا نابینێت. (**ڤی ئەچێتە کورسیی ناوەڕاست، بەگوێی فلۆ دا ئەچرپێنێ. تۆقیون.**) ئۆی! (**تەماشای یەکتر ئەکەن. ڤی پەنجەی ئەخاتە سەر لێوەکانی.**) ئەی خۆی نازانێت؟

ڤی: خوا نەکا یاخوا. (**ڕۆ دێتە ژوورەوە. ڤی و فلۆ ڕوو وەرئەگێڕن. ڕۆ لە لای ڕاستەوە دائەنیشێ. بێدەنگی.**)

ئایا باسی ڕۆژانی ڕابردوو بکەین؟ (**بێدەنگی**) لە دوای چییەوە هاتووە؟ (**بێدەنگی**) دەستمان وەکو جاران بگرین؟

(پاش خولەکێک، دەستیان بەم شێوەیە ئەگرن: دەستی ڕاستی 'ڤی' بە دەستی ڕاستی 'ڕۆ'وە، دەستی چەپی 'ڤی' بە دەستی چەپی 'فلۆ'وە،

دەستی ڕاستی 'فلۆ'ش بە دەستی چەپی 'ڕۆ'. قۆڵی 'ڤی' لەسەر قۆڵی چەپی 'ڕۆ' و قۆڵی ڕاستی 'فلۆ'وەیە. هەرسێ جووتە دەستەکان لەسەر هەر سێ تێک چرژانەکانن. بێدەنگی.)

فلۆ: هەست بە ئەنگوستیلەکان ئەکەم.

(بێدەنگی.)

پەردە دادەرێتەوە.

تێبینییەکان:

ڕیزبەندی جێگاکان

1. فلۆ ڤی ڕو
2. فلۆ ڕو
   فلۆ ڕو
3. ڤی فلۆ ڕو
4. ڤی ڕو
5. ڤی ڕو فلۆ
6. ڤی فلۆ
   ڤی فلۆ
7. ڕو ڤی فلۆ

دەستەکان:

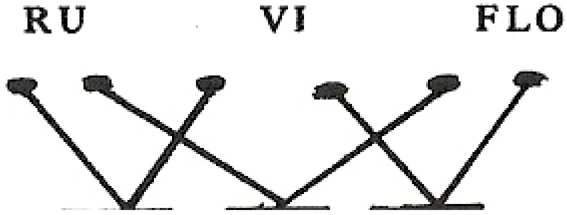

ڕووناکی کزە. لە سەرەوەڕا تەنیا لەسەر شوێنی نواندنەکە ئەدات، باقی شانۆکە تا ئەتوانرێت تاریک بێت.

جلوبەرگ؛ پاڵتۆی درێژیان لە بەردایەو قۆپچەکانیان تاسەر داخراوە. ڕو وەنەوشەیی کاڵ، ڤی سووری کاڵ، فلۆ زەردی کاڵ. یەکی کڵاوێکی بۆری چوونیەکیان لە سەردایە کە هێندە قەراغیان هەیە کە سەر چاویان داپۆشێت. بەجیا لە جیاوازی ڕەنگەکان، هەرسێکیان لێک ئەچن. پێڵاوەکانیان سووکە و لە لاستیکی نەرم دروست کراوە. دەستەکانیان وا داناوە کە بەباشی ببینرێن. هیچ ئەڵقەیان لە پەنجەدا نییە.

کورسی:

کورسییەکی دارینی درێژی بێ-پاڵپشت کە بەشی سێ فیگەر بکات خۆیانی لەسەر بگونجێنن. زۆر بە کەمی دیارە. کە بە تەواوەتی نازانرێ لەسەر چی دانیشتوون.

چوونە دەرەوە:

فیگەرەکان نابینرێن شانۆ بەجێبهێڵن. هەر تەنها چەند هەنگاوێک لە شوێنی ڕوناکییەکە دوور دەکەونەوە. ئەگەر تاریکی بەش نەکات، ئەوا پەنا بۆ داپۆشینی سکرین، یان بە پەردە داپۆشین ببرڕێت. چوونە دەرەوە و هاتنە ژوورەوە لەسەرخۆیە. بێ ئەوەی دەنگی پێ ببیسترێ.

سەرنج:

هەرسێکیان دەنگیان جیاوازە لە یەکتر.

دەنگەکان

کەمترین گونجانیان لەگەڵ بیستندا هەیە. هەموو بێڕەنگن، تەنیا بۆ سێ 'ئۆی' یەکەو دوو دێرەکانی دواتریان.

تێبینی وەرگێڕی کوردی:

1- هەر سێ کاراکتەرەکە لە ڕەگەزی مێن. چونکە ڕاناوەکانی (He/ She) لە زمانی ئینگلیزیدا ڕەگەزیان تێدایە، بەڵام لەزمانی کوردیدا هیچ شتێک نییە بۆ ناسینەوەی ڕەگەزی مرۆڤ تەنها وشەی (ئەو) بەکاردەهێنرێت. مەگەر بڵێی کچەکە یان کوڕەکە، ئەویش (ناو+ ئامرازی دانەپاڵی ی+ کچەکە) بۆ نمونە: وێنەی کچەکە، یان کۆمپیتەری کوڕەکە. یان ناوی کەسەکە بدرکێنرێ، بۆ نمونە: کراسەکەی شیرین، یان چاویلکەکەی سۆران. سەرباری ئەمەش ئەگەر ڕاناوەکان لە دۆخی (حاڵەتی) هەبوویی (Possessive) دا بن لە چەشنی (Her/His) ئەوا لەو دۆخەدا ڕەگەز لە زمانی ئینگلیزیدا دیارە. کەچی لە زمانی کوردی بەهەمان شێوەی ڕاناو کچەکە یان کوڕەکە یان ناوی کەسەکە دەنووسرێ.

2- هێڵکارییەکە تەنها بۆ ڕوونکردنەوە دامناوەتەوە.

هەناسە

ئەم شانۆگەرییە بەزمانی ئینگلیزی نووسراوە، ماوەیەک پێش ناردنی بۆ نیویۆرک لە ساڵی 1969، وەک وەڵامدانەوەیەک بە داخوازی "کێنس تاینان"بۆ بەشداریکردن لە گۆڤاری "ئۆهـ کالکوتا". یەکەمجار تێکستی ئەسڵی لە "گامبیت" ساڵی چوارەم، ژمارە شازدەی ساڵی 1970 بڵاو بۆتەوە. بۆ یەکەمجاریش لەسەر شانۆی 'ئێدن' لە نیویۆرک لە شازدەی حوزەیرانی 1969 دەرهێنراوە، یەکەم نمایشی لە بەریتانیا لە 'کلۆس تیەتەر کلەب' لە گلاسکۆ لە ئۆکتۆبەری 1969دا بوو.

پەردە لائەبرێ

1- ڕووناکییەکی کز لەسەر شانۆ لەگەڵ پاشماوەی جۆرەها زبڵ و خاشاک، بۆ ماوەی پێنچ چرکە.

2- کورتە گریانێکی کز و نیگایەکی خێرا لەگەڵ زیاد بوونی لە سەرەخۆی ڕووناکی کە پێکەوە تا بەرزترین ئاست بۆ ماوەی 10 چرکە، بێدەنگی بۆ ماوەی 5 چرکە.

3- كۆتایی پێهێنان و کەمکردنەوەی ڕووناکی پێکەوە تا نزمترین ئاست. (ڕووناکی تا وەکو دەگاتە سەر ژمارە 1) لە ماوەی 10 چرکەداو گریـانێکی دەستبەجێی وەکو جارەکەی پێشوو، بێدەنگی بۆ ماوەی 5 چرکە.

پەردە دائەدرێتەوە

زبڵ و خاشاک

بە شێوەی ئەستوونی نین. هەموو لەو ناوە بڵاوبوونەتەوە.

گریان

ئامادەو تۆمارکراوبێ. زۆر گرنگە هەردوو گریانەکە بناسـرێنەوەو بەتەواوی بە گەڕخستنی ڕووناکی و هەناسە پێبکات و بکوژێنێتەوە.

هەناسە

بە درێژ تۆمار بکرێن

زۆرترین ڕووناکی

زۆر ڕووناک نەبێت. ئەگـەر0= تـاریکی و 10 = زۆر ڕوونـاک بێـت، ئەوا ڕووناکی پێویستە لە نێوان 3 و 6 لە بەرزبوونەوەو نزم بوونەوەدا بێت.

❊ ❊ ❊

کارەسات

پێشکەشە بە ڤاکلاڤ هاڤێڵ

ئەم شانۆگەرییە لە 1982 بە زمانی فەڕەنسی نووسـراوە، یەکـەمجار لـە فێستیڤاڵی ئاڤیگنۆن لە 1982 نمایشکرا، یەکەمجاریش بە زمانی ئینگلیـزی لە لەندەن لە ساڵی 1984 بڵاو کرایەوە.

دەرهێنەر.... دال

کچە یارمەتیدەری دەرهێنەر.... ئەلیف

پاڵەوان....... پێ

لوک: لێپرسراوی ڕووناکی. لە دەرەوەی شانۆیە.... لام

مەشـق و پـەراوە. دوا دەسـتکاری دوا دیمـەن ئـەکرێت. شـانۆ خاڵییـە. ئەلیف و لام خەریکی ڕێکخستنی ڕووناکین. دالیش تازە ئەگاتە جێ.

دال لـه لای چـەپی بینـەران لـه خـوارەوەی شـانۆ لەسـەر ئەسـکەمیلێکی دەسکدار دانیشتووە، پاڵتۆیەکی خوری و کلێتەیـەکی خوریشـی لـە سـەردایە کـە تـەباو هـاوڕەنگی پاڵتۆکەیـە. تەمـەن و شـێوەی بـەدەن (جەسـتە) زۆر گرنگ نین.

ئـەلیف لـە تەنیشـت دالـەوە ڕاوەسـتاوە. سـپی– پۆشـە. سـەری ڕووتـە. قەڵەمێکی ڕەساسی ناوەتە بـن گوێیـەوە. تەمـەن و شـێوەی جەسـتە گرنـگ نین.

پێ لە ناوەڕاسـتی شـانۆ لەسـەر سـندووقێکی ڕەشـی 18 ئینجی بـەرزدا وەسـتاوە. کڵاوێکـی قـەراغ پـانی ڕەشـی لـە سـەردایە. تـا سـەر قولـەپێی ڕەشپۆشە. پێی پەتییە. سـەری کەوانەییـە. دەستەکانیشـی لـە گیرفانیـدان. تەمەن و شێوەی جەستە گرنگ نین.

دال و ئەلیف لە پێ ورد ئەبنەوە. وچانێکی درێژ.

ئەلیف: (**دواجار**) ڕێک وەکو تەماشاکردنی ئەوە؟

دال: تەقریبەن. (**وچانێک**) بۆچی ژێردانەکە؟

ئەلیف: بۆ ئەوەی ڕیزەکانی پێشەوە نووکی پێکان ببینن.

(وچانێک)

دال: ئەی کڵاوەکە بۆچی؟

ئەلیف: بۆ شاردنەوەی دەموچاو.

(وچانێک)

دال: ئەی کراسی شۆڕ بۆ؟

ئەلیف: تا تەواو ڕەش بنوێنێ.

(وچانێک.)

دال: ئەی پێویستە چی لە ژێرەوە لەبەر بکات؟ **(ئەلیف بەرەو لای پێ ئەڕوات)** بیڵێ.

(ئەلیف دەمی تێکدەئاڵێ)

ئەلیف: جلی شەوانە (جلی خەو).

دال: چ ڕەنگێک بێ؟

ئەلیف: خۆڵەمێشی.

(دال جگەرەیەک دەرئەهێنێ)

دال: شقارتە. (**ئەلیف ئەگەڕێتەوە، جگەرەکە دائەگیرسێنێ، هەر بە پێوەیە. دال جگەرە ئەکێشێ.**) کەللە سەرەکە چۆنە؟

ئەلیف: بینیوتە.

دال: لەیادم چوو. **(ئەلیف بەرەو لای پێ ئەجوڵێ)** بیڵێ.

(ئەلیف دەمی تێکدەئاڵێ)

ئەلیف: چەند کلاّفە قژێک فڕێ ئەدا.

دال: چ ڕەنگێک بێ؟

ئەلیف: خۆڵەمێشی.

(وچانێک)

دال: بۆ دەستەکانی لەنێو گیرفاندان؟

ئەلیف: بۆ ئەوەی سەرتاپا ڕەش بنوێنێ.

دال: بەلاّم پێویست ناکات.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی دەکەم.

(**دەفتەرێکی بچوک دەردەهێنێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ**)

دەستەکان دەبێت لە دەرەوە بن.

(**قەڵەم و دەفتەرەکە دەخاتەوە باخەڵی**)

دال: چۆنن؟ (**ئەلیف لە حاڵەتی سەرسوڕماندایە. بەهەڵچوونەوە**) دەستەکان، دەستەکان چۆنن؟

ئەلیف: خۆت بینیتن.

دال: لەیادم چووەوە.

ئەلیف: لەگۆ کەوتووە. لیمفەکانیشی لەکار کەوتوون.

دال: وەکو چڕنووک.

ئەلیف: گەر پێت خۆش بێت.

دال: دوو چڕنووک.

ئەلیف: مەگەر چنگەکانی لێ گیربکات.

دال: نابێت شتی وا بکات.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکەم. (**دەفتەرێکی بچوک دەردەهێنێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ**) دەستەکانی دەلەرزن. (**قەڵەم و دەفتەرەکە دەخاتەوە باخەڵی**)

دال: ڕووناکی. (**ئەلیف دەگەڕێتەوە. جگەرەکەی دال دادەگیرسێنێتەوە. هەر بە پێوە وەستاوە. دال جگەرە دەکێشێ**) زۆرباشە. ئێستا با تەماشایەک بکەین. (**ئەلیف دوودڵە. بە هەڵچوونەوە.**) ئەڕوات. ئەو بەرگەی دادەماڵێ. (**کرۆنۆمیترەکەی میقات دەکات**) پێی پیادەنێت. کۆبوونەوەم هەیە. (**ئەلیف بەرەو لای پێ دەڕوات. جلەکانی دادەکەنێ. پێ دەچێتە پێشێ. خاو و**

خلیچکە. ئەلیف هەنگاوێک دەگەڕێتە دواوە. جلەکانی بەسەر دەستییەوەن. پێ بێجامەیەکی ڕەساسی کۆنی لەپێدایە. سەری خوار کردۆتەوە. چنگی لێ گیرکردووە. وچانێک)

ئەلیف: ئاوا ڕووت بێ باشترە؟ **(وچانێک)** هەڵئەلەرزێ.

دال: بەس کـڵاوەکە ئـاوا، نـا. **(ئـەلیف پێشـڕەوی دەکـات. کڵاوەکـەی دادەکەنێ. دەگەڕێتە دواوە. کڵاوەکەی لە دەستدایە. (وچانێک)**

ئەلیف: وەکو ئەو کەللە سەرە؟

دال: پێویستی بە سپیکردنەوە هەیە.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکەم. **(دەفتەرێکی بچوک دەردەهێنـێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ)** کەللە سەرەکە سپی بکرێتەوە.

(قەڵەم و دەفتەرەکە دەخاتەوە باخەڵی)

دال: دەســـتەکانیش. **(ئـــەلیف لـــە حاڵـــەتی ســـەر ســـوڕماندایە. بەهەڵچوونەوە)** چنگـەکان. خـەریکی ڕۆیشـتنە. **(ئـەلیف پێشـڕەوی دەکـات. چنگەکانی دەکاتەوە. دەگەڕێتەوە دواوە)** هەروەها سپیش بکرێنەوە.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکـەم (**دەفتەرێکی بچووک دەردەهێنـێ و بـە قەڵـەمی ڕەسـاس تێبینییەکـە دەنووسـێ)** دەسـتەکان سـپی بکرێنـەوە **(قەڵەم و دەفتەرەکە دەخاتەوە باخەڵی. دەست دەکەن بە بیرکردنەوە لـە پێ)**

دال: **(لەکۆتاییدا)** خەلەلێک هەیە **(پێی دەبڕێ)** ئەمە چییە؟

ئـەلیف: **(بەترسـەوە)** چـی دەبـێ ئەگـەر ئێمـە ... ئێمـە... پێیانـەوە پەیوەست بین؟

دال: هەوڵدان زیانبەخش نییە. (**ئەلیف بەرەو پێشەوە ئەڕوات. پەیوەست بوون بە تیپەکانەوە، ئەگەڕێتەوە دواوە**) بەرزتر. (**دەچێتە پێشەوە، ناوقەدی بەرز ئەکاتەوە تا ئاستی تیپەکان، ئەگەڕێتەوە دواوە**) هەندێ زیاتر (**ئەچێتە پێشەوە، سینگی بەرز ئەکاتەوە تا ئاستی تیپی مۆسیقا، ئەگەڕێتەوە دواوە**) بوەستە! (**هەنگاوێ ئەچێتە دواوە**) ئێستا باشترە. بەو جۆرە دێت. (ڕووناکی)

(**ئەلیف ئەگەڕێتەوە، جگەرەکەی دال دائەگیرسێنێتەوە ، هەر بەپێوەیە. دال جگەرە ئەکێشێ**)

ئەلیف: ئەوە ئەلەرزێ.

دال: خوا ڕەحم بە دڵی بکات.

(**وچانێک**)

ئەلیف: (**بەترسەوە**) ئەی دەربارەی خنکاندنە ... بچووک... بچووکەکە؟

دال: بۆ خاتری خوا! ئەمە بەئاشکرا شێتییە! ئەگەری مردنی ئەکەم. خنکانە بچووکەکە، بۆ خاتری خوا.

ئەلیف: بێگومان نایەوێ دەری ببڕێ.

دال: دە زیقەزیق مەکە. (**تەماشای ئامێری پێوانی کات ئەکات**) وەختییەتی. ئەڕۆم بزانم لە هۆڵەکەوە چۆن دیارە. (**دال ئەچێتە دەرەوە، جارێکی تر دەرناکەوێتەوە، ئەلیف لە جێگای دال لەسەر ئەسکەمیلە دەسکدارەکە دائەنیشێ، هەر یەکسەر دوای دانیشتن لەسەر ئەسکەمیلەکە هەڵئەبەزێتەوە، پارچە پەڕۆیەک دەرئەکات، خێرا خێرا ئەکەوێتە سڕینەوەی پشت و سەر ئەسکەمیلەکە، پارچە پەڕۆکە فڕێ ئەدا، دووبارە دائەنیشێتەوە**).

(**وچانێک**)

دال: (**لە دەرەوە، غەمگینانە**) نووکی پێکان نابینم. (**بەهەڵچوونەوە**) من لەیەکەم ڕیز دانیشتووم و نووکی پێکان نابینم.

ئـەلیف: (**هەڵئەسـتێتە سـەر پـێ**) وەک تێبینـی یاداشـتی ئەکـەم. (**دەفتـەرێکی بچـوک دەردەهێنـێ و بـە قەڵـەمی ڕەسـاس تێبینییەکـە دەنووسێ**). (بنەی گوڵدانەکە بەرز ئەکاتەوە).

دال: شوێنەواری دەموچاو دیارە.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکەم. (**دەفتەرێکی بچوک دەردەهێنـێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ**)

دال: سـەری نـەوی ئـەکات. (**ئـەلیف لـە حاڵـەتی سەرسـوڕماندایە، بەهەڵچوونەوە**) ئەڕوا. سـەری نـەوی ئـەکا (**ئـەلیف قەڵـەم و دەفتەرەکـەی دەخاتەوە بەر باخەڵی. بەرەو لای پێ ئەڕوات، سـەری زیـاتر نـەوی ئـەکا، ئەگەڕێتـەوە دواوە**) بوەسـتە! (**ئـەلیف ئەگەڕێتـەوە دواوە**) زۆرباشـە. ئـەوا دێت. (**وچانێک**) ئەتوانی بە ڕووتی زیاتر وا بکەی.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکەم. (**دەفتەرێکی بچـوک دەردەهێنـێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ**)

دال: ئـەڕوا، ئـەڕوا! (**ئـەلیف قەڵـەم و دەفتەرەکـەی دەخاتـەوە بـەر باخەڵی، بەرەو لای پێ ئـەڕوات، دوو دڵـەو وەسـتاوە**) ملـی ڕووت ئـەکات. (**ئەلیف دووگمەکانی سەرەوە ئەکاتەوە، جلەکە ئەدڕێنێ، ئەگەڕێتەوە دواوە**) لاقەکان. لولاقەکان. (**ئەلیف ئەچێتەوە پێشەوە، قاچێکی پـانتۆڵێکی هـەڵ ئـەکات، ئەگەڕێتـەوە دواوە**) ئـەوی تـر. (**هـەمان شـت بـۆ قاچەکـەی تـر، ئەگەڕێتـەوە دواوە**) بـەرزتر تـا سـەر چـۆک. (**ئـەلیف ئەچێتـە پێشـەوە. پانتۆڵەکەی تا سـەر چۆکی هـەڵ ئـەکات. ئەگەڕێتـە دواوە**) ئەبـێ سـپیش بکرێتەوە.

ئەلیف: وەک تێبینی یاداشتی ئەکەم. (**دەفتەرێکی بچوک دەردەهێنێ و بە قەڵەمی ڕەساس تێبینییەکە دەنووسێ.**) هەموو لەش سپی بکرێتەوە.

دال: ئەوە دێت. ئەرێ لوک لەم ناوەیە؟

ئەلیف: (**بانگ ئەکات**) لوک! (**وچانێک. ئینجا بەرزتر**) لوک!

لام: (**لە دوورەوە**) گوێم لێتە.(**وچانێک. نزیکتر**) چی قەوماوە؟

ئەلیف: لوک لەم ناوەیە.

دال: شانۆکە تاریک بکە.

لام: چی؟ (**ئەلیف لە ڕێگەی دەستەواژە تەکنەلۆژییەکانەوە مەبەستەکە ئەگەیەنێت. ڕووناکییە سەرەکییەکە کز ئەبێ. ڕووناکی بە تەنیا لەسەر لەشی پێیە، ئەلیف لە تاریکییدایە**)

دال: تەنها سەرەکە.

لام: چی؟ (**ئەلیف لە ڕێگەی دەستەواژە تەکنەلۆژییەکانەوە مەبەستەکە ئەگەیەنێت. ڕووناکی لەسەر پێ کز ئەبێ. ڕووناکی بە تەنیا لەسەر سەری پێیە. وچانێکی درێژ**).

دال: زۆر جوانە.

(**وچانێک**)

ئەلیف: (**بەترسەوە**) چی ئەبێ ئەگەر... سەری بەرز بکاتەوە... بە پەلە... دەموچاوی دەربخە... بە پەلە.

دال: بۆ خاتری خوا! ئینجا چی بکەین؟ سەری بەرز بکەوە. ئەوە بیرکردنەوەت لە کوێیە؟ لە پاتاگۆنیای؟ سەری بەرز بکەوە؟ بۆ خاتری خوا! (**وچانێک**) باشە. ئەوە کارەساتەکەمانە. لەناو جانتاکەدایە. یەکجاری تر و من تەواو ئەبم.

ئەلیف: (**ڕوو لە لام ئەکات**) جارێکی ترو ئەو تەواو ئەبێ. (**ڕووناکی لەسەر جەستەی پێ کز ئەبێ. ڕووناکی سەرەکیش کز ئەبێ**)

دال: ڕاوەستە! (**وچانێک.**) ئێستا ... بیاندەرێ. (**ڕووناکی سەرەکی کز ئەبێ، وچانێک. ڕووناکی لەسەر جەستەش کز ئەبێ، ڕووناکی تەنیا لەسەر سەری پێیە. وچانێکی درێژ**) زۆر قەشەنگە! پێ لەسەر پێیەکانی ئەبێ و لێرەوە گوێم لێیە. (**وچانێک. لە دوورەوە تەوژمی چەپڵەیەک ئەبیسترێ، پێ سەری بەرز ئەکاتەوە، بینەران چاک ئەکاتەوە، چەپڵەکە لاڵ و پەتی ئەکات، ئەمرێ**).

(**وچانێکی درێژ**).

(**ڕووناکی لەسەر دەموچاوی کز ئەبێ.**)

❊ ❊ ❊

چی؟ لە کوێ؟

یەکەمین نمایشی ئەم شانۆگەرییە لەسەر شانۆی هاڕۆڵد کلورمان بـوو لـە نیویۆرک، لە پازدەی حوزەیرانی 1983 . یەکەمجاریش بە زمـانی ئینگلیـزی لە لەندەن لە ساڵی 1984 دا بڵاوکرایەوە.

کارەکتەرەکان

بام

بێم

بیم

بۆم

دەنگی بام (ڤی)

تێبینی: کارەکتەرەکان زۆر لەیەک ئەچن.

هەموو هەمان جبەی ڕەنگ بۆزیان لەبەردایە.

هەموو هەمان قژی سپی و درێژیان هەیە.

ڤی لە شێوەی مێگافۆنێکی بچوکە کە لە ئاستی سەری مرۆڤ دایە.

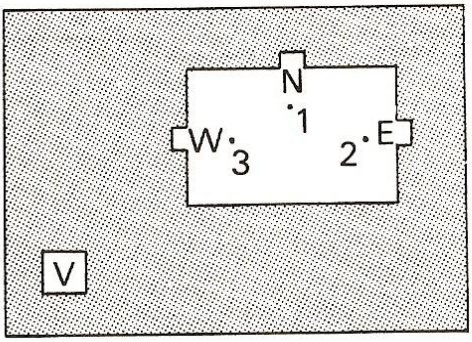

شـــوێنی نمایشـــی (شـــانۆ) لاکێشەیەکی دوو مەتر بـە سـێ مـــەترە، ڕووناکییـــەکی کـــزی لەسەرە کـە بـە تـاریکی دەورە دراوەو لای ســـەرەوەی ڕاســـتی شــــــانۆوەیە وەکـــــو لــــــەناو بینەرانــەوە دەبینــرێ. ڤــی لای خوارەوەی چەپی شـانۆیە کـە ڕوونـاکی کـزی لەسـەرە و بـە تـاریکی دەورە دراوە.

شانۆ بە گشتی تاریکە و ڕووناکی لەسەر ڤی یە.

(وچانێک).

ڤی: ئێمە دوا پێنجەمین کەسین

لە ئێستادا هەین وەکو هەبووین

ئەوە بەهارە

زەمەن ئەڕوا

یەکەمجار بەبێ هیچ وشەیەک.

ڕووناکییەکە پێئەکەم.

(ڕوونـاکی لەسـەر (ش)ە، بـام لـە جـێ شـوێنی 3 یـەو سـەری بـەرز کردۆتەوە، بۆمیش لە جێ شوێنی یەک سەری نەوی کردووە. وچانێک)

باش نییە. ئەیکوژێنمەوە.

(ڕووناکی لەسەر (ش) ئەکوژێتەوە)

دووبارە دەست پێئەکەمەوە.

ئێمە دوا پێنجەمین کەسین

لە ئێستادا هەین وەکو هەبووین

ئەوە بەهارە.

زەمەن ئەڕوا.

یەکەمجار بەبێ هیچ وشەیەک

ڕووناکییەکە پێئەکەم.

(ڕووناکی لەسەر (ش)ە، بام تەنیایەو لە جێ شوێنی 3یە و سەری بەرز کردۆتەوە. وچانێک)

باشە

من تەنیام.

ئەوە بەهارە.

زەمەن ئەڕوا.

یەکەمجار بەبێ هیچ وشەیەک

لە کۆتاییدا بۆم دەرئەکەوێ.

دووبارە دەرئەکەوێتەوە.

(بۆم لە جێ شوێنی N ەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.

بیم لە جێ شوێنی E ەوە دێتە ژوورەوە. لای 2 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.

بیم لە جێ شوێنی E ەوە ئەڕواتە دەرەوەو بۆمیشی بە دوایەوە.

وچانێک.

بیم لە جێ شوێنی E ەوە دێتە ژوورەوە. لای 2 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.

بێم لە جێ شوێنی N ەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.

بێم لە جێ شوێنی N ەوە ئەڕواتە دەرەوە و بیمیش بەدوایەوە.

وچانێک

بێم لە جێ شوێنی N ەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.

بام لە جێ شوێنی Wەوە ئەڕواتە دەرەوە و بێمیش بەدوایەوە.

وچانێک.

بام لە جێ شوێنی Wەوە دێتە ژوورەوە. لای 3 ئەوەستێ و سەری نەوییە.

وچانێک.)

باشە.

ڕووناکییەکە ئەکوژێنمەوە.

(**ڕووناکی لەسەر ش ئەکوژێتەوە)**

جارێکی تر دەست پێئەکەمەوە.

ئێمە دوا پێنجەمین کەسین

ئەوا بەهارە.

زەمەن ئەڕوا.

یەکەمجار بەبێ هیچ وشەیەک

ڕووناکییەکە پێئەکەم.

(ڕووناکی لەسەر ش ە. بام تەنیایە و لە جێ شوێنی 3یە و سەری بەرز کردۆتەوە. وچانێک.)

باشە.

من تەنهام.

ئەوە بەهارە.

زەمەن ئەڕوا.

بێ هیچ وشەیەک

لە کۆتاییدا بۆم دەرئەکەوێ.

دووبارە دەرئەکەوێتەوە.

(بۆم لە جێ شوێنی N ەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە)

بام: ئێ.. ئینجا چی؟

بۆم: **(لەهەموو شوێنێک سەری نەوییە)** هیچ.

بام: هیچی نەگوت؟

بۆم: نەخێر.

بام: ئیشەکانت پێ سپارد؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئینجاش هیچی نەگووت؟

بۆم: نەخێر.

بام: گریا؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئەی هاواری کرد؟

بۆم: بەڵێ.

بام: پاڕایەوە بۆ لێ خۆشبوون؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئینجاش هیچی نەگووت؟

بۆم: نەخێر.

ڤی: باش نییە.

دووبارە دەستی پێئەکەمەوە.

بام: ئێ ئینجا چی؟

بۆم: هیچ.

بام: نەیگوت؟

ڤی: باشە.

بۆم: نەخێر.

بام: ئیشەکانت پێ سپارد؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئینجاش هیچی نەگووت؟

بۆم: نەخێر.

بام: گریا؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئەی هاواری کرد؟

بۆم: بەڵێ.

بام: پاڕایەوە بۆ لێخۆش بوون؟

بۆم: بەڵێ.

بام: ئینجاش هیچی نەگووت؟

بۆم: نەخێر.

بام: ئەی بۆ وەستا؟

بۆم: چونکە بوورایەوە.

بام: تۆش نەتهێناوە هۆش خۆی؟

بۆم: هەوڵم دا.

بام: ئێ ئینجا چی؟

بۆم: نەمتوانی.

(وچانێک)

بام: ئەوە درۆیە. (**وچانێک**) پێی گوتی. (**وچانێک**) دانی پیا نا کە پێی گووتووی. (**وچانێک**) بێگاریت پێئەکرێ تا دانی پیا ئەنێی.

ڤی: باشە. لە کۆتاییدا بیم دەرئەکەوێ. (**بیم لە لە جێ شوێنی E وە دێتە ژوورەوە. لای 2 ئەوەستێ و سەری نەوییە.**)

بام: (**ڕوو لە بیم ئەکات**) دەستت بەتاڵە؟

بیم: بەڵێ.

بام: دووری بخەرەوە و بێگاری پێبکە تا دانی پیائەنێ.

بیم: دان بەچیدا بنێ؟

بام: ڕێک ئاوای پێ گوت.

بیم: هەر ئەوەندە؟

بام: بەڵێ.

ڤی: باش نییە. دووبارە دەستی پێئەکەمەوە.

بام: دووری بخەرەوە و بێگاری پێ بکە تا دانی پیائەنێ.

بیم: دان بە چیدا بنێ؟

بام: ڕێک ئاوای پێ گوت.

بیم: هەر ئەوەندە؟

بام: چی تر.

ڤی: باشە.

بیم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: بەڵێ.

بیم: پاشان بوەستێ؟

بام: بەڵێ.

بیم: باشە. (**ڕوو لە بۆم ئەکات**) وەرە. (**بیم لە جێ شوێنی E وە ئەڕواتە دەرەوە و بۆمیش بەدوایەوە)**

ڤی: باشە.

من تەنهام.

ئەوا هاوینە.

زەمەن ئەڕوا.

لەکۆتاییدا بیم دەرئەکەوێ.

دووبارە دەرئەکەوێ.

(**بیم لە جێ شوێنی E وە دێتە ژوورەوە. لای 2 ئەوەستێ و سەری نەوییە.)**

بام: ئێ ئینجا چی؟

بیم: (**لەهەموو شوێنێک سەری نەوییە**) هیچ.

بام: هیچی نەگوت؟

بیم: نەخێر.

بام: ئیشەکانت پێ سپارد؟

بیم: بەڵێ.

بام: ئینجاش هیچی نەگووت؟

بیم: نەخێر.

ڤی: باش نییە.

دووبارە دەست پێئەکەمەوە.

بام: ئێ ئینجا چی؟

بیم: هیچ.

بام: نەیگوت لە کوێ؟

ڤی: باشە.

بیم: لە کوێ؟

ڤی: هاە!

بام: نەیگووت لە کوێ؟

بیم: نەخێر.

بام: ئیشەکانت پێ سپارد؟

بیم: بەڵێ.

بام: ئینجاش نەیگوت لە کوێ؟

بیم: نەخێر.

بام: ئەی گریا؟

بیم: بەڵێ.

بام: ئەی هاواری کرد؟

بیم: بەڵێ.

بام: پاڕایەوە بۆ لێخۆشبوون؟

بیم: بەڵێ.

بام: بەڵام هیچی نەگوت؟

بیم: نەخێر.

بام: ئەی بۆ وەستا؟

بیم: چونکە بوورایەوە.

بام: تۆش نەتهێناوە هۆش خۆی؟

بیم: هەوڵم دا.

بام: ئێ ئینجا چی؟

بیم: نەمتوانی.

(**وچانێک**)

بام: ئەوە درۆیە. (**وچانێک**) پێی گوتی لەکوێ.(**وچانێـک**) دانـی پیـا نـا کە پێی گوتووی لە کوێ.(**وچانێک**) بێگاریت پێ ئەکرێ تا دانی پیا ئەنێی.

ڤی: باشە.

لە کۆتاییدا بێم دەرئەکەوێ.

(**بێم لە لە جێ شوێنی Nەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە)**

بام: (**ڕوو لە بێم ئەکات)** دەستت بەتاڵە؟

بێم: بەڵێ.

بام: دووری بخەرەوە و بێگاری پێ بکە تا دانی پیائەنێ.

بێم: دان بە چیدا بنێ؟

بام: ڕێک ئاوای پێگوت.

بێم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: بەڵێ.

ڤی: باش نییە.

دووبارە دەستی پێ ئەکەمەوە.

بام: دووری بخەرەوە و بێگاری پێ بکە تا دانی پیائەنێ.

بێم: دان بە چیدا بنێ؟

بام: ڕێک لەوێدا پێیگوت لە کوێ.

بێم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: ئەی کوێی تر.

ڤی: باشە.

بێم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: بەڵێ.

بێم: ئینجا بوەستێ؟

بام: بەڵێ.

بێم: باشە. (**ڕوو لە بیم ئەکات**) وەرە.

(بێم لە جێ شوێنی Nەوە ئەڕواتە دەرەوە و بیمیش بەدوایەوە)

ڤی: باشە.

من تەنهام.

ئەوا پاییزە.

زەمەن ئەڕوا.

لەکۆتاییدا بێم دەرئەکەوێ.

دووبارە دەرئەکەوێ.

(بێم لە جێ شوێنی N ەوە دێتە ژوورەوە. لای 1 ئەوەستێ و سەری نەوییە)

بام: ئەی ئینجا چی؟

بێم: (**لەهەموو شوێنێک سەری نەوییە**) هیچ.

بام: نەیگوت لەکوێ؟

بێم: نەخێر.

ڤی: ئیتر ئاوا.

بام: ئەوە درۆیە. (**وچانێک**) پێی گووتی لە کوێ.(**وچانێک**) دانی پیا نا کە پێی گووتووی لە کوێ.(**وچانێک**) بێگاریت پێ ئەکرێ تا دانی پیا ئەنێی.

بێم: دان بە چیدا بنێم؟

بام: ڕێک لەوێدا پێی گووتی لە کوێ.

بێم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: کوێی تر.

بێم: ئەمە هەموو شتێکە؟

بام: بەڵێ.

بێم: ئینجا بوەستێ؟

بام: بەڵێ. وەرە.

(بام لە جێ شوێنی W ەوە ئەڕواتە دەرەوە و بێمیش بەدوایەوە)

ڤی: باشە.

ئەوا زستانە.

زەمەن ئەڕوا.

لەکۆتاییدا من دەرئەکەوم.

دووبارە دەرئەکەومەوە.

(بام لە جێ شوێنی W ەوە دێتە ژوورەوە. لای 3 ئەوەستێ و سەری نەوییە.)

ڤی: باشە.

من تەنهام.

لە ئێستادا هەم وەک هەبووم.

ئەوا زستانە.

بەبێ سەفەر.

زەمەن ئەڕوا.

ئەمەش هەموو شتێکە.

ئەمەش مانا بەخشە بۆ کەسێک کە بیری لێبکاتەوە.

ڕووناکی ئەکوژێنمەوە.

(ڕووناکی لەسەر (ش) ئەکوژێتەوە، وچانێک. ڕووناکیش لەسەر ڤی ئەکوژێتەوە)

تێبینییەکانی وەرگێڕ:

1- وەرگێرانێکی کوردی ئەم شانۆگەرییەی بێکێت لە گۆڤاری ئایندە ژمارە 78 ی ساڵی 2008 لەلایەن ئەدیبی ناسراو کاک مەحموود زامدارەوە بڵاو کراوەتەوە، پاش بەراوردکردنی وەرگێرانەکەی خۆم و ئەوەی کاک مەحموود زامدار و دەقە ئینگلیزییەکە، بۆم دەرکەوت وەرگێڕانەکەی کاک مەحموود زامدار پڕە لەهەڵە و تەنانەت نزیک بە 60 حیوار لەدەقەکەی کاک زامداردا ونە، من نازانم کاک زامدار لە چ سەرچاوەیەکەوە ئەو وەرگێڕانەی ئەنجام داوە، بەڵام ئەم وەرگێڕانەی من کتومت دەقە ئەسڵییەکەی بێکێتە.

2- لەبەر ئەوەی هێڵکارییەکەی سەرەوەم داناوە کەلەدەقە ئینگلیزییەکەدا بوو. و لەو هێڵکارییەش شوێنەکانی W و N و E و V دیاریکراون، بۆیە منیش ئەو پیتە ئینگلیزییانەم وەک خۆیان بە ئینگلیزی دانایەوە V شم کردە ڤی تا ئەگەر ئەم دەقە بواری دەرهێنانی هەبێت، ئەوا بۆ ئەکتەرەکان و دەرهێنەرەکە ئاسان بێت.

سەرچاوەکان:

1- **Collected Shorter plays**
2- **http://en.wikipedia.org/wiki/Samuel_Beckett**

ئۆجین ئۆنێڵ

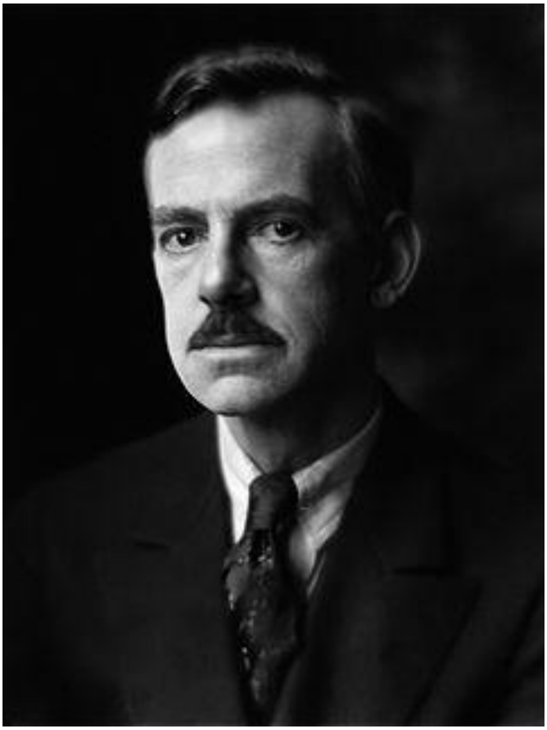

ئـۆجین گلادسـتۆن ئۆنێـڵ-ی شانۆنامەنووسـی ئـەمریکی و وەرگـری خـەڵاتی نۆبڵ لە یەکێک لە ژوورەکانی ئوتێلی برادوەی لە شـاری نیویـۆرک لـە ئەمـەریکا لـە شـازدەی تشـرینی یەکـەمی سـاڵی 1888 لـەدایک بـووە. بـاوکی ئـۆجین ئەکتەری ئێرلەندی جەیمس ئۆنێڵ و دایکیشی ماری ئێڵن کوینلانە، ئۆنێـڵ نێـررا بـۆ قوتابخـانەی کاسـۆلیک و دەسـتی بەخوێنـدن کـرد تـا گەیشـتە زانکـۆی پرنستۆن، کاتێکیش لە زانکۆ دەردەکرێت، ئۆجین چەند ساڵێک بە ئیشـکردن لە دەریـادا بەسـەر دەبـات کە لەو مـاوەیەدا دووچـاری خەمـۆکی و ئەلکهـول بـووە. دایک و باوکی و برا گەورەکەی لەمـاوەی سـێ سـاڵدا یەک لەدوای یەک ئەمـرن. بـۆیە ئـۆجین وەک ڕاکـردن لە واقیـع پەنـا بـۆ نووسـین ئەبـات، سـەرباری خەمۆکییەکەی، ئۆجین خۆشەویستییەکی زۆری هەبووە بۆ دەریا. ئۆجین سـاڵی 1912 – 1913 بوو کە لە نەخۆشی چاک ئەبێتەوە و بڕیـار ئەدات وەک نووسـەری شـانۆگەری دەسـتبەکار بێـت و لە لەنـدەن تەلەگـراف دائەمەزرێـت. ئـۆجین لە ساڵی 1909 تا 1912 هاوسەرگیری لەگەڵ کاترین جێنکیس ئەکات و کوڕێکی لـێ ئەبێت. پاشان لە ساڵی 1918 لەگەڵ ژنە نووسەر ئەگنێس بـۆڵتن هەوسـەرگیری ئەکـات و لەمەشـیاندا دوو منـداڵی ئەبێـت، سـاڵی 1929 لە ژنـی دووەمـی جیـا ئەبێتەوە و کارلۆتا مۆنتێری ئەخوازێت.

یەکەمین شانۆگەری بڵاوکراوەی ئۆجین ئۆنێڵ 'لەودیو ئاسۆوە' لە سـاڵی 1920 لە برادوەی نمایشکراو خەڵاتی پۆلیتزەری درامای پێ بەخشرا. ئـۆجین 32 شانۆگەری درێژی نووسیوە لەگەڵ 19 شانۆگەری کورت و یەک پەردەیی. ئۆجین ساڵی 1953 لە تەمەنی 65 ساڵیدا لە یەکێـک لە ژوورەکـانی ئوتێلێـک ئەمرێـت، لە دواسـاتەکانی ژیانیـدا و لە سـەرەمەرگدا بەهێواشـی گووتبـووی: "ئەمزانی، ئەمزانی لە ئوتێل لەدایک بووم و بەر نەفرەتـی خـوا بکەوێـت هەر لە ئوتێلیش ئەبێ بمرم".

شانۆگەری

پێش قاوەڵتی

نووسینی: ئۆجین ئۆنێڵ

کارەکتەرەکان

خاتوو ڕۆلاند. ژن

ئەلفێرد ڕۆلاند. مێرد

دیمەن

ژوورێکی بچوک، هەم موبەق و هەم شوێنی نانخواردنە لەسەر شەقامی کریستۆفەر لە شاری نیویۆرک، لای پشتەوە و لە لای ڕاستەوە دەرگایەک هەیە بەرەو دەرەوەی ڕاڕەوەکە. لەلای چەپی دەرگاکەوە دەستشۆرێک و تەباخێکی دوو چاوە هەیە. لە سەرووی تەباخەکەوە و بەلای دیواری چەپدا کەوانتەرێکی دارین هەیە بۆ قاپ و قاچاخ و... تاد. لە لای چەپەوە دوو پەنجەرە بەسەر حەوشەیەکی بەربەرەڵادا ئەڕوانن کە ژمارەیەک نەمامی لە

ئینجانەدا نێژراو هەن کە لە فەرامۆشیدا خـەریکن وشـک ئـەبن، لـە بـەردەم پەنجـەرەکانیش مێزێـک دانـراوە و بـە مشـەمما (نـایلۆن) داپۆشـراوە. دوو کورسیی ژێر لە قامیش دروستکراویش لای مێزەکەوە دانراون. لای پشـتەوەو لە لای ڕاستی دەرگاکەوە دۆلابێک هەیە. لای پشتەوەو لەسەر دیواری ڕاستی شانۆ دەرگایەک هەیە بەرەو ژووری نووستن. لەولاتریش چەندین جلی ژنان و پیاوان بە عەسقییەوە هەڵواسراون. جلـەکان بـە ڕیـز لـە گۆشـەی پشـتەوەی چەپەوە بەرەو پێشەوەی ڕاست ڕیز کراون.

دەوروبەری دەمژمێری هەشت و نیوی سـەر لەبەیانییـەکی ئاسـمان ڕوون. ڕۆژێکی خۆرەتـاوی سـەرەتای پـاییزە. خـاتوو ڕۆلانـد لـە ژووری نووسـتنەوە دێتە ژوورەوە، باوێشک ئەدا، هەردوو دەستی بـە تەوقـە لەقژدانـەوە گیـراون کە تازە لە قژداهێنـان بۆتـەوە لـە ژێـر خاولییـە بۆرەکـەی سـەرییەوە. بـاڵا مامناوەندییەو تۆزێک بە لای عینادییـەوە لای داوەو بـە جلـە شـینە شـڕوپڕو لەبەرکراوەکانیـەوە دەرئەکـەوێت. لەگـەڵ سـیمای بچـوک و ئاسـایی و چـاوە شـینە لـە وەسـف نـەهاتووەکانی کـە دەموچـاوی بێتاوانانـە دیـار ئەخـەن. دەربڕینێکی کێماسییانە لە ئارادایە سەبارەت بە چاو و لوت و لاوازیی و دەم پیسییەکەی. تەمەنی لە سەرەتای بیستەکاندایە، بەڵام پیرتر ئەنوێنێ.

دێتە ناوەڕاستی ژوورەکەوەو باوێشک ئـەدات و خـۆی لێـک ئەکێشـێتەوە. چاوە خەواڵووەکانی بە تووڕەییەوە ئەبڕێتە ژوورەکەو وەک کەسێک کـە ئـەو هـەموو خەوتنـە هێشـتا پشـوویەکی درێـژی پـێ نەبەخشـیبێ. بـە بـێ-تاقەتییەوە بەرەو جلەکانی لای ڕاسـت ئـەڕوات و بەروانکەکـە لـە عەسـقیەکە ئەکاتـەوە. بەروانکەکـە لـەناو قـەدی ئەبەسـتێ. تـووڕەیی لـە دڵـی خـۆی دەرئەکا.

"بە نەفرەت بێ".

وەختێ پەتەکە پەنچە ناقۆڵاکانی ئەخاتـە ژێـرەوە. دواجـار ئەیبەسـتێ و بەهێواشی بەرەو لای فڕنە غازەکە ئەڕواو چـاوێکی پێئـەکات. قۆرییەکـە لـە بەردەم دەستشۆرەکە پڕ لەئاو ئەکات و ئەینێتە سەر تەباخەکە. پاشان لەپڕ بەسەر کورسییەکی لای مێزەکەدا ئەکەوێ و دەستی ئەخاتە سەر ناوچـەوانی تا بزانێ ئاخۆ ژانەسەری هەیە یا نا. لە ناکاودا دەموچاوی دەکرێتەوە، وەک ئەوەی شتێکی هاتبێتەوە یادو خێرا چاوێک لە کەوەنتەرەکە ئەکاو ئینجا تیژ لە دەرگای ژووری نووستنەکە ئەڕوانێ و بە مەبەستەوە بۆ ماوەی خولـەکێک گوێ هەڵئەخا.

ڕۆلانـد خـانم: (**بـەدەنگێکی نـزم**) ئەلفرێـد! ئەلفرێـد! (**لەژوورەکـەی تەنیشتەوە هیچ وەڵامێک نـەبوو و خـانمیش بـە گومانـەوە بەردەوامـەو بـە دەنگی بەرزەوە**) پێویسـت ناکـات خـۆت بکەیتـە خـەو. (**هـیچ وەڵامێـک لـە ژووری نووستنەوە نییە و دووبارەی ئەکاتەوە، خـانم لەسـەر کورسـییەکەی هەڵئەسـێ و بـە وریاییـەوە بـەرەو لای کەوەنتەرەکـە ئـەچێ. بەهێواشـی دەرگاکـە ئەکاتـەوە بـۆ ئـەوەی هـیچ تەقەتـەقێک نـەکات، بـوتڵی جـن و پەرداخێک لە پشی قاپەکانەوە دەرئەهێنێ. لەکاتی دەرهێنانیاندا بەر قاپێک ئەکەون و تەقەیان لێوە دێ. لەم دەنگەوە خانم هەست بە خەتایەک ئەکات و دەموچاوی بەیەکدا ئەدا و ئەڕوانێتە دەرگای ژوورەکەی تەنیشت**).

(**ئینجا دەنگی ئەلەرزێ**) ئەلفرێد!

(**دوای وچانێک. لەو ماوەیەی کـە گـوێ-قـوڵاخ بـوو بـۆ بیسـتنی هـەر دەنگێـک، پەرداخەکـەی هەڵئـەگرێ و پێکێکـی گـەورە تێئـەکات و هـەڵی ئەقوڕێنێ. پاشان پەرداخ و بوتڵەکە ئەگەڕێنێتەوە شوێنی خۆیان. دەرگای کەوەنتەرەکە بەهەمان بایەخی کردنەوەی، پێوەی ئەدا و هەناسەیەکی قووڵ**

هەڵئەمژێ. جارێکی تر ڕۆئەچێتەوە نێو کورسییەکەی. ئەو برە ئەلکهولەی کە خواردوویەتیەوە یەکسەر کاریگەری داناوە. سیمای زۆرترین گۆڕانی تێدا ڕووئەدا. پێئەچێ تاقەت بێنێتەوە بەر خۆی، بە پێکەنینێکی گەورەو تۆڵەخوازی کە لەسەر لێوەکانێتی، تەماشایەکی دەرگای ژووری نووستنەکە ئەکات. بە خێرایی چاوێک بە ژوورەکەدا ئەگێڕێ و نیگای لەسەر پاڵتۆیەک و هێلەکێکی پیاوانە لەلای ڕاستەوە هەڵواسراون، ئەگیرسێتەوە. بە خشپەوە بەرەو ڕاڕەوە کراوەکە ئەڕوا لەوێدا و بێئەوەی لەبەرچاوی هیچ کەسێکی ژوورەوە بێ، ڕائەوەستێ و گوێ بۆ هەر جوڵەیەک هەڵئەخا).

(بە نیمچە چرپەوە بانگ ئەکات) ئەلفرێد!

(جارێکی تر وەڵام نەبوو. بەپەلە پاڵتۆ و هێلەکەکە لە ئەسقییەکە ئەکاتەوەو بە جلەکانەوە ئەگەڕێتەوە سەر کورسییەکەی. دائەنیشێ و لەهەر گیرفانێک وتاری جۆراوجۆر دەرئەهێنێ بەڵام خێرا ئەیخاتەوە نێو گیرفانەکان. لە دواجاردا لە گیرفانی هێلەکەکە نامەیەک ئەدۆزێتەوە).

(سەیری دەست و خەتەکە ئەکات — بەهێواشی و لەبەرخۆیەوە) ئممم. ئەمزانی.

(نامەکە ئەکاتەوە و ئەیخوێنێتەوە. لەیەکەم گوزارشتیدا ڕق و تووڕەیی، بەڵام کە ئەگاتە کۆتایی نامەکە ئەگۆڕێت بۆ سەرکەوتنێکی بەدخوازانە. بۆ خولەکێک لە بیرکردنەوەیەکی قووڵدا ئەمێنێتەوە تەماشای پێش خۆی ئەکات نامەکەی بە دەستەوەیەو پێکەنینێکی دڵڕەقانەی لەسەر لێوە. دوایی نامەکە ئەخاتەوە گیرفانی هێلەکەکەو هێشتا وریایە تا خەوتووەکە بەخەبەر نەهێنێ. جلەکان بە هەمان عەسقییەوە هەڵئەواسێتەوە و ئەڕوا بەرەو لای دەرگای ژووری نووستنەکەو تەماشا ئەکات)

(**بەدەنگێکی تیژو بەرز**) ئەلفرێد! (**دەنگی هەر بەرزە**) ئەلفرێد! (**دەنگێکی نزم و ناڕوون، وەک مرەی باوێشک لە ژوورەکەی تەنیشتەوە دێت**) پێت وا نییە وەختی هەستانە؟ ئەتەوێ هەموو ڕۆژەکە لەناو جێگادا بمێنیتەوە؟ (**وەرئەچەرخێ و ئەگەڕێتەوە بۆ لای کورسییەکەی**) هیچ گومانێکم نەبوو لەوەی هێندە تەمەڵ بوویتە کە بۆ هەمیشە لەناو جێگا بمێنیتەوە.

(**دائەنیشێ و بە توڕەییەوە لە پەنجەرەکەوە ئەڕوانێتە دەرەوە**) خوا ئەزانێ سەعات چەندە. تەنانەت شێوازێکی کات بە یەکترگوتنمان نەدۆزیوەتەوە لەو ساوەی گەمژانە کەوتویتەتە یاری بە دەمژمێرەکەی مەچەکت. وەک خۆت ئەتزانی بەبەهاترین شتێک بوو کە هەمان بووبێت. هیچ شتێک نەبوو جگە لە یاری، یاری، یاری لەگەڵ تۆدا هەر شتێک کە بووبێتە باعیسی ئێش نەدۆزینەوە. هەر شتێک کە ببێتە هۆی ئەوەی وەکو پیاو بچیتە دەرەوەو کارێک بکەی. (**بێ ئارامانە بە ئاسپایی پێیەکانی بە ئەرزەکەدا ئەکێشێ و لێوەکانی ئەکرۆژێ**).

(**دوای وچانێکی کورت**) ئەلفرێد! هەستە.. گوێت لێمە؟ ئەمەوێ پێش ئەوەی بچمە دەرەوە، عیلاجی ئەو تەختەخەوە بکەم. من بێزارم لەم ماڵە پیس و پۆخڵەت. (**بە حەز لە تۆڵەکردنەوەیەکی تایبەتەوە**) ئاوا نا زۆر لێرە ئەمێنینەوە مەگەر بچی هەندێ پارە لە شوێنێک پەیدا بکەی. خوا ئەزانێ من ئیشەکانی خۆم ئەکەم -بەزیادیشەوە- و هەموو ڕۆژێ ئەڕۆم بۆ دوورمانکردن. وەختێ جەنابت لەگەڵ ژمارەیەک لەهونەرمەندە بێخێرەکانی "واشنتۆن سکوێر" لە دەوروبەری بارەکان خەریکی فشەفش و کات بەفیرۆدانی.[1]

(وچانێکی کورت لەگەڵ یاریکردنی شلەژانانەی خانم بە ژێر پیاڵەکەی سەر مێزەکە)

حەز ئەکەم بزانم پارە لەکوێ دێنی؟ ئەم هەفتەیە ئەبێ کرێی خانوو بدەین و خۆشت ئەزانی خاوەن خانوو یانی چی؟ لێناگەڕێ یەک خولەک لە وەختی خۆی زیاتر لێرە بمێنینەوە. تۆ ئەڵێی ئیشت دەست ناکەوێ. ئەوە درۆیە و خۆشت ئەمە زۆر چاک ئەزانی. تۆ قەت لە ئیشێک نەگەڕاوی. بە درێژایی ڕۆژ خەریکی نووسینی شیعر و چیرۆکی بێمانایت کە نە کەس ئەیانکڕێ و نە کەسیش بیر لە کڕینیان ئەکاتەوە. تێبینیم کردووە من هەمیشە جێ و شوێنێکم دەست ئەکەوێ وەکو ئەوەی ئێستا کە لە برسا مردن ڕزگارمان ئەکات.

(هەڵئەستێ و ئەچێتە لای تەباخەکە- سەیری ناو قۆرییەکە ئەکات بۆ ئەوەی بزانێ ئاوەکە ئەکوڵێ یان نا؟ پاشان ئەگەڕێتەوە و دیسانەوە دائەنیشێ)

ئەبێ ئەمڕۆ لە هەر شوێنێک بێ پارە پەیدا بکەی. من ناتوانم هەموو شتێک بکەم و ناشمەوێت بیکەم. ئەبێ بێیتەوە هۆشی خۆت. ئەبێ لە هەر جێیەک بێ پەیدای بکەی ئینجا سواڵ ئەکەی، قەرز ئەکەی، ئەیدزیت، گرنگ نییە. **(بە پێکەنینێکی بێ ئابڕووییانەوە)** بەڵام حەز ئەکەم بزانم لە کوێی ئەهێنی؟ تۆ زۆر شانازی بە سواڵکردنەوە ئەکەی، زۆریشت قەرز کردووەو هیچیشت پێ نادزرێ.

(پاش وچانێک، بە تووڕەییەوە هەڵئەستێ) ئەرێ بۆ خاتری خوا هەڵناستی؟ وەک ئەوە وایە دووبارە خەوتووبێتیتەوە، یان خۆت وا نیشان ئەدەی کە خەوتووی. **(بەرەو لای دەرگای ژووری نووستنەکە ئەڕوا و تەماشایەکی ژوورەوە ئەکات)** ئا ئەوە هەستاوی، بە هەرحاڵ وەختی

هەستانە. پێویست ناکا ئاوا لێم بڕوانی. سۆزەکانت چی تر هەڵم ناخەڵەتێنن. تۆ چاک ئەناسم باشتر لەوەی کە پێتوایە ئەتناسم. تۆ و ئەوەی بە تایبەتیش ئەگوزەرێ. (**لە دەرگاکە دوور ئەکەوێتەوە – بە مەبەستەوە)** ئازیزم زۆر شت ئەزانم. گوێی مەدەرێ ئێستا چی ئەزانم، پێش ئەوەی بڕۆم پێت ئەڵێم. پێویست بە دوودڵی ناکات .(**دێتە ناوەڕاستی ژوورەکەو بەگرژییەوە ئەوەستێ)**

(**بەتووڕەییەوە**) ئمم! من ئەبێ قاوەڵتی ئامادە بکەم. نەک هیچی ترت نەبێ. (**بەپرسیار کردنەوە**) مەگەر هەندێ پارەت هەبێ؟ (**وچانێک ئەکات بۆ ئەوەی وەڵامێکی لە ژوورەکەی تەنیشتەوە گوێ لێ بێ کەچی وەڵام نابیستێ)** پرسیارێکی گەمژانە بوو! (**پێکەنینێکی کورت و گەورەی بۆ ئەکات)** ئەبوایە ئێستا تۆم باشتر بناسیبایە. کە دوێ-شەو ئێرەت بە دڵشکاوی بەجێهێشت زانیم چی ڕووئەدا. بۆ چرکەیەکیش جێی متمانە نیت. تۆ لە کەش و هەوایەکی جواندا هاتییەوە ماڵەوە! ئەو شەڕەی کردمان تەنها بیانوویەک بوو بە دەستتەوە تا ڕەفتاری ناپەسەند بنوێنی. ئەوە چی بوو وای لێ کردی کاتژمێرەکەی مەچەکت لە ڕەهن دابنێی و ئەتویست ئەو پارەیەش بە کڕینی خواردنەوەوە بەفیرۆ بدەی؟

(**بەدەم قسە کردنەوەوە ئەچێتە لای کەوەنتەرەکە و هەندێ قاپ و کوپ دەرئەهێنێ)**

پەلە بکە! ئەم ڕۆژانە قاوەڵتی خێرا ئامادە ئەبێ، سوپاس بۆ تۆ. ئەوەی ئەم بەیانییە هەمانە نان و کەرە و قاوەیە. تەنانەت ئەوەشت نەدەبوو، ئەگەر بەم پەنجانە دوورمانم نەکردایە. (**لوولە سەمونێک ئەکێشێ بە مێزەکەیا)** سەموونەکەش کۆن و بێتامە. هیوادارم بەدڵت بێ. شایانی لەوە باشتر نیت، بەڵام نازانم بۆ ئەبێ ئازار بچێژم.

(**ئەڕواتە لای تەباخەکە**) قاوەکە خولەکێکی تر ئامادە ئەبێت. چاوەڕوانی ئەوەشم لێ مەکە لە سەرت بوەستم.

(**لە پڕێکدا بە تووڕە بوونێکی زۆرەوە**) باشە ئەو ماوەیە لەسەر زەوییەکە چی ئەکەی؟ (**ئەڕواتە لای دەرگاکەو تەماشای ژوورەوە ئەکات**) بەهەرحاڵ تۆ بە هەر جۆرێک بێ ڕووت نیت. پێشبینیم ئەکردی چووبێتیتەوە ناو جێ. ڕێک وەک ئەوەی کە کردووتە. ئەم بەیانییە چەند ناشیرین دیاری. بۆ خاتری خوا هەستە ڕیشت بتاشە! بۆگەنت لێ دێ! مردووت مرێ، ئەڵێی قەرەجی. بێخەم بە کەس ئیشت ناداتێ. لۆمەیان ناکەم ئیشت نەدەنێ وەختێ تەنانەت لە بەشەر نەچیت. (**بەرەو لای تەباخەکە ئەڕوات**) ئاوێکی گەرمی زۆر لێرەیە. هیچ بیانوویەکت بەدەستەوە نییە. (**مەنجەڵەکە هەڵئەگرێ و هەندێ ئاوی ناو قۆری قاوەکە ئەکاتە ناوییەوە**) ئەوەتا.

(**مێردەکە دەستی ئەگەیێنێتە دەرگاکە. دەستێکی هەستیارە بە پەنجەی باریکەوە. ئەلەرزێ و هەندێ ئاویش ئەڕژێتە سەر زەوییەکە**)

(**بەتووڕەیی و شاڵاو بردنەوە**) سەیری دەستی لەرزۆکی خۆت بکە! باشترە واز لە خواردنەوە بهێنی. تۆ بەرگە ناگری. ئەوە کەسانی وەکو تۆن کە تووشی D.T. ئەبن. کە لەوانەیە دوا قامیشی مژۆک بێ! (**تەماشای زەوییەکە ئەکات**) تەماشا ئەم ناوەت چۆن پیس کردووە- قونکەجگەرەو سۆتکە ئەم ناوەی داپۆشیوە. بۆ نایخەیتە ناو قاپێکەوە؟ نەخێر ئەقڵت پێ نەشکاوە ئەوە بکەی. تۆ قەت بیر لە من ناکەیتەوە. نابێ ژوورەکە گسک بدەیت و ئەمەش تەنها شتێکە کە بۆت گرنگە.[2]

(**گسکەکە هەڵئەگرێ و دەست ئەکاتە گسکدانێکی شەڕانی و تۆزو خۆڵ بەرز ئەکاتەوە. لە ژوورەوە دەنگی موس دێت کە تیژ ئەکرێ**)[3]

(**بە دەم گسکدانەوە**) خێرا بکە! کاتی ڕۆیشتنم هاتووە. ئەگەر دوا بکەوم ئیشەکەم لەدەست ئەدەم و ئیتر ناتوانم کۆمەکیت بکەم. (**وەک بیرۆکەیەکی درەنگ بۆ هاتوو گاڵتەئامێزەوە**) ئەوسا ئەبێ بچی کار بکەی یان شتێکی تۆقێنەری لەو جۆرە. (**ژێر مێزەکە گسک ئەدات**) ئەمەوێ ئەوە بزانم کە ئایا ئەمڕۆ ئەچی بە دوای ئیشدا بگەڕێی یان نا! خۆت ئەزانی خێزانەکەت ئیتر یامەتیمان نادەن. ئەوانیش تەواو بێزار بوون لێت. (**دوای خوولەکێک بێدەنگی لە گسکدان**) من لەم ژیانە بێزار بوومە. بیرۆکەیەکی باشم هەیە بۆ چوونە ماڵ گەر زۆر شانازیم نەکردبێ بەوەی کە بزانن تۆ چ شکست خواردوویەکی، تاقانە کوڕی ڕۆلاندی ملیۆنێر، دەرچووی زانکۆی هارڤارد، شاعیر، نێچیری شار- ها. (**بە بێزارییەوە**) ئەوەندە نابن ئیرەیی بە نێچیرەکەم بەرن ئەگەر ڕاستییەکان بزانن. حەز ئەکەم بزانم زەماوەندەکەمان چی بوو؟ تەنانەت پێش ئەوەی باوکە ملیۆنێرەکەشت بمرێ کە پارەی دونیای هەبوو، بە دڵنیاییەوە کاتی خۆت بە هاوسەرەکەتەوە بەفیڕۆ نەدا. ئەبوایە شادمان بوومایە بەوەی کە شانازیت بەوەوە کردووە کە زەماوەندم لەگەڵدا بکەی دوای ئەوەی تووشی گێچەڵت کردم. تۆ بەهۆی منەوە لەبەردەم هاوڕێکانتا خەجاڵەتبار دەبووی چونکە باوکم دوکاندار بوو. تۆ ئەمە بووی. لانی کەم باوکم سەر ڕاستە، زیاتر لە هەر کەسێکی تر کە وەسفی تۆ ئەکات.

(بە ڕێکی بەرەو لای دەرگاکە گسک ئەدات بۆ ماوەی خوولەکێک بەسەر گسکەکەدا ئەچەمێتەوە)

ئاواتەخواز بووی هەموو کەس وا تێبگەن کە بە ناچاری منت هێناوەو بەزەییان پیاتا بێتەوە، وا نەبوو؟ تۆ قەت دوودڵ نەبووی لەوەی پێت ئەوتم خۆشم ئەوێی. وات لێکردم بڕوا بە درۆکانت بکەم پێش ئەوەی ڕوو بدەن، وا

بوو؟ وات لێکردم. تۆ ناتەوێ باوکت بمکڕێ هەر وەک ویستی وا بکات. ئێستا باشتر ئەزانم ئەو ماوەیە بە بەلاش لەگەڵتا ژیام. **(بە ڕووگرژییەوە)** بەختەوەرییە دوای هەموو شتێ، شتە هەژارەکان بە مردوویی لەدایک ئەبن. چ باوکێکت هەبوو!

(بێدەنگی، بۆ ماوەی خولەکێک میزاجیانە تێ ئەفکرێ پاشان لەسەر دەم هارییەکەی خۆی بەردەوام ئەبێ)

بەڵام من تەنیا کەس نیم سوپاست بکەم کە دڵخۆش نیت. لانی کەم کەسێکی تر هەیە و ئومێدەوارە ئێستا شووت پێبکات. **(سەرێک ئەکێشێ بە ژوورەکەی ترا)** ئەی هێڵین؟ (**لای دەرگاکەوە ئەگەڕێتەوە، نیمچە تۆقیوە**)

ئاوا تەماشام مەکە! بەڵی نامەکەیم خوێندەوە. چییەتی؟ حەقی خۆمە. من هاوسەرتم. هەموو ئەوانەی ئەبێ بزانرێ، ئەیزانم. ئیتر درۆ مەکە. پێویست ناکا بەم جۆرە بەم بەیانییە زووە بە ناشتا لێم بڕوانی. **(بە دەم پرتەو بۆڵەوە گسکەکە لە قوژبنەکە هەڵئەپەسێرێ)** من هەرچییەکم کردووە تۆ پێت نەزانیوە. **(دێتە لای تەباخەکە و قاوە ئەکاتە ناو قۆرییەکەوە)** قاوە ئامادەیە. من چاوەڕێت ناکەم. **(لەسەر کورسییەکەی خۆی دائەنیشێتەوە)**

(پاش وچانێک — دەست بە سەرییەوە ئەگرێ و نیگەرانە) ئەم بەیانییە سەرم دێشێ. شەرمەزارییە بەم وەزعەوە ڕۆژ تا ئێوارە لەو ژوورە داخراوەدا ئیش بکەم. نەدەچووم بۆ ئیش ئەگەر تۆزێک غیرەتت هەبوایە. بەحەق بێ ئەبێ من لە جیاتی تۆ لەسەر پشت ڕاکشێم. ئەزانی ئەمساڵ چەند ماندووم. کەچی لەگەڵ ئەوەشدا هەر بۆڵەت دێ ئەگەر شتێک بخۆم کە ببێتە هۆی ئەوەی ڕۆحم سەرحاڵ ڕاگرێ. تەنانەت ناتەوێ چالاک کەرەوەیەکیش بخۆم کە لە دەرمانخانە کڕیومە. **(بە پێکەنینێکی گەورەوە)** ئەزانم حەز ئەکەی بمرم و لەسەر ڕێت لابچم و ئینجا سەربەستانە بەدوای ئەو کچە ناقۆلایانە

بکەوی کە وا ئـەزانن تـۆ بایـەخ پێنـەدراوی و نمونـەت نییـە، وەک هێڵـین و ئەوانی تر.

(لەژوورەکەی تەنیشتەوە ناڵینێکی تیژو سەیر دێتە بەرگوێ)

(بەئاسوودەییەوە) گیانە، ئـەمزانی خـۆت ڕیشـی خـۆت ئـەبڕی. ئـەوەش دەرسێکە بۆت. ئەزانی نابێ شەو تا بەیان بە ئەعسابەوە بەم شکڵ و شـێوە نارێکەت بخۆیتەوە.(**بەرەو لای دەرگاکە ئەڕواو سەیرێکی ژوورەوە ئەکات)**

چی وا بێڕەنگی کردوویت؟ بـۆ لـە ئاوێنـەوە بـەم جـۆرە تەماشـای خـۆت ئەکەیت؟ بۆ خاتری خـوا، ئـەو خوێنـەی سـەر دەم و چـاوت بسـڕەوە. (**بـە مووچڕک پیاهاتنەوە)** وەختە بتۆقم. (**بە نەغمەیەکی سوکەوە)** گیانـە ئـاوا باشترە. قەت ناتوانم ڕاوەستم و تەماشای خوێن بکەم. (**تۆزێک لە دەرگاکە دوور ئەکەوێتەوە)** باشترە خۆت زیاتر ماندوو نەکەیت و بچیتە لای سەرتاش. ئەها دەستەکانت چۆن پڕ مەترسی و لەرزۆکن! بۆ ئاوا تەماشـام ئەکـەی؟ (**یاخیبووانە)** هەرچۆنێک بێ من بەمافی خۆمی ئەزانم کـە خوێندمـەوە، ئـاخر من هاوسەری تۆم.

(ئەگەڕێتــەوە لای کورســییەکەی و دیســانەوە دائەنیشــێتەوە. دوای وچانێک)

هەمیشە ئەمزانی لەگەڵ کەسێکدا جرت و فرتتە. بیـانووە بێبایەخەکـەت بەوەی کە کات لە کتێبخانەی گشتی بەسەر ئەبـەی، هـەڵم ناخەڵـەتێنێ. بـە هـەرحاڵ هێڵـین کێیـە؟ یەکێکـە لـەو هونەرمەندانـە؟ یـان ئـەویش شـاعیرە؟ نامەکەی وای نیشان ئەدا. مـەرجت لەگـەڵ ئەکـەم وەک درۆزنێـک شـتەکانی خۆی پێ گوتووی وەک ئەوەی باشترین شت بن و تۆش بڕوات پـێ کـردووە. ئایا جاحێڵ و جوانە. منیش جوان و جاحێڵ بووم وەختێ بە قسـە جـوان و

شیعراوییەکانت هەڵتخەڵەتاندم؛ بەڵام ژیان لەگەڵ تۆ جا هەر کەسێک بێ بە زوویی تێکی ئەشکێنێ. من بەم ڕێیەدا تێپەڕیم.

(ئــەڕوا قاوەکــە لەســەر تەباخەکــە لا ئــەدات) قــاوەڵتی ئامادەیــە. **(بــەڕوانینێکی تێفکرانــەوە)** قــاوەڵتی! **(کوپێــک قــاوە بــۆ خــۆی تێئــەکا و قۆریەکەش لەســەر مێزەکــە دائــەنێ)** قاوەکــەت سارد ئەبێتــەوە. ئــەوە چــی ئەکەی بۆ خاتری خوا هەر خەریکی ڕیش تاشینی؟ باشترە واز بێنی. ڕۆژێک دێ خراپ دەموچاوت ئەبڕی.

(نانەکە کــەرت ئــەکاو چــەوری ئــەکات. لــە مــاوەی ئــەم قســەکردنانەی خوارەوە نان ئەخوا و قاوەکەی فڕ ئەکات)

هەر کە قاوەڵتییەکەم بخۆم یەکسەر ئەبێ بڕۆم. خۆ یەکێ لە ئێمە ئــەبێ ئیش بکات. **(بەتووڕەییەوە)** ئایا ئەمڕۆ ئەچی بە دوای ئیشێکدا بگەڕێی یان نا؟ لەو بڕوایەشدام هەندێ لەو هاوڕێ هونەرمەندانەت یارمەتیت بدەن ئەگــەر بە ڕاستی ڕێزی تۆیان لا هەبێ. بەڵام پێموابێ بەس حــەزیان لــە قســەکانتە. **(بۆ ماوەی خولەکێک بێدەنگ دائەنیشێ)**

داوای لێبوردن لە هێلین ئەکەم جا هەر کەسێک بێت. تۆ هیچ هەســتێکت نییــە بــۆ خــەڵکانی تــر؟ ئــەی بنەماڵەکــەی چــی ئــەڵێن؟ ئــەبینم باســی بنەماڵەکەی لە نامەکەیدا ئەکات. ئەی بەتەمای چییە منداڵ دروست ئــەکات یان ئەڕوا بۆ لای یەکێ لەو دکتۆرانە؟ ئەبێ بڵێم جوانە. ئەی پارە لــە کــوێ دێنێ؟ ئەرێ دەوڵەمەندە؟ **(چاوەڕوانی وەڵامی ئەم پرسیارە بەنەفرەتبووانە ئەکات)**

ئمم! تۆ هیچم سەبارەت هێلین پێ ناڵێی، وا نییــە؟ زۆرم بــەلاوە گرنگــە. بیری لێ بکەرەوە. من سکم پێــی ناســووتێ، ئــەو ئــەزانێ چــی کــردووە. لــە ڕوانگەی نامەکەیەوە ئەو کچە قوتابی نییە وەک مــن، ئــەو کاتــەی مــن. ئایا

ئـەزانیّ ژنـت هەیـە؟ بێگومـان ئـەبیّ بزانــیّ. هــەموو هاوڕێکانــت ئاگــاداری هاوسەرگیرییە نائاسوودەکەتن. ئەزانم بەزەییان پێتدا دێتەوە، بەڵام ئاگاداری دەردە دڵی من نین. ئەگەر ئاگاداری بن شتی تر ئەڵێن.

(**بۆ ماوەی چرکەیەک زۆر سەرقاڵە بەخواردن کە بواری نییە هیچ بڵێ**)

ئـەم هێڵێنــە ئــەبیّ زۆر دڵتــەڕ بــیّ. ئەگــەر بزانــیّ ژنیشــت هەیــە. ئــەی پێشبینی چی ئەکات؟ وائەزانیّ خۆم بەتەڵاقدان ئەدەم و ئەهێڵم شـووت پــیّ بکات. بۆ وا ئەزانیّ ئەوەندە شێتم شتی وا بکەم دوای ئەوەی دووچاری ئــەو هەموو پەتپەتیەت کردم؟ پێموا بێ نا! تۆ خۆشت ئەزانی کە ناتوانی تــەڵاقم بــدەی. چونکــە کــەس نــاتوانیّ بڵــیّ شــتێکی هەڵــەم کــردووە. (**دوا فــڕی قاوەکەی ئەنێتە سەرەوە**)

ئەوەی ئەتوانم بیڵێم ئەوەیە کە هێڵین شایانی ئەو ئازارەیە. پێـت ئـەڵێم بیر لە چـی ئەکەمـەوە. لـەو بڕوایـەدام هێڵـین لـە کچـە حوسحوسـێکی سـەر جادەکان باشتر نییە. من ئاوای بۆ ئەچم. (**دەنگی خنکەخنک لە ژوورەکەی تەنیشتەوە دێت**)[4]

ئەوە دیسانەوە دەموچـاوی خـۆت بـڕی؟ جـوان بیتاشـە. (**هەڵئەسـتیّ و بەروانکەکە لەخۆی ئەکاتـەوە**) باشـە ئـەبیّ بـڕۆم (**بـە هەڵچوونـەوە**) ئەمـە خۆشـترین ژیانمـە کـە بەسـەری ئەبەم. مـن خـوا داینـەناوم هـەر خـەریکی جادەپێوان بم. (**گوێی لە شتێک ئەبیّ و چاوێک دائـەگریّ و بـەوردی گـویّ ئەگریّ**) گیانەکەم، ئاوت بەرداوەتەوەو هیچی ئەو ناوەت نەهێشـتووە. نـەڵێی بەرم نەداوەتەوە. گوێم لێیە ئەڕژێتە سەر زەوییەکە. (**گوزارشێکی نادیار لـە ترس سیمای دائەپۆشیّ**) ئەلفرێد! بۆ وەڵامم نادەیتەوە.

(بەهێواشی بەرەو ژوورەکە ئەڕوات. دەنگێک لەسەر کورسییەکەوە دێت و تـەنێکی قـورس وەرئەگـەڕێ و ئەکەوێتـە سـەر زەوی. ئەوەسـتێ و بـە ترسەوە ئەلەرزێ)

ئەلفێرد! ئەلفرێد! وەڵامم بدەرەوە! ئەوە چیت خستە خوارەوە؟ ئێسـتاش سەرخۆشی؟

(ناتوانێ بۆ یەک چرکەی زیاتر تەحەمولی ئەو گرژییە بکات و بە پەلـە بەرەو دەرگای ژووری نووستنەکە ئەڕوات)

ئەلفرێد!

(لای دەرگاکەوە ڕائەوەستێ و تەماشای زەوییەکەی ژوورەکە ئەکات. لە ترسـا لـە پـەل و پـۆ کـەوتووە. پاشـان سەرشـێتانە هـاوار ئـەکا و بـەرەو دەرگاکەی تـر ڕائـەکات و ئەیکاتـەوە و شـێتگیرانە ئەیخاتـە سـەر پشـت و سەرشێتانە ڕوو بە ڕاڕەوەکەی دەرەوە هاوار ئەکا)

(پەردە دائەدرێتەوە)

پەراوێزەکان:

(1) واشنتۆن سکوێر گۆڕەپانێکە لەناوەڕاستی گوندی گرین وچ لە شاری نیویۆرک.

(2) ئەلفرێد قایشی چەرمی بۆ تیژکردنی گوێزانەکەی بەکار ئەهێنێ، ئەو جۆرەی کە سەرتاشەکان بەکاری ئەهێنن لەگەڵ ساتورێکی ئاسن کە ئەخرێتە ناو کیفەکەوە.

(3)

دوو تێبینی وەرگێڕ:

(4) D.T. حاڵەتێکی تەندروستییە کە توانای کۆنترۆڵکردنی لەرزینی نامێنێ.

(5) حوسحوس یانی بێحەیاو دەمهار و جرت و فرت کەر. ئەم وشەیە لە دەڤەری هەولێر زۆر بەکار دێت.

سەرچاوەکان:

1- **Literature**

An introduction to reading and writing
Fourth Edition
Edgar V. Roberts and Henry E. Jacobs
Printed in the USA pages 1054-1059

2- **http://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_O'Neill**

❊ ❊ ❊

بێتی کارۆڵ کێلەر

بێتی کارۆڵ کێڵەر،ساڵی 1930 لە شاری ڤانکۆڤەر لـە کەنـەدا لـەدایک بـووە، بڕوانامـەی بەکالۆریۆسـی لـە زمـانی ئینگلیـزی و درامـای لـە زانکـۆی بـریتیش کۆڵۆمبیـا وەرگرتـووە. هـەروەها بڕوانامـەی وانـە وتنەوەشـی بەدەستهێناوە. لە نێوان ساڵانی 1962-1975 وانەکانی زمانی ئینگلیـزی و درامـای لـە قوتابخانـە ئامادەییەکانـدا وتۆتـەوە و لـە سـاڵانی 1975-1976 و 1978-1979دا ئەنـدامی دەسـتەی وانـەبێژی بـووە لـە زانکـۆی سـایمۆن فرەیـزەر. هـەروەها لـە سـاڵانی 1981-1982 و 1985 وەک مامۆستای خول لە بەشی داهێنـانی نووسـین لـە زانکـۆی بـریتیش کۆڵۆمبیـا خـەریکی وانـە وتنـەوە بـووە. بێتـی لـە سـاڵانی 1977-1978مامۆسـتای زمـانی ئینگلیـزی بـووە لـە کـۆلیژی مامۆسـتایانی ژنـان لـە نیاگـارا. بێتـی دامەزرێنەر و بەرهەمهێنەری فێستیڤاڵی "سـەن شـاین کۆسـت"ە بـۆ هونـەری نووسین لـە نێـوان سـاڵانی 1983-1994.ئێسـتاش مامۆسـتایەو وانـە بـە حەقدە نووسەر ئەڵێتەوە.

کتێبە بڵاوکراوەکانی بێتی کێڵەر

1- دارستان و دەسەڵات و سیاسەت پرنس جۆرج 1997

2- دەریا ڕۆشنەکان و ڕۆحەپێشەنگەکان ڤیکتۆریا 1996

3- دەریای زیوین کێڵگەی ساڵمۆن لەکەناری ڕۆژئاوا ساڵی 1996

4- دەرگا فێڵبازەکان و دەموچاوەکانی تر ڤانکۆڤـــــەر 1974 و کۆلۆرادۆ لە ئەمەریکا 1988

5- ئیرتیجالیەت لە داهێنانی دراما لەساڵی 1974

6- پاوڵین... ژیاننامەی پاوڵین جۆنسۆن ڤانکۆڤـــــەر 1982 و ئەمەریکا 1986

7- لەلای سێبەرەکەوە 1886-1914 ڤانکۆڤـــــــەر 1986

8- گـورگی ڕەش ژیاننـامەی ئێرنێسـت سۆمسـۆن سـیتۆن ڤانکۆڤـەر 1984 و ئەمەریکا 1984

خەڵاتەکان:

1- خەڵاتی تاڵەویند بۆ ئەدەبی بەشداریکردن لە کۆمەڵگە 1996

2- خەڵاتی پلە سێی وەرزنامەی مێژوویی بۆ کتێبی دەریـا ڕۆشـنەکان و ڕۆحە پێشەنگەکان 1996

3- مەدالیای ئاهەنگی بیرەوەری 125 ساڵەی کۆنفیدراسیۆنی بەشداری کولتووری.

4- خـــەڵاتی لێســـکاربۆرت بـــۆ بەشـــداری کولتـــووریی لـــە لایـــەن کۆمینیوکەیشنی کەنەدا.

5- مەدالیای ژیاننامەی کەنەدییەکان لە لایەن ئەدەبی کەنەدییەوە.

سەبارەت بە دەقی شانۆگەری
ئاهەنگی چا خواردنەوەی بێتی کێلەر

بێتی کێڵەر، ئەزموونێکی فراوان و هەمەچەشن لەنێو کارە شانۆییەکانیدا ئامادەیە، وەکو ئەو کارە ڕێ تێنەچوانەی لە چەشنی بیمەی ڕێکخەر، جوتیار، یارمەتیدەری وێنەگر یان بەڕێوەبەری بەندیخانەی ژنان. بێتی وەکو مامۆستا لە گەلێ وۆرک شۆپی شانۆیی لە ڤانکۆڤەر خزمەتی کردووە، لەوانە چوار ساڵ خزمەتی "پلەی هاوس هۆلیدەی" کردووە. بێتی وانەی دراماو شانۆی لە قوتابخانەی ئامادەیی ویندزەر لە شاری نۆرس ڤانکۆڤەر تا ساڵی 1974 وتۆتەوە، ئەو ساڵەی کە کتێبی "ئیرتیجالیەت لە داهێنانی دراما"ی تێدا بەچاپ گەیاند، کە کۆمەڵێ دەقی شانۆیی کورتن کە ئاهەنگی چا خواردنەوە لەو کتێبەدا بڵاو کراوەتەوە. هەروەها بێتی وانەی لە زانکۆی سایمۆن فرەیزەرو زانکۆی بریتش کۆڵۆمبیا وتۆتەوە. بێتی دامەزرێنەرو بەرهەمهێنەری پرۆگرامی وۆرک شۆپ و فێستیڤاڵی نووسەرانی ڕۆژئاوای کەنەدایە، فێستیڤاڵی هونەری نووسین کە لە ساڵی 1983 تا ساڵی 1994 بەردەوام بوو.

بێتی سەرباری کارە دراماییەکانی، کاری ژیاننامەنووسین و مێژووشی بەرهەم هێناوە، لەوانە ژیاننامەی پاوڵین جۆنسۆن ساڵی 1982و گورگی ڕەش کە ژیاننامەی ئێرنێست سیتۆن ە ساڵی 1984، لە لای سێبەرەکەوە 1886-1914 ساڵی 1986و دەریای زیوین کێڵگەی سەلەمۆن لە کەناری

ڕۆژئــاوا ســاڵی 1996و دەریــا ڕۆشــنەکان و ڕۆحــە پێشــەنگەکان ســاڵی 1996.

کورتەی شانۆگەریی ئاهەنگی چا خواردنەوە ڕوونکردنەوەی هێزی درامایـە بـۆ نیشـاندانی کارەکتـەرو بـارودۆخ و گواسـتنەوەی هەسـت. کارەکتـەرە سـەرەکییەکان دوو خوشـکی پیـری تـەنیان کـە لـە دەرەوەی هـاوڕێ و کەسوکاردا دەژیـن و هـیچ کەسـێکیان نییـە، تـەنیا ئـەو کەسانەی کـە جـار بەجار دێن بۆ ماڵیان بۆ جێبەجێ کردنی کارێکی تایبەت وەکو ڕۆژنامەهێنەر یان پێوەر-خوێنـەر. ئـەم شـانۆگەرییە کورتـە زۆر بـە کـورتی و کارامەییـەوە کێشەکانیان دەرئەخات و بە سۆزێکی زۆرەوە پەنجە ئەخاتە سەر تەنیاییان.

ئاهــەنگی چــا خواردنــەوە، شــانۆگەرییەکی زۆر کورتــە بــۆ نیشــاندانی هەڵبژاردنە قورسەکانی کارەکتەرەکان، بۆیە زۆر بە زەحمـەت دەرفـەت، یـان بواری ئەوەیان ئەبێت تا لە میانی ئەو وەڵام و گۆڕانانـەدا ڕێ بکـەن کـە لـە شانۆگەرییەکی درێژدا هەن. ئەڵما و هەستێر هەردوو جیان لە یـەکتر، بـەڵام هەردووکیشیان خەریکی مشتومڕێکی لاوەکین سەبارەت بە نـاو و مێـژوو لـە ڕابردوویەکی شاراوەی درێژیاندا. دوای ئەمەش، لـە دوا قسـەی ئـەڵما-دا کـە وێنە سەرنجڕاکێشەرەکە تەواو ئەبێ، ئەشێ کەسێک هێمایـەکی هۆشـیاریی و ددان پیانــان ببینــێ کــە ئێمــە لــە چــاوەڕوانی تــەواو بوونــداین، کــەچی کارەکتــەرەکان گەشــە ئەکــەن. تەنانــەت کــوڕە ڕۆژنامــە گەیەنەرەکــەش کــە بەشێک نییە لە قسەکردن، دڵڕەقییەکەشی بەرامبـەر خوشـکەکان بـە ڕوونـی دەرئەکەوێ. بـەم شـێوەیە کێڵـەر بـارودۆخی ئـەو مرۆڤانـەی بـە شـێوەیەکی درامی کاریگەر داڕشتووە کە ژیانێکیان کردووە. ئاسـان نییـە شـانۆگەرییەک پەیدا بکەی کە ژیان و هەستێکی زۆر لە ماوەیەکی زۆر کورت و لـە کـارێکی خێرادا بگوێزێتەوە و بگەیەنێت.

شانۆگەری

ئاهەنگی چا خواردنەوە

نووسینی: بێتی کێڵەر

کارەکتەرەکان:

ئەڵما ئیڤانس: تەمەنی حەفتاو پێنج ساڵە، زۆر بچکۆلەو لەڕو لاوازە. جلەکانی سادەن، بەڵام مۆدێلیان ماوە. قژە سپییەکەی کورت و جوان بڕیوە. بە یارمەتی گۆچانەکەی ئەڕوات بەڕێوە، وەکو پەک کەوتەیەکیش نایەتە ئەژمار.

هێستەر ئیڤانس: تەمەنی حەفتاو نۆ ساڵە. تۆزێک جیاوازی جەستەیی لەگەڵ خوشکەکەیدا هەیە. جگە لەوەی پێئەچێ دەموچاوی هەندێ زیاتر

لۆچ و زەرد هەڵگەڕاو و ژاکاوتر بێ. لەسەر عەرەبانەیە. گەرچی قاچەکانی شەلن، بەڵام بە دڵنیاییەوە عەقڵی ساغە.

کوڕێک: لە سەرەتای باڵق بوونیایەتی. زۆر بەکەمی ئەبینرێ.

دیمەن: ژووری دانیشتنی ماڵی خوشکەکانە، ئەو دەرگایەی بە ڕووی کۆڵانەکەدا ئەکرێتەوە، کەوتۆتە لای چەپی دیواری سەرەوەی پشتەوەی شانۆ. پەنجەرەیەکی گەورەش ڕوو بە کۆڵانەکە کەوتۆتە ناوەڕاستی دیواری پشتەوەی شانۆ. لەسەر دیواری لای ڕاستی سەرەوەی شانۆ دەرگایەک هەیە بەرەو موبەق. لەسەر دیواری لای چەپیش دەرگایەک هەیە کە بەرەو بەشەکانی تری خانووەکە ئەکرێتەوە. لای چەپی خوارەوەی شانۆش کورسییەک دانراوە، لای ڕاستی سەرەوەش قەنەفەیەک و لای ڕاستی خوارەوەش عەرەبانەیەکی چا هەیە. ژوورەکە پڕە لە خشڵی گرانبەهاو قەرەباڵغە بە ژیانی سێچارەکە سەدەیەک لە ژیان.

(لای سەرەوە ئەڵما ڕوو لە عەرەبانەکەی هەستێر ئەکات، کە کەوتۆتە لای چەپی سەرەوەی شانۆ. گۆچانەکەی ئەڵما لەسەر کۆشی هەستێرە)

هەستێر: ئاوا.

(**ئەڵما گۆچانەکەی لە هەستێر وەرئەگرێ، هەردووکیان چاوێک بە ژوورەکەیا ئەگێڕن**).

ئەڵما: لەو بڕوایەدام لەسەر قەنەفەکە... لەسەری ئەو سەرەوە دائەنیشم.

هەستێر: بەڵێ: خراپ نییە. ئینجا ئەو ئەتوانێ لە نێوانماندا دابنیشێ.

(ئەڵما لەسەر قەنەفەکەی لای ڕاستی خوارەوەی شانۆ دائەنیشێ، هەردوو ئەکەونە تاوتوێکردنی ئاکامەکە)

ئەڵما: بەڵام ئینجا ئەو زۆر لەدەرگاکەوە نزیکە، هەستێر!

(**هەستێر سەر ئەلەقێنێ، لە کێشەکەیا تواوەتەوە)**

ئەڵما: (**بەرەو ئەوسەری قەنەفەکەی لای ڕاستی خوارەوەی شانۆ ئەڕوات.**) ئینجا باشترە لێرە دابنیشم.

هەستێر: ئەڵما، بەڵام ئێستا زۆر لە منەوە دوورە.

(ئەڵما هەڵدەستێتە سەر پێ؛ هەردووکیان جارێکی تر ئەکەونەوە تاوتوێکردنی ژوورەکە)

ئەڵما: بەڵام ئەگەر عەرەبانەی چایەکە بەرەو لای تۆ پاڵ بنێم، ئیتر ئەو بەرەو لای تۆ دێت، وا نییە؟

(لای چەپی سەرەوەی شانۆ، بۆ بینینی شوێنەکانی شانۆ وا دابنرێ کە ئاراستەکانی شانۆ لە گۆشەنیگای ئەکتەرێکەوە کە ڕوو بە بینەران ڕاوەستاوە. وەسفکراوە. هەرچەند "ڕاست" لە هەقیقەتدا لای چەپی بینەرانەو "چەپ"یش لای ڕاستە. "لای خوارەوەی شانۆ" هێمایە بۆ پێشەوەی شانۆ، لە کاتێکدا لای سەرەوەی شانۆ هێمایە بۆ بەشی پشتەوە. دەستەواژەکانی خوارەوەو سەرەوە ئەو کاتە مانا پەیدا ئەکەن کە شانۆ ڕوو بە بینەران بێ، لەبەرئەوە تەماشاکەر لەسەر زەوییەکەوە لە توانایدا ئەبێت سەرتاپای شانۆکە ببینێت)

هەستێر: ئۆی، باشە ئەڵما. تۆ دڵنیای کە ئەمڕۆیە؟

ئەڵما: (**عەرەبانەی چایەکە بەرەو لای هەستێر پاڵ ئەنێ کە کوپ و دەستەسڕ و شتی تری لەسەرە**) یەکەمین پێنج شەممەی مانگ.

هەستێر: خۆ بسکیتە قاوەدارەکانت لەبیر نەکردووە؟

ئەڵما: نەخێر ئازیزم وان لەناو قاپەکەدان، لەگەڵ چایەکە دایان ئەنێم. **(ئەڕواتە لای پەنجەرەکەوە، بەوردی تەماشای لای ڕاستی کۆڵانەکە ئەکات)**

هەستێر: ئەی کاکاو؟

ئەڵما: لە یادمە.

هەستێر: تۆ لە سەردانەکەی چارڵی لە بیرت چوو!

ئەڵما: هەستێر، چارڵی چای ئەخواتەوە. کاکاوم بۆ دروست نەکرد لەبەر ئەوەی چایی ئەخواتەوە.

هەستێر: ئۆی. بە هەرحاڵ دوایین-جار نەشمایەوە.

ئەڵما: ئەو ڕۆژە زۆر مەشغوڵ بووین...

هەستێر: ئاوا بە پەلە ئەچوویتە ژوورەوەو ئەهاتیە دەرەوە. دەربارەی باوکی و بەینبرج قسەم بۆ ئەکرد... ئەویش نەمایەوە.

ئەڵما: بەینبرج چیی بوو؟

هەستێر: یەکەم گەشتی بۆ دەرەوەی لیڤەرپوڵ... کاتێ باوکی بۆ ماوەی سێ مانگ ڕۆیی و ئێمەش وامان زانی کە لەگەڵ کەشتییەکەدا ڕۆیشتووە.

ئەڵما: ئەوە بەینبرج نەبوو.

هەستێر: بەڵێ، خۆی بوو. بەینبرج بوو. لەیادمە لەناو ئەو بەفرەو لەسەر شۆستەی لەنگەرگاکە وەستابووین و وەختێ هات و لەنگەری گرت. ئەوە ئەو ساڵە بوو کە پۆلی یەکەمی قوتابخانەم دەست پێکرد و ئەمتوانی پیتەکانی سەر تەنیشتەکەی حونجە بکەم.

ئەڵما: ئەوە پاپۆڕی دەستەخوشکی بوو، هادینگام.

هەستێر: بەینبرج بوو. تۆ منداڵ بووی و لەبیرت نەماوە. با بزانین ئەو ساڵە بوو کە...

ئەڵما: دایکم جار بەجار ئەو چیرۆکەی بۆ ئەگێڕامەوە. هادینگام بوو. مەکینەکەی لە کەیپ ڕرس لەودیوی هێبریدزەوە شکا.

هەستێر: ساڵی 1902 بوو. تۆ ئەو کات تەمەنت تەنها چوار ساڵ بوو.

ئەڵما: هادینگام بوو. لە پێنجی کانوونی دووەم شەقوشڕانە خۆی کرد بە بەندەرەکەیا.

هەستێر: چواری کانوونی دووەم بوو. دوای سەعات نۆی بەیانی بوو. ئێمە لەناو بەفرەکە وەستابووین و تەماشای بەینبرجمان ئەکرد کە پاڵی دابوو بەشۆستەکەوەو من گریام و فرمێسکەکانم لەسەر ڕوومەتەکانم بەستنی.

ئەڵما: هادینگام بوو.

هەستێر: ئەڵما، ئەزانی دایە نەگریا. باوەڕ ناکەم قەت گریابێت. بیرم سەبارەت بە ناو و شوێن زۆر تیژە بۆیە لێم تێک ناچن وەک هەندێ کەس، ئەتوانم باسیان بکەم، بەڵام هەندێ شتی ترم نایەنەوە بیر وەک ئەوەی خەڵکی چ پەرچە کەرداریکیان هەبوو. بەڵام ئەو ڕۆژەم لەبیرە. فرمێسکی بەستوو لەسەر ڕوومەتەکانم بوون و دایە نەگریا.

ئەڵما: (**سەر ئەلەقێنێ**) دایە گوتی یەک وشە چییە لە دەمی نەهاتە دەرێ. ڕێک شانبەشانی دایە بەرەو ماڵ گەڕایەوە.

هەستێر: (**پێئەکەنێ**) قەت زۆر بلێ نەبووە... ئەی ئێستا دێت؟

ئەڵما: نەخێر، نابێ لەوە زیاتر دوا بکەوێ، ئەوا نزیکەی سەعات چوار و نیوە.

هەستێر: باشترە چایەکە بێنیت، پاشان شتەکانی تر سروشتی ئەبن.

ئەڵما: بەڵێ ئازیزم، ئەزانم. (**لەدەرگای لای ڕاستی سەرەوەی شانۆ ئەڕواتە دەرەوە**) هەموو شتێک ئامادەیە.

هەستێر: ئەی دەربارەی چی ئەدوێی؟

ئەڵما: (**بەقۆرییەکەوە دێتەوە ژوورەوە**) لەو بڕوایەدا بووم کە لەوانەیە... (**بە وریاییەوە قۆرییەکە دائەنێ**)... لەوانەیە براکەی جۆرج بێت!

هەستێر: ئەی تۆرپیدۆ، ئەو بۆمبا گەورە خۆهاوێژە؟ نا، ئەڵما، هێندە تەمەنی نییە بۆ گێڕانەوەی ئەم چیرۆکە!

ئەڵما: ئەوەندە تەمەنی هەیە بزانێ ئازایەتی چییە. وامزانی مەدالیای نیشان ئەدەم. (**بەرەو لای پەنجەرەکە ئەڕوات، بە نیگەرانییەوە لە هەردوو لای کۆڵانەکە ئەڕوانێ پاشان بەرەو لای موبەقەکە ئەڕوات.**)

هەستێر: هێشتا نا؟ ئەمشەو وا دواکەوت. تۆ دڵنیای ئەمڕۆیە؟

ئەڵما: دێت. یەکەم پێنج شەممەیە. (**ئەڕواتە دەرەوە**)

هەستێر: پارەکەیت لایە؟

ئەڵما: (**بە قاپێ بسکیتەوە ئەگەڕێتەوە**) بیست دۆلارییەکم پێیە هەستێر.

هەستێر: ئەڵما!

ئەڵما: بەهەرحاڵ، ئەوەندەمان لێی سەرف نەکردووە. ئەوە دەنیس بوو ئاخیر جار وردەی پێ بوو. بەم شێوەیە ئەتوانین دوو میوانداریمان هەبێ، هەستێر.

هەستێر: لەوانەیە دەنیس پێی گووتبێ کە وردەی بیست دۆلاری لەگەڵ خۆیدا هەڵگرێ.

ئەڵما: ئەوە دێنێ هەولێ بۆ بدرێ.(**دووبارە بەرەو لای پەنجەرەکە ئەڕوات**) ئایا ئەڕۆی باسی هادینگامی بۆ بکەی؟

هەستێر: بەینبرج بوو. لەوانەیە... یان لەوانەیە دەربارەی ڕۆژی تەواو بوونی جەنگی جیهانی بدوێم. ئەڵما، هەراو هوریا و شریتە کاغەزییە ڕەنگاو ڕەنگەکانت لەیادە.

ئەڵما: "بابە"ش لەسەر کورسییەکەی خۆی بێدەنگ دانیشتبوو.

هەستێر: وەکو ئەوە نەبوو کە جۆرج ڕۆیشت. ئێستا دێت یان نا؟

ئەڵما: نەخێر ئازیزم، لەوانەیە لە شوێنێکا وەستابێ بە قسەوە مەشغوڵ بێ. (**سەیری لای ڕاست ئەکات**)... نا... نا ئەوەتا وا لە بەردەم دالآنەکەی داڤییە!

هەستێر: ئەوا چایەکە تێ ئەکەم، ئەڵما کاکاو بۆ تۆ تێ ئەکەم.

ئەڵما: (**ئەڕواتە دەرەوە**) هەموو شتێک ئامادەیە، ئەبێ هەندێ ئاوی گەرمی تێ بکەم.

هەستێر: حەلوای سپیت لەبیر نەچێ!

ئەڵما: (**دەرئەکەوێتەوە**) ئۆی، هەستێر، ئەی ئەگەر بێتە ژوورەوە و لای قاپییەکەوە دانیشێ؟ خۆ قەت ناشمێنێتەوە!

هەستێر: ئەبێ زۆری لێ بکەی. ئەڵما بۆ خاتری خوا کاکاوی بۆ بێنی!

(**ئەڵما لەو ناوە نامێنێ**)

هەستێر: ئەبێ زۆر لێرە نزیک بووبێتەوە. ئەو ناڕوا بۆ لێشینسکی و بلاک بێرنز کە تا دوای سەعات شەش ناگاتەوە ماڵ.

ئەڵما: (**ئەگەڕێتەوە و کاکاوێکی پێیە**) ئەوەتا! یەکسەر لە...

(**کوڕەکە بەلای پەنجەرەکەدا ڕەت ئەبێ. دەنگی فڕێدانی ڕۆژنامەیەک دێت لەبەردەم هەیوانەکە**)

(ئەڵما و هەستێر تەماشای دەرگاکە ئەکەن و چاوەڕێ ئەکەن. بەو هیوایەی گوێیان لەدەنگی دەرگا بێت. بەڵام هەردووکیان ئەو ڕاستییە ئەزانن. دواجار ئەڵما بەرەو لای دەرگاکە ئەڕوا و ئەیکاتەوە و تەماشای ڕۆژنامەکەی سەر زەوییەکە ئەکات)

ئەڵما: خۆ ئەوە تێپەڕی و ڕۆیی.

هەستێر: ئەبێ ڕۆژەکەت لێ تێک چووبێ.

ئەڵما: نەخێر، لە دالآنەکەی داڤیس خەریکی کۆکردنەوەی پارە بوو.

هەستێر: (**دوای وچانێکی درێژ**) خۆ نابێ ئێمەی لەیاد چووبێ.

ئەڵما: (**هێشتا کاکاوەکەی بە دەستەوەیە، لە دەرگاکەوە ئەگەڕێتەوە**) ئێستا وا لە کێریگانس خەریکی کۆکردنەوەیە.

(دەرگاکە پێوەئەدا و کلۆڵانە ئەوەستێ)

هەستێر: باشە بە کاکاوەکەوە لەوێ مەوەستە! زۆر دەبەنگ دێیتە بەرچاو. (**ئەڵما کاکاوەکە ئەهێنێتە سەر عەرەبانەی چایەکە**) ئەوە چایەکەتە. (**ئەڵما کوپێ چا هەڵئەگرێ و لەسەری ئەوسەری قەنەفەکە لای چەپی سەرەوەی شانۆ دائەنیشێ، بێدەنگییەکی درێژ دێتە ئاراوە**)

هەستێر: وابزانم چیرۆکەکە بۆ پێوەر خوێنەکە ئەگێڕمەوە.

ئەڵما: هادینگام بوو؟

هەستێر: بەینبرج بوو.

ئولما: (**دوای وچانێک**) بۆ دوو هەفتەی تریش تەماشای پێوەرەکە ناکەن.

(بەهێواشی تاریک دادێت)

سەرچاوەکان:

1- **Literature An Introduction to Reading and Writing**
Fourth Edition
Edgar V. Roberts and Henry E. Jacobs
U.S.A. 1993
Pages 1049 – 1053

2- http://www.abcbookworld.com/view_author.php?id=183

❊ ❊ ●

ئۆجین یۆنسکۆ

(شانۆنامەنووسی بلیمەتی ڕۆمانی – فەڕەنسی 1909 – 1994)

ئۆجین یۆنسکۆ لە بیست وشەشی تشرینی دووەمی 1909 لە شاری سەلاتینا لە ڕۆمانیا، هەندێ سەرچاوەش ئەڵێن لە ساڵی 1912 لەدایک بووە. باوکی پارێزەرێکی ڕۆمانی بوو کە ئەویش پێی دەوترا ئۆجین یۆنسکۆ و دایکیشی ترێسە ئیپکار کچی ئەندازیارێکی پرۆتستانی فەڕەنسی بوو کە بە هۆی کارەکەیەوە لە ڕۆمانیا گیرسابۆوە. کاتێ هاوسەرگیری ئەکەن دایکی ئەبێتە ئۆرسۆدۆکس و کوڕەکەشیان تا مردن هەر بە ئەرسەدۆکسی ئەمێنێتەوە.

دوای لەدایکبوونی ئۆجین بە ماوەیەکی کەم، خێزانەکەیان ئەگوێزنەوە بۆ پاریس، بۆ ئەو شوێنەی کە باوکی تیایدا درێژە بە خوێندن ئەدا و ئەبێتە دکتۆر لە بەشی یاسا. لە ساڵی 1911 مارلینیای خوشکی لەدایک ئەبێ و ساڵی دواتریش مێرسیەی برای لەدایک ئەبێ کە دواتر لەتەمەنی هەژدە مانگیدا ئەمرێت. ساڵی 1914 لە گۆڕەپانی ڤاوجیرارد لە پاریس نیشتەجێ ئەبن.

ساڵی 1916 باوکی ئەگەڕێتەوە بۆ بوخارست، ئەو ساڵەی ڕۆمانیا لە جەنگی جیهانی یەکەمەوە تێوەگلا، هاوسەرەکەی و دوو منداڵەکەی لە پاریس ئەمێننەوە و ئەبوایە مشوری ژیانی خۆیان بخۆن، هەرچەندە لە لایەن کەسوکاری ترێساوە هەندێ کۆمەک ئەکرێن. پاش تەواو بوونی جەنگ هیچ هەواڵێکی باوکی نابێت و وا ئەزانن لە بەرەکانی جەنگدا کوژراوە.

ترێسا و منداڵەکان لە ئوتێلی دی نیڤیر لە شەقامی بلۆمێت ئەژین. تەندروستی ئۆجین بەرەو نالەباری ئەڕوات. دایکی ئەینێرێ بۆ لادێ تا لەگەڵ کەسوکاریدا بژی. ئەو دوو ساڵەی ژیان لە لادێ 1917- 1919 لەگەڵ خوشکەکەی مارلینیا جێگا و ڕێگایەکی گرنگیان ئەبێ لە نووسینەکانی ئۆجین.

ئۆجین و خوشکەکەی ئەگەڕێنەوە بۆ پاریس و لە شوقەیەکی بچوک و تاریک لە شەقامی دی سوراڤیر لەگەڵ دایکی و نەنک و باپیرەی ئەژین. لەو شوقەیە ئۆجین شانۆگەری دوو پەردەیی "قارەمان" و سیناریۆیەکی پێکەنین ئامێزی تێدا نووسی، کە بەداخەوە ئەو تێکستانە ون بوونە.

باوکی ئۆجین لە شەڕدا نەمردبوو، تەنانەت سەربازیش نەبوو، بەڵام پۆستی پشکنەری سەلامەتی هەبوو لە پۆلیسی بوخارست. لە ساڵی 1917 دووبارە ژن ئەهێنێ و ئەبێتە ژەنەڕاڵی پشکنەر. ئەو هەمیشە پشتیوانیی دەسەڵاتی کردووە (ئەفرێسکۆ، کۆردیانۆ، پاسەوانی ئاسنین، نازییەکان، کۆمۆنیستەکان) چونکە پێی وابوو دەسەڵات هەمیشە لەسەر هەقە. بەهۆی خراپ بەکارهێنانی پۆستەکەی لە پۆلیس و نیشتەجێ بوونی ماڵ و منداڵی لە دەرەوەی سنووری ڕۆمانیا تەڵاقدانی ژنەکەی لێ ئەکەوێتەوە و پێ لەسەر وەرگرتنەوەی منداڵەکانی دائەگرێ.

پاش ئەوەی ئۆجین وەک هەرزەکارێک گەڕایەوە ڕۆمانیا دایک و باوکی لێک جیا بوونەوە. کەوتە خوێندنی ئەدەبی فەڕەنسی لە زانکۆی بوخارست. یۆنسکۆ لەگەڵ ڕۆدیسیا بوریلینۆ هاوسەرگیری کرد و کچێکیان بوو کە ژمارەیەک چیرۆکی منداڵانی نائاسایی بۆ نووسی. خێزانەکە جاریکی تر گەڕانەوە فەڕەنسا و لە شاری مارسیلیس لە کاتی جەنگی جیهانی دووەم نیشتەجێ بوون. دوای جەنگیش جارێکی تر چوونەوە پاریس.

یۆنسکۆ لە لایەن ڕەخنەگرانەوە وەکو شانۆنامەنووسێک ئاماژەی پێدەکرا تەنانەت پێش ئەوەی یەکەم شانۆگەری خۆی (سۆبرانۆی کەچەڵ) لە ساڵی 1950دا بنووسێت. لە تەمەنی چل ساڵیدا بڕیاری دا فێری زمانی ئینگلیزی بێت. یۆنسکۆ ئیلهامی لە هەموو شتێک وەردەگرت.

کاره بەناوبانگەکانی یۆنسکۆ 'وانە 1951' و 'کورسییەکان 1952' و 'کەرگەدەن 1959'.

شانۆگەرییەکانی یۆنسکۆ یان وەک خۆی ناوی نابوون 'دژە شانۆ' ترادیسیۆنی شانۆییان لە ڕووی گرێچنە و ئەنجامەوە تێکشکاند. بەرهەمەکانی یۆنسکۆ بەرهەمگەلی مۆدێرنن. شانۆنامەکانی سۆراخی دۆزینەوەی قوربانی و نهێنییەکانی وجودن لەگەڵ خەیاڵ و زۆرجاریش خەیاڵی گاڵتەئامێز. هێڵی جیاکەرەوەی نێوان خەیاڵ و واقیع بەردەوام لەکەدار ئەبێ هەروەک یونسکۆ جیهانەکانی بێمانا وەسف کردووە و پێیوایە ڕێکەوت بەڕێوەیان ئەبات.

لەساڵی 1962 مارتین ئەسلین پێناسەی یۆنسکۆی کرد وەک نووسەرێکی ڕابەر لە شانۆی ئەبشورد (بێمانا)، شانبەشانی نووسەرانی تری وەک ساموئیل بێکێت و ڤین جێنێت و ئارسەر ئادەمۆڤ. هەموو هەمان تێگەیشتنیان هەبوو بۆ ژیان، زیاتر لەمەش ژیانیان بە بێمانا دەزانی. ئەم نووسەرانە نەک هەر ترادیسیۆنی شانۆییان گۆڕی، بەڵکو شۆڕشێکیان لە هونەری نووسینیش بەرپا کرد.

ساڵی 1926 یۆجین پاش مشتومڕو گاڵەگاڵ و شەڕ، ماڵی باوکی بەجێ ئەهێڵێ و ڕوو لە ماڵی دایکی ئەکات کە ئەوکات لە بوخارست فەرمانبەری بانک بوو، خوشکەکەشی کە لە دووجار هاوسەرگیریدا بەختەوەر نەبوو لەدوای گەڕانەوەی ئۆجین بۆ فەڕەنسا لە 1938 پەیوەندییەکی وای بە ئۆجینەوە نامێنێ. ئۆجین ژوورێک لە ماڵی میمکی (پووری) دەست ئەکەوێ باوکیشی جاربەجار هەندێ پارەی ئەداتێ. باوکی ئەیویست ئۆجین ببێ بە ئەندازیار، بەڵام ئۆجین حەزی لە ئەدەب و شیعر بوو. لە ساڵی 1928 وەک شاعیرێک دەرکەوت لە ڕۆژنامەی 'بێلییەت دی بەبەگال' و لە نێوان

سالآنی 1929 تا 1933 ئەدەبی فەڕەنسی ئەخوێنێ لە زانکۆی بوخارست. لە 1930 یەکەمین وتاری لە 'زۆداک ریڤیو' بلاو کردەوە. لەسالی 1931 شیوەنی زیندەوەرە بچوکەکانی لەژێر کاریگەری فرانسیس جەیمس دا نووسی.

سالی 1934 'نەخێر' وتار و یاداشت بلاو ئەکاتەوە . لە 1937وە تا 1938 ئەبێتە بەرپرسی بەشی ڕەخنەی فاکلاڕیڤیو. هەروەها لە یونیڤێرسال لیترەر و ڕۆژنامەی ڕۆژانەی شانۆو بیروڕای ئازاد نووسینی بلاو ئەکردەوە. ئۆجین لە سالی 1938 دەستەواژە ڕەخنەییەکان لە 'ڤێرمە'دا بلاو دەکاتەوە. هەمان سال دەولەتی ڕۆمانیا مینحەی سەفەرکردنی بۆ فەڕەنسا ئەداتێ بۆ نووسینی تێزی نامەکەی (کە هەرگیز تەواوی نەکرد) بە ناونیشانی 'گوناهـ و ناونیشانی مەرگ لە شیعری بۆدلێردا'. لە پاریسیش کەوتە خولیای نووسین لەسەر ئیمانوئێل ماونیەر، بێردیڤ، جەیکۆب مارتەین، و گابرێل مارسیل.

ئۆجین سالی 1939 هێنری تۆماس و گرووپی پشت ئیسپرت ڕیڤیوی ناسی. دوای جەنگی جیهانی دووەمیش ئەگەڕێتەوە ڕۆمانیاو وەکو مامۆستای زمان و ئەدەبی فەڕەنسی لە بوخارست دەستبەکار ئەبێت. بەلام هەل و مەرجی ڕۆمانیا زۆر نالەبار ئەبێ و بە یارمەتیی هاوڕێکانی دۆکیومێنتی سەفەرکردن پەیدا ئەکاو لە سالی 1942 لەگەل هاوسەرەکەی ئەچێتەوە فەڕەنسا. سەرەتا لە ئوتێل ئەمێننەوە و پاشان وەزعی دارایییان زۆر خراپ ئەبێ و ئوجین ڕۆمانی 'قەدیس ئورکان'ی پاڤێل دان (1909- 1937) وەرئەگێڕێ. سالی 1945 ئەچێتەوە پاریس. لەبەر بێکاری و دەستکورتی لە دەزگایەکی چاپەمەنی کار ئەکات و کەوتە وەرگێڕانی کارەکانی شاعیری

ڕۆمانیا ئورمۆز (1883-1923) کە ڕابەرێکی سوریالیزم بوو. لەو ماوە تەنگەشە داراییەدا خزم و کەس یارمەتی ئەکردن.

ساڵی 1948 باوکی کۆچی دوایی ئەکات، هەر ئەو ساڵە ئۆجین دەست ئەکات بە نووسینی شانۆنامەی 'بریما دۆنای کەچەڵ'، کە دواتریش لە 11ی ئایاری 1950 بۆ یەکەمینجار نمایش ئەکرێ و سەرکەوتنێکی وا بەدەست ناهێنێ جگە لە دەستخۆشیی چەند ڕۆشنبیرێک. هەر لە ساڵی 1950 ئۆجین ئۆنسکۆ ڕۆڵ ئەبینێ لە 'دەرمان خواردوو کراو' ی 'دیستۆڤسکی' دا کە لە دەرهێنانی نیکۆلاس باتاڵی بوو. هەروەها زەوقی سەرکێشی و چێژ و نیهیلیزم ئەیکەنە ئەندامی کۆلێجی پاتافیزیکس و ساڵانی دواتریش زۆربەی بەرهەمەکانی ئۆجین لە بڵاوکراوەی ئەو کۆلێجە بڵاو بوونەوە.

ئۆجین لە 8ی ئایاری ساڵی 1969 مەدالیای مۆناکۆی وەرگرت و لە کانوونی یەکەمی هەمان ساڵ خەڵاتی شانۆی نەتەوایەتیی مەزنی وەرگرت، ساڵی 1970 ئەبێتە ئەندامی کۆڕی زانیاری فەڕەنساو هەروەها خەڵاتی مەزنی نەمسا بۆ ئەدەبی ئەورووپی وەرئەگرێ. ساڵی 1973 خەڵاتی ئۆرشەلیم و شاری ڤیچی وەرئەگرێ. ساڵی 1974 بڕوانامەی فەخری دکتۆرا لە زانکۆی وارویک لە بەریتانیا و ساڵی 1975یش لە زانکۆی ئۆرشەلیم وەرئەگرێ. ساڵی 1976 مەدالیای ماکس ڕینهارتدی پێ ئەدرێ. ساڵی 1984 باری تەندروستی یوجین تێک ئەچێ و بۆ ماوەی دوو ڕۆژ لە خەستەخانە ئەخەوێ. لە 16ی نیسانی ساڵی 1985 دوو مەدالیا وەرئەگرێ: مایینی و لافلێش. لە مانگی ئایاری هەمان ساڵیش خەڵاتی نێونەتەوەیی مۆنتیکارلۆ بۆ هونەری هاوچەرخ وەرئەگرێ و لە 22ی تشرینی دووەمی هەر ئەو ساڵە خەڵاتی ت. س. ئەلیۆت – ئینگەرسۆڵ لە شیکاگۆ وەرئەگرێ.

ئینجا ئەچێتە شاری بێرن و وەک چالاکەوانێک بەشداری کۆبوونەوەکانی پشتیوانی مافی مرۆڤ ئەکات. لە 23ی شوباتی 1987 شانۆی دی لا هەشێت یادی سێیەمین ساڵی نمایشکردنی بەرهەمەکانی ئۆجینی کردەوە. لە ئازاری هەمان ساڵیش مەدالیای شارەوانیی پاریسی وەرگرت و لە مانگی تشرینی یەکەمی هەمان ساڵیش دوو مەدالیای زێڕ وەرئەگرێ.

لە مانگی شوباتی 1989 ئۆجین جارێکی تر ئەکەوێتە نەخۆشخانە، ئەمەش ئەبێتە ڕێگر لە بەشداری داکۆکی مافی مرۆڤ لە ڕۆمانیا. کچەکەی لەبری خۆی وتارە تۆمەتبارکەرەکەی لە دژی ڕژێمی ڕۆمانی بۆ ئەخوێنێتەوە. لە سەرەتای مانگی ئازار حەوت سەد و دە (710) نووسەر، لە نێویاندا ئۆجین یونسکۆ و سامۆیل بێکێت ئیمزا ئەکەن لەسەر ڕاگەیاندنی مافی ڕادەربڕین. لە حەوتی ئایار ئۆجین یونسکۆ و جاکی ماوکلێر خەڵاتی مۆلێر وەرئەگرن. لە 30ی کانوونی یەکەمیش یونسکۆ و سیۆران ئەبنە ئەندامی فەخریی یەکێتی نووسەرانی فەڕەنسا.

لە بیست و حەوتی تشرینی دووەمی 1992 زانکۆی سیلیسیا کاتۆفیتشی لە پۆڵەندە لە مەراسیمێکدا لە پاریس دکتۆرای فەخری ئەبەخشێتە ئۆجین یونسکۆ. یونسکۆ ئەندامی لیژنەی نێونەتەوەیی نووسەرانی ئازاد بوو کە چاودێری مافی مرۆڤی ئەکرد لە سەرجەم وڵاتان و بۆ ئازادیی زانایان و نووسەران و هونەرمەندان تێدەکۆشا.

ئۆجین یونسکۆ لە 28ی ئازاری 1994 لە ماڵەکەی خۆی لە پاریس بۆ هەمیشە چاو لێک ئەنێ و لە گۆڕستانی مۆنتپارناس ئەنێژرێ.

شانۆگەری

کەلێن

نووسینی: ئۆجین یونسکۆ

وەرگێڕانی لە فەڕەنسییەوە بۆ ئینگلیزی: ڕۆسێت لامۆنت

کارەکتەرەکان:

هاوڕێ

کاکی ئەکادیمی (ئەندامی کۆڕ)

هاوسەری کاکی ئەکادیمی

بەردەست

شوێنکات

ژوورێکی دانیشتنی بورژوازییانەی دەوڵەمەندی ڕازاوە بە کاری هونەریی، یەک دوو قەنەفەو چەند ئەسکەمیلێکی دەسکدار لە ناویاندا ئەسکەمیلێکی سەوزی سەردەمی فلیپ پاشا، لە ناوەڕاستی ژوورەکەدا دانراون، دیوارەکان بە بڕوانامەی لەچەرچووپە-گیراو داپۆشراوە، کەسێک ئەتوانێ نووسینەکان

بخوێنێتەوە کە بە گەورەیی و لە سەرەوەی بە تایبەتی لەسەر گەورەکەیان نووسراوە 'دکتۆرای فەخری'. لە تەنیشت ئەوەشەوە نووسینی لاتینی کە بە گران ئەخوێنرێتەوە، دانەیەکی تری سەیری هاوتای دبلۆمی دەولی 'دکتۆرای فەخری'. دیسانەوە لە تەنیشت ئەوەوە دانەیەکی تری لێیە کە بە تێکستێکی درێژ و بە گران ئەخوێنرێتەوە، بڕوانامەی بچوکتریشی لێن کە هەر یەکەیان بەڕوونیی لەسەری نووسراوە 'دکتۆرا'.

دەرگایەک لەلای ڕاستی بینەرانەوەیە.

کە پەردە لائەدرێت هاوسەری کاکی ئەکادیمی ڕۆبێکی چرچولۆچی لەبەردایە کە پێوەی دیارە تازە لەنێو جێگا هاتۆتە دەرەوە و بواری خۆگۆڕینی نەبووە، هاوڕێ کە قاتی لەبەرە رووی تێ ئەکا. کڵاو و چەترەکەی بە دەستەوەیە، ملیوان ڕەق، چاکەتێکی ڕەش و پانتۆڵێکی خەتخەتی لە بەردایەو پێڵاوەکانیشی بریقەیان دێ.

هاوسەر: هاوڕێی ئازیز ئادەی بۆم باس بکە.

هاوڕێ: نازانم چی بڵێم.

هاوسەر: ئەزانم.

هاوڕێ: دوێنێ شەو گوێم لە هەواڵەکان بوو. نەمویست زەنگت بۆ لێبدەم. لەهەمان کاتیشدا نەمتوانی لەوە زیاتر چاوەڕێ بکەم. تکایە بمبوورە ئاوا زوو و بەم هەواڵە ناخۆشەوە هاتووم.

هاوسەر: نەیتوانی سەرکەوتوو بێ! چ نەگبەتییەکە! ئاواتەخواز بووین.

هاوڕێ: ئەزانم زەحمەتە. دەرفەتێکی لە بەردەمدا مابوو. لە دەرفەتێ زیاتر نا. ئەبوایە پێشبینیمان بکردایە.

هاوسەر: پێشبینیم نەدەکرد. ئەو هەمیشە سەرکەوتوو بووە. بەردەوام بەهەر جۆرێک بووە توانیویەتی لە دوا خولەکیشدا بێت شتێک هەر بکات .

هاوڕێ: لەم دۆخە تاقەت پڕوکێنە نەدەبوو ڕێی بدەی.

هاوسەر: چیمان پێ ئەکرێ، چی... چەند جەرگبڕە!

هاوڕێ: دەی هاوڕێی ئازیز غیرەت بدە بەر خۆت. ئیتر ژیان وایە.

هاوسەر: هەست ئەکەم وا ئەبوورێمەوە. خەریکە لە هۆش خۆم ئەچم. **(ئەکەوێتە سەر یەکێک لە کورسییەکان)**

هاوڕێ: **(ئەیگرێتە باوەش، و بە هێواشی زللە لە ڕوومەت و دەستەکانی ئەدات)** نە ئەبوو هەروا بەو جۆرەو بێ بیرکردنەوە پێم بمگوتایە. داوای لێبووردن ئەکەم.

هاوسەر: نەخێر، تۆ دروست هەڵسوکەوتت کرد. ئەبوایە بە هەر جۆرێکە زانیبام.

هاوڕێ: ئەبوو بە وریاییەوە ئامادەم بکردیتایە.

هاوسەر: ئەبێ بەهێزتر بم. ناتوانم بیر لەو پیاوە داماوە نەکەمەوە. هیوادارم لە ڕۆژنامەکان بڵاوی نەکەنەوە. ئەمەش لەسەر زرنگیی ڕۆژنامەنووسەکان وەستاوە.

هاوڕێ: دەرگاکەت دابخەی. وەڵامی تەلەفۆن نەدەیتەوە. هێشتاش لەبیر ناچێتەوە. ئەتوانی بڕۆی بۆ لادێ. دوای دوو مانگ کە دۆخەکە باشتر بوو بگەڕێوەو دەست بەژیانی خۆت بکەرەوە. خەڵکی شتی وایان لەبیر ئەچێتەوە.

هاوسەر: خەڵکی بە خێرایی بیریان ناچێتەوە. چاوەڕێی شتی لەم بابەتە ئەکەن. هەندێ برادەر غەمبار ئەبن. بەڵام ئەوانی تر، ئەوانی تر...

(کاکی ئەکادیمی دێتە ژوورەوە، تەواو پۆشتەیە: قاتی لەبەرە، سەر سینگی بە نەخش و نیگار داپۆشراوە، شمشێرەکەشی بە قەدەوەیە)

کاکی ئەکادیمی: بۆ وا زوو هەستاوی ئازیزم؟ (**ڕوو لە هـاوڕێ ئـەکات)** تۆش زوو هاتووی. چی ڕووی داوە؟ ئەنجامی کۆتاییت لایە؟

هاوسەر: چ ئابڕوو چوونێکە!

هـاوڕێ: هـاوڕێی ئـازیزم نەئـەبوو بـەو شـێوەیە دابەزیتـە سـەری. **(ڕوو لەکاکی ئەکادیمی ئەکات)** دەرنەچووی.

کاکی ئەکادیمی: تۆ تەواو دڵنیای؟

هـاوڕێ: ئـەبوو قـەت هـەوڵت نەدایـە بـۆ دەرچـوون لـە تاقیکردنـەوەی بەکالۆریا.

کاکی ئەکادیمی: دەریان نەچواندم! قسەی قۆڕە. چۆن ئەتوانن کاری وام لەگەڵدا بکەن!

هاوڕێ: دوێنێ ئێوارە درەنگ نمرەکانیان هەڵواسی.

کاکی ئەکادیمی: لەوانەیە لە تاریکیدا باش نەخوێنرێنـەوە. چـۆن توانیـت بیانخوێنیتەوە؟

هاوڕێ: گڵۆپیان لێ دانابوو.

کاکی ئەکادیمی: هەموو شتێک ئەکەن بۆ نابوود کردنم.

هاوڕێ: بەیانی بە تەنیشتیدا ڕەت بووم هێشتا بە دیوارەکەوە مابوون.

کاکی ئەکادیمی: ئەبوایە بـەرتیلت بدایـە بـە دەرگەوانەکـە تـا دایانگرێتـە خوارەوە.

هاوڕێ: ڕێک هەر وام کرد. بەداخەوە پۆلیس لەوێ بـوو. نـاوی تـۆش لـە سەرەوەی لیستی دەرنەچووەکانەوە بوو. هەموو ڕیزیان بەستبوو تا تەماشای بکەن. شتێکی ناخۆشیش لە ئارادایە.

کاکی ئەکادیمی: کێ لەوێ بوو؟ دایک و باوکی دەرچووان؟

هاوڕێ: نەک هەر ئەوان.

هاوسەر: هەموو ڕكەبەرەكانت و هاوپیشەكانت لەوێ بوون، هەموو ئەوانەی لە ڕۆژنامەكانەوە نەزانانە هێرشت ئەكردە سەریان. قوتابییەكانت، كۆنە قوتابییەكانت و هەموو ئەوانەی كە دەرت نەچوواندن كاتێ لە لیژنەی تاقیكردنەوەكاندا بووی.

كاكی ئەكادیمی: متمانەم لەدەست دا! بەڵام وازیان لێ ناهێنم. ئەبێ هەندێ هەڵە لە ئارادا هەبن.

هاوڕێ: لیژنەی تاقیكردنەوەكەم بینی. قسەم لەگەڵیان كرد. نمرەكانتیان پێ دام. 'سفر'ت لە ماتماتیك وەرگرتووە.

كاكی ئەكادیمی: هیچ مەشقێكی زانستیم نەبووە.

هاوڕێ: لە زمانی یۆنانی 'سفر' و لە زمانی لاتینیش هەر 'سفر'ت هێناوە.

هاوسەر: **(ڕوو لە مێردەكەی ئەكات)** تۆ خۆت مامۆستای بابەتی مرۆڤی نیت، دەمڕاستی فەلسەفەو ڕێبازی مرۆڤایەتی و دانەری تێزی بڕوانامەی بەناوبانگی 'بەرگریكردن لە مرۆڤایەتی و لە شیعر'یت.

كاكی ئەكادیمی: بە داوای لێبووردنەوە، كتێبەكەم جەخت لەسەر فەلسەفەی ڕێبازی مرۆڤایەتی سەدەی بیستەم دەكاتەوە. **(ڕوو لە هاوڕێ دەكات)** ئەی داڕشتن؟ چەندم لە داڕشتن وەرگرتووە؟

هاوڕێ: نۆسەدت وەرگرتووە. نۆسەد خاڵت وەرگرتووە.

كاكی ئەكادیمی: زۆر چاكە. تێكڕای نمرەكانم یەكسەر بەرز ئەكاتەوە.

هاوڕێ: بەداخەوە نەخێر. داڕشتن لەسەر دوو هەزار خاڵ بوو. دەبووایە هەزار خاڵت هەبێ تا دەربچیت.

كاكی ئەكادیمی: دیارە ڕێنماییەكانیان گۆڕیوە.

هاوسەر: هەر بە تەنیا بۆ تۆ نەیانگۆڕیوە. تۆ دووچاری چەوساندنەوەیەكی ئاڵۆزی خراپ بوویتە.

کاکی ئەکادیمی: پێت ئەڵێم گۆڕیویانە.

هاوڕێ: گەڕاونەتەوە بۆ سەر کۆنترینیان، بۆ ئەوانەی سەردەمی ناپلیۆن.

کاکی ئەکادیمی: بەتەواوەتی کاتیان نەماوە. لەگەڵ ئەوەشدا ئەو گۆڕینەیان کەی کردووە؟ ئەوە یاسایی نییە. من خۆم ئەندامی لیژنەی بەکەلۆریای گشتیم لە وەزارەتی ڕۆشنبیری. پرس و ڕایان پێ نەکردووم. وە بەبێ قایل بوونی من ناتوانن هیچ گۆڕینێک ئەنجام بدەن. من بەگژیاندا ئەچمەوە. من لای 'میری' شکاتیان لێ ئەکەم.

هاوسەر: خۆشەویستم خۆشت نازانی چی ئەکەیت. تۆ خەڵەفاوی. ئەی نایەتەوە بیرت پێش وادەی تاقیکردنەوەکان نامەی وازهێنانت دایە دەستیان. لەبەر ئەوە هیچ کەس ناتوانێ گومان لە بابەتییانەی لیژنەی تاقیکردنەوەکان بکات.

کاکی ئەکادیمی: نامەی وازهێنانەکەم وەرئەگرمەوە.

هاوسەر: ئەبوو هەرگیز ئەو تاقیکردنەوەیەت نەکردبا. پێشتر ئاگادارم کردیتەوە. پاشان هیچ پێویستیت پێی نەبوو، بەڵام جەنابت ئەبێ ئەو هەموو بڕوانامانەت هەبێ، وا نییە؟ تۆ قەت دڵت ئاو ناخواتەوە. ئەم بڕوانامە دبلۆمەت بۆ چییە؟ بزانە ئێستا هەموویت لەسەر دانا. دکتۆرات هەیە، ماجستێرت هەیە، دبلۆمی ئامادەییت هەیە. بڕوانامەی سەرەتاییت هەیەو تەنانەت یەکەمین بەشی بەکەلۆریاشت هەر هەیە.

کاکی ئەکادیمی: کەلێنێک لە ئارادا بوو.

هاوسەر: کەس هەستی پێ نەکردبوو.

کاکی ئەکادیمی: بەڵام من ئەمزانی. ڕەنگ بوو خەڵکی تریش زانیبایان. چوومە نووسینگەی تۆمارکردن و داوای نوسخەی ئەسڵی تۆمارەکەم کرد. پێیان گوتم "بەدڵنیاییەوە جەنابی پرۆفیسۆر. جەنابی سەرۆک، ئەی

پایەبەرز..." پاشان تەماشای فایلەکەم (دۆسییەکەم)یان کردو بەڕێوەبەری نووسینگە گەڕایەوەو شەرمەزار دیار بوو، لەڕاستیدا زۆر شەرمەزار بوو، گوتی؛ "شتێکی ناوازە هەیە... زۆر ناوازەیە. بەدڵنیاییەوە تۆ ماجستێرت هەیە، بەڵام چی تر مەفعولی نەماوە". بێگومان منیش پرسیم بۆچی؟ وەڵامی دایەوە "کەلێنێک هەیە لە پشت بڕوانامەی ماجستێرەکەتەوە، نازانم ئەوە چۆن ڕووی داوە، ئەبێت خۆت تۆمار کردبێت و قەبووڵیش کراوی لە زانکۆ بێ ئەوەی لەبەشی دووەمی تاقیکردنەوەی بەکالۆری دەرچووبیت".

هاوڕێ: ئەی دوایی؟

هاوسەر: ماستەرەکەت چی تر نایخوات؟

کاکی ئەکادیمی: نەخێر وا نییە. هەڵپەسێرراوە. "دوو وێنە لە نوسخە ئەسڵییەکەت بۆ ئەنێرین هەرکاتێ تاقیکردنەوەی بەکەلۆریت تەواو کرد. بەدڵنیاییشەوە بەبێ گرفت لە تاقیکردنەوەکان دەرئەچیت". ئاوام پێ گوترا. ئێستا ئەزانی بۆ تاقیکردنەوەکانم دا.

هاوڕێ: هاوڕێی ئازیز، مێردەکەت ئەیویست ئەو کەلێنە پڕ بکاتەوە. ئەو کەسێکی بە ویژدانە.

هاوسەر: ئەوە ئاشکرایە کە تۆ وەکو من نایناسی. ئەمە هەموو مەسەلەکە نییە.. ئەو بە دوای ناوبانگ و بڕوانامەوەیە. قەت تێر ناخوات لێیان. دبلۆمێک کەمتر یان زیاتر کەی کێشەیە؟ کەس هەستیان پێناکات. بەڵام ئەم شەوان زمانیان پیادا ئەهێنێ و بەسەری پەنجە ئەچێتە ژووری دانیشتنەوە تا لێیان بڕوانێ و بیان ژمێرێ.

کاکی ئەکادیمی: چی ترم پێ ئەکرێ وەختێ خەوم بزڕێ؟

هاوڕێ: پرسیارەکانی تاقیکردنەوەی بەکەلۆریا پێشتر ئەزانران. تۆ بە ویستی خۆت بە دوای ئەم جۆرە زانیاریانەوە بوویت. ئەشتتوانی کەسێک

لەبری خۆت بنێریتە هۆڵی تاقیکردنەوەکان تا تاقیکردنەوەت لە جیاتی بدات. ئەکرا قوتابییەکی خۆت ناردبا. یان ئەگەر بتویستایە بۆ ئەوەی کەس هەستت پێ بکات کە تۆ پرسیارەکان ئەزانی. ئەتتوانی بەردەسەکەت بنێریتە بازاڕی ڕەش تا بۆتی بکڕێ.

کاکی ئەکادیمی: تێناگەم چۆن لە داڕشتن دەرنەچووم. سێ لاپەڕەم پڕ کردبۆوە. بابەتەکەم تەواو پشت ئەستور بە پاشخانی مێژوویی. من زۆر بە وردی بارودۆخەکەم لانی کەم ماقووڵانە شی کردبۆوە. شایانی ئەو نمرە خراپە نەبووم.

هاوڕێ: بابەتەکەت لەبیر ماوە؟

کاکی ئەکادیمی: ئهم... با بزانین...

هاوڕێ: تەنانەت لەبیری نەماوە چ شتێکی نووسیوە.

کاکی ئەکادیمی: با... لە بیرمە... ڕاوەستە...ئهم.

هاوڕێ: ئەو بابەتەی کە ئەبوو لە سەری بنووسرایە ئاوا بوو 'کاریگەریی شێوەکارانی ڕێنیسانس لەسەر ڕۆماننووسانی کۆماری سێهەم باس بکە' من وێنەی لەبەرگیراوەی وەڵامی تاقیکردنەوەتم لایە، ئەوەتا بزانە چیت نووسیوە.

کاکی ئەکادیمی: (وەڵامەکە وەرئەگرێ و ئەیخوێنێتەوە) 'دادگاییکردنی بنیامین. دوای ئەوەی بنیامین دادگایی کرا و بێتاوان دەرچوو، یاریدەدەری دادپرس تێڕوانینێکی جیاوازی هەبوو لەسەر ئەوەی کە سەرۆک کوشتوویەتی و سەرکۆنەی بنیامین ئەکرێ و لە مافە مەدەنییەکانی دەستکۆتا ئەکرێ و نۆ سەد فرانکیش سزا ئەدرێ.

هاوڕێ: ئەو نۆ سەد خاڵە لێرەوە هاتوون.

كـاكی ئـەكادیمی: "بنیـامین پەروەندەكـەی تێهەڵچوانـدەوە... بنیـامین پەروەندەكـەی تێهەڵچوانـدەوە..." نـاتوانم پاشـماوەكەی بخوێنمـەوە. مـن هەمیشـە دەسـتوخەتی ناشـیرینم هـەبووە. مـن ئـەبێ بـەردەوام ئـامێرێكی چاپكردن لەگەڵ خۆم بگێڕم.

هاوسەر: دەست و خەتێكی ناقۆڵا، شەڕەپشیلە، وشـەی خـەت بەسـەردا هێنراو، پەڵەی مەرەكەبیش فریات نەكەوتووە.

كاكی ئەكادیمی: (لەسەر خوێندنەوەكەی بـەردەوام ئـەبێ دوای ئـەوەی ژنەكـــەی تێكســـتەكەی لەدەســـت دەردێنـــێ) بنیـــامین پـــەروەندەكـــەی تێهەڵچواندەوە. لەتەنیشت پۆلیسەوە ڕاوەستێنراو بـەرگی زاوفـەی لەبـەركرا، بەرگی زاوفە..." وا تاریک داهات. چاوم ئیتر نابینێ. چاویلكەكەم پێ نییە.

هاوسەر: ئەوەی تۆ نووسیوتە هیچ پەیوەندییەكی بە بابەتەكەوە نییە.

هـاوڕێ: هاوسـەرەكەت تـەواو ڕاسـت ئـەكات، هـاوڕێ گیـان. ئـەوەی نووسیوتە هیچ پەیوەندییەكی بە بابەتەكەوە نییە.

كاكی ئەكادیمی: بەڵێ، ناڕاستەوخۆ پەیوەندی هەیە.

هاوڕێ: تەنانەت نا ڕاستەوخۆش نییەتی.

كاكی ئەكادیمی: لەوانەیە دووەم پرسیارم هەڵبژاردبێ.

هاوڕێ: تەنها یەک پرسیار بوو.

كـاكی ئـەكادیمی: ئەگـەر تەنانـەت یـەک پرسـیاریش بـووبێ زۆر بـەتێر و تەسەلی وەڵامم داوەتەوە. تا كۆتایی چیرۆكەكە ڕۆیشتم لەگـەڵیا. بایـەخم زۆر بـە خاڵــە گرنگـەكان، شـیكاركردن، هانـدانی كارەكتــەرەكان و دەرخسـتنی ڕەوشتیان داوە. نهێنییەكەم شی كردۆتەوە و سادەم كردۆتەوە و وەک پیازی پـاككراو خسـتوومەتە بەرچـاو. تەنانـەت لەكۆتاییـدا دەرئەنجامیشـی هەیـە.

نــاتوانم لــەوە زیــاتر باســی بکــەم (**ڕوو لــە هــاوڕێ ئــەکات**) ئــەتوانی بیخوێنیتەوە؟

هاوڕێ: ئەوە ناخوێنرێتەوە. منیش چاویلکەکەم پێ نییە.

هاوسەر: (**تێکستەکە وەرئەگرێ**) من دوو چاوی بێ عەیبم هەیەو کەچی پێم ناخوێنرێتەوە. تۆ وا نیشان ئەدەی کە نووسینت نووسیوە، نا تەنها شەڕە پشیلەت کردووە.

کاکی ئەکادیمی: ئەوە ڕاست نییە. تەنانەت دەرئەنجامیشم بۆ داناوە. ئــەوەتا لێــرە بــەڕوونی و گــەورەیی نووســیومە: دەرئــەنجام یــان ســزا... دەرئــەنجام یــان ســزا..." هــەروا بەئاســانی بۆیــان ناچێتــە ســەر. ئــەم لێکۆڵینەوەیەم ڕەت کراوەتەوە و وەلا نراوە.

هاوسەر: لەو کاتەوەی بابەتێکی هەڵە باس ئەکەی و خراپ مامەڵەی لەتەکدا ئەکەی. تەنها ناونیشانەکانت نووسیوەو هیچ شتێکت لە نێوانیاندا نەنووسیوەو ئەو نمرەیەی کە داویانە پێت، هێشتا باشە. تۆ پەروەندەکەت تازە دۆڕاند.

هاوڕێ: گومانی تێدا نییە کە دۆڕاوی. واز بهێنە. وچانێک بدە.

کاکی ئەکادیمی: تۆ هەمیشە لایەنی ئەوانی تر ئەگری.

هاوسەر: پاش هەموو شتێک ئینجا ئەم پرۆفیسۆرانە ئەزانن چی ئەکەن. لەخۆڕایی پلەو پایەیان وەرنەگرتووە. لە تاقیکردنەوەکان دەرچوون، مەشقی جیدیان بینیوە و یاساکانی داڕشتن ئەزانن.

کاکی ئەکادیمی: کێ لە لیژنەی تاقیکردنەوەکاندا بوو؟

هاوڕێ: بۆ ماتماتیک ئەکتەرێک دانرابوو، بۆ زمانی یۆنانی ئەندامێکی بیتڵز و بۆ زمانی لاتینی پێشبڕکێ کەرێکی پێشبڕکێی ئۆتۆمبێل دانرابوو، هەروەها خەڵکی تریش.

کاکی ئەکادیمی: بەڵام ئەم خەڵکانە لە من موستەحەق تر نین. ئەی بۆ دارِشتن؟

هاورِێ: ژنێک دانراوە کە سکرتێرەیە لە بەشی دەستەی نووسەرانی 'رِانانی دوێنێ، رِۆژێک پێش دوێنێ و سبەینێ".

کاکی ئەکادیمی: ئێستا ئەزانم. ئەو کلۆڵە لە کینەوە نمرەی کەمی داوە پێم، چونکە نەبوومە ئەندامی حیزبە سیاسییەکەی. ئەمە تۆڵە سەندنەوەیە. بەڵام من شێوازو رِێگای خۆم هەیە بۆ رِەتکردنەوەو وەلانانی تاقیکردنەوەکان. تەلەفۆن بۆ سەرۆک ئەکەم.

هاوسەر: شتی وا نەکەی. خۆت گەمژەتر نیشان ئەدەی. **(رِوو لە هاورِێ ئەکات)** تکایە هەوڵ بدە ئارامی بکەرەوە. ئەو گوێ لە تۆ زیاتر ئەگرێ وەک لە من. **(هاورِێ شان ئەجوڵێنێ ناتوانێ بەرگری بارودۆخەکە بکات، هاوسەر بەرەو لای مێردەکەی وەرئەچەرخێ کە تازە دەسکی تەلەفۆنەکەی گرتۆتە دەست)** تەلەفۆن مەکە!

کاکی ئەکادیمی: (لەتەلەفۆن قسە ئەکات) ئەلو! جۆن؟ ئەوە... من... چی؟ چیت گوت؟.. بەڵام هاورِێی ئازیزم گوێ بگرە... بەڵام گوێم لێ بگرە.. ئەلو! ئەلو! **(تەلەفۆنەکە دائەنێتەوە)**

هاورِێ: ئەی چی گوت؟

کاکی ئەکادیمی: گوتی... گوتی..." نامەوێ قسەت لەگەڵدا بکەم. دایکم ناهێڵێ هاورِێیەتی کورِگەلێک بکەم کە تەمبەڵن لە پۆلدا" ئینجا دایخستەوە بە رِوومدا.

هاوسەر: ئەبوو پێشبینیت بکردایە. هەموو شتێکمان لەدەست چوو. چۆن توانیت وام لێبکەی؟ چۆن توانیت؟

کاکی ئەکادیمی: بیری لێ بکەرەوە! وانەم لە سۆربۆن و ئۆکسفۆردو لە زانکۆکانی ئەمریکا وتۆتەوە. دەیان هەزار تێز و نامە لەسەر کارەکانم و سەدان ڕەخنە و لێکۆڵینەوە لەسەر ئیشەکانم نووسراون. من هەڵگری بڕوانامەی فەخریی دکتۆرام لە ئەمستردام و هەروەها ئەندامی نهێنیی زانکۆم لەگەڵ دۆقی لۆکسەمبۆرگ. سێجار خەڵاتی نۆبڵم وەرگرتووە. خودی پاشای سوید سەرسام بوو بە زانابیم. دکتۆرای فەخری... دکتۆرای فەخری...کەچی لە تاقیکردنەوەی بەکەلۆری دەرنەچووم!

هاوسەر: خەڵک هەموو پێمان پێ ئەکەنن!

(کاکی ئەکادیمی شمشێرەکەی دەرئەهێنێ و بە چۆکی ئەیشکێنێ)

هاوڕێ: **(هەردوو پارچەکە هەڵئەگرێتەوە)** هیوادارم ئەمانە لە یادەوەری شکۆمەندی ڕابردوومان بپارێزم.

(کاکی ئەکادیمی لەو کاتەی کە ئاگری لێ ئەبارێ خشڵ و دیکۆری سەر سینگی لێئەکاتەوە و ئەیدڕێنێ و فڕێیان ئەداتە سەر زەوییەکە و بە پێ بە سەریان ئەکەوێ)

هاوسەر: **(هەوڵ ئەدا پاشماوەکان کۆبکاتەوە)** وا مەکە! مە! هەرئەوەندەمان بۆ ماوەتەوە.

پەردە دائەدرێتەوە

تێبینی وەرگێر:

بەرگـــی زاوفە جـــۆرە بەرگـــێکە کە ســـەربازانی فەرەنســـا لە کـــاتی خزمەتکردنی سەربازیی لە باکووری ئەفریقیا لەبەریان دەکرد کە لە شـەرواڵ و پوزەوانە و کورتەکی کوردی دەچێت.

سەرچاوەکانی ژیاننامەی ئۆجین یونیسکۆ :

1- **http://www.ionesco.org/vie-en.html**
2- **http://www.imagi-nation.com/moonstruck/clsc19.html**

سەرچاوەی دەقی شانۆگەرییەکە:

1- Drama Second Edition
Printed in U.S.A. 1983 page 965- 971

❊ ❊ ●

دوو شانۆگەری هارۆڵد پینتەر
(ساغ کردنەوەی دواپین دانە ـ ڕەش و سپی)

کورتەیەک لەژیانی هارۆڵد پینتەر

هارۆڵـد پینتــەر ی شـانۆنامەنووس و ئەکتــەرو دەرهێنــەری شـانۆیی و شـاعیرو هەڵسـوڕاوی چــەپ لــە 10ی ئۆکتۆبــەری 1930 لــە هــاکنی، لەڕۆژهەڵاتی لەنـدەن، لـەدایک و بـاوکێکی جولەکـەی کرێکـار لـەدایک بـووە. باوکی جاک پینتەر بەرگدرووی ژنان بووەو دایکیشی فرانسـیس ژنـی ماڵـەوە بووە. هارۆڵد، تاقانـەی دایـک و بـاوکی بـووە. هارۆڵـد ئەچێتـە قوتابخانـەی 'هـاکنی داونـس' و پاشـانیش لـە نێـوان سـاڵانی 1944-1948 ئەچێتـە قوتابخانەی لەندەن بۆ ڕێزمان. جۆزیـف بریلـی مامۆسـتای زمـانی ئینگلیـزی کاریگەریی زۆری هەبووە بەسەر هارۆڵدو گەلـێ گفتوگۆیـان لـە نێوانـدا بـووە سەبارەت بـە ئـەدەب. هـەر بـە سەرپەرشـتی مامۆسـتا جۆزیـف بـوو هارۆڵـد کەوتە نووسین لە گۆڤاری قوتابخانەکەی و نواندن و ڕۆڵ بینینـی "ڕۆمیـۆ" و "ماکبێس" لـە سـاڵەکانی 1947 و 1948 کـە هـەردوو ئـەو بەرهەمانـە لـە دەرهێنانی مامۆستا جۆزیف خۆی بوون.

هارۆڵد پینتـەر حـەزی لـە ڕاکـردن بـووەو یەکـەمی قوتابخانەکـەی بـووە. هـەروەها زۆر ئـارەزووی یـاری کریکێـت بـووە. وەک خـۆی ئـەڵێ کـە یـاری کریکێتــی کــردووە و تەماشــای یــاری کــردووە و بــەردەوامیش لەبارەیــەوە خوێندوێتیەوە. ئارەزووەکانی تری هارۆڵد وەک لە چاو پێکەوتنەکانیدا باسی ئــەکات خێــزان و خۆشەویســتی و ســێکس و خواردنــەوە و نووســین و خوێندنەوە بوونە.

ساڵی 1948 پینتەر ئەچێتە قوتابخانەی 'ئەکادیمیای پاشایەتی هونەری درامـا'، بـەڵام زۆری ڕق لـە قوتابخانـە بۆتـەوە بۆیـە سـاڵی 1949 واز لـە قوتابخانە دێنێ. ساڵی 1951 بۆ ماوەی شەش مانـگ ئەچێتـە قوتابخانـەی

'مەڵبەندی وتار و دراما'. هارۆڵد گەلێ ڕۆڵ لە گەلێ شانۆگەری دەبینێ و لەگەڵ ژمارەیەک کۆمپانیای بەرهەمهێنانی هونەری کار ئەکات.

هارۆڵد پینتەر لە ساڵی 1956وە تا ساڵی 1980 لەگەڵ هاوسەرەکەی (ڤیڤیان مێرچنت ی ئەکتەر) پێکەوە دەژین. ساڵی 1958 'دانیاڵ'ی کوڕیان لەدایک ئەبێ. ساڵی 1969 پینتەر ئەکەوێتە داوی خۆشەویستی 'ئەنتۆنیا فرەیزەر' و ڤیڤیان ساڵی 1974 داوای تەلاق ئەکات و ساڵی 1980 ڤیڤیان و هارۆڵد جیا ئەبنەوە و هەر ئەو ساڵە لەگەڵ ئەنتۆنیا هاوسەرگیری ئەکات. ڤیڤیان ساڵی 1982 لە تەمەنی پەنجاو سێ ساڵی لەئەنجامی خواردنەوەی زۆرەوە ئەمرێت. هەرچەندە پینتەر زۆر زۆر یارمەتی ڤیڤیانی دا تا مردن، کەچی دانیاڵ ناوی پینتەری لە دوای ناوی خۆی لا برد و 'براند' ی بۆ ناوی بنەماڵە بۆ خۆی هەڵبژارد و تەنانەت بەشداری پرسەی هارۆڵد پینتەریشی نەکرد. پینتەر لە هاوسەرگیری دووەمدا زۆر بەختیار ئەبێ و خۆی بە بەختەوەر ئەزانێ.

پینتەر ساڵی 1948 بە هۆی بیروباوەڕی سیاسییەوە خزمەتی سەربازیی لە سوپای بەریتانیا ڕەت ئەکاتەوە و لەجەنگی جیهانی دووەمدا دژی نازیەکان وەستایەوە. پینتەر لە دوای 25 ساڵ، لە وتار و چاو پێکەوتنەکانیدا جەختی لەسەر بیروباوەڕی خۆی کردووە. ئەندامی ڕێکخراوی نێونەتەوەیی پێنووس بووەو لەگەڵ ئارسەر میللەری شانۆنامەنووسی ئەمەریکی ساڵی 1985 ئەچنە تورکیا. پینتەر لە تورکیا ئەزانێ کە زمانی کوردی لەلایەن دەوڵەتی تورکیاوە قەدەغەیە. ئەمەش ئەبێتە ئیلهامی شانۆگەری 'زمانی چیا'. ساڵی 1991 بە توندی شەڕی کەنداو و ساڵی 1999 جەنگی کۆسۆڤۆ و ساڵی 2001 جەنگی ئەفغانستان و ساڵی 2003 داگیرکردنی عێراقی ڕەتکردەوە.

هارۆڵـد پینتــەر بیســت و نــۆ شــانۆگەری و پــانزە ســکێچی درامــاتیکی نووسیوەو بەشداری دوو کاری بۆ شانۆ و ڕادیـۆ کـردووە. هـەروەها بیسـت و حـەوت سیناریۆشـی بـۆ سـینەماو تەلـەفزیۆن نووسـیوە. پینتـەر ژمارەیـەک خەڵاتی پێـدراوە و گـەلێ ڕێزلێنـانی لـێ نـراوە، بـەڵام لـە هـەموویان دیـارتر خەڵاتی نۆبڵی ئەدەب بـوو لـە سـاڵی 2005. پینتـەر لـە کـانوونی یەکـەمی 2001 تووشی شێرپەنجە ئەبێ و سـاڵی 2002 نەشـتەرگەری بـۆ ئەکـەن. ساڵی 2005 باری تەندروستی خراپ ئەبێ تـا لـە بیسـت وپێنجـی کـانوونی یەکـــەمی 2008 لـــە نەخۆشـــخانەی 'هامەرســـمیس' لـــە لەنـــدەن بـــەهۆی شێرپەنجەی جگەرەوە بۆ یەکجاری ماڵئاوایی لە شانۆ و نووسین ئەکات.

ساغ کردنەوەی دوایین دانە

نووسینی: هارۆڵد پینتەر

قاوەخانەیە، ساقی و پیرەمێردێکی ڕۆژنامەفرۆشە، ساقی ئانیشکی داداوەتە سەر کەوەنتەرەکە و پیرەمێردیش بەپێوەیە و چای پێیە.

(بێدەنگی).

پیرەمێرد: تۆ پێشتر تۆزێک سەرقاڵ بووی.

ساقی: ها.

پیرەمێرد: دەوروبەری کاتژمێر دە.

ساقی: دە بوو؟

پیرەمێرد: لەو دەوروبەرە بوو. **(وچانێک)** دەوروبەری کاتژمێر دە بێرەدا تێپەڕیم.

ساقی: بەڕاست؟

پیرەمێرد: تێبینیم کرد سەرقاڵی کڕیارەکانت بووی.

(وچانێک)

ساقی: بەڵێ، دەوری کاتژمێر دە بە هەڕمێن بوو.

پیرەمێرد: بەڵێ، تێبینیم کرد.

(وچانێک)

دوا دانەم لەو دەوروبەرە فرۆشت. بەڵێ. دەوروبەری نۆ و چل و پێنج خولەک بوو.

ساقی: دوا دانەت ئەو کاتە فرۆشت، جا وا بوو؟

پیرەمێرد: بەڵێ، دوا دانەی هەواڵەکانی ئێواران بوو. لە دەوروبەری دە بیست خولەک کەم، ساغم کردەوە.

(وچانێک)

ساقی: هەواڵەکانی ئێوارە بوو، وایە؟

پیرەمێرد: بەڵێ. **(وچانێک)** هەندێجار ڕۆژنامەی "ستار" ئەمێنێتەوە.

ساقی: ئەها.

پیرەمێرد: یان ... ناوی چی بوو؟

ساقی: ستاندارد.

پیرەمێرد: بەڵێ. **(وچانێک)** ئەوەی ئەمشەو مابۆوە هەواڵەکانی ئێوارە بوو.

ساقی: جا ئەوەشت ساغ کردەوە، وایە؟

پیرەمێرد: بەڵێ. **(وچانێک)** خێرا وەک گوللە ساغم کردەوە.

(وچانێک)

ساقی: هیچت نەماوەتەوە، ها؟

پیرەمێرد: نەخێر. نەک دوای فرۆشتنی دوا دانە.

(وچانێک)

ساقی: ئەبێ دوای ئەوە بووبێ هاتبی بۆ ئێرە، وابوو؟

پیرەمێرد: بەڵێ، دوای ئەوە هاتم بۆ ئێرە. بزانە دوای ئەوەی خۆم کۆکردەوە.

ساقی: خۆ لێرە نەوەستای وا نییە؟

پیرەمێرد: کەی؟

ساقی: مەبەستم ئەوەیە خۆ لێرە نەوەستای و کوپێ چا بخۆیتەوە؟

پیرەمێرد: چی؟! کاتژمێر دە؟

ساقی: بەڵێ.

پیرەمێرد: نەخێر ئەبوایە بەرەو لای سەرەوە بۆ ڤیکتۆریا چووبام.

ساقی: نا پێموابوو تۆم نەبینی.

پیرەمێرد: ئەبوایە بەرەو ڤیکتۆریا بۆ لای سەرەوە چووبام.

(وچانێک)

ساقی: بەڵێ، ئێرە ئەو دەمە بڕێک بە هەڕمێن بوو.

(وچانێک)

پیرەمێرد: چووم بزانم ئەتوانم جۆرج ببینم.

ساقی: کێ؟

پیرەمێرد: جۆرج.

(وچانێک)

ساقی: جۆرج کێیە؟

پیرەمێرد: جۆرج... ناوی چییە.

ساقی: ئۆی. **(وچانێک)** ئەی بینیت؟

پیرەمێرد: نەخێر. نەخێر نەمدۆزییەوە. ماڵەکەیم نەزانی.

ساقی: ماوەیەکە نابینرێت. وایە؟

(وچانێک)

پیرەمێرد: کەی بوو دواجار بینیت؟

ساقی: ئۆی، چەند ساڵە نەمبینیوە.

پیرەمێرد: منیش نەمبینیوە.

(وچانێک)

ساقی: جاران خراپ بەدەست ئازاری هەوکردنی جومگەکانییەوە ئەینالاند.

پیرەمێرد: هەوکردنی جومگەکانی؟

ساقی: بەڵێ.

پیرەمێرد: قەت ئازاری هەوکردنی جومگەکانی نەبووە.

ساقی: با زۆر ئازاری هەبوو.

(وچانێک)

پیرەمێرد: نەک ئەو کاتەی من ئەمناسی.

(وچانێک)

ساقی: وابزانم باری کردووە و لێرە نەماوە.

(وچانێک)

پیرەمێرد: بەڵێ. هەواڵەکانی ئێوارە بوو ئەمشەو دوا دانەیم ساغ کردەوە.

ساقی: هەمیشە هەواڵەکانی ئێوارە دوا دانە نییە، بەس ئەمشەو دوا دانە بوو.

پیرەمێرد: نەخێر. ئۆی نەخێر. مەبەستم ئەوەیە بڵێم هەندێجار هەواڵەکانە و هەندێجاری تریش شتی ترە. ناتوانی پێشوەخت قەزاوەتی لەسەر بکەی. هەتا دوا دانە ئەمێنێتەوە ئەوسا ئەتوانی قەزاوەتی لەسەر بکەی.

ساقی: بەڵێ.

(وچانێک)

پیرەمێرد: ئۆی بەڵێ. **(وچانێک)** وابزانم باری کردووە و لێرە نەماوە.

تێبینی:

ڤیکتۆریا وێستگەیەکی شەمەندەفەری سەرەکییە لەشاری لەندەن لە بەریتانیا.

سەرچاوەی دەقەکە:

Adventures in English Literature
Athena Edition
Pages 1072, 1073, 1074
U.S.A. 1996

سەرچاوەکانی ژیاننامەی هارۆلد پینتەر :

1- **http://en.wikipedia.org/wiki/Harold_Pinter**
2- **http://ca.images.search.yahoo.com/search/images?_adv_prop=image&fr=yfp-t-715-s&va=harold+pinter**
3-

تێبینی:

ئەم شانۆگەرییە لە پاشکۆی ئەدەب و هونەری کوردستانی نوێ ژمارە 712 ی 2010 بڵاو کراوەتەوە.

❊ ❊ ❊

شانۆگەری

ڕەش و سپی

نووسینی: هارۆڵد پینتەر

پیرێژنی یەکەم لەسەر مێزێکی کۆگاکە دادەنیشێت. باڵا بچکۆلانەیە. پیرێژنی دووەم نزیک دەبێتەوە. باڵا بەرزە. دوو قاپ شۆربای بەدەستەوەیە کە سەری هەر یەکەشیانی بە قاپێک داپۆشیوە و هەر قاپێکیش لەتە نانێکی لەسەرە. قاپەکان لە سەرەخۆ لەسەر مێزەکە دادەنێت.

پیرێژنی دووەم: ئەو پیاوە دەبینی هات و لای کەوەنتەرەکەوە کەوتە قسەکردن لەگەڵمدا. **(قاپی سەر شۆرباکان لا دەبات و دوو کەوچک لە گیرفانی دەردەهێنێ و دەیخاتە نێو قاپەکانەوە)**

پیرێژنی یەکەم: ئێ باشە نانیشت هێناوە؟

پیرێژنی دووەم: نەمدەزانی چۆنیان هەڵبگرم، تا قاپەکانم سەر بەرەو خوار خستنە سەر شۆرباکان.

پیرێژنی یەکەم: لەگەڵ شۆرباکەم حەزم لە لەتێک نانە.

(دەست دەکەن بە شۆربا خواردن. وچانێک.)

پیرێژنی دووەم: ئەوەت بینی کە هات بۆ لام و لای کەوەنتەرەکە کەوتە قسەکردن لەگەڵما.

پیرێژنی یەکەم: کێ؟

پیرێژنی دووەم: هاتە لام گوتی سڵاو. ئینجا گوتی لای تۆ سەعات چەندە؟ چەند چاو قایم بوو. من لەوێ وەستابووم شۆرباکەت وەربگرم.

پیرێژنی یەکەم: ئەوە شۆربای تەماتەیە.

پیرێژنی دووەم: پرسی لای تۆ سەعات چەندە؟

پیرێژنی یەکەم: دڵنیام وەڵامت داوەتەوە.

پیرێژنی دووەم: پێمگوت گوێ بگرە. هەر بۆ خۆت بڵێ. گوتم بۆچی ناگەڕێیتەوە بۆ کەلاوەکەت و لەسەر دەق و مۆری خۆت دابنیشی پێش ئەوەی تەلەفۆنی پۆلیس بکەم.

(وچانێک)

پیرێژنی یەکەم: زۆرم پێناچێت بێم بۆ ئێرە.

پیرێژنی دووەم: به پاسی ئۆڵ-نایت نەهاتیت بۆ ئێرە؟

پیرێژنی یەکەم: یەکسەر بە پاسی ئۆل-نایت هاتم بۆ ئێرە.

پیرێژنی دووەم: لە کوێوە؟

پیرێژنی یەکەم: لە ماربڵ ئارکەوە.

پیرێژنی دووەم: کامەیان؟

پیرێژنی یەکەم: بە پاسی دوو سەدو نەوەدو چوار کە ڕاستەوڕاست دەمبات بۆ شەقامی فلییت.

پیرێژنی دووەم: پاسی دوو سەدو نەوەدو یەکیش دەڕوات بۆ ئەوێ. **(وچانێک)** کە هاتمە ژوورەوە بینیمیت لەگەڵ دوو غەریبەدا قسەت دەکرد. تۆ دەبێ واز لە قسەکردن بێنی لەگەڵ خەڵکیدا. پیرە قۆترێکی وەکو تۆ دەزانێ قسە لەگەڵ کێدا بکات؟

پیرێژنی یەکەم: لەگەڵ هیچ غەریبەیەک قسەم نەکردووە.**(وچانێک. پیرێژنی یەکەم لە پەنجەرەکەوە سەرنجی خەتی پاسەکە دەدات.)** ئەوە ئۆڵ-نایتێکی ترە بەرەو خوارەوە ڕۆیشت . **(وچانێک)**. دەچێتە سەر شەقامێکی تر، شەقامی فولهام. **(وچانێک)** پاسی دوو سەدو نەوەدو حەوت بوو. **(وچانێک.)** من قەت بەو خەتەدا نەڕۆیشتووم. **(وچانێک)**. هەر بەرەو خوار بۆ شەقامی لیڤەرپوڵ چوومە.

پیرێژنی دووەم: ئەوە خەتێکی ترە.

پیرێژنی یەکەم: پێم خۆش نییە بڕۆمە شەقامی فولهام و ئەو شوێنانە.

پیرێژنی دووەم: ئە.. ها.

پیرێژنی یەکەم: من قەد حەزم بەو ئاراستەیە نەبووە. **(وچانێک)**.

پیرێژنی دووەم: نانەکەت چۆنە؟ **(وچانێک)**.

پیرێژنی یەکەم: ها؟

پیرێژنی دووەم: نانەکەت ئەڵێم؟

پیرێژنی یەکەم: خراپ نییە. ئەی ئەوەی تۆ؟ **(وچانێک)**.

پیرێژنی دووەم: پارەی نانەکەت لێ ناسەنن گەر شۆربا بکڕیت.

پیرێژنی یەکەم: بەڵام گەر چا بکڕیت لێت دەستێنن.

پیرێژنی دووەم: ئەگەر چا بکڕیت پارەی نانەکەت لێدەستێنن. **(وچانێک)**. تۆ قسە لەگەڵ غەریبە دەکەیت و ئەوانیش دەتبەن. ئەم قسەیەت لەبیر بێت. پۆلیس دەتبات.

پیرێژنی یەکەم: لەگەڵ غەریبە قسە ناکەم.

پیرێژنی دووەم: جارێکیان منیان بە عەرەبانە برد.

پیرێژنی یەکەم: خۆ گلیان نەدایتەوە.

پیرێژنی دووەم: گلیان نەدامەوە. بەڵام تەنها لەبەر ئەوەی پێیان خۆش بوو بمخەنە نێو عەرەبانەکەوە و پیاسەیەکم پێ بکەن.

پیرێژنی یەکەم: لەو بڕوایەدای حەز بکەن من ببەن؟

پیرێژنی دووەم: نازانم.

(پیرێژنی یەکەم لە پەنجەرەکەوە دەڕوانێتە دەرێ.)

پیرێژنی یەکەم: دەتوانی بزانی کەچی لەسەر ئەو مێزەی لای سەرەوە ڕوو دەدات. **(وچانێک)**. بەهەرحاڵ باشترە لەوەی بچیتە خوارێ بۆ ئەو شوێنەی لای بەربەستەکە.

پیرێژنی دووەم: بەڵێ، زۆر دەنگە دەنگی لێ نییە.

پیرێژنی یەکەم: هەمیشە تۆزێک دەنگە دەنگی لێیە.

پیرێژنی دووەم: بای دێ لە دەرەوە. **(وچانێک)**.

پیرێژنی یەکەم: لام ئاساییە بمێنمەوە.

پیرێژنی دووەم: بەڵام لێت ناگەڕێن.

پیرێژنی یەکەم: ئەزانم. **(وچانێک)**. سەعات و نیوێکی تر دایدەخەن، وا نییە؟ **(وچانێک)**. زۆر نییە. **(وچانێک)**. ئەتوانی بڕۆیت و دوایی بگەڕێیتەوە.

پیرێژنی دووەم: من ئەڕۆم. بەڵام ناگەڕێمەوە.

پیرێژنی یەکەم: کە دونیا ڕووناک بۆوە دێمەوە. چاکەم بخۆرەوە.

پیرێژنی دووەم: من ئەڕۆم. ئەڕۆم بەرەو لای سەرەوە بۆ گاردن.

پیرێژنی یەکەم: من ناچمە ئەو خوارەوە. **(وچانێک)** ئەڕۆم بۆ سەرەوە بۆ پردی واتەرلوو.

پیرێژنی دووەم: هەر ئێستا دوا پاسی دوو سەدو نەوەدو شەش دەبینی بەسەر ڕووبارەکەوە دێت بەرەو ئێرە.

پیرێژنی یەکەم: منیش هەر تەماشا دەکەم ئێستا وەختییەتی. لەوەیە بچمە دەرێ. **(وچانێک).** ئەم پاسە لە پاسی ئۆل-نایت ناچێت کە لە ڕۆژدا دەیبینین، وا نییە؟

1959

سەرچاوە:

The Norton Introduction to Literature
Carl E. Bain
Jerome Beaty
L. Paul Hunter
Shorter sixth edition
Pages 868-869 United States of America 1995

تێبینی:

ئەم شانۆگەرییە لەگۆڤاری شانۆکار ژمارە 6&7 ی ساڵی 2009 بڵاو کراوەتەوە.

❊ ❊ ❊

سێ شانۆگەری ئێدوارد ئەلبی
(سندوقی لم - مەرگی بەسێ سمیس - ناودار و لاو)

دەربارەی ئێدوارد ئەلبی

ئێدوارد فـرانکلین ئـەلبی شانۆنووسـی ناسـراوی ئەمـەریکـی، لـە دوازدەی ئازاری 1928 لە ڤێرجینیاو زۆربەی ڕایەکانیش ئەڵێن لـە واشـنتۆن لـەدایک بـووە. دوو هەفتــە دواتــر لەلایــەن بنەماڵەیــەکی دەستڕۆیشــتوو و زەنگــین هەڵگیراوەتەوە و براوە بۆ وێست-چێستەر لە نیویۆرک کە هەر لەوێش گەورە بووە. باوکی، بەخێوکەری ڕید، 'ئە. ئەلبی'یەو کوڕێکی دەوڵەمەندی ئێـدوارد فـرانکلین ئـەلبی دووەم بـوو، کـە خـاوەنی ژمارەیـەک هـۆڵی شـانۆ بـوو لـە نیویۆرک.. دایکی بەخێوکەریشی سێهەم ژنی ڕید بوو. فرانسیس هەوڵی ئەدا ئەلبی لە بازنەی کۆمەڵایەتی خۆیاندا پەروەردە بکات.

ئــەلبی چۆتــە قوتابخانــەی 'ڕای کــەنتری دەی' لــە نیویــۆرک و پاشــان قوتابخانەی"لۆڕانسڤیڵ" لە نیوجێرسی. ئەو قوتابخانەیـەی کـە لێـی دەرکـرا. دواتر نێررا بۆ ئەکادیمیای سـەربازی 'ڤـاڵی فـۆرگ' لـە پێنسـیلڤانیا، کـە لـە ساڵی 1947 و لە تەمەنی حەڤدە سـاڵیدا تـەواوی کـرد. ئینجا چووە نێو پرۆگرامی خوێندنی دەرچووان لـە چۆتـاو لـە سـاڵی 1946دا تـەواوی کـرد. پاشان خوێندنی فەرمی خـۆی لـە کـۆلیجی ترینیتـی درێـژە پێـداو لـە سـاڵی 1947 دیسانەوە لەسەر نەچوونە پۆل و ڕەتکردنەوەی چوونی بە زۆرەملێـی بۆ کڵێسا دەرکرایەوە. لە دژەکرداری دەرکردنیدا، ئەلبی شـانۆگەری 'کـێ لـە ڤێرجینیا وۆڵف ئەترسێ؟'ی نووسی و پێ ئەچێت لەسەر ئەزموونی خـۆی لـە کۆلیجی ترینیتی نووسیبێتی.

ئەلبی هەر زوو لە دوا قۆناغی هەرزەکاریدا بۆ یەکجاری ماڵ جێ ئەهێڵێ، دواتر لە چاوپێکەوتنێکدا گـوتی "هـەرگیز هەسـتم بـە ئاسـوودەیی نـەکردووە لەگەڵ دایک و باوکە بەخێوکەرەکەم. لەو بڕوایەدا بـووم نـەیان ئـەزانی ببنـە دایک باوک. لەوانەشـە منـیش نـەمزانیبێ ببمـە کوڕیـان. لـەو دواییانـەش لـە چاوپێکەوتنێکدا بە چاڕلی ڕۆسی گوت گوایە دەرکراوە، لەبەر ئەوەی دایک و

باوکی بەخێوکەری ویستویانە ببێتە پیاوکوژ و نەیان ئەویست و ڕازی نەبوون بگات بەو خواستەی خۆی تا ببێ بە نووسەر.

ئەلبی گواستییەوە (باری کرد) بۆ گوندی گرینوچ، ئەو شوێنەی کە توانی بەکاری سەیرو ناوازە کۆمەکی خۆی بکات لە کاتێکدا ئەیویست فێری نووسینی شانۆگەری ببێ. یەکەمین شانۆگەری 'چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان' یەکەمجار لە شاری بەرلین لە ئەڵمانیا هاتە سەر شانۆ. ئەو قوتابییە کەمتەرخەمە زۆربەی کاتەکانی خۆی تەرخان کرد بۆ بەرەوپێش بردنی شانۆ لە زانکۆکانی ئەمریکا. ئەلبی ئێستا پرۆفیسۆرێکی ناسراوە لە زانکۆی هوستن ئەو شوێنەی وانەی تایبەتی نووسینی شانۆگەری لێ ئەڵێتەوە.

ڕێزلێنانەکان:

ئەندامی ئەنجومەنی درامانووسی گویڵدە، ئەلبی سێ خەڵاتی پۆلیتزەری بۆ دراما وەرگرتووە بۆ شانۆگەرییەکانی هاوسەنگی کارامە 1967، دیمەنی دەریا 1975، سێ ئافرەتی باڵابەرز 1994. هەروەها خەڵاتی تایبەتی تۆنی بۆ دەستکەوتی بەردەوام لە 2005 وەرگرتووە، هەروەها مەدالیای زێڕین بۆ دراما لە ئەکادیمیای ئەمەریکی و پەیمانگەی نامەخانەی هونەر لە ساڵی 1980 پێدراوە، لەگەڵ ڕێزلێنانی مەڵبەندی کەنەدی و مەدالیای میللی بۆ هونەر لە ساڵی 1996.

ئەلبی سەرۆکی دەزگای خێرخوازی ئێدوارد ف. ئەلبییە کە یارمەتی مەڵبەندی داهێنەرانی ولیەم فلاناگان دەکات. هاودەمە لەمێژینەکەی ئەلبی جۆناسان تۆماسی پەیکەرتاش لە دووی ئایاری ساڵی 2005 بەهۆی شێرپەنجەی میزڵدانەوە کۆچی دوایی کرد. ئێدوارد ئەلبی زیاد لە 32 شانۆنامەی نووسیوەو ئەمە بێجگە لە کتێبێکی تر کە تایبەتە بە

چـاوپێکەوتن و وتارەکـانی. لـە سـاڵی 2008 لـە سـاڵیادی هەشـتاهەمین ساڵڕۆژی لـەدایکبوونی ئـەلبی دا ژمارەیـەک لـە شـانۆگەرییەکانی لەسـەر شانۆکانی برادوای ڤینۆس نمایش کـران لەوانـە شـانۆی چێـری لـەین. ئـەلبی دوو بەرهەمی یەک پەردەیی خۆی دەرهێنا، خەونی ئەمەریکی و سندوقی لـم کە یەکەمجار لە 1961 و 1962 دەرهێنراون و بەجیا نمایش کران.

کارەکانی ئێدوارد ئەلبی زۆر بە کارامەیی نووسراون. زۆربەی جار هاوسۆز نەبوونـە لەگـەڵ تاقیکردنـەوەکانی بـارودۆخی مـۆدێرن. کـارە بەراییـەکانی ڕەنگدانەوەی کارامەیی و بەئەمەریکا کردنی شانۆی بێ مانابیە، کـە لوتکـەی ئەم ڕێبازە پێشڕەوانی شانۆنووسی ئـەوروپی وەکـو ژیـن جێنـەت و سـامۆیڵ بێکێـت و ئـوجین یۆنسـکۆ بـوون. شانۆنووسـی گـەنجی ئەمـەریکی خـاوەن خەڵاتی پۆلیتزەر پاوڵە ڤۆگەر دان بە چاونەترسیی 'ئەلبی'دا ئـەنێ لـە تێـک هەڵکێشکردنی ڕێبازی شـانۆیی لەگـەڵ دیـالۆگی تیـژ، هـەروەها یارمەتیـدانی داهێنانـەوەی شـانۆی پـاش جـەنگی ئەمـەریکی لـە سـەرەتای شەسـتەکانی سەدەی ڕابردوو. ئەلبی ئەم ئەزموونەی لە کارە تازەکانیشیدا درێژە پێ داوە وەکـو لـە شـانۆگەریی بزنەکـە یـان سـیلڤیا کێیـە؟ کە لـە سـاڵی 2002 نووسیویەتی.

ئـــەلبی دوای نووســـینی 32 شـــانۆگەری و وەرگرتنـــی 10 خـــەڵات و هەڵبژاردنی 12 جار بۆ ڕێزلێنان و نووسینی ژمارەیەکی زۆر وتار، ئێستا لـە تەمەنی سەرووی هەشتا ساڵییەوە لە ئەمەریکا ئەژی و درێژە بە بەخشـش و داهێنان ئەدات.

شانۆگەری

سندوقی لم
1959

شانۆگەرییەکی کورتە، بەیادی نەنکم (1876 – 1959)

مۆسیقا ولیەم فلاناگان

ئەم شانۆگەرییە بۆ یەکەمجار لەسەر شانۆی جاز گەلەری لە پازدەی نیسانی 1960 لە شاری نیویۆرک نمایشکراوە.

کاراکتەرەکان:

کوڕێکی گەنج: بیست و پێنج ساڵە. قۆز، جەستەیەکی پتەو و ڕێکی هەیە و بە جلی حەمامەوەیە.

دایکە: پەنجاو پێنج ساڵە. جلێکی جوان و ڕێکی لەبەردایە. ژنێکی بەشکۆ و بەهەیبەتە.

باوکە: شەست ساڵە. پیاوێکی باڵا کورتە. قژ ماش و برنج. لەڕو لاوازە.

نەنکە: هەشتاو شەش ساڵە. ڕەقەڵەو لەڕو لاوازە. دوو چاوی گەشی پێوەیە.

مۆسیقار: بە دیاریکراوی تەمەنی دیار نییە. بەڵام گەنج بێت چاکترە.

تێبینی:

کاتێک لە میانی شانۆگەرییەکە دایکەو باوکە هەر بەو ناوانەوە بانگی یەکتر ئەکەن، نابێ هیچ پێشنیارێک بۆ ناوچەگەری لە ئارادا هەبێ. ئەم ناوانە گوزارشتن لە سۆزی بەتاڵ و نیشانەی پێش پیری و مێشک پووچیی کاراکتەرەکانە.

دیمەنەکە:

(شانۆ چۆڵە، تەنها ئەم شتانەی لێیە. لە نزیک سەرچاوەی ڕووناکیی شانۆکەوە، لەلای ڕاستی بەشی پشتەوەی شانۆ دوو کورسیی سادە لە تەنیشت یەکترەوە ڕوو بە جەماوەر دانراون. لە نزیک سەرچاوەی ڕووناکی شانۆکەوە، لەلای چەپی پشتەوەی شانۆ کورسییەک کە ئامێرێکی مۆسیقای لە بەردەمە ڕوو لە بەشی ڕاستی شانۆ دانراوە. دوورتر لەوەش و لە ناوەڕاستی شانۆکە سندوقێکی لمی لامسەرلایی بەرز و لاری گەورەی منداڵان دانراوە، کە خاکەناز و سەتڵێکی منداڵانەی تێدایە. باکگراوندی شانۆ ئاسمانە کە نیشانەی گۆڕانە لە ڕۆژێکی ڕووناکەوە بەرەو شەوێکی تاریک.

لە سەرەتادا، ڕۆژێکی ڕووناکە، کوڕە گەنجەکە بە تەنیا لای گۆشەی پشتەوەی سندوقە لمەکەوەیە. خەریکی جووڵەی وەرزشییە؛ بەو جووڵە وەرزشییەوە سەرقاڵە تا زۆربەی ڕۆژەکە بەو یارییەوە بەسەر دەبات. ئەم جووڵە وەرزشییە تەنها قۆڵی بۆ بەکار ئەهێنرێ، چاکترە پێشنیاری شەکانەوەو باڵ ڕاوەشاندنی بۆ بکرێ. دواجار کوڕە گەنجەکە جگە لە عزرایل هیچی تر نییە).

(دایکە و باوکە لەلای چەپی شانۆوە دێنە ژوورەوە. دایکە لە پێشەوەیە)

دایکە: (هێمایەک بۆ باوکە ئەکات) باشە، فەرموو ئەوەتانێ ئەمە کەنارەکەیە.

باوکە: (بە کڕووزانەوەوە). من سەرمامە.

دایکە: (بە سوکە پێکەنینێکەوە فەرامۆشی دەکات). دە بێتام مەبە، ئەوەندە گەرمە وا ئەبرژێین. تەماشای ئەو کوڕە گەنجە قۆزە بکە؛ بیر لەسەرما ناکاتەوە.**(دەستێک بۆ کوڕە گەنجەکە هەڵئەبڕێ)** سڵاو.

کوڕە گەنجەکە: (بەپێکەنینێکی خۆ خۆشەویستکردنەوە.) سڵاو.

دایکە: (چاوێک ئەگێڕێ.) ئێرە زۆر باشە...تۆش وای نابینی باوکە؟ لمی لێیە... و ئاویش لەولاتر. تۆ ئەڵێی چی باوکە؟

باوکە: (بە لێڵییەوە). تۆ چی بڵێی وایە، دایکە.

دایکە: (بەهەمان سوکە پێکەنینەکەی پێشترەوە). بێگومان وایە...هەرچییەک من ئەیڵێم جێ ئەکەوێ، وا نییە؟

باوکە: (شانی دەجوڵێنێ). دایکی تۆیە، هی من نییە.

دایکە: ئەزانم دایکی منە. ئێ چیم لێ ئەکەی؟ **(وچانێک)**. باشە ئێستا با بچینەوە سەر بابەتەکە. **(ڕووەو بەشی چەپی شانۆکە هاوار ئەکات)**. تۆ ئەی ئەو کەسەی لەدەرەوەی، ئەتوانی بێیتە ژوورەوە. **(مۆسیقارەکە دێتە ژوورەوە. لەسەر کورسییەک لەلای چەپی شانۆ دائەنیشێ، نۆتەکەی لەسەر لایەکی ئامێرەکە دائەنێ وئامادەی ئەکا بۆ ژەنین. دایکە سەری ڕەزامەندی ئەلەقێنێ)**.

دایکە: زۆر جوانە؛ زۆر جوانە. تۆ ئامادەی باوکە؟ با بڕۆین نەنکە بهێنین.

باوکە: هەرچی تۆ ئەیڵێی دایکە.

دایکە: (**بەرەو لای چەپی شانۆ پێش ئەکەوێ بۆ چوونە دەرەوە**.) بێگومان، هەرچی من ئەیڵێم. (**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات**) تۆ ئێستا ئەتوانی دەست پێبکەی.

(**مۆسیقارەکە دەست بە ژەنینی مۆسیقا ئەکات. دایکە و باوکە ئەچنە دەرەوە. مۆسیقارەکە لەو ماوەیەی کە مۆسیقا ئەژەنێ، سەر بۆ کوڕە گەنجەکە ئەلەقێنێ**)

کوڕە گەنجەکە: (**بە هەمان پێکەنینی خۆ خۆشەویستکردنەوە**) سڵاو.

(**دوای خولەکێک دایکە و باوکە دووبارە دێنە ژوورەوە و نەنکەیان لەژێر باڵەکانییەوە هەڵگرتووە. نەنکە توند و ڕەق و لاقەکانی بەرز کردۆتەوەو قاچەکانی لە زەوی دابڕاون، وەک گوزارشتێک لە سیمای پڕ لە تەلیسم و ترس**).

باوکە: لە کوێی دابنێین؟

دایکە: (**بەهەمان کورتە پێکەنینەوە**.) بێگومان لەهەر شوێنێک کە دەستنیشانی دەکەم... با بزانم... ئێ باشە لێرەی دابنێ... لەناو ئەم سندوقە لمە. (**وچانێک**) دەی باوکە چاوەڕوانی چی ئەکەی؟ لەناو سندوقە لمەکەی دابنێ. (**پێکەوە نەنکە هەڵدەگرن و فرێی ئەدەنە ناو سندوقە لمەکە**).

نەنکە: (**خۆی ڕاست دەکاتەوە تا دابنیشێ. دەنگی لەنێوان پێکەنین و گریانی منداڵدایە**.) ئاهههههههه!گڕڕڕڕڕڕڕڕڕ!

باوکە: (**خۆی ئەتەکێنێ**) ئەی ئێستا چی بکەین؟

دایکە: (**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات**) ئەتوانی ئێستا بوەستی. (**مۆسیقارەکە ئەوەستێ**). (**ڕوو لە باوکە ئەکاتەوە**) مەبەستت

چییە. ئەی ئێستا چی بکەین؟ بێگومان ئەڕۆینە ئـەولاوەو دائەنیشـین. (**ڕوو لە کوڕە گەنجەکە ئەکات.**) ئازیز سڵاو.

کوڕە گەنجەکە: (دووبارە بەپێکەنینەوە) سڵاو. **(دایکە و باوکە ئەچنە لای ڕاستی شانۆ و لەسەر کورسییەکان دائەنیشن. وچانێک)**

نەنکـە: (**وەک جـــاری پێشـــوو)** ئاهههههههـــە!   ئـــا هاهههههـــە! گڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕ!

باوکە: چی ئەڵێی...لەو بڕوایەدای...ئاسوودە بێ؟

دایکە: (**بە بێ ئارامییەوە)** ئێ چۆن بزانم؟

باوکە: (**وچانێک)** ئەی چی ئەزانین؟

دایکە: (**وەک ئەوەی بێتەوە یـادی.)** ئێمـە... چاوەڕوان ئـەبین... ئێمـە لێرە دائەنیشین... چاوەڕوان ئەبین... هەر واش ئەکەین.

باوکە: (**پاش وچانێک)** قسان بکەین لەگەڵ یەکتر؟

دایکە: (**بە سـووکە پێکەنینێکـەوە؛ شـتێک لـە کراسـەکەی ئەکاتـەوە)** باشە تۆ ئەتوانی قسـە بکـەیت ئەگـەر بتـەوێت... ئەگـەر بتـوانی بیـر لەهـەر شتێک بکەیتەوە کە ئەتەوێ بیڵێی... ئەگەر بتوانی بیر لەهەر شـتێکی نـوێ بکەیتەوە کە ئەتەوێ بیڵێی.

باوکە: (**بیر ئەکاتەوە.)** نا... پێویست ناکات.

دایکە: (بە **پێکەنینێکی سەرکەوتووانەوە.)** بێگومان نا.

نەنکە: (**خاکەنازە منداڵانەکە بـە سـەتڵەکەدا ئەکێشـێت.)** هـاههههه... ئاهههههه!

دایکە: (**پڕ بەپانتایی شانۆکە هاوار ئەکات.)** بێدەنگ بە نەنکە... بـەس بێدەنگ بەو چاوەڕوان بە. **(نەنکە دەمە خاکەنازێ لم بە دایکـەدا ئـەکات).** (دایکە **هێشتا هەر پڕ بە پانتایی شانۆکە هاوار ئەکات)** خۆ ئەوە لمم پێـدا

ئەکات. چیتر وا مەکە. نەنکە چیتر لم بەدایکەدا مەکە. (**ڕوو لە باوکە ئەکات.)** بزانە لمم پێدا ئەکات.

(باوکە سەیری نەنکە ئەکات و کە نەنکە بەسەر ئەویشدا ئەقیژێنێ)

نەنکە: گڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕڕ!

دایکە: تەماشای نەنکە مەکە. لێرە دانیشە... زۆر هێمن بە ... و چاوەڕوان بە. (**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات**) تۆش.. ئا.. فەرموو تۆش ئەو کارە بکە کە ئەبێ بیکەی. (**مۆسیقارەکە دەست بە ژەنینی ئامێرەکەی ئەکات.)**

(دایکە و باوکە خۆیان ڕێک خستۆتەوە و تەماشای ئەودیوی پشتەوەی بینەران ئەکەن. نەنکە تەماشایان ئەکات، تەماشای مۆسیقارەکەش ئەکات. لە سندوقە لمەکەش ئەڕوانێ و خاکەنازەکە فڕێ ئەداتە خوارەوە).

نەنکە: ئاە. هاهههههههە! گڕڕڕڕڕڕڕڕ! (**چاوەڕوانی پەرچەکردارە، بەڵام هیچ ڕوو نادات. ئێستا... ڕاستەوخۆ ڕوو لە بینەران ئەکات.)** لەڕاستیدا ئەوە چ ڕێگایەکە لە بەرخوردکردن لەگەڵ پیرێژنێکدا. پەلی بگری و لەماڵ بهێنیتە دەرێ و فڕێی بدەیتە نێو ئۆتۆمبێلەوە... بیبەیتە دەرەوەی شار... و فڕێی بدەیتە نێو قۆمەتە لمێکەوە... و لەو شوێنە لێی بگەڕێی بیکەیتە فیلم. من تەمەنم 86 ساڵە. لەتەمەنی حەڤدە ساڵیدا شووم کرد بە جوتیارێک. کاتێک مێردەکەم مرد تەمەنم سی ساڵ بوو. (**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات)** ئەرێ نایبڕیتەوە زەحمەت نەبێ؟ (**مۆسیقارەکە دەوەستێت.)** من پیرێژنێکی لاوازم... چۆن پێشبینی ئەوە ئەکەی کەسێک لەم زیقەزیقەدا بتوانێت گوێی لێم بێت! (**لەبەر خۆیەوە بۆ خۆی ئەدوێت)** لەم دەوروبەرەدا هیچ ڕێزێک نییە.(**ڕوو لە کوڕە گەنجەکە ئەکات)** لەم دەوروبەرە هیچ ڕێزێک نییە!

کوڕە گەنجەکە: (**بەهەمان پێکەنینی جارانەوە)** سڵاو.

نەنکە: (**پاش وچانێک بەردەوام ئەبێ و ڕوو لە بینەران هەستی خۆی دەرئەبڕێ**) مێردەکەم مرد، ئەو کاتەی تەمەنم سی ساڵ بوو. (**ئاماژە بۆ دایکە ئەکات.**) ئەشبوو ئەو مانگا زلە بە خەمۆکی و تەنیایی گەورە بکەم. بیهێننە پێش چاو کە چۆن بووە. ئەی خوا گیان! (**ڕوو لە کوڕە گەنجەکە ئەکات**) تۆیان لە کوێ پەیدا کرد؟

کوڕە گەنجەکە: ئا... بۆ ماوەیەک لەم دەوروبەرە بووم.

نەنکە: بەدڵنیاییەوە لێرە بووی! ها ها ها. تەماشایەکی خۆت بکە.

کوڕە گەنجەکە: (**ماسولکەکانی قۆڵی گرژ ئەکات**) ئەی ئەمە هیچ نییە؟ (**لەسەر قۆڵ ڕاوەشاندن بەردەوام ئەبێت**)

نەنکە: پەح پەح. من ئەڵێم گەلێ باشە.

کوڕە گەنجەکە: (**بە زمانێکی شیرین**) منیش وا ئەڵێم.

نەنکە: خەڵکی کوێی؟

کوڕە گەنجەکە: باشوری کالیفۆرنیا.

نەنکە: (**سەری بۆ ئەلەقێنێ**) ئێ ئێ. ناوت چییە ئازیز؟

کوڕە گەنجەکە: نازانم...

نەنکە: (**ڕوو لە بینەران ئەکات**) زیرەکیشە!

کوڕە گەنجەکە: مەبەستم ئەوەیە... مەبەستم ئەوەیە بڵێم تا ئێستا ناویان لێ نەناوم... ناوم ستۆدیۆیە.

نەنکە: (**جارێکی تر بۆی ئەڕوانێ**) تۆ نایڵێی... تۆ نایڵێی. ئێ ئەمەوێ هەندێک زیاتر بدوێم... خۆ نارۆی.

کوڕە گەنجەکە: نا، نەخێر.

نەنکە: (**جارێکی تر ڕوو لە بینەران ئەکاتەوە.**) باشە؛ باش. (**بۆ جارێکی تر ڕوو لە کوڕە گەنجەکە ئەکاتەوە**) تۆ... تۆ ئەکتەری، وایە؟

کوڕە گەنجەکە: (**زەردەخەنەیەک ئەکات**) بەڵی.

نەنکە: (**دیسانەوە ڕوو لە بینەران ئەکات. شان ئەجوڵێنێ**.) من بەو شێوەیە زیرەکم... هەرچۆنێک بێ ... ئەبێ لەوێداو بە تاقی تەنیا هەستمە سەر پێ، ناشزانم لەوێ چی بەسەر ئەو داماوەدا دێت... بۆیە شووی کردووە. ڕیچ؟ من پێت ئەڵێم پارە، پارە، پارە. لەکێڵگەکە وەدەریان نام... کە بەڕاستی چاکەیان لەگەڵما کرد... بردمیان بۆ شار و لەگەڵ خۆیاندا دایاننام. لە ژێر زۆپاکەدا جێگایەکی باشییان بۆ چێکردم. بەتانییەکی سەربازی (تەحالوف)یان دامێ لەگەڵ هەندێ قاپ و قاچاخ، قاپ و قاچاخی تایبەت بەخۆم. ئیتر گلەیی چی بکەم؟ بێگومان هیچ. من گلەیی ناکەم. (**تەماشایەکی ئاسمان ئەکات و بانگی یەکێک ئەکات لە دەرەوەی شانۆ**.) ئێستا تاریک دانایەت ئازیزم؟ (**ڕووناکی کز ئەبێ و ئەبێتە شەو. مۆسیقارەکە دەست ئەکات بە ژەنینەوەی ئامێرەکەی. ئەبێتە شەوێکی تار**). (**ڕووناکی لەسەر ئەکتەرەکانە بە کوڕە گەنجەکەشەوە کە بێگومان هەر خەریکی قوڵ ڕاوەشاندنە**)

باوکە: (**گورجوگۆڵانە**) خۆ ئەوە شەوە.

دایکە: وووسس بە. هەر ... چاوەڕوان بە.

باوکە: (**بەکرپوزانەوەوە**) زۆر گەرمە.

نەنکە: (**بۆ خۆی قسان ئەکات**.) ئاوا زۆر باشترە. شەوە. (**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات**.) ئازیزەکەم تا کۆتایی هەر ئەم بەشە ئەژەنیت؟ (**مۆسیقارەکە سەری بەڵێ ئەلەقێنێ**.) ئێ باشە جوان و نەرم بەردەوام بە؛ ئەمە چ کوڕێکی باشە. (**مۆسیقارەکە سەری بەڵێ ئەلەقێنێ و نەرمتر ئەژەنێ**.) ئاوا باشە.

(**لەدەرەوەی شانۆوە ڕمپەڕمپێک دێت**.)

باوکە: (**بەڕاچڵەکینەوە**) ئەوە چی بوو؟

دایکە: (**دەست بە گریان ئەکات.**) هیچ نەبوو.

باوکە: هەورە تریشقە بوو، هەورەتریشقە. یان شەپۆلێک بوو و خۆی کێشا بە کەنارەکەیا. یان شتێکی تر بوو...

دایکە: (**لەگەڵ هاتنە خوارەوەی فرمێسکەکانی، ئەچرپێنێ.**) ڕمبەڕمبێک بوو لە دەرەوەی شانۆکە...خۆت ئەزانی یانی چی...

باوکە: لەیادم چوو بۆوە...

دایکە: (**هەر ئەوەتە ئەتوانێ قسان بکات**) یانی وەختی نەنکە داماوەکە تەواو بووە... و ناشتوانم بەرگری لێ بکەم.

باوکە: (**کەللە پووتانە.**) پێم... پێم وایە ئەبێ ئازا بین.

نەنکە: (**بەکاڵتە پێکردنەوە.**) منداڵینە، ڕاستە. ئەبێ ئازا بن. پێویستە بەرگەی بگرن و زاڵ بن بە سەریدا.

(لەدەرەوەی شانۆ ڕمبەڕمبێکی گەورەتر دێت)

دایکە: ئۆهههههههههه... نەنکەی داماو... نەنکەی داماو...

نەنکە: (**ڕوو لە دایکە ئەکات.**) من ساغم، من باشم. تا ئێستا هیچ ڕووی نەداوە.

(ڕمپەڕمپ و هەرایە لە دەرەوەی شانۆ، گڵۆپەکان هەموو ئەکوژێنەوە. ڕووناکی تەنها لەسەر کوڕە گەنجەکەیە. مۆسیقارەکەش لە ژەنین ئەوەستێ).

دایکە: ئۆهههههههههههههههه...ئۆهههههههههههههههه...

(بێدەنگی.)

نەنکە: جارێ گڵۆپەکان پێ مەکەن... من ئامادە نیم. من تەواو ئامادە نیم. (**بێدەنگی**) زۆر باشە ئازیزم... من تەواو بووم.

(گڵۆپــەکان جــارێکی تــر پێئەکرێنــەوە، ئەبێتــەوە ڕۆژی ڕوونــاک. مۆسیقارەکە دەست بە ژەنین ئەکاتەوە. نەنکە ئەبینرێ هەر لەناو سندوقە لمەکەیە و لەسەر تەنیشت پاڵی لێداوەتەوە و سەری خستۆتە سەر مەچەکی و نیوە پۆشراوە.خەریکە لم بە خۆیدا ئەکات)

نەنکە: (**بــە منگەمنگێکــەوە.**) نــازانم چــی بکــەم لەگــەڵ ئــەم خاکــەنازە منداڵانەیە!!!...

باوکە: دایکە! خۆ ئەوە ڕۆژە!

دایکە: (**بە ڕووخۆشییەوە.**) بــەڵێ ڕۆژە. زۆر چاکــە. شــەوە درێژەکــەمان تەواو بوو. پێویستە لە سەرمان فرمێسکەکانمان بسڕین و شـین و شــەپۆڕمان تەواو کۆتایی بێت و ڕوو لە داهاتوو بکەین. ئەمە ئەرکمانە.

نەنکە: (**هەر خەریکی لم بەخۆداکردنە؛ لاسایی دایکە ئەکاتەوە**) شین و شەپۆڕمان تەواو کۆتایی بێت و ڕوو لە داهاتوو بکەین.... ئای خوایە.

(دایکە و باوکە هەڵئەستن و خۆ لێک ئەکێشنەوە. دایکە بەدەست سڵاو لە کوڕە گەنجەکە ئەکات)

کوڕە گەنجەکە: (**بە پێکەنینەوە**) سڵاو.

(نەنکــە خــۆی ئەکاتــە مــردوو(!). دایکــە و باوکــە ئــەچن بەلایــەوە تــا تەماشــای بکــەن. تــا ئاســتێک لــە نێــو لمەکــەدا وەک نیــوە نێــژراو وایــە. خاکەنازەکەشی لە دەستدایە و لەسەر سینگی بەشێوەی خاچ دایناوە)

دایکە: (**لەبەردەم سندوقە لمەکــە ســەر بائــەدا.**) بــەخوا جوانــە. ئــەوە.. ئــەوە ئاســان نییــە دڵتــەنگ بیــت... ئــەبینی... چەنــد دڵــی خۆشــە. (**بــە شــانازی و قایلبوونــەوە**) حــەقی ئــەوە ئــەدات کــە شــتگەلی چــاک ئــەنجام بدەی.(**ڕوو لە مۆسیقارەکە ئەکات**) زۆر باشە ئەگەر بتەوێ ئیستا ئــەتوانی بوەستی. مەبەستم ئەوەیە ئەتوانی بمێنیتەوە بۆ مەلەکردن یان شتی تر. بە

نسبەت ئێمەوە کێشە نییە. (**هەناسەیەکی قورس هەڵئەکێشێ.**) چاکە باوکە... با بڕۆین.

باوکە: دایکە ئازا!

دایکە: باوکە ئازا!

(ئەچنە دەرەوەی شانۆ)

نەنکە: (**دوای ئەوەی دایکە و باوکە ئەچنە دەرەوە، هێشتا پاڵ کەوتووە.**) هەقی ئەوە ئەدرێ کە شتگەلی چاک ئەنجام بدەی... وەی وەی گیانە! (**ئەیەوێت ڕاستبێتەوە تا دابنیشێت.**)... بەخوا جوانە منداڵینە... (**بەڵام بۆی دەرئەکەوێت کە ناتوانێت**)... من... من ناتوانم هەستمەوە... ناتوانم بجوڵێم...

(کوڕە گەنجەکە واز لە قۆڵ ڕاوەشاندن ئەهێنێ، سەرێک بۆ مۆسیقارەکە ئەلەقێنێ، ئەچێتە لای نەنکەو لەسەر چۆک لای سندوقە لمەکە دائەنیشێ)

نەنکە: من... ناتوانم بجوڵێم...

کوڕە گەنجەکە: وووسسسس... تا ئێستاش ئەتوانی ... بێدەنگ بە.

نەنکە: من... من ناتوانم بجوڵێم...

کوڕە گەنجەکە: ئاە... خاتوونەکەم، من... من کاری خۆم هەیە لێرە.

نەنکە: ئای، بمبوورە ئازیزەکەم تۆ فەرموو کاری خۆت بکە.

کوڕە گەنجەکە: من... ئاە...

نەنکە: لەسەرخۆبە و هیچ پەلە مەکە، ئازیزم.

کوڕە گەنجەکە: (**خۆی ئامادە ئەکات؛ ئەم دێڕە وەک نەشارەزایەکی عەیار دەرئەبڕێ**) من فریشتەی مەرگم. من ... ئاە... من بۆ گیان کێشانی تۆ هاتووم.

نەنکە: چی... چ...(**ئینجا لەگەڵ ملکەچ کردنیدا**).. ئێ... ئێ زانیم.

(کوڕە گەنجەکە بەسەر نەنکەدا ئەنوشتێتەوەو نێو چەوانی ماچ ئەکات)

نەنکــە: **(چاوەکــانی داخــراون. دەستەکانیشــی لەســەر ســنگین و خاکەنازەکەشــی هــەر بەدەســتەوەیە. زەردەخەنەیــەکی جــوانی بەســەر لێوەوەیە.)** زۆر چاکە... ئەوە شتێکی زۆر جوان بوو ئازیزم...

کوڕە گەنجەکە: **(هەر چەماوەتەوە بەسەر نەنکەدا.)** ووسسسسس بـە... بێدەنگ بە...

نەنکە: مەبەستم بوو بڵێم... کارەکەت زۆر بە چاکی ئەنجام دا... ئازیزم.

کوڕە گەنجەکە: **(خەجاڵەتبارە و سوور هەڵگەڕاوە)** ... ئا...

نەنکە: نا، بە جیددیم بوو. تۆ دەست ڕەنگینی... لە چۆنایەتی کارەکـەت دەست ڕەنگینی.

کوڕە گەنجەکە: **(لەگـەڵ پێکەنینـە خـۆ خۆشەویسـتکردنەکەیدا)** ئـا... سوپاس. خانم. زۆر سوپاس.

نەنکە: **(لەسەرەخۆ و بەنـەرمی لەگـەڵ ئـەوەی کـوڕە گەنجەکـە دەسـت لەسەر نەنکە دائەنێت.)** شایانی... شایانی نییە ئازیزم.

(تـابلۆ. مۆسـیقارەکە لەگـەڵ دادانـەوەی پـەردەدا هـەر بەردەوامـە لـە ژەنینی ئامێرەکەی).

پەردە دائەدرێتەوە.

شانۆگەری

مەرگی بەسی سمیس

شانۆگەرییەکە لە هەشت دیمەن پێکهاتووە و لە 1959دا نووسراوە.

پێشکەشە بە نێد ڕۆرەم

ئەم شانۆگەرییە بۆ یەکەمجار لە 21ی نیسانی 1960 لە بەرلین لە ئەڵمانیا لەسەر شانۆی شلۆسپارک نمایش کراوە.

کارەکتەرەکان:

بێرنی: ڕەش پێستە، تەمەنی لە دەوروبەری چل ساڵە، لاوازە.

جاک: ڕەش پێستێکی پێست قەترانییە. تەمەنی چل و پێنج ساڵە. کەتەو زلە، سمێڵی هەیە و دەنگی گڕە.

باوک: لەڕو لاوازە، سپی پێستێکی قژ ڕووتاوەیە. تەمەنی دەوروبەری پەنجا و پێنج ساڵە.

پەرستاری یەکەم: کچێکی سپی پێستی خەڵکی باشوورە، تەواو پێگەیشتووە، قژی قەترانی، یان سوورە، جوانە، پێکەنینێکی هارو هاجانەی هەیە، تەمەنی بیست و شەش ساڵە.

کارمەندی نەخۆشخانە: ڕەش پێستێکی سووکەڵەو لاوازە، تەراشی پاک و جوانی کردووە. قژی داهێناوەو شەرمنە، تەمەنی بیست و هەشت ساڵە.

پەرستاری دووەم: کچێکی سپی پێستی خەڵکی باشوورە، قژ زەرد، چاو شین، زۆر جوان نییە، تەمەنی دەوروبەری سی ساڵە.

پزیشکی نیشتەجێ: پیاوێکی سپی پێستی خەڵکی باشوورە. قژ زەرد و چاوشین، پۆشت و پەرداخ، ڕوو خۆش و تەمەن سی ساڵە.

دیمەن

عەسرێکی درەنگی 26ی ئەیلولی 1937ە. ناوەوەو دەوروبەری شاری مامفیسە لە تێنەسیی لە ئەمریکا.

شوێنکات

سروشتی شوێنکاتی ئەم شانۆگەرییە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر جیاوازە، وەک چۆن شانۆیەک لە شانۆیەکی تر جیاوازە. لەبەرئەوە پێشنیارەکان بەم شێوەیەی خوارەوە خراونەتە ڕوو.

هەرچەندە ئەکرێ وەکو ڕێ نیشاندەرێکی بەسوود بەکاربهێنرێن، بەڵام بیرۆکەی گشتی ئەوەیە وەک چۆن دانەر ئەیبینێ. ئەوەی دانەر ئەیبینێ بەم شێوەیە: ناوەڕاست و بەشی پێشەوەی شانۆ تەرخانکراوە بۆ پرسگەی نەخۆشخانە. بۆ ئەمەش کە زۆرترین بەشی ڕووداوەکان لێرەدا ڕوو ئەدەن.

مێز و کورسی پرسگەکە لەناوەڕاستی شانۆوە ڕوو بە بینەران دانراون. دەرگایەک لەلای ڕاستی شانۆوە ڕوو بە دەرەوەو دەرگایەکی تریش لەلای چەپی شانۆوە هەیە کە ڕوو بە بەشەکانی تری نەخۆشخانەکەیە. تۆزێک لەولا تریش کورسییەکی درێژ و لەوانەشە کورسییەک یان دووانی تر هەبن. لای پشتەوەی شانۆ و بڕێک بەلای تەنیشتەوە، شۆستەیەکی بەرز هەیە کە

لــه زۆر جێیــدا دژ بــەلانی کــەمی پێشــنیارەکانی شــوێنکات و نمایشــکردنی دیمەنەکانی تری شانۆگەرییەکەیە. هــەموو ئەمانــە کــراوەن بــە ڕووی دیــواری پشتەوەی شانۆدا کە ئاسمانە و لە دیمەنێکەوە بـۆ دیمـەنێکی تـر ئـەگۆڕێ. شــینێکی تــۆخ؛ خۆرئــاوابوون، خۆرئــاوابوونێکی ســوور-پرتــەقاڵی-زەرد. هەندێجار پڕ و هەندێ جاری تریش هەر ئاماژەیە.

کە پەردە لائەدرێ سەرتاپای شانۆ ڕوو بە ئاسـمان تاریکـە کـە شـینێکی تۆخە. مۆسیقاش بۆ ماوەی نزیکەی خولەکێک لەگەڵ ڕووناکبوونی شـانۆ کـز ئەبێت.

دیمەنی یەکەم

گۆشــەی مەیخانەیەکــە، بێرنــی لەســەر مێزێــک دانیشــتووە، بیرەیــەک و پەرداخێکی لەبەردەمدایە. جاک دێتە ژوورەوە، بۆتڵێ بیرەی بە دەستەوەیە؛ بێرنی نابینێ.

بێرنی: (**جاک ئەناسێتەوە، بە سەرسامی و خۆشحاڵییەوە**) سڵاو!

جاک: ها؟

بێرنی: سڵاو؛ جاک!

جاک: ها؟... چی؟... (**ئەیناسێتەوە**) بێرنی!

بێرنی: ئەوە چی ئەکەی لێرە، کوڕی باش؟ وەرە دانیشە.

جاک: چی بکەین، هەر بە نەفرەت ئەکرێم...

بێرنی: جاک، وەرە دانیشە.

جاک: بەڵێ... دێم... بەهەرحاڵ. هەر بەنەفرەت ئـەکرێم. (**ئەچێتـە سـەر مێزەکە و دائەنیشێ**). ئایە با، چەند گەرمە بێرنی... ئێ چۆنی چـۆن کـوڕی باش؟

بێرنی: باشم باش. ئەوە چی ئەکەی لێرە؟

جاک: ئا. سەفەرئەکەم. سەفەر.

بێرنـی: بـەردەوام لـە هـاتوچۆدا بـووی، وایـە؟ کـوڕە تـۆ دوایـین کەسـی پێشبینیی هاتنتم کردبێت بۆ ئێرە، جیهان بچوکە، وا نییە؟

جاک: بەڵێ؛ بەڵێ وایە.

بێرنی: هەر لە هاتوچۆدایت، وایە؟ بۆ کوێ ئەڕۆی؟

جاک: (**تەقریبەن بەشاراوەیی، بەڵام تەواو نا**) بەرەو باکوور.

بێرنـی: (**پێئەکـەنێ**) بـەرەو بـاکوور! بـەرەو بـاکوور؟ هـاوڕێم بـاکوور شوێنێکی گەورەیە.

جاک: بەڵێ... ئەزانم وایە، شوێنێکی گەورەیە.

بێرنی: (**پاش وچانێک؛ دووبارە پێئەکەنێ**) بەهەرحاڵ بـۆ کـوێ ئـەڕۆی؟ کوێی باکوور؟

جاک: (**بە شەرم و شانازییەوە**) نیویۆرک.

بێرنی: نیویۆرک!

جاک: ئهم؛ ئهم.

بێرنی: ئەها، نیویۆرک؟ ئێ باشە چی ئەکەی لەوێ؟

جاک: (**دیسـان بـە شـەرمەوە**) ئـا... بەهـەرحاڵ... تۆزێـک ئیشـم هەیـە لەوێ. ئەی تۆ بە چییەوە سەرقاڵ بووی؟

بێرنی: نیویۆرک ئەڵێی؟

جاک: (**بەئاشکرا نایەوێ لەبارەیەوە بدوێ**) ئهم.

بێرنی: (**زرنگانە**) ئێستا بەهەرحاڵ ئەوە گرنگ نییە. بیرەیەکت ناوێ؟ بیرەیەکت بۆ بێنم؟

جاک: نەخێر، ئەبێ برۆم... بەهەرحاڵ. نازانم. من...

بێرنی: (**لەسەر مێزەکە هەڵئەستێ**) بە دڵنیاییەوە ئەیزانی. بۆ ئەم گەرمایە بیرەیەک یان دوانت پێویستە تا خۆت فێنک بکەیتەوە؟

جاک: (**پشت دەداتەوە**) بەڵێ؛ بۆ نا؟ بێرنی، بیهێنە.

بێرنی: (**دۆلارێکی کاغەزی لەنێو دەستیدایە؛ ئەوەستێ**) دوو بیرە ئەهێنم. ئێ ئێ، نیویۆرک ؟ تێناگەم جاک؟

جاک: (**پێئەکەنێ**) ئەوە چییە سەرسام بووی کوڕی باش، سەرسام بووی.

(ڕووناکی لەسەر ئەم دیمەنە کز ئەبێ، دیمەنێکی تر دەرئەکەوێ)

دیمەنی دووەم

بەشێک لە هەیوانی پشتەوە دەرئەکەوێ؛ هەندێ مۆبێلیاتی بەتووڵ چنراو، بڕێک خراپتر لەوەش تەنک و سواون. باوکی پەرستارەکە لەسەر هەیوانەکە دانیشتووە گۆچانێک لە تەنیشت کورسییەکەیەوە دانراوە، مۆسیقا لە فۆنۆگرافەکەی ژوورەوەڕا بەرز دێتە بەرگوێ.

باوک: (**مۆسیقاکە زۆر بەرزە؛ دواجار دەسکی کورسییەکەی ئەگرێ**) بیکوژێنەوە! بیکوژێنەوە! بیکوژێنەوە! بیکوژێنەوە!

پەرستاری یەکەم: (**لەژوورەوەوە**) چییی؟ چیت گوت؟

باوک: بیکوژێنەوە!

پەرستاری یەکەم: (**دەرئەکەوێ، بەرگی کاری پۆشیوە**) گوێم لێت نییە؛ چیت ئەوێ؟

باوک: بیکوژێنەوە! ئەو مۆسیقا نەفرەت لێکراوە بکوژێنەوە!

پەرستاری یەکەم: ئەوی ڕاستی بێ، باوکە...

باوک: بیکوژێنەوە! (**پەرستارەکە زۆر سەیر وەرئەچەرخێ. ئەچێتەوە ژوورەوە. مۆسیقاکە ئەکوژێتەوە**) قەوانی ئەو گۆرانیبێژە ڕەش پێستانە بەنەفرەت بێ. خۆ سەرم دایە ئێش.

پەرستاری یەکەم: (**دووبارە دێتە ژوورەوە**) چیت گووت؟

باوک: گووتم سەرم دایە ئێش. تۆ بەردەوام ئەو قەوانە دوابڕاوانەی دەخەیتە سەر. سەرم خەریکە ئەتەقێ. تۆ قەوانی ئەو گۆرانیبێژە ڕەش پێستە دوابڕاوانەی ئەخەیە سەر.. ئەو دەنگە گەورەیە سەرم ئەیەشێنێ.

پەرستاری یەکەم: حەبەکانت ئەخۆی؟

باوک: نەخێر!

پەرستاری یەکەم: (**ڕووی وەرچەرخان**) ئەڕۆم حەبەکانت بۆ ئەهێنم...

باوک: نامەوێت!

پەرستاری یەکەم: (**بەوپەڕی ئارامییەوە**) باشە؛ حەبەکانت بۆ ناهێنم.

باوک: (**پاش وچانێک؛ زۆر بێشەرمانە**) تۆ بەردەوام ئەو قەوانە دوابڕاوانە لێ ئەدەی...

پەرستاری یەکەم: (**بەبێ ئارامییەوە**) داوای لێبووردن ئەکەم، باوکە؛ نەمزانی سەرت ئەیەشێنێ.

باوک: جارێکی تر بەو شێوەیە بەدەنگی بەرز نەدوێی لەگەڵما!

پەرستاری یەکەم: (**هەر بەو ئاستە لە دەنگ**) هیچ بە دەنگی بەرز نەدواوم لەگەڵتا...

باوک: ملهوڕیم لەتەکدا مەکە!

پەرستاری یەکەم: ملهوڕیم نەکردووە؛ نامەوێ ملهوڕیش بکەم؛ دونیا زۆر گەرمەو بەکەڵکی ملهوڕی نایەت. **(وچانێک). (پاشان لەسەرەخۆ)** کەسێک نابینم بتوانێ دوو قەوان لێبدات بێ ئەوەی...

باوک: ئەو دەنگە، دوابڕاوە! پڕ بە مانای دوابڕاو؛ دەنگێکی دوابڕاوە.

پەرستاری یەکەم: **(پاش وچانێک)** نەمزانی تۆ ئەمگەێنیتە سەر کار. نەمزانی سەرت ئەیەشێ و ئەتەوێ بمگەێنیتە نەخۆشخانە.

باوک: نەخێر.

پەرستاری یەکەم: لەوبڕوایەدا نەبووم ئەو کارە بکەی. وابزانم خۆشت پێویستیت بە ئۆتۆمبیلەکە هەیە.

باوک: وایە.

پەرستاری یەکەم: بەڵێ؛ زانیم ئەو کارە ئەکەی. ئەی بابە بەتەمای چیت؟ بەتەمای تەواوی ئەم دوا نیوەڕۆیە لەم بەرهەیوانە بە ژانە سەرەوە دابنیشی و لە ئۆتۆمبیلەکەت بڕوانی؟ بەتەمای تەواوی ئەم دوا نیوەڕۆیە دابنیشی و لێی بڕوانی؟ بەتەمای دابنیشی و بە تفەنگێکەوە باڵندەی لێ پاس بکەی تا جیقنەی پێدا نەکەن... یان بەتەمای شتی تری؟

باوک: پێویستم پێیەتی.

پەرستاری یەکەم: بەڵێ، وایە.

باوک: گوتم پێویستم پێیەتی.

پەرستاری یەکەم: بەڵێ... گوێم لێت بوو. پێویستت پێیەتی.

باوک: بەڵێ پێویستم پێیەتی.

پەرستاری یەکەم: بەڵێ بێگومان. ئەمڕۆ سواری سەیارەکەت ئەبیت و ئەڕۆی بۆ یانەی دیموکراتیخوازان، لەگەڵ کۆمەڵێ تەوەزەل دائەنیشیت و خۆتیان لێ ئەکەی بە سیاسەتمەدارێکی گەورە؟ وانییە؟

باوک: بەسە بیبڕەوە.

پەرستاری یەکەم: ئەڕۆیتە ئەوێ و لەگەڵ کۆمەڵێ تەمەڵ و بێکار... یەکێک لە گرانترین چروتەکان دائەگیرسێنیت، کە نە بە تۆ نە بە من ناکڕێن، وردتر بڵێم هەمان ئەو چروتەی کە جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی ئەیکێشێ.... لەوێ دائەنیشی و قسەی زل زل ئەکەی دەربارەی ئەو شتانەی کە خۆت و جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی حەزی لێ ئەکەن... تۆ وا خۆت نیشان ئەدەی کە زۆر لەوە گەورەتری کە هەی، کەچی هیچ نیت، بەڵام...

باوک: بیبڕەوە!

پەرستاری یەکەم: ... مشەخۆری... مەراییکەر.

باوک: دەمت داخە!

پەرستاری یەکەم: (**بەپەلە**) ئۆتۆمبیلت بۆ ئەمە ئەوێ باوکە، منیش بەم گەرمایە بەو پاسە بۆگەنە بڕۆم بۆ نەخۆشخانە.

باوک : گوتم بیبڕەوە! (**وچانێک**) من بێزار بووم لە بیستنی سووککردنی پەیوەندی هاوڕێیەتیم لەگەڵ بەڕێوەبەری شارەوانی.

پەرستاری یەکەم: (**بێ بایەخانە**) پەیوەندی هاوڕێیەتی!

باوک: بەڵێ؛ پەیوەندی هاوڕێیەتی.

پەرستاری یەکەم: پێت ئەڵێم چی ئەکەم ئێستا جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی نەخۆشە لامان... کە گەیشتمە نەخۆشخانە... ئەگەر بەو پاسە دوابڕاوە بگەم... تەلەفۆنی بۆ ئەکەم و لەسەر ئەو پەیوەندییەتان پرسیاری لێ ئەکەم. من هەر ...

باوک: نارەحەتی نەکەی. گوێت لێم بوو.

پەرستاری یەکەم: بۆچی، پێم وایە بەڕێوەبەری شارەوانی خۆشحاڵ ئەبێ کە کچی یەکێک لە هاوڕێ نزیکەکانی....

باوک: تۆ گرفتمان بۆ دروست ئەکەی!

پەرستاری یەکەم: **(زۆر بە تەوسەوە)** ، چۆن گرفتت بۆ دروست ئەکەم باوکە؟

باوکە: وریای خۆت بە.

پەرستاری یەکەم: ئا، ئەبێ ئەوە هاوڕێیەتییەکی ڕاستەقینە بێ. ئەزانی چی شتێکی باشم بە خەیاڵدا هات! ئەتوانی بمگەێنیتە نەخۆشخانە و لە هەمانکاتیشدا سەریش لە هاوڕێ باشەکەت، بەڕێوەبەری شارەوانی، بدەیت. ئەوە بیرۆکەیەکی باشە.

باوک: بڕۆ لەکۆڵم بەرەوە. بەس بڕۆ لە کۆڵم بەرەوە.

پەرستاری یەکەم: **(لەژێر لێوەوە)** بەخوا ئیزعاجی.

باوک: چییی؟ چیت گوت؟

پەرستاری یەکەم: **(زۆر بە هێمنییەوە)** گوتم بەخوا ئیزعاجی باوکە.

باوکە: بەڵێ ؟ بەڵێ؟

(کۆچانەکەی هەڵئەگرێ و چەند جارێک بە دەرگاکەیدا ئەکێشێ. ئەم پیادا کێشانە لە تووڕەییەوە دەست پێئەکا و ئینجا لەگەڵ لاواز بوونی زیاتردا پیاکێشانەکە ئەگۆڕێ بۆ زەبوونی و بێدەرەتانی و لێدانی ناخۆش، ئینجا بە ئاشکرا دائەمرکێتەوە؛ پەرستارەکەش بەهێمنی لێی ئەڕوانێ)

پەرستاری یەکەم: **(بە چاودێری کردنەوە)** تەواو بووی؟

باوک: دوور کەوە؛ بڕۆ بۆ ئیش.

پەرستاری یەکەم: پێش ئەوەی بڕۆم حەبەکانت بۆ دێنم.

باوک: (**بەبێ تینییەوە**) گوتم نامەوێت.

پەرستاری یەکەم: گرنگ نییە بە لامەوە ئەتەوێ یان نا...

باوک: خۆ نەخۆشی تۆ نیم!

پەرستاری یەکەم: ئێ، منیش خۆشحاڵم کە نەخۆشی من نیت.

باوک: تۆ زیاتر بایەخ بە نەخۆشەکانی خۆت ئەدەی وەک لە من!

پەرستاری یەکەم: (**بە لووت وەرگێڕانەوە**) من نەخۆشم نییە، باوکە. ئەمە بخەرە مێشکتەوە، خۆ من پەرستاری قاوش نیم. من لە پرسگە دائەنیشم. لەسەر مێزی پرسگە دائەنیشم. کە تۆ ئەمە ئەزانی؛ بۆچی خۆتی لێ گێل ئەکەی؟

باوک: ئەگەر تۆ ... ناوی چی بوو... ئەگەر تۆ پەرستاری قاوش بوویتایە... گەر ئەوە بوویتایە، ئەوا زیاتر بایەخت بە نەخۆشەکانی تر ئەدا وەک لە من.

پەرستاری یەکەم: تۆ چیت باوکە، تۆ چیت؟ تۆ نەخۆشی یان نا؟ تۆ هەژارێکی پەککەوتەی، یان لە هەوڵی ئەوەدای لەسەر کورسییەکەت قیت بیتەوە دوای ئەوەی کە ئەچم بۆ ئیش تۆش خۆت بکەی بە یانەی دیموکراتخوازاندا و لەگەڵ کۆمەڵێ تەوەزەلا دابنیشی؟ خۆت ساغ کەرەوە باوکە، تۆ ناتوانی چیت بوێ بۆت مەیسەر بێ.

باوکە: گوێی مەدەرێ.

پەرستاری یەکەم: تۆ ناتوانی، نا.

باوک: ئێستاش گوێی مەدەرێ.

پەرستاری یەکەم: (**دوای وچانێک**) بە هەرحاڵ ئەبێ بڕۆم بۆ ئیش.

باوک: (**بە گاڵتە پێکردنەوە**) بۆچی کوڕە هاوڕێیەک پەیدا ناکەی تا بە ئۆتۆمبێل بتبات بۆ ئیش؟

پەرستاری یەکەم: باشە وا ئەڕۆم.

باوک: بۆچی واداری ناکەی بێتە ئێرەو هەڵت بگرێ، ها؟

پەرستاری یەکەم: گوتم یەخەم بەردە.

باوکە: یان جەنابی بەس حەز ئەکات شەوان بتهێنێتەوە... ئەوکاتەی چۆڵ و تاریکە. ئەو کاتەی کە زۆر تاریکە و لەنێو سەیارەکەیدا کاری قۆڕ بکەن؟ هەر بۆ ئەوەندە؟ بۆچی نایهێنی بۆ ئێرە و پێمی پیشان بدەی؟ بۆچی هەندێجار لێم ناگەڕێی لێی بڕوانم؟

پەرستاری یەکەم: (**توڕەیە**) بە هەرحاڵ باوکە...(**بەخێرایی لەدەورو بەری خۆی ئەنۆڕێ**) لەبەرئەوەی نامەوێ تووشی...

باوک: گوێم لێتە، شەوان گوێم لێتە، گوێم لێتە قاقا پێئەکەنیت و بە دەستبازییەوە لە ئۆتۆمبیلەکەی دائەبەزیت، گوێم لێتە.

پەرستاری یەکەم: (**بەدەنگێکی بەرز؛ زاڵ بەسەر دەنگی باوکەدا**) من ئەڕۆم باوکە.

باوک: باشە؛ بڕۆ پەیدای بکە. ئینجا بۆ خۆت، قەپات بە!

پەرستاری یەکەم: بەخوا ڕاست ئەکەی.

باوکە: بڕۆ، دەدەی بڕۆ! (**پەرستارەکە بۆ خولەکێک سەرنج لە باوکە ئەگرێ و ڕوو وەرئەچەرخێنێ و ئەڕواتە دەرەوە**) کە هاتیەوە تەواوی شەو، لەدەرەوەو لەناو ئۆتۆبیلەکەیدا نەبەیتە سەر... گوێت لێم بوو؟

(ڕووناکی لەسەر ئەم دیمەنە کز ئەبێ؛ ڕووناکییەکە لەسەر دیمەنی داهاتوو پێ ئەبێتەوە)

دیمەنی سێیەم

شـوێنێکی خاڵییــە. جـاک دێتــە ژوورەوە، ئەکەوێتــە گفتوگـۆ لەگــەڵ ئاوێنەیەکی نادیاری سەر کەنتۆرێکی نادیـاری دەرەوەی شـانۆ. مۆسـیقا لـەم دیمەنەدا لە دوورەوە ئەبیسترێ.

جاک: بەسێ، لەگەڵ تۆمە! دە یاڵڵا دڵەکـەم ئـەوە لەگـەڵ تۆمـە؟ لـەژێر ئەو جێیە وەرە دەرەوە... هەستە لە خەو. دەی ئـەوا عەسـرە؛ ئـەبێ بـەخۆ بکەوین... ئەزانی چی... تەلەفۆنی ئەو کوڕی قەحبەیەم کرد لە نیویۆرک... پێمگـوت... بـە هـەرحاڵ، ئـەوەی تـۆ پێـت گـوتم، پێمگـووت... دە هەسـتە دڵەکەم، با لەم شوێنە ناخۆشە دەرباز بین. بۆ دەمژمێری حەوت ئەتگەێنمـە مێمفیس...پاشان نەجاتمان ئەبێ.

ڕێک بەرەو باکوور ئەیقوچێنین. نیویۆرک خۆت بگـرە وا هـاتین. مـن بـەو کوڕمسـاخەم گـوت... گـووتم؛ بزانـە هـیچ مافێکت بەسـەر 'بەسـێ'وە نییـە. کەسیش ناتوانێ هەیبێ. بەسێ پیاوەتیت لەگـەڵ ئـەکات... پیـاوەتی ئـەکاو بەس، خـۆ گۆرانیشـت بـۆ نـاڵێ. گـووتم؛ بەسـێ مانـدووە... نایـەوێ ئێسـتا سـەفەر بکـات. ئـەویش گـوتی: بەسـێ خـۆی پێـی گـوتم کـە نایـەوێ لێـی دەربچێت... منیش گووتم: تەماشا... نیگەران مەبە... بەسـێ پێـی گوتـووم ئەتوانێ زۆر شتت لەکۆڵ بکاتەوەو ئەیشیکات... هەموو ئەو شـریتە تازانـەی ئەتـەوێن بـۆتی دروسـت ئـەکات. مەبەسـتم ئەوەیـە بڵـێم ئێسـتاش لـە مافـە تایبەتییەکان حاڵی نەبووی... چونکە کەس ئەو مافانەی نییە.

(بەژێر لێوەوە پێئەکەنێ)

ئازیزم پێمگـوت تـۆ وەکـو باڵنـدە ئـازاد بـووی. ئـازاد وەکـو باڵندەیـەکی دوابڕاو. **(لەژێر بەتانییەکەوە تەماشای بەسێ ئەکا، سەر با ئـەدا)** هـەموو

باڵندەیەکیش نا! لە خوارەوە بووم تا حیسابات بکەم. لە خـوارەوە بـووم تـا حیسـابات بکـەم و چوومـە لای بـرادەرێکم... و لـە مەیخانەکـە دانیشـتین و چەند بیرەیەکمان خواردەوە. برادەرەکەم گووتی: "ئەوە چی ئەکـەی لێـرە؟! ئەوە چی ئەکەی لەم ئوتێلە قەڵبە؟ منیش گوتم : باڵندەیـەک لەگـەڵ خـۆم ئەگێڕم.

ئەو ژنە بەرەو باکوور ئەبەم. ژنێکی قەڵەوم لەگەڵدایە و وا لەسـەرەوەیە. دوێنێ شەو خەو نەچۆتە چاوانی! ئەویش گوتی "کـوڕە تـۆ هەمیشـە ژنێکـی قەڵەوت لەسەرەوە لەگەڵدا بووەو قەت نەمبینیوە تەنیا بیت". منـیش گـوتم کـوڕە ئەمـە هـەر تـەنیا ژنێکـی قەڵـەو نییـە لـە سـەرەوە... ئـەوە ژنێکـی بەناوبانگە... ئەوە گۆرانیبێژێکی قەڵەوە... ئەویش دەستی کردە پێکەنین و گوتی "ئەبێ ئەوە کێ بێ لە سەرەوە؟" گـوتم هـەڵی بهێنـە. ئـەویش گـووتی "دە پـێم بڵـێ نـاتوانم هـەڵی بهێـنم". پێمگـوت مـن لەگـەڵ بەسـێ سـمیس خەریکی سەفەرکردنم. ئەویش تەماشایەکی کردم و بە هێمنییـەکی تـەواوەوە گوتی "یا عیسا، کوڕە تۆ لەگەڵ بەسێ سمیس سەفەر ئەکەی؟ منـیش گـوتم بەڕاستی جێگای شانازیشـمە. تـۆ ڕاسـت ئەکـەی مـن لەگـەڵ بەسـێ سـمیس سـەفەر ئەکـەم. ئـەویش حـەزی ئـەکرد بتبینێـت. دە هەسـتەو بـەو لەشـە قەڵەوەتەوە لە جێگاکە وەرە دەرێ. بابچینە خوارەوە، چونکە ئەمەوێ بەوت نیشان بدەم. دە هەستە دەی...

ئـەچم بـەوت نیشـان ئـەدەم چونکـە دواتـر گـووتی بەسـێ چیـی بەسـەر هاتووە؟ منیش گووتم مەبەستت چییە لەوەی چی بەسەر هاتووە؟ ئـەوەتا وا لە سەرەوەیە. ئەویش گووتی "مەبەستم ئەوەیە بپرسم لە چوار پێـنج سـاڵی ڕابردوودا خەریکی چی بووە؟" کوڕە لەوێ لـە شـیکاگۆ و نیویـۆرک... ئـەوە ڕۆژگارێک بوو کە بەسێ یەکێک بوو لە ژنە ناسک و تەڕەکان. ئایا ئێسـتاش

گۆرانی ئەڵێ؟ گوێت لێم بوو؟ ئاوای گوت "ئێستاش گۆرانی ئەڵێ؟؟ منیش گوتم... گوتم ماندوویت و خەریکی پشوودانی. تۆ لەبیر نەکراوی شیرینەکەم، بەڵام پرسیار ئەکەن و دە تۆش هەستە! ئەمشەو بەرەو باکوور ئەڕۆین، چاوەکەم هەر کە گەیشتینە نیویۆرک، نیشانیان بدە لە کوێ بووی. تۆ ئەبیتەوە سەر دەستەو... تۆ ئەبیتەوە سەردەستە...

بە جدییمە... من ئەتبەم بۆ نیویۆرک چونکە ئەبێ بەو مەوعیدەیا بگەی. دڵەکەم، مەبەستم ئەوەیە بڵێم تۆ ئازادی وەکو ئەو باڵندە نەفرەت لێکراوە.

بەو کوڕی قەحبەیەشم گوت کە هیچ مافێکی تایبەتی بە سەرتەوە نییە... بەڵام گیانەکەم... ئەو کوڕمساخە پێی خۆشەو تۆش ئێستا ئەو پاڵەپەستۆیەت لەسەرە. چونکە ئەگەر شتێ نەکەی خەڵکی پرسیاری ئەوە ناکەن لە چوار پێنج ساڵی ڕابردوودا خەریکی چی بووی... خەڵکی بە تەواوی لە پرسیارکردن ئەوەستن، گوێت لێ بوو؟ ئەگەر لە خوارەوە بڵێم دەوڵەمەندی... ئەوا دەوڵەمەند نابیت بەسێ. لەوە زیاتر نا. دڵی من. جا ئەبێ ئەو سەفەرە هەر بکەی... ئەبێ جارێکی تر بڕۆی. (**بەتکاوە**) چی ئەڵێی هەناسەکەم؟ شیرینەکەم؟ تۆ ئەزانی من درۆت لەگەڵ ناکەم؟ دە یاڵڵا؛ هەستە ئەچینە خوارەوەو چەند بیرەیەک ئەخۆینەوە... هاوڕێکەشم ببینە. ئینجا سواری ئۆتۆمبیل ئەبین و ئەڕۆین... چونکە وا درەنگ داهات چاوەکەم... زۆر درەنگ داهات...

(**بەڕوو خۆشییەوە**) بەسێ.. بەخەبەری؟؟ (**بەرەو لایەکی شانۆکە ئەڕوا**) بەهەرحاڵ... دە یاڵڵا دەی بەسێ... با هەستین... جارێکی تر بەرەو باکوور بڕۆین.

(ڕووناکی لەسەر دیمەنەکە کز ئەبێ. مۆسیقایەک. تاریکی زاڵ ئەبێ)

دەنگی **جاک:** ها... ها... سوپاس، زۆر سوپاس. (**دەرگای ئۆتۆمبیل دائەخرێ، ئۆتۆمبیل ئەخرێتە ئیش**) باشە؛ بزانە.. ئەوا ڕێی خۆمان گرتۆتەبەر.

(**بزوێنەری ئۆتۆمبیلەکە تەقەتەقی دێ. سەیارەکە ئەڕوا و دەنگەکەش کز ئەبێ**)

(**لای خۆرئاوا تاریک ئەبێ. لەگەڵ ڕووناکبوونەوەی شانۆ، مۆسیقاش کز ئەبێ**)

دیمەنی چوارەم

پرسگەی نەخۆشخانەیە. پەرستاری یەکەم لەسەر مێزەکەی دانیشتووە؛ کارمەندی نەخۆشخانەش لە لایەکەوە وەستاوە.

کارمەند: چوومە ژوورەکەی بەڕێوەبەری شارەوانی مەمفیس، جەنابی بەڕێوەبەر لەوێ بوو، یەک تەختە لەسەر سک (بە دەمدا) ڕاکشابوو... چرووتێکی بە دەمەوە بوو... چرووتێکی بێ قونکەی لە دەمدا بوو و دەیجوو. ئەو چرووتە گەورە بێ قونکەیەی دەجوو... کۆمەڵێ کاغەزی پێ بوو ئەم دەست و ئەودەستی پێ ئەکردن. سەرینێکیش لەژێر سینگیدا بوو تا هەندێ باشتر بتوانێ پەڕە کاغەزەکان تاو و توێ بکات... منیش چوومە ژوورەوە و گوتم "قوربان بەیانیت باش"... ئەویش ڕووی وەرگێڕا و لێی ڕوانیم و هاواری کرد "قوونم دێشێ، ون بە لەپێش چاوم".

پەرستاری یەکەم: (**لەقاقای پێکەنین ئەدا**) جەنابی بە دڵنیاییەوە شەقی خواردووە.

کارمەند: منـیش هاتمـە دەرەوەو بەپەلـە ئـەوێم بـەجـێ هێشـت و خێـرا دەرگاکەم داخست.

پەرستاری یەکەم: بەڕێوەبەری شارەوانی و مایەسیرییەکەی... مایەسیریی ئەمجارەی بەڕێوەبـەر زۆر جێگـەی نیگەرانییانـەو ئـەڵیی ئـەم نەخۆشـخانەیە هەر بۆ ئەو دروست کراوە. جەنابی بەڕێوەبـەر بـە قوونـە مایەسـیرییەکەیەوە لێرەیەو ئەم لێپرسراوەی میری ئێستا لە ژووری دووسەد و شەشدایە... بۆیە ئەبێ زۆر باش و بەڕێز بیت لەگـەڵیا. (**پێئەکـەنێ**) پیـاوێکی تـر هەیـە دوو ژوور لەخوارتر کە دوێنـێ شـەو دوای ئـەوەی ڕۆیشـتیتەوە، داخلیـان کـرد... دەسـتی بـە هەناوییـەوە بـوو بـۆ ئـەوەی نـەهێڵێ ڕیخۆڵـەی بکەوێتـە سـەر مێزەکە...

کارمەند: ئەوەم بیست...

پەرستاری یەکەم: .... ئەو پیاوە لەوانەیە بژی و لەوانەشە بمرێت، گـرەو ئەکرا لەسەر ئـەوەی کـە زەحمەتـە بـژی... نـەخێر قوربـان. بـەڵام گرەومـان لەسەر ئەو پیاوە نەئەکرد ئەوەندەی لەسەر جەنابی بەڕێوەبەر ئەکرا.

کارمەند: (**پێئەکەنێ**) پێمخۆشە بەو جۆرە لێی ئەڕوانی...

پەرستاری یەکەم: چیت پێخۆشە؟ پێت خۆشە کە بەو جۆرە لێی ئەڕوانم، وا نییە؟ چاکە، تۆ بەهەڵە لێم حاڵی بووی. مەبەستی من ئەو شتە بـوو کـە بیرت لێ ئەکردەوە؟ ئەوەی من ئەمگوت تۆش وا حاڵی بووی؟

کارمەند: بۆچی؟ ئەوە شتێکی ڕێژەییە. بەدڵنیاییەوە تۆ خـۆش نـابی لـە جـەنابی بەڕێوەبـەرو دەسـتو پێوەنـدەکانی و ئـەو پیـاوە دامـاوەی لەوێـدا پاڵکەوتووە...؟

پەرستاری یەکەم: خۆشبوون!!! ئـەرێ گـوێ لەمـە نـاگری، خۆشـبوون!!! ئەی خوایە نازانم چی بڵێم! ئەی تۆ کەسـێکی ڕۆشـنبیر نیـت؟ کـوڕی بـاش،

خۆشبوون بەلای تۆوە چی ئەگەێنێت، ها؟ چی ئەگەێنێت؟ جاروبار قسە ئەکەی... وا نییە؟ زۆر شت هەیە کە دەبێ فێری ببی. ئەوە ڕاستە ئەو پیاوە داماوەی کە لەوێدا پاڵکەوتووە و هەناوی هاتۆتە دەرێ ڕەش پێستەو هیچ جێگای بایەخ نابێت گەر جەنابی بەڕێوەبەر دەست بکاتە هاتو هاوارو داوای شت بکات. ئەگەر لەسەر مێزی نەشتەرگەریش بن... و هەناوی لەسەر مێزەکە فڕێ ئەدەن و ڕائەکەن بەرەو پیری جەنابی بەڕێوەبەر... با داواکارییەکەی قونکە چرووتێکیش بێ... ئیتر شتەکان بەم جۆرەن. ئەمانەش ڕاستین. دەبوایە خۆت لەگەڵ هەندێ ڕاستی ڕابهێنایە.

کارمەند: ئەزانم... ئەزانم جەنابی بەڕێوەبەر... پیاوێکی گرنگ و بە شکۆیە... تەنانەت پاڵکەوتنیشی لەسەر سک وەک ئەوە وایە کە ... پێمخۆشە لەگەڵیا بدوێم.

پەرستاری یەکەم: نەتزانی! بدوێی لەگەڵیا! قسەی چی لەگەڵ جەنابی بەڕێوەبەر ئەکەی؟

کارمەند: پێم گوتی. پێم گوتی بەتەما نیم... تاکو ڕیشم درێژو سپی ئەبێ لێرە بم و مەنجەڵی گەورەو ناقۆڵا هەڵبگرم و ژووری نەشتەرگەری بشۆم... من ئەمەوێ واوەتر بچم.

پەرستاری یەکەم: (**بەبێ بایەخییەوە**) بەڵێ.

کارمەند: من پێم گوتی... ئەمەوێ واوەتر بچم. ئەمە...

پەرستاری یەکەم: (**سەر بائەدا و لە بێباوەڕییا گاڵتەی دێ**) ئۆی، خوایە. گوێبگرە...تۆ پێویستە خۆت بە بەختەوەر بزانی کوڕی باش. ئەوەی بیری لێ ئەکەیتەوە بۆت دێتە دی؟ جەنابی بەڕێوەبەر لەسەر قەرەوێڵەکەی هەڵئەستێ و خۆشی دەوێیت. لەوانەیە نامە بۆ سەرۆکی وڵات بنووسێ؟ هەروەها لەدوای تۆ جەنابی ڕوزفێڵت بۆ لای ژنەکەی ئەنێرێ؟ یان ئەوەت

دانـاوه کـه بڕوانامەیـەکی بـەرز لـە زانکۆیـەکی بـاکووری جـۆنس هـۆپکینس بەدەست بهێنی؟ کوڕە تۆ نازانی، من شتێکت پـێ ئـەڵێم... تـۆ بەختـەوەری کە بەم شێوەیە ئەژیت، ئیتر بەتەمای چیت؟

کارمەند: هەر کە بەڵێنی پێ دام... زیاتر نا. هەرئەوەندە.

پەرستاری یەکەم: بەڵێن! بەڵێن! کوڕە من پێت ئەڵێم بەڵێن چییە. تۆ تـا ئێستا نازانی کە هەموو شتێک هەر بەڵێنە... بەڵێن... و هیچی تر نا! من خۆم بێزارم لە بەڵێن. حەز ئەکەی گوێت لە شیعرێکی کـورت بێـت؟ ئەتـەوێ چەند دێڕێکیت بۆ بڵێم. ئەمە شیعرە کورتەکەیە.

تۆ ڕەش پێستەکان ماچ بکە و منیش جولەکە

ئەوسا چەندێ بمانەوێ لەکۆشکی سپی ئەمێنینەوە.

ئەوەش... بەو جۆرەی پێم گوتراوە.. ئـەوەی ڕوزفێڵـت و خـانمی یەکـەم لەناو کۆشکی سپی لەسەر مێزی قاوەڵتی کردن کە شەربەتی پرتەقاڵیان لـە بەردەمدایە و گۆرانی بۆ یەکتر ئەڵێن. بەڵێن... بەڵێن ئەمـە ئـەو شـتەیە کـە ئەیڵێن.

کارمەند: هەندێ کەس هەن باوەڕیان هەر بە بەڵێن نییە.

پەرستاری یەکەم: ها؟

کارمەند: **(ئێستا ورياترە)** ئـەڵێم هەنـدێ کـەس هـەن باوەڕیـان هـەر بـە بەڵێن نییە. هەندێ کەس هەن بڕوایان بە کردەوە هەیە.

پەرستاری یەکەم: چی چی؟ ئەوە چیت گوت؟

کارمەند: کردەوە... کردە... هیچ.

پەرستاری یەکـەم: نـا... نـا بـەردەوام بـە... کـردەوە؟ مەبەسـتت چ کردەوەیەکە؟

کارمەند: مەبەستم هیچ نییە... ئەوەی گوتم ئەوە بوو کە...

پەرستاری یەکەم: ئەزانی گوێم لێت بوو... ئەزانم چیت ئەکرد. دیسانەوە گوێ لە پزیشکە باشە سپی پێستەکە ئەگری. ئەو قژ زەردی چاوشین و قۆزو کەڵەگەتەی کە زۆر سەرنجتی بەلای خۆیا ڕاکێشاوە چونکە لیبڕاڵانە بیر ئەکاتەوە. وانییە؟ دەزگیرانەکەم؟ (**پێئەکەنێ**) دەزگیرانم... شۆڕە سوارە سپییەکەم لێرە کاتی خۆی بەفیڕۆ ئەدا بۆ چاککردنەوەی ئەو خەڵکە بێچارەیەی کاتێ لە ئیسپانیا دەمرن. (**زیادە ڕۆیی ئەکا**) ئا، ئا، لە ئیسپانیا ئەمرن. خۆیشی لێرەیە. ئەمە ئەو کەسەیە کە گوێی لێ ئەگری.

کارمەند: مەبەستم ئەوە نەبوو... (**بە لاوازییەوە**) هیچ بایەخێک بەم جۆرە قسانە نادەم. من کاری خۆم ئەکەم و ئەشمەوێ لەدەستی نەدەم.

پەرستاری یەکەم: (**بە بێ بایەخییەوە**) تۆ ئەتەوێ خۆت لە هەموو کەس بە باشتر دابنێی؟ تۆ لەوێ وەستاوی و ئەو سەرە قژ لوولە بچکۆلەیەت لە بەرامبەر هەر شتێک کە ئەیڵێم ئەلەقێنی و ئەڵێی؛ بەڵێ خانم، بەڵێ خانم. دواتریش کە جەنابی پزیشک پەیدا بوو، ئەڕۆیت و ئینجا لە گۆشەیەکا ئەیدۆزیتەوە و هاوڕاو هاوسۆز ئەبی لەگەڵیا... ئەیدۆزیتەوە تا باسی بەڵێن و مەڵێن و کردارت بۆ بکات! من پێت ئەڵێم ئەو پزیشکە خۆی تووشی گێچەڵێک ئەکات... و تۆش یارمەتی ئەدەیت.

کارمەند: ئێستا نا. یارمەتی نادەم...

پەرستاری یەکەم: (**بە هەندێ قێز لێبوونەوەوە**) گشت ئەو قسانەی پزیشک دەربارەی کردەوە ئەیکات ... ئەزانم سەبارەت بە چی ئەدوێ. سەبارەت بەو تاقمە ڕادیکاڵەی کە بەهاری ڕابردوو هاتنە ئێرە... کە بوونە هۆی ئاشووبنانەوە و ئاگرخستنەوەو شتی لەم جۆرە. تۆ کەسێکت تیاچوو لەو گێرمە وکێشەیە؟

کارمەند: (**دان بەخۆیدا ئەگرێ**) مامم کەوتە ژێر لۆرییەکی پڕ لە پۆلیسەوە.

پەرستاری یەکەم: ... ئەوەی کە حکومەت لەبەر ئاشووبەکە هێنابوونیە سەر جادە... ئاگر خستنەوەکە! کردەوە! ئەوە دەستەیەکی کردەیی باش بوون. مەبەستت ئەوەیە؟ لەبەر ئەوە لە گۆشەیەکدا ئەیگری و قسان ئەکەن... وا خۆت نیشان ئەدەی کە حەزت لێیە؟ کوڕە گوێبگرە...ئەگەر بەتەمای بکەویتە دوای ئەو خەڵکە، باشترە بۆ خۆت...

کارمەند: من تێکەڵاوی ئەو خەڵکە نابم... بڕوام پێ بکە... من تێکەڵاویان نابم.تەنها ئەمەوێ...

پەرستاری یەکەم: من پێت ئەڵێم تۆ چیت ئەوێ... پێت ئەڵێم چیت ئەوێ ئەگەر بتەوێ ئەم ئیشە چاکەت لە دەست نەدەی... تەنها گوێی خۆت کەڕ بکەو دەمیشت توند دابخە. گشت ئەم قسانە سەبارەت بەوەی هەنگاوی دواترت چی ئەبێ! تۆ بەسەر هێڵێکی زۆر باریکدا و بە تاریکی هەنگاو ئەنێی... (**لەژێر لێوەوە پێئەکەنێ**) ... تۆ لە تاریکیدا دەست و مل و دەموچاوت بە فاس ئەشۆی...

کارمەند: شتی وام نەکردووە!

پەرستاری یەکەم: (**قاقا پێئەکەنێ**)... ئینجا هەر خەریکی خۆسپیکردنەوەی... خ-ۆ-س-پ-ی-ک-ر-د-ن-ە-و-ە ... بەڵام ئەمە لە کاتی خۆتا ئەیکەی...ئەتوانی هەموو ئەم شتانە لە کاتی تایبەتی خۆتا بکەی.

کارمەند: (**بەتکا کردنەوە**) شتی وام نەکردووە!

پەرستاری یەکەم: شتی وات نەکردووە! تۆ وەکو...

کارمەند: ئەم جۆرە گفتوگۆیە زۆر...

پەرستاری یەکەم: ... چاک سەرت لێ شێواوە! تۆ خۆت ئەکەیتە فیلم. تۆ لەوێداو لە گۆشەیەکدا فشەی بۆ ئەکەی... بەهەرحاڵ ئەچیت بۆ هەزاران ساڵ خۆت ئەکەیتە سینەما... ئەو ڕێپێوانە جەماوەرییە گێرەشێوێنە گەورەیەی بە شەقامەکەدا ڕەت ئەبێ، بەیداغ بە دەست... بەڵێ ئەو ڕێپێوانە جەماوەرییە مەزنە... جەنابیشت ڕێک لە ناوەڕاستدای... خۆت بە فاس شوشتووە، بە دەموچاوێکی سپی وەک بەفرەوە لەنێو ئەو حەشاماتەدای ...(**لەبەر پێکەنین قسەکەی ئەبڕێ**)... ئای.. ئای، ئای خوایە. پێت ئەڵێم ئەبیتە سینەما.

کارمەند: (**غەمگینانە**) هیوادارم بیبڕیتەوە.

پەرستاری یەکەم: ڕێک ئەبی بە سینەما.

کارمەند: هیوادارم پێم ڕانەبوێری... هیچ بیانوویەکم پێ نەداوی.

پەرستاری یەکەم: ئای خوایە... ئای، داوای لێبوردن ئەکەم... داوای لێبوردن ئەکەم.

کارمەند: باوەڕناکەم هیچ بیانوویەکم پێدا بیت...

پەرستاری یەکەم: پێت نەداوم؟

کارمەند: نەخێر.

پەرستاری یەکەم: باشە... تۆ بە ڕاستی هێژای، بەدڵنیاییەوە تۆ بەڕێز و بەنەزاکەتی... هەروەها تا ئێستا ماستاوکەرێکی کارامەی وەکو تۆم نەبینیوە. پێمبڵێ...

کارمەند: (**نەختێک بەڕەقی**) پێویست ناکات...

پەرستاری یەکەم: (**بە ڕق و بە پەرۆشەوە**) کوڕە، پێمبڵێ ئەوە ڕاستە تۆ مامێکت هەیە بە ناوی "تۆم" کە تۆی لە باوەشی خێزانەکەتانەوە هێناوەتە دەرەوە... و تۆی لە بازنەی خزمایەتی دەرکێشاوە؟ کوڕی گەنج

ئایا ئـەوە ڕاسـتە کـە تـۆ ئێسـتا خـەڵکی خـاکی بێخـاوەنی (حەرامـی)، لـە لایەکـەوە براکانـت لێـی دوور ئەکەونـەوە و حاشـای لـێ ئەکـەن، لـە لایـەکی تریشـەوە بـە سـوک - ڕوانـین و گاڵتـەکردن بـە وەزع باشـیت؟ ئـا ئەمەیـە کێشەکەت کوڕی خۆم؟

کارمەند: تۆ... پێویست ناکا ئەوە بکەی. من... ڕەنج ئەدەم... و بایەخ بە خۆم ئەدەم... هەقیشم بەسەر کەسەوە نییە.

پەرستاری یەکـەم: من پێت ئەڵێم چی بکەی... بڕۆ بەرەو بـاکوور، بـەرەو شاری نیویۆرک، ئەو شوێنەی کە کەس لە کەس زیـاتر نییـە... کـوڕی بـاش بڕۆ بۆ باکوور، (**لەپڕ تۆنی دەنگی دەگۆڕێ**) بەڵام پێش ئەوەی هیچ شـتێکی لەو چەشنە بکەی، ڕاکە خوارەوە و پاکەتێک جگەرەم بۆ بکڕە.

کارمەند: **(وچانێک. ئەیەوێ قسە بکات. باشتر بیری لێ ئەکاتەوە. بەرەو دەرگای پشتەوە ئەڕوات)** بەڵێ خانم.

(ئەڕواتە دەرەوە)

پەرستاری یەکـەم: **(تەماشـای کارمەنـد ئـەکات وەختـێ ئـەڕوا. پـاش ڕۆیشتنی کارمەند، سـەر بـا ئـەدا و پێئەکـەنێ و لاسـایی ئەکاتـەوە)** بـەڵێ خانم... بەڵێ خانم... ها، ها، ها! چۆن بەدەست تـۆی ڕەش پێسـتی سـپی بووەوەوە مردووم.

(تەلەفۆنی سـەر مێزەکـە هەڵئـەگرێ و لەگـەڵ ڕووناکبوونـەوەی شـانۆ، ژمارەیەک لێ ئەدا)

دیمەنی پێنجەم

هەردوو نەخۆشخانەکە بۆ ئەم دیمەنە ئامادەکراون، هەروەها لەسەر شۆستە بەرزەکە مێزی پرسگەی نەخۆشخانەیەکی ترە. مێزەکە هیچی لەسەر نییە. تەلەفۆن دوو جار لێئەدا. پەرستاری دووەم بە هێواشی دێتە ژوورەوەو دەشێ خەریکی نینۆکەکانی بێ.

پەرستاری دووەم: (**بە تەمەڵییەوە تەلەفۆنەکە هەڵئەگرێ**) نەخۆشخانەی مێرسی.

پەرستاری یەکەم: نەخۆشخانەی مێرسی! لەڕاستیدا مێرسییە. تۆ بەردەوام لەسەر مێزەکەت نیت. هەندێ نەخۆشخانە لە هەندێکی تر باشتر کارەکانیان ڕائەپەڕێنن؛ هەندێ پەرستاریش جێگاکانیان جێناهێڵن.

پەرستاری دووەم: (**بەبێزارییەوە**) ئۆی سلاو. چیت ئەوێ؟

پەرستاری یەکەم: هیچم ناوێ...

پەرستاری دووەم: (**وچانێک**) ئەی باشە تەلەفۆنت بۆ چی کرد؟

پەرستاری یەکەم: تەلەفۆنم بۆ هیچ نەکردووە. من (**شان با ئەدا**) هەروا تەلەفۆنم کرد.

پەرستاری دووەم: ئێ.

(**ڕووناکی نەختێک لەسەر پەرستارەکان کز ئەبێ. مۆسیقایەک. دەنگی سەیارەیەک دێ)**

دەنگی جاک: (**پێئەکەنێ**) دڵەکەم پێمگوتی ئەو، ئەوەی پێخۆش نییە. نەخێر. قوربان پێی خۆش نییە. تۆ مورتاحی دڵەکەم. ها؟ پشت بدەرەوە و چێژ لە سواربوونی سەیارەکە ببینە ڕۆحەکەم. خۆشی ئەگوزەرێنین بەڵێ خۆشی... وریا بە! وریا بە!...

(دەنگی پێکدادانی سەیارە ئەبیسترێ... بێدەنگی)

دڵەکەم... ڕۆحەکەم... پێکدادان ڕووی دا... تۆ سەلامەتی؟... بەسێ! بەسێ!

(مۆسیقا جارێکی تر بەرز ئەبێتەوە، لەگەڵ ئەوەی ڕووناکی دیسانەوە پڕاو پڕ لەسەر پەرستارەکان ئەگیرسێتەوە. مۆسیقا کز ئەبێ)

پەرستاری یەکەم: ئێ چیی تر؟ ئا، بەڵێ ؛ جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی لێرەیە لە لامان.

پەرستاری دووەم: بەخوا جوانە. چی ئەکات لەوێ؟

پەرستاری یەکەم: هیچ ناکات؛ نەخۆشە لامان.

پەرستاری دووەم: ئای، بە هەرحاڵ، نیسانی ڕابردوو خێزانی جەنابی بەڕێوەبەرمان لا بوو.

پەرستاری یەکەم: ئەها بە هەرحاڵ ئێستا جەنابی بەڕێوەبەر خۆی لێرەیە.

پەرستاری دووەم: ئەها. باشە، خراپ نییە.

پەرستاری یەکەم: (**وەرئەچەرخێ، پزیشکی نیشتەجێ ئەبینێ دێتە ژوورەوە**) ئای، ئەو کوڕە قۆزە هاتە ژوورەوە؛ دواتر تەلەفۆنت بۆ ئەکەمەوە. باشە؟

پەرستاری دووەم: ئێ باشە.

(هەردووکیان تەلەفۆنەکە دائەخەن. ڕووناکی لەسەر پەرستاری دووەم کز ئەبێ)

دیمەنی شەشەم

پەرستاری یەکەم: باشە ئەم ئێوارەیە پزیشکە سپی پێستە پایەبەرزەکەمان چۆنە؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**شێتگیرانە**) دە واز لەم قسانە بێنە.

پەرستاری یەکەم: ئای خوایە... ئەم ئێوارەیە پێکەنینەکانت لە کوێن جەنابی پزیشک؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**لەبەر خۆیەوە پێئەکەنێ**) چۆن ئەتوانی وا بکەی؟ چۆن ئەتوانی ئەو شتانە لە مێشکی خۆت دەرکەی؟ چۆن ئەتوانی سلاوێکی ڕووخۆشانە لەیەکێک بکەی... ئەو بیانووە بدەی بەخۆت کە کۆمەڵێ شتی پڕوپووچت لە ئێوارەی پێشترا پێگوترابێ، لەبیر بکەی؟

پەرستاری یەکەم: (**بەهێواشی**) هیچم نەگووتووە هەی نامەرد. تۆم لە شوێنی خۆت داناوە... تۆم لە شوێنی خۆت داناوەو هیچی تر. وەک پێشتریش وام کردووەو بەردەوامیش هەر وا ئەکەم.

پزیشکی نیشتەجێ: (**لەوەدایە شتێ بڵێ؛ بیر ئەکاتەوە کە نەیڵێ چاکترە؛ هەناسەیەکی سارد هەڵئەکێشێ**) گوێی مەدەرێ،... لەبیری کە... خۆرئاوابوونت بینی؟

پەرستاری یەکەم: (**بە لاساییکردنەوەوە**) نەخێر، خۆرئاوابوونم نەبینی. بۆچی چی بووە؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**گاڵتەی پێ دێ. خۆی گران ئەگرێ**) ڕۆژئاوا گڕی گرتووە... ئاگر نیوەی کیشوەرەکەی داپۆشیوە... پریشکی بڵێسەی ئاگرەکە بەرەو ئەستێرەکان ئەکشێ... و... شێوە سوتانێکی تۆقێنەر بەسەر لێواری جیهانەوەیە.

پەرستاری یەکەم: (**پێئەکەنێ**) وەی وەی خوایە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەجدییەوە**) بەڕاستی دیمەنێکی قەشەنگە. بڕۆ دەرەوەو تەماشای بکە.

پەرستاری یەکەم: (**بەنازکردنەوە**) ئۆی جەنابی پزیشک، من بە مێزی ئازارەوە بەستراومەتەوە، بۆیە ئەبێ پشت بەتۆ ببەستم... تۆ باسی خۆرئاوابوونم بۆ بکە، تۆ... تۆ تۆقێنەرانە لەناوەوە لێواری چێوەم ئەسوتێنی...ها، ها، ها.

پزیشکی نیشتەجێ: (**خۆی بەلای پەرستاردا لار ئەکاتەوە**) کەی؟

پەرستاری یەکەم: کەی؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەهێواشی**) کەی... کەی ئافرەتەکە لێم ئەگەڕێی لێت نزیک ببمەوە؟

پەرستاری یەکەم: وەی خوایە!

پزیشکی نیشتەجێ: ئەوەتام... ئەوەتام هەرچەندە پێکراوم، تەواو هەرچەندە سەربەرزانە وەک سەرچاوەیەکی ڕووناکی، نەک ڕووکەشانە، خزمەت ئەکەم، بەڵام بە پێچەوانەوە ڕاستەوخۆ خۆم فڕێ ئەدەمە ناو گەرداوی خۆشەویستیتەوە.

پەرستاری یەکەم: (**پێئەکەنێ**) وەی بابە! پێویستە بیر لە گێژاوی خۆشەویستیم نەکەیتەوە... تۆ هەر سەرچاوەی ڕووناکی بە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەنائومێدییەوە لاسایی ئەکاتەوە**) ئەو پیاوە کێیە کە هیواکانی دێنێتە دی؟ ئەوەتا من خۆشەویستی خۆمت پێشکەش ئەکەم... لە وشەی خۆشەویستی ورد بەرەوە... ئەوەتا خودی خۆم... تەختەخەوە ساردو سڕەکەم و...خۆشەویستی خۆمت پێشکەش ئەکەم...

پەرستاری یەکەم: ئاگـام لـە پێشـکەش کردنەکـەت هەیـە... پێشـکەش کردنەکەتم یاداشت کردووە. (**تەبەڵەیەک واتا دۆسیەی نەخۆش هەڵئـەگرێ**) ئەوەتا... ڕاپۆرتەکانی خۆت دەوێتەوە؟

پزیشکی نیشتەجێ: نـەخێر... ڕاپۆرتـەکانم ناوێتـەوە. ئـادەی بمـدەرێ. (**تەبەڵەکەی لێ وەرئەگرێ**)

پەرستاری یەکەم: جـا مـادام بەهەناسـەی گەرمـەوە لێـرەی، جگەرەیـەکم بدەرێ. ئەو ڕەش پێستەم نـاردە خـوارەوە بـۆ پاکـەت کـڕین. جگـەرەم پـێ نەمابوو. (**جگەرەیەکی ئەداتێ**) ئاگرت پێیە؟

پزیشکی نیشتەجێ: برۆ بـە خۆرئـاوابوون دایگیرسـێنە. (**چەرخەکـەی بـۆ ئاگر دا**) ئەیگووت تۆ سێ پاکەت قەرزاری.

پەرستاری یەکەم: (**جگەرەکەی دائەگیرسـێنێ**) بەڕاسـت.. تەختەخـەوە.. سارد و سڕەکەت...

پزیشکی نیشتەجێ: خانم... دڵ بە تاسەیەو جەستەش ئەسووتێ...

پەرستاری یەکەم: وە کاتیشم بۆ پزیشکە نیشتەجێکان نییە.

پزیشکی نیشتەجێ:... دڵ بە تاسەیەو جەستەش ئەسـووتێ... و منـیش کاتم نییە... ئاخ نازانم... ئێوەی ژنان چۆن شتەکانتان هونەرمەندانە ئەنجام ئەدەن. (**لە نزیکەوە بەڵام بە هێواشی**) قسەت لەگەڵ باوکت کرد؟ بە باوکت گووت کـە مـن بـەبێ هیواییـەوە خۆشـم ئـەوێی؟ ئایا پێـت گوتـووە شـەوان چەرچەفەکانی تەختەخەوەکـەم وەکـو چادرێـک وان لـە ناوەڕاسـتەوە و سـەر بەرەو لاکان؟ لە نێو خۆشەویستیما بۆت جەمسەربەند بووە.

پەرستاری یەکەم: (**بەتەوسەوە**) پێی ئەڵێم... ئەمەی پـێ ئـەڵێم.. ڕێـک ئەوەی پێ ئەڵێم کە پێت گووتم... لە ڕاستیدا ئەویش بە دواتدا دێتـە ئێـرە، تەنها بۆ قسەکردن لەگەڵ کچێکی جاحێڵی وەک ئا ئەو کچە!

پزیشکی نیشتەجێ: وەی خوایە، ئەوە چییە خۆم لە بیرم چۆتەوە! کچێکی کەمدووی ماڵێک کە هەرگیز باسی پانتۆڵی تیا نەکراوەو مێشێکیشی میوان نەبووە... من دڵنیاشم لەوەی کە تەنها هێمان بۆئەوەی کە مێش لە خۆی پاس ناکات، لێرەوە وام ئەزانی قسە بۆ یەکێ ئەکەم، بۆ پەرستارێکی جاحێڵ کە کۆمەڵێ نوکتەی توێکاری بۆ هەموو بۆنەکان پێیە...

پەرستاری یەکەم: (**لەژێر لێوەوە پێئەکەنێ**) ئەوە ئێستاش هەر وەک خۆتی و نەگۆڕاوی. (**بە لە خۆبایی بوونەوە**) بێجگە لەوەش تەنها لەبەر ئەوەی بازاڕیی هەڵسوکەوت ئەکەم و لەم ناوە جرتو فرت ئەکەم... لە نێو ئێوەدا جێگای خۆم ئەکەمەوە. تۆ بۆچی بۆ دەقەیەکیش بیر لەوە ناکەیتەوە کە من چەند چێژ لە گۆڕین لە تایبەتییەوە بۆ گشتی وەرئەگرم... گەر پێت باش بێ با واز لەم باسە بێنین.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بە نیمچە گۆرانی گوتنێکەوە**) من هەمیشە ڕەپم بۆت. تۆ قەت پێت وا نییە ئەو شتەی کە من...

پەرستاری یەکەم: (**ڕەنگی سوور هەڵئەگەڕێ و لەژێر لێوەوە پێئەکەنێ**) دەی ئێستا بەسە بیبڕەوە، بەجدییمە!

پزیشکی نیشتەجێ: خانمەکە، ئێ دە باشە شووم پێ بکە. ئەگەر هیچ شتێکی تر نییە، شووم پێ بکە.

پەرستاری یەکەم: ئێستا، نا.

پزیشکی نیشتەجێ: (**لە یەک کاتدا هەم بە سوعبەت و هەم بە جیدییەتی**) شووم پێ بکە.

پەرستاری یەکەم: (**بەڕاشکاوی، بەڵام دڵڕەقانە**) من لەم قسانە بێزارم. باوکی کڵۆڵم لەوانەیە هەندێ بیرۆکەی سەیری هەبێ، ئەشێ ناڕەحەتی زۆر ببینێ بۆ خۆگونجاندنی لەگەڵ ئەو شتانەی کە هەن، بەڵام لەگەڵ من نا.

مانگی چل و شەش دۆلار، وا نییە؟ ئەوەندە دروست ئەکەی وایە؟ مانگی چل و شەش دۆلار، کە ناتوانی بەو پارەیە تەنانەت بیر لە ژن هێنانیش بکەیتەوە. ناتوانی هاوسەرگیریم لەگەڵدا بکەیت... باشترین شتێک بتوانی بیکەی جووتبوونە. ئەمە چاکترین شتێکە کە بتوانی بیکەی.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەتوند و تیژییەوە**) ئای... خانمە بەڕێزەکە... کچی سەدەی نۆزدەهەمی دەرەوەی شوێنی ئەم زەمەنە هیچ و پووچە... کچی نێو شیعری ئەقڵ بچوک و بەچرپە جوان لە کەش و هەوا...

پەرستاری یەکەم: ئێستا بەجددیمە... ئەتوانی بیبڕیتەوە.

پزیشکی نیشتەجێ: ... باپیرە گەورەم بۆی جەنگاو لە پێناویدا مرد... مانگی چل و شەش دۆلار و باشترین شتێکیش کە بتوانم بیکەم جووتبوونە! خانم بۆ خاتری مەسیح!

پەرستاری یەکەم: زۆر باشە... بەسە ئیتر پێم ڕامەبوێرە. لەم دەقەیەوە ئیتر بەسە.

پزیشکی نیشتەجێ: من! من بە تۆ ڕابوێرم...!

پەرستاری یەکەم: من وەڕس بووم لەوەی کە ئەوەندە گەمەم پێ بکرێ؛ من وەڕس بووم لە داواکارییە نابەجێکانی جووتبوونت. بۆ ئەبێ لەسەر مەسەلەیەک بڕۆی کە بێ سەمەرە؟ بۆ ئەبێ بێ بڕانەوە و بەردەوام هەمان پرسیارم ئاراستە بکەی کە پێشوەخت ئاگادارم کردووی لەوەی هەمان وەڵامی پێشتر وەرئەگریتەوە؟ تۆ چێژ لەوە ئەبینی؟ تۆ چ ئاسوودەییەکی بێ مانا لەو واز نەهێنانە ئەبینی؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەئەسپایی**) لەبەرئەوەی خۆشم ئەوێی؟

پەرستاری یەکەم: ئێ ئەمە چ کۆمەکییەک بە کێشەکە ئەکات؛ بە ڕاستی کۆمەکی پێ ئەکات... تەنانەت ئەگەر ڕاستیش لەوێ بێ. هەقیقەتە

ئابوورییەکان، کچ و ئاهەنگ و ڕۆیشتنەکانیان پێش تیروکەوانی بەرز و خۆشەویستیی سوارەکانیان هەڵئەبژێرن. سوارەکەی من کە خولیایەکی ڕاست و دروستە، گەر ڕێک باسی بکەین وەک ئاماژە پێکراوێک بۆ داخوازیی جووتبوون ئەوەیە و هەمیشەش هەر وا بووە کە تەختەخەوێکی سادەو گونجاوە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**جوامێرانە پێئەکەنێ**) داوام لێ کردی شووم پێبکەی.

پەرستاری یەکەم: بەڵێ... بە دڵنیاییەوە... داوات لێ کردم شووت پێبکەم. ئەمەریکا سیخناخە بەو کچانەی کە گوێیان لەو پەیمانە مەزنەیە؛ شووت پێ ئەکەم... شووت پێ ئەکەم ئەگەر پەیمانە مەزنەکە هەلومەرجێکی مەزنی هاوپێچ کرابێ...

پزیشکی نیشتەجێ: (**بە گاڵتەپێکردنەوە**) ئەتەوێ خۆتمان لێ بکەی بە کێ؟

پەرستاری یەکەم: (**کتوپڕ**) مەبەستت چییە؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**پێئەکەنێ**) مەبەستم هیچ نییە.

پەرستاری یەکەم: (**بەبێدەنگی بۆ ماوەی خولەکێک تەماشای پزیشکی نیشتەجێ ئەکات؛ پاشان**) بمخوازە! تۆ ئەزانی... تۆ ئەزانی ئەو قولەڕەشەی کە ناردم پاکەتێ جگەرەم بۆ بێنێ...ئەزانی ئەو قولە ڕەشە هەم لە ڕووی واقیعی و هەم لەڕووی ئابوورییەوە زۆر لە تۆ لەپێشترە بۆ ئەوەی داوام لێ بکات شووی پێ بکەم. ئەمە ئەزانی یان نا؟ ئەزانی ئەو قولەڕەشە زۆر لە تۆ زیاتر پارەی دەست ئەکەوێ.

پزیشکی نیشتەجێ: (**کڕنووشی بۆ ئەبا**) ئەزانم پارەی لە من زیاتر دەست ئەکەوێ... ئەشزانم خۆت و بنەماڵە ناسراوەکەتان چ بەهایەک لەسەر

شتەکان دائەنێن... بۆیە پێشنیارێکیشم هەیە بۆت... ئەی تۆ بۆ داوا لەو قووڵەڕەشە ناکەی کە بتخوازێ؟ دە یاڵڵا، دەی.. ئاخر ئەو قەت پێت ناڵێ. من دڵنیام گەر بە باوکت بڵێی شووی پێ ئەکەم، سەرەتا وچانێک ئەگرێ، چونکە ئەزانین باوکت چ جۆرە پیاوێکە... وا نییە؟... بەڵام پاشان بیری لێ ئەکاتەوە... هەروەها دەرک بە سوودەکانی ئەو هاوسەرگیرییە لە ڕووی واقیعی و ئابوورییەوە ئەکات و چەند ڕێگایەکیش ئەدۆزێتەوە بۆ ڕێکخستنەوەی بەهاکانی سەبارەت بە ئاسوودەیی و ئاسایش...

پەرستاری یەکەم: (**قونکە جگەرەکەی زۆر بەتوندی ئەگرێتە پزیشکی نیشتەجێ و بەری ئەکەوێ**) چەند قێزەونی!

پزیشکی نیشتەجێ: ئەی بێ ڕەوشت، بەنەفرەت بی!

پەرستاری یەکەم: قێزەون!

پزیشکی نیشتەجێ: واقیعیانە... عەمەلیانە... (**ئێستا، تۆزێ لەسەرخۆترە**) بنەماڵەکەت ناسراوە، بەڵام ئەو هەزاران دۆنمە زەوییە ڕۆیی و کۆڵەکەکانی خانووەکەتان دەرپۆقی و هەپرون بە هەپرون بوون. (**قایمتر**) نەک ئەوەی کە بنەماڵەکەت لە یادەوەری مرۆڤدا شتی وای بە خۆیەوە نەبینیبێ لە دەستدانی هەزاران دۆنمە زەوی یان خانووەکەو کۆڵەکەکانی، کە هەر لە شوێنی یەکەمی خۆیدا...

پەرستاری یەکەم: (بە **توڕەییەوە**) من چاک ئەزانم کە چی ڕاستە و چی هەڵەیە. (**سەلارانە**) بڕۆ بە لای کارەکەتەوەو وازم لێ بێنە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەخۆشییەوە**) ئاوا.

پەرستاری یەکەم: گوتم... وازم لێبێنە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**خۆی ئەتەکێنێ**) ئەوە تاوانە ئاگر لە پزیشکی نیشتەجێ بگریت... یان لەوانەیە کارمەندانیش بسوتێنی، مەگەر نەخشەیەکی ترت بەدەستەوە بێ بۆیان.... بەڵام پزیشکە نیشتەجێکان...

پەرستاری یەکەم: ... پزیشکە نیشتەجێکان زۆرو زەبەندن. (**لە ژێر لێوەوە پێئەکەنێ**) بۆ من تۆم سووتاندووە؟

پزیشکی نیشتەجێ: نەخێر، منت نەسووتاندووە.

پەرستاری یەکەم: ئەی بە داخەوە...گەر وا بوومایە ئەو خزمەتەم ئەکردی. (**وچانێک؛ پاشان پێئەکەنێ**) داوای لێبوردنت لێ ئەکەم ئازیزم.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بە ڕەسمی گاڵتەی پێ ئەکا**) داوای لێبوردنەکەت قەبوڵ کرا...بوراوین... و چاوەڕوانم کۆڵ بدەی.

پەرستاری یەکەم: (**پێئەکەنێ**) باشە. هەر چاوەڕوان بە. (**وچانێک**) ئەی چی ئەکەی سەبارەت بە جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی، کە ئێستا لێرەیە؟

پزیشکی نیشتەجێ: وەڵڵا چی بکەم؟ من لە بەشی فریاکەوتنم و ئەویش حاڵەتەکەی ئیمێرجنسی نییە.

پەرستاری یەکەم: پێم گوتی... پێم گوتی کە چی بکەی.

پزیشکی نیشتەجێ: ئەزانم... ئەبێ بچمە سەرەوە بۆ ژوورەکەی... کورسییەک ڕابکێشم و دابنیشم لە سەری و بڵێم فرتو فێڵەکانت چۆنن قوربان؟

پەرستاری یەکەم: بە هەرحاڵ گەر بتەوێ ئەتوانی ڕابوێری... بەڵام گەر گوێم لێ بگری ئەوەت بۆ ڕوون ئەبێتەوە کە پێویستیت بە کەسانێکە پشتیوانیت لێ بکەن.

پزیشکی نیشتەجێ: کەسانی غەریب!

پەرستاری یەکەم: مەڵێ کەسانی غەریب... مەگەر خۆت لێیان نەگەڕێی. ئەگینا ئەتوانێ شتێکت بۆ بکات ئەگەر عەقڵی پێ بشکێ.

پزیشکی نیشتەجێ: بەڵێ لە ڕاستیدا ئەتوانێ... ئەتوانێ شتێکم بۆ بکات... ئەتوانێ سەیارەکەیم بداتێ... ئەتوانێ ئۆتۆمبێلەکەیم وەک دیاری پێشکەش بکات... ئەمەش باشترین شتە کە بەڕێوەبەری شارەوانی بۆ هاوڵاتییەکی بکات. تۆ ئەو سەیارەیەت بینیوە؟

پەرستاری یەکەم: ئەو سەیارەیەم بینیوە؟ بینیومە... نەمبینیوە؟ ئۆتۆمبێلەکەی و خۆرئاوابوون و ئەو شتانە.... چاک سەرقاڵیان کردووی. ئەمە ئەو شتەیە کە بیری لێ ئەکەیتەوە؟ سەیارەیەکی جوانت بەدەستەوە بێ و بەرەو خۆرئاوابوونێکی جوانیش بڕۆی؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەهێمنی**) خوا ئەزانێ، چەند حەز ئەکەم لێرە دوور بکەومەوە.

پەرستاری یەکەم: (**سەرئەلەقێنێ**) ئەزانم... ئەزانم. هەرچۆنێک بێ لەوانەیە لێرە دوور بکەویتەوە. خەڵکی تۆیان هیچ بەدڵ نییە و لێت بێزارن... خەڵکی زۆریان دەربارەی ناپەسەندیت بیستووە... باوکیشم بیستوویەتی... خەڵکی بەر بای گوێیان کەوتووە کە شتەکان چۆن ئەبینی. خەڵکی ئێرە لە دیدی تۆوە زۆر باش نین... غەریبەکان... کۆمەڵە غەریبێک کە لەو سەرەوە خەریکی لەتو پەتکردنی یەکترن و بە کاری خۆیانەوە خەریکن... حەزت لێیە تۆش لەوێ بی، وا نییە؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەهێمنی؛ بە جۆشەوە**) ئایا ئەزانی نزیکەی نیو ملیۆن کەسی مەدەنی لەو شەڕەدا بەس بە فڕۆکە کوژران!... تۆ خراپ لە من حاڵی بووی... باشە باوابێ... با ناپەسەند بم... تۆ وایان پێ ئەڵێی... ناپەسەندیم هیچ پەیوەندییەکی بە وەفاوە نییە. من زۆر حەزم لە سیاسەت

نییە... بەڵام هەستی ئەو پێویستییەم هەیە... حەزنەکردن لە بەفیرۆدان و سست و خاوی... من لێرەدا گیرم خواردووە... ڕۆشنبیرییشم لە ئاستێکی وادا نییە... بەڵام حاڵەتە کت و پڕەکانی ئەم فریاکەوتنە قاوشێکە لە نەخۆشخانەی پلە دووی ئەم وڵاتە پلە دووە ... نەخێر!... ئەمە بەس نییە. تۆ گوێ بگرە. ئەگەر بتوانم... ئەگەر بتوانم قۆڵی یەک بریندار بدورمەوە... ئەگەر بتوانم لەم چرکەیەدا لەوێ بم... شاری مەمفیس بۆ تۆ... هەموو وڵاتەکەش بۆ تۆ... و ئەوەشت لەبیر نەچێ من لێرە لەدایک بووم... ئەکرێ ئەو وڵاتە نەفرەتییە بۆ تۆ بێ...

پەرستاری یەکەم: (**بەڕەقییەوە**) بە هەرحاڵ، بیرۆکەیەکی باشم هەیە کە چۆن ئەو شتانە ڕێک بخەین. بیرۆکەیەکی نایابم هەیە... ڕێک چۆن هەست بە شتەکان ئەکەی، ئاوا بچین بە جەنابی بەڕێوەبەر بڵێین و ئەویش بەوپەڕی خۆشحاڵییەوە یارمەتیت بدات... لەم نەخۆشخانەیەت دوور بخاتەوەو لەوانەشە هەر لەم وڵاتەت دوور بخاتەوە، لەو باوەڕەشدا نیم وەکو دیاریی ماڵئاوایی، ئۆتۆمبێلەکەیت پێشکەش بکات. ئەتوانێ دوورت بخاتەوە... ئەتوانێ دوورت بخاتەوەو لەسەر قوونی خۆت داتبنێ! بەڵێ، ئەتوانێ ئەوە بکات.

پزیشکی نیشتەجێ: (**دڵتەنگانە نیوە پێکەنینێکی بۆ ئەکات**) بەڵێ... بەڵێ... پێشبینی ئەکەم. هەست ئەکەم شانسم هەیە ئێستا خۆم زۆر بە بەختەوەر ئەزانم... لەوەی کە تۆم هەیەو بەو شێوەیە بەرخورد لەگەڵ یەکتر ئەکەین.

پەرستاری یەکەم: تۆ زۆر بە تەوسەوە قسە ئەکەی!

پزیشکی نیشتەجێ: ئێ باشە پێشبینی چ جۆرە هەڵسوکەوتێکم لێ ئەکەی؟

پەرستاری یەکەم: (**پێئەکەنێ**)... دە وەرە... ئەمە خراپ نییە... ڕێک وەک ئەوەی بەو قوولەڕەشەم گوت... بە هێڵێکی ڕاستدا ئەڕۆی و کاری خۆی ئەنجام ئەدەی... (**لێرەدا شەرم دەیگرێ**)... و... و جگە لەوەی تۆ خۆت ئەهێڵیتەوە بە هۆی هەندێ حاڵەتی کتوپڕی لە خۆت زیاتر بەگیرهێنەر... (**بەگرژییەوە پێئەکەنێ**) ... "خۆشەویستم" لەبەر خاتری من... لەوانەیە ئەمشەویش لێت بگەڕێم بە شۆڤرلێتەکەت بمگەێنیتەوە ماڵ...

پزیشکی نیشتەجێ: ژنی باش، من وەک هەمیشە بەوپەڕی خۆشحاڵییەوە دەستپێشکەر بووم بۆ گەیاندنەوەت بۆ ماڵەوە... وەستان لە قەراغ جادەکە بۆ ماوەی نزیکەی پانزە خولەکێک لە هەست جوڵان و کۆتایی دەستبازی بە تورەبوون و بەلایەکدا نەکەوتنی زۆرانبازیمان لەو ماوەیەی دەکەویتە فسکەفس دەربارەی شەرم شکان. کە نەدەبوایە قەبوڵی بکەم، و یەک دوو جاریش بە هۆی ئانیشکمەوە بە ڕێکەوت گوێم لە دەنگی هۆڕین ئەبێ. (**لەژێر لێوەوە پێئەکەنێ**)... دواجار لەناو سەیارەکەم و لە بەردەم ماڵی باوکت... ماچێکی گەرم و قایم... دەست لەسەر شوێنێکی زۆر تایبەتە... بەکورتی... لەو کاتەی بە پەلە چێژەکانت ئەگەن من لە چاوەڕوانی ئەو ڕێ و ڕەسمەدام... وەک پیشەی هەمیشەییم.

پەرستاری یەکەم: (**خۆشحاڵە**) ئاوا، سوپاس.

پزیشکی نیشتەجێ: من لەچاوەڕوانی ئەو ڕێوڕەسمەم. چونکە بەو شێوەیە لە پیاوانی تر جیا ئەبمەوە...

پەرستاری یەکەم: ئاوا...

پزیشکی نیشتەجێ: ... لەبەر ئەوەی لەوانەیە من تاقە پیاوێکی سپی پێستی تەمەن کەمتر لە شەست ساڵ بم لە دوو ناوچەی جیاوازدا کە چێژم نەبینیبێ لە ...

پەرستاری یەکەم: درۆ ئەکەی! تۆ هیچ نیت هەی زۆڵی کوڕی قوولە ڕەش!

پزیشکی نیشتەجێ: (**پێئەکەنێ**) باوکە گیان! ئاگات لەدەمت بێ!

پەرستاری یەکەم: بەدڕەفتاری! تۆ بەدڕەفتاری!

پزیشکی نیشتەجێ: من ڕاستگۆم... پیاوێکی ڕاستگۆم. ڕیم بدە بتکەمە ژنێکی ڕاستگۆ.

پەرستاری یەکەم: (**تورە بووە...شێتگیرییەکەی لەسەر زمانە**) تۆ کاری خۆت کرد... گەمەی خۆت لەگەڵ کردم و کاری خۆت تەواو کرد. ئەمجا من ئەتهێنم و ڕاستت ئەکەمەوە...ئەمجا لێرەوە لێت ئەڕوانم... تێئەگەیت چیت پێئەڵێم؟

پزیشکی نیشتەجێ: هیچ لێڵییەک لە قسەکانتا نییە، دڵەکەم.

پەرستاری یەکەم: ڕاست ئەکەی هیچ لێڵییەکی تیا نییە. (**کارمەند دووبارە لە پشتەوەی شانۆوە دێتە ژوورەوە. پەرستار ئەیبینێ**) بڕۆ دەرەوە! (**کارمەند هەر لەوێ وەستاوە**) گوێت لێم نییە؟ لێرە بڕۆ دەرەوە! دەی بڕۆ! (**ئەکشێتەوە، ئەڕواتە دەرەوە**).

(**بێدەنگی**)

پزیشکی نیشتەجێ: (**لەبەر خۆوە پێئەکەنێ**) پاشای کۆشک. وەڵڵا بابە تۆ گرنگی.

پەرستاری یەکەم: تێگەیشتی چیم پێ گوتی؟

پزیشکی نیشتەجێ: بەڵێ. وشە بە وشە... و هەموو بڕگەیەکم گوێ لێ بوو...

پەرستاری یەکەم: تۆ زیاد لە پێویست پێت لە بەڕەکەت ڕاکێشاوە... هیوای ئەوەش ئەخوازی کە ئەوەت نەکردایە. من بە باوکم ئەڵێم... هەموو شتێکیشت لەگەڵدا یەکلایی ئەکەمەوە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بە ئاگاوە**) ئاوا، فەرموو درێغی مەکە.

پەرستاری یەکەم: بە ڕاستیمە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**خراپ ڕائەکشێ**) ئێستا بڕوانە... بزانە لەو بڕوایەدا نیت کە بە جیددیم بوو...

پەرستاری یەکەم: (**لاسایی ئەکاتەوە**) ئێستا لەو بڕوایەدا نیت کە بە جیددیم بوو...(**بەناشیرینی پێئەکەنێ**) ئەی خوا کە.. چەند سوعبەت چیت. (**گەفوگوڕ ئەکات، ئێستا زۆر تووڕە نییە، بەڵام پڕە لە دڵنیاییەکی هێمن**) گوتم ڕاستت ئەکەمەوە... و ئەشی کەم. تۆش لەسەر کاری خۆت بەردەوام بەو ئیشی خۆت بکە... بەڵام ئەوەی پێم گوتی ئەو شتە گرنگە لە ئەقڵی خۆتی بچەسپێنە... ڕێک و ڕاست پێکەوە ئەڕۆین لەگەڵیاو شارستانی تر دەرئەکەوین... وەک ئەوەی هیچ ڕووی نەدابێت... هیچ شتێک ڕووی نەدابێ. (**دیسانەوە پێئەکەنێ**) دڵەکەم تازە تێکەوتی... هەر سەرزەنشتی من ئەکرێ... و هەر وەختێکیش پێم خۆش بێ ئەسپەکەی ژێرت زین ئەکەم.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەتەوسەوە**) ئیتر ئێرە خۆش ئەبێت.

پەرستاری یەکەم: ئا، بەڵێ خۆش ئەبێ. منیش بەڕاستی چێژی لێ ئەبینم...

پزیشکی نیشتەجێ: بەهەرحاڵ... لە بیرم چوو کە ئەمشەو ئەتگەێنمە ماڵەوە.

پەرستاری یەکەم: نا.. نا... لەبیرت ناچێ کە ئەمشەو بمگەێنیتەوە ماڵ. دەبێ ئەمشەو بمگەێنیتە ماڵەوە... دەبێ ئەمشەو و سبەی شەویش بمگەێنیتە ماڵەوە... ئەمبەیتەوە پێش دەرگا... ئەبێ ببیتە دڵدارم. شتگەلێکمان لەنێواندا ئەبێ تۆزێک لەو جۆرەی کە پێشتر پێم گوتوویت. دەبێ دڵداریم لەگەڵدا بکەی و دەشبێ بە دروستی بیکەی!

پزیشکی نیشتەجێ: (**بۆ خولەکێک لە پەرستار ئەڕوانێ**) تۆ بە زۆر بۆ خۆتم ئەبەی. من ئەمە خۆشیم بێ یان ترشیم بێ ئەبێ قەبوڵی بکەم.

(پەرستارەکە، هارو هاجانە بەمە پێئەکەنێ).

(مۆسیقا).

(ڕووناکی لەسەر ئەم نەخۆشخانەیە کز ئەبێ و لەسەر پەرستاری دووەم و مێزەکەی بۆ دیمەنی داهاتوو ئەگیرسێتەوە)

دیمەنی حەوتەم

جاک: (**بە پەلە دێتە ژوورەوە**) خانم، خێراکە. فریام کەوە!

پەرستاری دووەم: چیت ئەوێ؟

جاک: ڕووداوی هاتوچۆ بووە خانم... ژنێکی بریندارم پێیە لە دەرەوە لەناو سەیارەکەدایە...

پەرستاری دووەم: بە ڕاستتە؟ باشە دانیشەو چاوەڕوان بە... بڕۆ لەوێ دانیشەو هەندێ چاوەڕوان بە.

جاک: ئەمە حاڵەتێکی ئێمیرجنسییە! ڕووداوی هاتوچۆ بووە!

پەرستاری دووەم: چاوەڕوان بە! دانیشەو چاوەڕوان بە!

جاك: ئەو ئافرەتە خراپ بریندار بووە...

پەرستاری دووەم: لەسەرخۆ بە و چاوەڕێ بە!

جاك: خانم... بەسێ سمیس لە دەرەوە لەناو سەیارەكەدایە...

پەرستاری دووەم: حەقم چییە كێ لەدەرەوە لەناو سەیارەكەیە. لەسەرخۆ بەو چاوەڕێ بە!

(مۆسیقایەك دێتە بەرگوێ. ڕووناكی لەسەر دیمەنەكە كز ئەبێ. دووبارە دیمەنی نەخۆشخانە سەرەكییەكە لەسەر پەرستاری یەكەم و پزیشكی نیشتەجێ ڕووناك ئەبێتەوە).

دیمەنی هەشتەم

(مۆسیقا كز ئەبێ)

پەرستاری یەكەم: (**بەدەنگی بەرز**) هێی ڕەش پێست... ڕەش پێست!

(كارمەند دووبارە دێتە ژوورەوە) جگەرەكەم بدەرێ.

پزیشكی نیشتەجێ: وابزانم ئەڕۆم...

پەرستاری یەكەم: لێرە بوەستە! (**كارمەند جگەرەكە ئەداتە دەست پەرستار. بە وریایی و گوێڕایەڵییەوە ئەڕوانێ بزانێ چی ڕووی داوە**).. ماڵێكتە. تۆ ئەوەندەت پێ ئەچێ ئەكرێ كەسێ شێت بێ بۆ جگەرەیەك. ئەوە چیت ئەكرد... لە خوارەوە لەناو بەرمیلە زبڵدا دانیشتبووی و پێیە بچوك و خڕو پڕەكانت ئەحەساندەوە... وایە؟

كارمەند: تۆ خۆت پێت گووتم... بڕۆ دەرەوە...

پەرستاری یەکەم: پێش ئەوە چیت ئەکرد... چوویتە کارگەی جگەرە؟ ناکا بۆ کڕینی پاکەتێک بە قەڵەمبازێک خۆت گەیاندبێتە کارگەی ونستۆن سەلێم؟

کارمەند: نەخێر... من...

پەرستاری یەکەم: دە بیبڕەوە. (**ڕوو لە پزیشکی نیشتەجێ ئەکات**) کوێ؟ ئەتویست بۆ کوێ بڕۆی؟

پزیشکی نیشتەجێ: (بە شێوەیەکی **زۆر ڕەسمییانە**) ببەخشە چیت گوت؟

پەرستاری یەکەم: گووتم... ئەتویست بۆ کوێ بڕۆی؟ ئەچووی قاوە بێنی؟

پزیشکی نیشتەجێ: تۆ ئەوەت ئەویست؟ جگەرەت هەیەو ئێستاش ئەوەت بەبیردا هات کە قاوەشت بۆ بێنن؟ کارمەند ئێستا لە پاکەت کڕین هاتەوەو ئینجا ئەتەوێ من بنێری؟

پەرستاری یەکەم: (**کەتنبازانە پێئەکەنێ**) بەڵێ... وا بزانم پێم خۆشە هەردووکتان هەڵسوڕێنم. حەزم لە قاوەیەو پێم خۆشە تۆ بۆم بهێنی. ئێ بۆ بە نەرمە لۆقەیەک ناچیتە ئەوبەری ڕاڕەوەکە و قاوەم بۆ بێنی؟ من حەزم لە قاوەیەکی چاک و گەرم... و خەست...

پزیشکی نیشتەجێ: ... و ڕەشیش بێ...

پەرستاری یەکەم: شیری تیا بێ!...شیرین بێ... بەپەلەش بگات پێم.

پزیشکی نیشتەجێ: پێمواب‌ێ خۆزگەکەت فەرمایشتە بۆم... وا نییە؟

پەرستاری یەکەم: بەدڵنیاییەوە وایە.

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەرەو لای دەرگاکەی پشتەوەی شانۆ ئەڕوا... دواتر وچانێک**) هەر ئێستا بیرکردنەوەیەکی خۆشم بۆ هات... لەوانەیە

هەندێجار کاتێ لەسەر مێزەکەت دانیشتوویت و بە چەقۆیەکی تیژ نامەیەک ئەکەیتەوە، لەوانەیە چەقۆکە بترازێ و لایەکی قۆڵت هەڵبدڕێ... ئینجا بە پەلە بێیتە نەخۆشخانەی فریاکەوتن... و من لەوێ بم کە تۆ بە پرتاو دێیتە ژوورەوە، خوێنی باسکت فیچقە بکا هەر وەک چۆن ئاو لە بەلوعەوە دێتە خوارێ... منیش بتوانم قۆڵت بگرم.. تەنها بیگرم... ئینجا بیبینم شۆڕبێتەوە خوارەوە... منیش ڕاتوەستێنم و تەماشای خوێنی لەبەر ڕۆیشتووت بکەم...

پەرستاری یەکەم: (**دەست بۆ چەقۆیەکی تیژی نامەکەرەوە ئەباو بەدەستییەوە ئەگرێ...**) ئەمە؟ وەک ئەوەی بە پەراسووەکانتا ڕۆ بچێ!

پزیشکی نیشتەجێ: (**ئەڕواتە دەرەوە**) کچی باش.. قاوەیەکمان بدەرێ.

پەرستاری یەکەم: (**دوای خولەکێک لە بێدەنگی نامەکەرەوە تیژەکە فڕێ ئەداتە سەر مێزەکەی**) من خەمی ئەخۆم. خرچ! ئەو نووزە نووزکەرە ئەشکێنم. (**ڕوو لە کارمەند ئەکات**) ئەوە بۆ لەوێدا وەستاوی...ها؟ پێت خۆشە بزانی چی ڕوو ئەدا؟

کارمەند: نا خۆ سەرەتاتکێکەر نیم.

پەرستاری یەکەم: چی نیت؟ تۆ حەزت ئەکرد گوێ بگری؟ چێژی لێ ئەبینی؟

کارمەند: گوتم نەخێر.

پەرستاری یەکەم: (**بەژێر لێوەوە بۆ خۆی ئەدوێ**) دڵنیام وا نیت. خەمی ئەخۆم. بەو جۆرە قسەم لەگەڵ ئەکات ئەو نووزە نووزکەرە ئەشکێنم. با چاوەڕێ بکا جارێ. (**ئیستا ڕوو لە کارمەند ئەکات**) باوکم ئەڵێ فرانسیسکۆ فرانکۆ لەو جەنگەیا سەرئەکەوێ... ئەوەش شتێکی خۆشە.

کارمەند: سەرئەکەوێ؟

پەرستاری یەکەم: بەڵێ سەرئەکەوێ. باوکم ئەڵێ فرانسیسکۆ فرانکۆ ئەبێ بە سەریاندا زاڵ بێ و دارکارییان بکات. ئەوانە کۆمەڵێ کەسانی ڕادیکاڵن، بەهەرحاڵ خراپ نابێ... شتێکی خۆش ئەبێ.

کارمەند: ئاوا؟

پەرستاری یەکەم: پێمگووتی کە باوکم ... مێژوونووسە، بۆیە کەسێکی ئاسایی نییە. بۆچوونی بۆ هەندێ کێشە بەهەند وەرئەگیرێ. ئێستاش بۆ هەندێ بابەت بۆچوونی بەهەند وەرئەگیرێ. باوکم ئەڵێ هەر کەسێ ئەیەوێ، بڕوات بۆ ئەوێ و تێکەڵ بەو بەزمە بێ، ئەبێ بێت بۆ لای من... چی ئەبێ با ببێ.

کارمەند: من دڵنیام باوکت پیاوێکی سادەیەو ...

پەرستاری یەکەم: چی؟

کارمەند: گوتم... گوتم... من دڵنیام باوکت پیاوێکی سادەیەو ... ڕێز لە تێڕوانینی ئەگیرێ.

پەرستاری یەکەم: زۆر ڕاستە... کوڕە تۆ یەکسەر خۆتی پیا ئەکەی و ئەو شتە ئەڵێی کە خەڵکی حەز بە گوێ بیستنی ئەکەن... تۆ دوو دیوی یەک دراوی، تۆ گوێت لێی بوولەوێ کە هەڕەشەی لێ کردم، وا نییە؟

کارمەند: ها، نەوەڵا گوێم لێ نەبوو...

پەرستاری یەکەم: (**بە ڕەقییەوە**) گوێت لێی بوو کە هەڕەشەی لێ کردم!

کارمەند: باوەڕ ناکەم...

پەرستاری یەکەم: لە پێناو کوڕێکی زرنگی ئاوادا... تۆ زۆر گەمژەی. نازانم چیت لێ بکەم. (**ئێستا پەرستار بیر لە پزیشکی نیشتەجێ ئەکاتەوە و گوزارشت کردنەکەی نیشان ئەدا**) تۆ ناتەوێ لە شتەکان و پاشەڕۆژی

تاریکت تێبگەی... بەڵێ تاریکە. بە تایبەتی بیرکردنەوە هەموو شتێکە بەس تەرتیب نەکراوە...

کارمەند: ئەمانە چین ئەگەر تەرتیب نەکرابن؟

پەرستاری یەکەم: (**قاقایەکی زل، بەڵام غەمگینانە. هەر ئەوەتە کۆنترۆڵی بەسەر خۆیدا هەیە**) بۆچی، کوڕە نازانی لەبەرچی؟ بۆ نەتئەزانی کە من و تۆ بە فیعلی مارەبڕی یەکترین؟

کارمەند: نەوەڵا... نازانم...

پەرستاری یەکەم: ئەی دەربارەی هەقیقەتە ئابوورییەکان نازانی؟ ئەی تۆ نەبووی کە شتەکانت وەک چۆن هەن، دەخەملاند؟ (**لەژێر لێوەوە پێئەکەنێ**) شۆڕە سوارەکانمان بەسەر پشتی ئۆتۆمبیلەکانەوە بەرەو پێش ڕووەو خۆرئاوا ڕۆیشتن... دۆنمە زەوییەکان بچوک ئەبوونەوە و دیمەنەکەش ورد ئەبێ... ئەی ئەمەش جێهێشتنێکی مەزن نییە؟

کارمەند: (**بە وریاییەوە**) تێت ناگەم...

پەرستاری یەکەم: بەڕاستتە؟ (**دەنگی ئەلەرزێ**) بە ڕاستتە... تێم ناگەی؟ بۆچی؟ مەسەلەکە چییە وا حاڵی نابی؟

کارمەند: (**بەردەوامە. بەڵام تورەیە**) پێم وابێ ڕۆژێ دێ لەکۆڵم ببیتەوە. لەو بڕوایەدام ئەوە ئەکەی...

پەرستاری یەکەم: ئێستا ئەڕۆیتە سەرەوە بۆ ژووری ژمارە 206 ... ئەڕۆیتە سەرەوەو بە جەنابی بەڕێوەبەری شارەوانی ئەڵێی کە قوونی باشتر بوو ئیشمان پێی هەیە.

کارمەند: (**بە هەندێ نابەدڵییەوە**) بەڕاستتە...ئەوەندە پێ درێژی ئەکەی...

پەرستاری یەکەم: بەڕاست پێدرێژی ئەکەم؟ بەهەرحاڵ با شتێکت پێ بڵێم... من لە توانامدا نەماوە! تەواو بێزار بووم! من لە هەموو شتێکی ئەم دونیا گەرم و هیچ و پووچ و پڕ لە ڕاکەڕاکە بێزارم. بێزارم لە ناهاوسەنگی نێوان ئەو شتانەی کە هەن و بەو شێوەیەی کە هەن. بێزارم لەم مێزە... لەم جلوبەرگە... ئەمەش کوولەمەرگییە... بێزارم لە بینینی تۆ... لەو ئەقڵییەتەت کە تووشی ئاڵۆشم ئەکات... بێزارم لە پزیشکی نیشتەجێ. (**هەندێ هێواشتر؛ وەک سرود**) بێزارم لە قسەکردنی سەر تەلەفۆنی ئەم نەخۆشخانە نەعلەتییە... بێزارم لە بۆنی دیتۆڵ... کە خەریکە ئەمکوژێ... بێزارم لە خەوتن و هەستان... من ماندووم... من ماندووم لە ڕاستی... و ماندووم لە درۆکردن سەبارەت بە ڕاستی... ماندووم ئەمەوێ لە پێستی خۆم بچمە دەرەوە.

کارمەند: (**دوای وچانێکی کورت**) ئەی بۆ ناچی بۆ نەخۆشخانەی فریاکەوتن و پاڵ بدەیتەوە؟ (**لە پەرستار نزیک ئەبێتەوە**)

پەرستاری یەکەم: لێم دوور کەوەرەوە.

(لەم ساتەدا دەرگای دەرەوە تەقەی دێ و ئەکرێتەوە و جاک خۆی ئەکا بەژوورەوە. جاک بەم شێوەیەیە: سەرخۆش، تاساو، تۆقیو. دەموچاوی دەبێ بریندار بێ، بەڵام خوێنی لێ نایەت. جل و بەرگی پیس و شێواوە... وچانێک ئەداو چەند هەنگاوێک دێتە ژوورەوە و هەناسە بڕکێیەتی).

پەرستاری یەکەم: هێواش، لە شوێنی خۆت بوەستە.

کارمەند: (**لەشوێنی خۆی ئەوەستێ**) چیت ئەوێ؟

جاک: (**پاش هەناسە بڕکێ؛ پەشۆکاوە**) چی...؟

پەرستاری یەکەم: تۆ بەو شێوەیە بە زرمەزرم لەو دەرگایەوە هاتیتە ژوورەوە؟ چیت لێ قەوماوە؟ (**ڕوو لە کارمەند ئەکات**) بڕۆ بزانە چیی لێ قەوماوە؟

کارمەند: (**تۆزێک ئەچێتە پێشەوە**) چیت ئەوێ؟

جاک: (**تەواو پەشۆکاوە**) چیم ئەوێ...؟

کارمەند: (**ئەگەڕێتە دواوە**) تۆ بۆت نییە بەم جۆرە بێیتە ژوورەوە... بە زرم و کوت بێیتە ئێرە... نازانی شێوازێکی جوانتر بەکار بهێنی؟

پەرستاری یەکەم: تۆ سەرخۆشی؟

جاک: (**شڵەژاو دەرئەکەوێ بەهۆی لادانی لە بابەتەکەوە**) ئەخۆمەوە... بەڵێ.. ئینجا چییە سەرخۆشم. (**هەڵئەچێت**) بریندارێکم پێیە وا لە دەرەوەیە.

پەرستاری یەکەم: هاوار مەکە. لەگەڵ تۆمە ئەمە نەخۆشخانەی سپی پێستەکانە.

کارمەند: (**زۆر لە پەرستار نزیک بۆتەوە**) ڕاستە. پەرستار ڕاست ئەکات. ئەم نەخۆشخانەیە، نەخۆشخانەیەکی تایبەتە. نەخۆشخانەیەکی نیمچە تایبەتە. ئەگەر بڕۆی... بۆ ناو شار...

جاک: (**سەر بائەدا**) نەخێر...

پەرستاری یەکەم: ئێستا گوێم لێ بگرە و ڕێک حاڵی بە... (**وچانێک کە هەستی پێ بکرێ، پاشان وشەکان ئەڵێ، بەڵام بێ هیچ جەخت کردنێکی تایبەت**)... ڕەشپێست... ئەمە نەخۆشخانەیەکی نیمچە تایبەتە...

جاک: (**بەڕوویدا ئەوەستێتەوە**) ئەوەم بۆ گرنگ نییە!

پەرستاری یەکەم: زۆر چاکە دەستکەوتت ئەبێ...

کارمەند: (**لەگەڵ هاتنە ژوورەوەی پزیشکی نیشتەجێ کە دوو کوپ قاوەی بە دەستەوەیە**) بەردەوام بە... بەردەوام.

پزیشکی نیشتەجێ: ئەوە چی ڕووی داوە؟

کارمەند: پێمگوت بڕوات بۆ مەمفیس...

پزیشکی نیشتەجێ: بێدەنگ بە. (**ڕوو لە جاک ئەکات**) چی ڕووی داوە؟

جاک: تکایە... ژنێکم لەگەڵدایە...

پەرستاری یەکەم: پێت گوترا کە لێرە بڕۆی.

پزیشکی نیشتەجێ: تۆ ژنێکت لەگەڵدایە...

جاک: لە دەرەوەیە...لەناو سەیارەکەدایە... ڕووداوی هاتوچۆ بوو... خوێنی لەبەر ئەڕوا... قوڵی...

پزیشکی نیشتەجێ: (**پاش خولەکێک لەبیرکردنەوە، تەماشایەکی پەرستار ئەکات، بەرەو دەرگاکەی دەرەوە ئەڕوات**) چاکە... ئەڕۆین بزانین چییە. (**ڕوو لە کارمەند ئەکات. کە لە پشتەوە وەستاوە**) یاڵڵا، لەگەڵ تۆمە... با بڕۆین.

کارمەند: (**تەماشای پەرستار ئەکات**) پێیمان گوت کە بۆ مەمفیس بڕوات.

پەرستاری یەکەم: (**ڕوو لە پزیشکی نیشتەجێ ئەکات. چاوی دائەگرێ**) مەڕۆ دەرەوە!

پزیشکی نیشتەجێ: (**پەرستار فەرامۆش ئەکا، و ڕوو لە کارمەند ئەکات**) گوێت لێم نەبوو...یاڵڵا دەی!

پەرستاری یەکەم: (**بەدەنگی زۆر بەرز**) پێم گوتی... مەڕۆ دەرەوە!

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەهێواشی، غەمگینانە**) ئازیزم ئەتەوێ ڕاستم بکەیتەوە؟ ئەچی لە ڕێگەی بەڕێوەبەری شارەوانییەوە لێرە بە دەرکردنم

ئەدەی؟ یان لە واشنتۆن ئامادەکاری بەزۆر ناردنەوەم ئەکەی؟ دە بزانم چی ئەکەی؟

پەرستاری یەکەم: (**بە لێو کرۆژتنەوە**) مەڕۆ دەرەوە...

پزیشکی نیشتەجێ: بەهەرحاڵ دڵی من. هەرچییەک کە بە نیازی بیکەی... ئێستا بیکەی باشترە لەهەر کاتێکی تر.

(**لەگەڵ کارمەندا بەرەو دەرگای دەرەوە ئەڕۆن**)

پەرستاری یەکەم: (لەگەڵ **چوونە دەرەوەیاندا نیوە تووڕەو نیوە غەمگینە**) مەڕۆ! (**پاش چوونە دەرەوەیان**) ئاگادارم کردیتەوە! ڕاستیشت ئەکەمەوە. گەر لەو دەرگایەوە بڕۆیتە دەرەوە... لێرەش ئەچیتە دەرەوە. (**جاک بەرەو لای شوێنە چۆڵەکەی لای کورسییە درێژەکەی لای ڕاستی شانۆ ئەڕوا. پەرستارەکە جگەرەیەک دائەگیرسێنێ**) پێم گوتی ڕاستت ئەکەمەوە... ڕاستت ئەکەمەوە. (**ئیستا ڕووی لە جاک ئەکات**) وا بزانم پێم گوتی ئەمە نەخۆشخانەی سپی پێستەکانە.

جاک: (**بەبێزارییەوە**) ئەزانم خانم... تۆ پێت گوتم.

پەرستاری یەکەم: (**هۆشی هەر لای دەرگاکەیە**) وەرە ئەوەندە عەقڵت نەبێ ئەوەی پێت بگوترێ ئەنجامی بدەی... کێشە بۆ خۆت و بۆ کەسانی تریش دروست بکەی.

جاک: (**بە ئاخ هەڵکێشانەوە**) ئەوەم بەلاوە گرنگ نییە...

پەرستاری یەکەم: بەلاتەوە گرنگ ئەبێت.

جاک: (**بەهێواشی، سەر بائەدا**) نەخێر... هەر بە لاشمەوە گرنگ نابێ. (**ئێستا بە دەنگێکی نیمچە بیستراو بۆ خۆی و بۆ پەرستار**) لەناو ئۆتۆمبیلەکەدا بووین... زۆر خێرا لێم نەئەخوڕی... باوەڕ ناکەم خێرا لێم خوڕیبێ... پەلەمان بوو، بەڵێ... منیش خواردبوومەوە... هەردووکمان

خواردبوومانـەوە... بـەڵام بـاوەڕ ناکـەم خێـرا لێمـان خـوڕیبێ... زۆر خێـرا نەبووین...

پەرستاری یەکەم: (شێوازی قسەکردنەکەی ئێستا هێواشـتر و بـەتێبینی تره لەسـەر جـاک) ... سـەرخۆش بـی و ئۆتۆمبیـل لـێ بخـوڕی... تەنانـەت هێشتا دونیاش تاریک دانەهاتووە...

جاک:... بەڵام پاشان سەیارەیەک لە فەرعێکەوە دەرچوو... نـەمبینی... ئەویش نەیبینیم... قایم... خێرا، کتوپڕ... (**ڕەق ئەوەسـتێ**) ... پێکـدادان ڕووی دا! (**خاو ئەبێتەوە**)... هیچمـان دەرنەپـەڕاین... هـەردوو ... هـەردوو ئۆتۆمبیل لەسەر جادەکە ماینەوە... بەڵام وەستاین... مەکینەی سـەیارەکەم هەر ئیشی ئەکرد... منیش کوژاندمەوە... دەرگاکە... دەرگای لای ڕاست بـە تەواوی داغان ببوو... ئەمـە هـەموو شـتێک بـوو... هـیچ زیـانیکی تـری بـەر نەکەوتبوو... ئێمە بەڕێی خۆماندا ئەڕۆیشتین... پێئەکـەنین... بـە زەوقـەوە سەیارەمان لێئەخوڕی، بەڵام دونیا گەرم بوو... ئەویش قـۆڵی لـە جامەکـەوە دەرکردبوو.

پەرستاری یەکـەم:... مافـەکانی خـۆت پیـادە ئـەکرد... لەسـەر جـادە ئەخۆنەوە...

جـاک: منـیش گـوتم... گـوتم دڵەکـەم ئـەوە دەعممـان کـرد... خـۆ سەلامەتی؟ (**دەموچاوی تێک ئەدا**) منیش تەماشـایەکم کـرد... دەرگاکـەش قوپاوەتە ژوورەوە... لەوێدا پێوە بوو... لەو شوێنەی کە دەرگاکە قوپـابووە ژوورەوە...لای ڕاسـتی سـەیارەکە پێکدادانەکـە بـوو، دەرگاکـەی هـەڵ تلێشاندبوو. دەرگاکە لەلای ڕاستەوە قوپابوو.... بەسێ! بـەسێ!..(**ئێسـتا ڕوو بە لای پەرستاردا وەرئەگێڕێ**) بەڵام خانم... قۆڵی... قـۆڵی ڕاسـتی...

هەڵتڵیشابوو... قۆڵی خەریک بوو لە شانی ئەبۆوە... خوێنی لێ ئـەهات... خوێنی لەبەر ئەڕۆیی ئینجا...!

پەرستاری یەکـەم: (**لـە دوورەوە**) وەکـو چـۆن ئـاو لـە بەلوعـەوە دێـت ئاوا...؟ ئای کە ناخۆشە... ناخۆش...

جاک: چاوەڕێی هیچم نەکرد... نە چاوەڕێی خەڵکم کرد... نـە چـاوەڕێی سەیارەم کرد... سەیارەکەم خستە ئیش... خستمە ئیش و...

پەرستاری یەکەم: (**بە گوێ قـوڵاغی زیـاترەوە**) ئـەوێت بەجێهێشـت؟... شوێنی ڕووداوەکەت بەجێهێشت؟

جاک: خانم، ئاخر قۆڵی...

پەرستاری یەکەم: ئەزانی ... لەوانەیە ئێستا پۆلیس بە دواتا بگەڕێ؟

جاک: بـەڵێ خـانم... پـێم وایـە... ئینجـا کـە سـەیارەکەم لێخـوڕی... نەخۆشخانەیەک نزیکەی میلێک لەسەرەوەتر بوو...

پەرسـتاری یەکـەم: (**سـەرنجی ڕائەکێشـێ**) ئـەوێ! چوویتەتـە شـوێنی تریش؟ شوێنی تریشتان کردووە؟ ئەی لەگەڵ ئەم ژنە چی ئەکەی لێرە، ها؟

جاک: لە نەخۆشخانە... چوومـە ژوورەوە بـۆ لای مێزەکـەو ئـەوەی ڕووی دابوو بۆیانم باس کرد... گووتیان دانیشەو چاوەڕێ بە... وەرە بچۆرە ئەوێ و دابنیشـە و بـۆ ماوەیـەک چـاوەڕێ بـە. چـاوەڕێ! نەخۆشـخانەی سـپی پێستەکان بوو خانم...

پەرستاری یەکەم: ئێ خۆ ئەمەش نەخۆشخانەی سپی پێستەکانە.

جاک: گوتم... ئەمە نەخۆشـخانەی فریاکەوتنـە... پێکـدادان ڕوویـداوە... چـاوەڕێ بـە! بـەس دابنیشـە و چـاوەڕێ بـە... پـێم گـوتن... پـێم گـوتن حاڵـەتێکی بە پەلەیە... گوتم ئەم ژنە خراپ بریندار بـووە... لەسـەرخۆ بـەو چـــاوەڕێ بـــە!... گـــوتم خـــانم، بەســـێ ســـمیس لـــە دەرەوە لـــەناو

ئۆتۆمبیلەکەدایە... حەقم چییە کێ لەدەرەوە لەناو سەیارەکەیە قوولـەڕەش. لەسەرخۆ بەو چاوەڕێ بە! ... نـەمتوانی لـەوێ چـاوەڕێ بکـەم و 'بەسـێ'ش لەناو ئۆتۆمبیلەکەدا بێت... بۆیە ئەوێم بەجێ هێشت... سواری ئۆتۆمبیلەکە بوومەوە... لە ڕێگا وەستام و بە خۆم گوت بۆ کوێ بڕۆم... ئینجا هـاتم بـۆ ئێرە.

پەرستاری یەکەم: (**بێباکانە لە دوورەوە**) ئەزانم ئەو ژنە کێیە... گوێم لە گۆرانییـەکانی بـووە. (**کتـوپڕ**) نـاوتم پـێ بڵـێ! لـە ڕووداوی هـاتوچۆی وادا ناتوانی لە خۆتەوە بڕۆی... تەلەفۆنی پـۆلیس ئەکـەم؛ پێیـان ئـەڵێم کـە لـە کوێی!

(پزیشکی نیشتەجێ و کارمەند دێنەوە ژوورەوە. جلوبەرگیان خوێناوییە، کارمەند ئەچێتـە لای پشـتەوەی شـانۆ و خـۆی لـە جـاک لائـەدا. پزیشـکی نیشتەجێش دێتە ژوورەوە و زەق تەماشای جاک ئەکات)

پەرستاری یەکـەم: لـە ڕووداوەکـە هـەڵهاتووە... ئـەوێی جێهێشـتووە... یەکسەریش نەهاتووە بۆ ئێرە... چۆتە نەخۆشـخانەیەکی تـریش. ئاگاداریشـم کردیتەوە کە خۆت لەم شتانە هەڵنەقورتێنی...

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەهێواشی**) دەمت داخە! (**بەرەو لای جاک ئەڕوا و لەبەردەمیا ئەوەستێ**) ئادەی شتێکم پێ بڵێ...

پەرستاری یەکەم: ئاگادارم کردیتەوە! گوێت لێم نەگرت...

جاک: تۆش ناومت ئەوێ... ئەمە ئەو شتەیە کە ئەتەوێ؟

پزیشکی نیشتەجێ: نەخێر، ئەمـە ئـەو شـتە نییـە کـە ئەمـەوێ. (**خـۆی ڕاگرتووە، بەڵام ناخی شوێنی پێکدادانی هەستەکانییەتی**) شـتێکم پـێ بڵـێ وەختێ ئەو ژنەت هێنا بۆ ئێرە...

جاک: ئەو ژنەم هێنایە ئێرەو کەس یارمەتیی نەدا...

پزیشکی نیشتەجێ: زۆر باشە.. وەختێ هێنات بۆ ئێرە ... وەختێ ئەو ژنەت هێنا بۆ ئێرە...

پەرستاری یەکەم: ئای، ئەمە ژنێکی سادە نییە... ئەمە قولەڕەشێکی ئاسایی نییە... ئەمە بەسێ سمیسە!

پزیشکی نیشتەجێ: وەختێ ئەو ژنەت هێنا بۆ ئێرە... وەختێ سوار ئۆتۆمبیل بووی بۆ ئێرە... وەختێ ئەو ژنەت هێنا بۆ ئێرە... ئەتزانی کە مردووە؟

(وچانێک)

پەرستاری یەکەم: مردووە! ئەم قولەڕەشە ژنێکی مردووی هێناوە بۆ ئێرە؟

پزیشکی نیشتەجێ: (**سڵ لە وەڵامەکە ئەکاتەوە**) بە هەرحاڵ...؟

پەرستاری یەکەم: (**بەساردییەکەوە**) مردووە... مردووە.

جاک: (**بە بێزارییەوە؛ ڕووی وەرئەچەرخێنێ، بەرەو دەرگای دەرەوە ئەڕوات**) بەڵێ... ئەمزانی مردووە. لە هاتنماندا بۆ ئێرە مرد.

پەرستاری یەکەم: (**چەقەنەیەک لێ ئەدا**) بۆ کوێ ئەڕۆی؟ پۆلیست بۆ بانگ ئەکەم بۆ ئێرە!

جاک: (**لای دەرگاکەوە**) وا لە دەرەوەم.

پزیشکی نیشتەجێ: (**لەگەڵ چوونە دەرەوەی جاک**) پێشبینی چیت لێم ئەکرد بیکەم ها؟ دەبوایە چیم بکردایە؟ (**جاک بۆ خولەکێک وچانێک ئەدا ورد تەماشای پزیشکی نیشتەجێ ئەکا و دەرگاکە لە دوای خۆیەوە دائەخا**) پێمبڵێ! دەبوایە چیم بکردایە؟

پەرستاری یەکەم: (**مەکربازانە**) لەوانەیە... لەوانەیە وای زانیبێ ئەتوانی زیندووی بکەیتەوە... بەڕاستی پزیشکێکی سپی پێستی مەزنی. (**پێکەنینەکەی دەست پێئەکات، تا ئاستی هیستریا**) پزیشکێکی... سپی پێستی... مەزن... ئێستا بۆ کوێ ئەڕۆی پزیشکە... سپی پێستە... مەزنەکە؟ تەواو بووی. دوا نەخۆشت چارەسەر کرد... دەستت بەر بوو کوڕی باش! دوا نەخۆشت چارەسەر کرد... قولەڕەشێک... ئەو ژنە قولەڕەشە مردووەی کە گۆرانی ئەچڕی. کوڕە منیش گۆرانی ئەڵێم... گۆرانی زۆر چاک ئەڵێم. ئەتەوێ گوێت لێم بێ؟ ها؟ ئەتەوێ گوێت لە شێوازی گۆرانی گوتنم بێ؟ ها؟

(لێرەدا پەرستار بۆ ماوەیەک دەست ئەکات بە گۆرانی گوتن و پێکەنین. گۆرانییەکە ناسازەو تەقرییەن وەک شیوەنەو پێکەنینەکەشی وەکو گریانە)

پزیشکی نیشتەجێ: (**بەرەو لای پەرستار ئەڕوا**) بیبڕەوە! بیبڕەوە!

(بەڵام پەرستار ناتوانێ بوەستێ، پزیشکی نیشتەجێ زللەیەک لە دەموچاوی پەرستار ئەدا، پەرستار لەگەڵ ئەوەی دەستی لەسەر شوێنی شەقازللەکە داناوە، لە گۆ چووە. پزیشکی نیشتەجێ بەرەو دەرگای پشتەوە ئەڕوا)

کارمەند: (**پشتی بەدیوارەکەوە ناوە**) شتی وام قەت نەبیستووە... ژنێکی مردوو بێنی بۆ ئێرە... نازانم خەڵکی چۆن بیر لە هەندێ شت ئەکەنەوە....

(پزیشکی نیشتەجێ ئەچێتە دەرەوە. ژوورەکە جارێکی تر تاریک ئەبێتەوە... خۆرئاوابوونێکی قەشەنگ شەوق ئەداتەوە؛ مۆسیقا بەرز ئەبێتەوە)

پەردە دائەدرێتەوە

شانۆگەری

ناودار و لاو

چاوپێکەوتنێکی خەیاڵییە
1960

ئەم شانۆگەرییە بۆ یەکەمجار لە 27ی مانگی ئابی 1960 لەسەر شانۆی "وایت بارن" لە "وێست پۆرت" نمایشکراوە.

کارەکتەرەکان:

شانۆنووسێکی ناسراوی ئەمەریکییە (کە لێرە بەدواوە ناوی دەنێین ناودار) وەک جاران پیاوێکی قەد باریک نییە. دەوروبەری ساڵێکی تر ئەبێتە پەنجا ساڵ. بەگشتی چۆن دێتە بەرچاو؟... تۆزێک سیما ژاکاو و ناکارا دیارە؟... پرۆفیسۆرێکی بێهێز و لووتبەرزی مێژووە؟ ئەبێ یەکێکیان بێ.

شانۆنووسێکی ئەمەریکیی گەنجە (کە لێرە بەدواوە ناوی ئەنێین لاو) تێکسمڕاو و ئێسک پان، یەکێکە لەو کەسانەی پێویستی بە قژ کورتکردنەوە

هەیە. گۆرەویی ئارەقاوی لەپێدایە و ملپێچێکی درێژی لە ملدایە. ژمارەیەکی کۆنی گۆڤاری 'ئێڤەرجین ڕڤیوو'ی لە بن هەنگڵدایە.

دیمەن

ژووری پێشوازی ماڵی ناودارە، لە یەکێک لە شوقەکانی خۆرهەڵات کە ئەڕوانێت بەسەر پردێکدا، دیوارەکانی سپین، قەنەفەیەکی ڕەنگ ئەرخەوانیی، دوو تابلۆی ئەمیدۆ مۆدیگلیانی، یەکێکی جۆرج بەراک، دانەیەکی تری ڕۆبەرت مەزەروێڵ و یەکێکی تری فرانز کلاین بە دیوارەکەوەن.

دوا نیوەڕۆی ڕۆژی یەک شەممەیە.

لەسەرەتادا ناودار بە تەنیایە، لەسەر قەنەفە ئەرخەوانییەکەیە و خەریکی خوێندنەوەیە، سوراحییەکی لەبەر دەمدایە، پەرداخێک مەی لە تەنیشتەوەیە. دەرگاکەی لای چەپی شانۆ و لە دەرەوە زەنگێکی مۆسیقاداری لێ بەرز ئەبێتەوە. ناودار تەماشای دەمژمێرەکەی مەچەکی ئەکات، خۆی مۆن دەکاو کتێبەکەی دائەنێ و مەیەکەی ئەخواتەوەو هەڵئەستێتە سەرپێ و لەگەڵ دووبارە لێدانی زەنگی دەرگاکە بەرەو لای دەرگاکە ئەڕوات. لەگەڵ ڕۆیشتنیا قوڕگی پاک ئەکاتەوە. لەگەڵ لەچاو ونبوونیا دەنگێک ئەبیسترێ... (**چاکە، ئێستا تۆ چۆنی قوربان**)

ناودار دێتە ژوورەوەو لاویش بەدوایەوە.

ناودار: (**جارێکی تر تەماشای دەمژمێرەکەی مەچەکی ئەکاتەوە.**) چاکە، قوربان فەرموو وەرە ژوورەوە. وەرە ژوورەوە.

لاو: (**لە پشت ناودارەوە قونەقونیەتی**) داوای لێبووردن ئەکەم؛ زوو هاتووم.

ناودار: زوو هاتووی؟ (**جارێکی تر تەماشای دەمژمێرەکەی مەچەکی ئەکاتەوە**) باشە، زوو هاتووی. کێشە نییە. (**ئاماژە بۆ کورسییەک ئەکات کە لە تەنیشت قەنەفە ئەرخەوانییەکەوەیە**) دانانیشی...؟

لاو: (**بە چاوگێڕانێکی خێرا بە تابلۆکاندا**) ئەڵڵاههـ!

ناودار: ها؟

لاو: ئەبێ فرێدانی وێنەکان، مایەی خۆشی بێت!

ناودار: چی؟

لاو: تابلۆکانت ئەڵێم ... ئەبێ مایەی خۆشی بێت فرێدانی ...

ناودار: ئێ... بەڵێ. (**دووبارە ئاماژە بۆ کورسییەکە ئەکاتەوە**) دانانیشی؟

لاو: جێگایەکی زۆر خۆشە!

ناودار: ها... سوپاس. (**دووبارە ئاماژە بۆ کورسییەکە ئەکاتەوە**) دانانیشی...؟

لاو: زۆر سوپاسگوزارم بەم دیدارە. بەڕاستی سوپاسگوزارم.

ناودار: شایانی نییە؛ زۆر دڵخۆش بووم کە...

لاو: شەرمم کرد لەوەی نامەت بۆ بنووسم؛ دڵنیا نەبووم لەوەی کە... بە هەرحاڵ خۆت ئەزانی... دڵنیا نەبووم لەوەی کە بینووسم یان نا؛ ئەبوایە وا نەبوومایە.

ناودار: (**وچانێک**) ئم؟... ئێ! نا، نا؛ من زۆر ... ئەزانی... زۆر خۆشحاڵ بووم. (**بەرەو لای قەنەفە ڕەنگ ئەرخەوانییەکە ئەڕوات**) ئەشێ ئەگەر ئێمە...

لاو: (**ئێستا لای پەنجەرەکەوەیە**) ئەڵڵاهـ! ئەی ئەمە؟

ناودار: (**بەنیگەرانییەوە**) چی؟

لاو: ئەم دیمەنە!

ناودار: (**داکۆکیکەرانە**) چی... چییەتی؟

لاو: جوان کراوفۆرد، سوزان هەیوارد،... هەر هەموویان...!

ناودار: (**ترسی لێ نیشتووە**) چییانە؟

لاو: (**پێئەکەنێ**) ئاهـ، ئـەزانی چـی؛ هـەموو ئـەو فیلمانـەی دروسـتیان کردووە... و هەمووش شوقەیان لێرە هەبووەو ڕیک وەک تـۆ ئـەم دیمەنـەیان بینیوە...

ناودار: (**وچانێک**) ئم. هم. من.. هاە.. نامەکەت لێرەیەو (**لـە نامەکـە ئەگەڕێ**)... ئەبێ بڵێم کە دڵئاوەدانی تۆیە کە...

لاو: (**وەک ناودار نامەکە لە گیرفانیدا ئەدۆزێتەوە**) دڵئاوەدان.. نەخێر، شایانی نییە.ئەوە هەقیقەت بوو.

ناودار: (**بەشەرمەوە پێئەکەنێ: چاوێک بە نامەکەدا ئەخشێنێ**) ئێ بـە هەرحاڵ، ئێستا... من... وای بۆ ئەچم کە...

لاو: (**تێهەڵئەچێ**) نەخێر، ئەوە ڕاستی بوو. تۆ... لەگەڵ چەند کەسێکی تردا... میللـەر ویلیـەم تۆرنتـۆن وایڵـدەر و... ئـێ... (**شـان ئـەجوڵێنێ**)... ویلیەم ئینج... ئێ... تۆ... تۆ لە سەری سەرەوەی.

ناودار: (**بەبێ پەرۆشییەوە**) تۆ زۆر دڵنەرمیت.

لاو: پێم وابێ وەک زنجیرە وایە، بە ڕاستمە؛ ئەمە زۆر گرنگە.

ناودار: کا... هاە...؟

لاو: بـەو شـێوەیەی کـە بـەردەوام ... یـەک لـە دوای یـەک نامـەیان بـۆ ئەنووسی...

ناودار: (**بودەڵیانە پێئەکەنێ؛ بەرەو لای مەیەکە ئەڕوا**) بە هەرحاڵ، ئاوا ئاسانترە لەوەی هەموو بە جارێ نامەیان بۆ بنووسی. ها، ها، ها.

لاو: (**بەپەلە**)پێم وایە مەبەستم ئەوەیە کە تۆ بەڕاستی پرۆفیشناڵی.

ناودار: (**بیری لێ ئەکاتەوە؛ دواتر، بە شانازییەوە**) بەڵێ... بەڵێ... پێموابێ ئەتوانی وا بڵێی.

لاو: پرۆفیشناڵ گوزارشێکی دروستە. ناوی چییە... ئەوەی کۆڵۆمبیا... ئەزانی مەبەستم کێیە... لە کتێبەکەیدا ئەڵێ پرۆفیشناڵ هاو واتایە لەگەڵ ئەسپی نایاب...بەڵام من کۆک نیم لەگەڵیدا.

ناودار: (**سوراحییەکەی بۆ ڕائەگرێ**) ئەخۆیتەوە؟

لاو: نا، سوپاس ناخۆمەوە...

ناودار: (**پێکێکی تر بۆ خۆی تێئەکا**) من ئەخۆمەوە.

لاو: ... هێشتا زووە. وای بۆ ئەچم ناوی، ناوی چی بوو مەبەستی ئەوەیە کە قەبوڵکردنی بەردەوامی جەماوەرییانەی ئیشی کەسێک وەک ئیشەکانی جەنابتان...

ناودار: (**بەدەنگی زۆر بەرز**) ڕێکورەوان بۆچی ویستت بمبینی؟ لە نامەکەتا ڕوون نییە... مەبەستم ئەوەیە نامەیەکی زۆر دڵگیر بوو... پڕ لە مەراییە... بەڵام من ئێستاش لام ڕوون نییە...

لاو: ... بەڵام دواجار تۆ و پیاوی ئاوا بەیەک زمان نادوێن.

ناودار: (**چەواشە بووە**) ئم؟... چی؟... کێ؟

لاو: ناوی چییە... ئەو نووسەرەی کۆڵۆمبیا.

ناودار: من...

لاو: بۆچی ویستم تۆ ببینم... لەوانەیە بە ڕوونی لە نامەکەما ئاماژەم پێ نەکردبێ... ئەویش ئەوەیە... کە پێویستیم بە ئامۆژگاری جەنابتان هەیە.

ناودار: (**بەهێواشی و سادەییەوە**) چاکە، خۆشحاڵم... نازانم کە من...

لاو: (**نوقمی بیرکردنەوەیە**) ئەبینی... ئەبێ وتارێک لەسەر شانۆ بنووسم و ...

ناودار: (**لچی هەڵئەقورتێنێ**) ئەبێ بینووسی؟

لاو: بە هەرحاڵ، من ناچار نەکراوم.. بەس بیری لێ دەکەمەوە...

ناودار: ئێێێ، وتارێکی نا مسۆگەرە... (**بزەیەک ئەکات**)

لاو: هەروەها... هاە ... چی؟ ئێ، بەڵێ... زۆر چاکە، لە ڕاستیدا زۆر چاکە.

ناودار: (**بەردەوامە لە بزەکەی**) وشە؛ وشە... چەند چێژ بەخشن.

لاو: بەهەر نرخێک بووە ئەبێ ئەو وتارە هەر بنووسم...

ناودار: (**کارگوزارانە... لە ترسی ڕەنجاندن**) بەڵێ؛ بەڵێ بە گشت مانایەکەوە.

لاو: منیش سوپاسی ئامۆژگارییەکانت ئەکەم.

ناودار: (**برۆکانی ئەهێنێتەوە یەک**) بە دڵنیاییەوە. (**بەڕووخۆشییەوە**) ئا، من... من بیرم چوو پیرۆزبایی شانۆگەرییە... سەرکەوتووەکەت... لێ بکەم، ئەوەی ... هاە... لە دەرەوەی برادوای نمایش کرا.

لاو: (**دڵخۆشە**) ئا...

ناودار: بەڵێ؛ بەڵێ لە ڕاستیدا... پێویستە شانازی پێوە بکەی. ئەوە پێی ئەڵێن... هاە...

لاو: کێشە، کەمتەرخەمی و مەرگ.

ناودار: ئاە... بەڵێ... بەڵێ، ڕاستە... کێشە... مەرگ...

لاو: کێشە، کەمتەرخەمی و مەرگ.

ناودار: ئا، بەڵێ... خۆیەتی. خۆیەتی... ئەوەندە درێژە نابێژرێ. ئەوە لە... کوێ...

لاو: لە هۆڵی شانۆی خۆرهەڵاتی جادەی سێیە.

ناودار: بەڵێ؛ بەڵێ. (**وچانێک**) دەبێ دانی پیادا بنێم کە تا ئێستا دەرفەتی ئەوەم نەبووە... بڕۆم بۆ بینینی.

لاو: بەڵام، بەهەرحاڵ، من...

ناودار: تازە دەستی پێکردووە، وا نییە؟ ناوەڕۆکێکی باشی هەیە!

لاو: چوار مانگ ئەبێ؛ بەڵێ.

ناودار: بەڕاست، ئەی خوا ... ئەوەندە لەمێژە! (**وچانێک**) بەهەرحاڵ، کات زۆر بەخێرایی ئەڕوات... چوار مانگ ... بەڕاستتە!

لاو: (**لە ناخی دڵەوە پێئەکەنێ**) بەڵێ!

ناودار: (**دەستەکانی لێک ئەخشێنێ و لەڕادەبەدەر دڵخۆشە**) نەوەی نوێ لە دەرگا ئەدەن. گیلبەر، ڕیچاردسۆن، کۆپیت... (**شان ئەجوڵێنێ**)... ئەلبی... تۆ... (**خەمبارانە پێئەکەنێ**) ئێوەی گەنجان جێگامان پێ لەق ئەکەن.

لاو: (**بێئاگایانە بزەیەک ئەکات**) بەهەرحاڵ لەوانەیە شوێنی هەموومان ببێتەوە.

ناودار: (**خۆی بە پشتدا ئەچەمێنێتەوە**) هاه... بەهەرحاڵ... بەڵێ! (**بەگومانەوە**) با ئەو هیوایە بخوازین!

لاو: (**وەک ناودار پێکێکی تر بۆ خۆی تێئەکا**) بەهەرحاڵ، ئێستا... سەبارەت بە وتارەکە.

ناودار: (**بە نیگەرانییەوە**) ئا... بەڵێ... ئەوە.

لاو: (**تێ هەڵئەچێ**) پێم باشترە بە هەرایەکی گەورە دەست پێبکەم! (**هەردوو دەستی لێک ئەداو ناوداریش بە هێواشی ڕائەچڵەکێ**) هیچ موماتەڵەیەک لەگۆڕێدا نییە.

ناودار: (**تۆزێک پاشەکشە ئەکا**) نەخێر... بەڵێ؛ بەگشت مانایەکەوە.

لاو: هێرشی ڕاستەقینە ئاوایە... دایان بنێ... ڕیزیان بکە... و زرمەیان لێ هەستێنە!

ناودار: (**چاوی لەسەر لاوە**) بەڵێ... بەهەرحاڵ پێویستمان بە... ها... ڕەخنەی بنیادنەرانەی ڕۆژنامەوانی هەیە. (**لەگەڵ کزبوونی دەنگیدا**) هیچ شتێکی لەو بابەتە هەیە کە...

لاو: (**قسەکەی پێ ئەبڕێ**) یەکەمجار ئەوە ئەکەم کە بڕوام پێ بوو... ڕێک لە سەرەتاوە کە لیستێکە لە شتە پووچەکان... ئەبینی ئەوە ناوی ئەنێم 'گەڕان بە دوای قارەماندا'.

ناودار: بەهەرحاڵ لەو بڕوایەدام کە...

لاو: داندی، هاە؟ (**بزەیەک ئەکا... بەردەوام دەبێ**) بەو شێوەیە، وامزانی لیستەکە دروست ئەکەم... لە سەری سەرەوە ناوی هەموویان ڕیز ئەکەم.

ناودار: هەموو کەس؟

لاو: هەموو کەس! (**نوقمی بیرکردنەوەیە**) ئەو شوێنەی کە لێی هاتویتەتە نێوەوە.

ناودار: (**ڕێک تەماشای هۆڵەکە ئەکا**) من؟... من دڵنیا نیم من...

لاو: لێرەوەیە پێویستیم بە یارمەتی جەنابتانە. ئێوە ئەو کەسانە ئەناسن... ئێوە دژایەتیان ئەکەن... ئەوە تۆی.. ئەوە تۆی پەردەت لە ڕووی گەمژەیی، لووت بەرزیی، هەلپەرستی هەڵماڵیوە... و ...

ناودار: بەهەرحاڵ من وای دائەنێم کە من...

لاو: ئەزانم تۆ وای دائەنێی... من دڵنیام لەوە. هیچ کەسێ ناگاتە ئەو شوێنەی کە تۆی پێگەیشتووی بێ ئەوەی هیچ پەیوەندییەکی پێوە هەبێ.

ناودار: **(ئاگایانە وەک پێکێکی تر بۆ خۆی تێئەکا)** بەهەرحاڵ ئێستا ... کاتێکی خۆشم ئەبوو... من...

لاو: بەڵام ئەبێ خۆتی پیادا بکەی!

ناودار: **(خۆزگەی ئەخواست خۆی یان لاو لە جێگایەکی تر بوونایە)** بەڵێ وای دائەنێم کە... من ئەبوایە.

لاو: بەدڵنیاییەوە هەرچۆنێ بێ تۆ ئەبوایە! ئەمە لیستی شتە پووچەکانە. **(هاتوچۆ ئەکات. بە پەنجەکانی ئەیانژمێرێ)** خاوەن هۆڵەکان... بەرهەمهێنەران... لایەنگران... شانۆی حیزبەکان... سەندیکا... ڕەخنەگران... دەرهێنەران... شانۆنووسان... خۆشیان... ئەوە لیستەکەیە. **(پێئەکەنێ)**

ناودار: **(هەرەسی هێناوە)** ئەوە... ئەوە ....**(پێکەنینێکی سارد)** ئەوە جێگایەکی تیا نەماوەتەوە بۆ قارەمان، وایە؟

لاو: **(ئەیقۆزێتەوە)** ئەوە بەس دەستنیشانکردنی کەسە خەتابارەکان بوو.

ناودار: ئەی خوا...

لاو: هیوادارم ڕاشکاوانە بدوێی.

ناودار: باشە... بە دڵنیاییەوە...

لاو: لەبەر ئەوەی نامەوێ نیوە ئامادە لێی دەرچم.

ناودار: (**جارێکی تر بەرەو لای سوراحی مەیەکە ئەڕوا**) چاکە، دڵنیام کەسمان وا ناکەین. تۆ دڵنیای کە وا ناکەی... تۆ حەزت لە خواردنەوە نییە؟

لاو: نەخێر ... نا، سوپاس. بەڵام تۆ ... تۆ بۆ خۆت بەردەوام بە.

ناودار: (**وچانێک... تووڕەیە**) سوپاس... بەردەوام ئەبم.

لاو: (**تۆنی دەنگی ناودار فەرامۆش ئەکا**) ئێستا بە نیسبەت خاوەن شانۆکان... پێم وابوو لەوانەیە کەسێک شتێکیان پێ بڵێ لە چەشنی... نەخوێندەوار، بێدەربەست، چڵێس، خاوەن عەقاراتی بەختەوەر.

ناودار: (**سەرسام بووە... ئاسوودەشە**) ئێ... ئێ، خوایە... ئەوە زۆر بەهێزە، وا نییە؟

لاو: پاشان بەرهەم هێنەرانیش... چۆنن؛ هەلپەرستن، بازرگانانی نان بە سکەوە سووتاون، ڕەفتارکەری ساختەو درۆزنانەن وەکو...

ناودار: ئێ، بەڵێ... جوانە... جوانە... زۆر بەهێزە. وەی خوایە!

لاو: ئێستا ئەزانیت چۆنە؟

ناودار: (**پیکێکی تر بۆ خۆی تێئەکا. لە هاتوچۆدایە. سوراحی بە دەستێکیەوەیە و پەرداخیش بەدەستەکەی تریەوە**) بەڵێ... بەڵێ ئەزانم. ئەمە بەڕاستی لەپاڵ یەک ڕیزکردنە. (**پێئەکەنێ**)

لاو: هەروەها پێموابوو خراپ نییە گەر بوترێ زۆربەی شانۆنووسەکانمان لە بازرگانێک باشتر نین... ئەزانی... خەریکی تاڵانن.. ڕێک وەک هەر کەسێکی تر خۆپەرستن...

ناودار: (**ئێستا نیوە سەرخۆشە**) ئێ، ها ها ها!

لاو: ... دەرهێنەرەکانیشمان تەڕپۆشن، هونەرمەندی فێڵبازی جادووبازن زۆر سەرسەخت و خانەدانانە ئەدوێن... تا دەست ئەکەن بەپرۆڤە... پاشان...

ناودار: (**شادییەکەی دووقات ئەبێتەوە**) بەڵێ... بەڵێ! ها ها ها ها!

لاو: ... دەربارەی ڕەخنەگرەکانیشمان... وەک چۆن خۆیان وەکو ناوبژیکەرێکی سۆسیۆلۆجی... نیشان ئەدەن... ئاوا خراپ کەڵک لە ئیشەکەیان وەرئەگرن... و ...

ناودار: (**کێوییانە خۆشحاڵە...هانی لاو ئەدا**) بەڵێ... بەڵێ... بەردەوام بە... بەردەوام بە!

لاو: ... پاشان بەرەو لای بریکارەکان وەرئەچەرخێن... پێیان ئەگوترێ ڕیزی پێکەوەگرێدراو... یان شتی تر

ناودار: ها ها ها ها!

لاو: ... پاشان کەسە بێ مێشکەکان...

ناودار: (**بە پەستییەوە**) کەسە بێ مێشکەکان! هی هی هی... ئەوانە کێن؟

لاو: (**بە سادەییەوە**) ئێ، شانۆی حیزبەکان...

ناودار: شانۆی حیزبەکان. (**جڵەو نەگیراوانە پێئەکەنێ... بە پەنجە لە مێزە نایابەکە ئەدات**) وەی گیان جنێویان پێ بدە ها؟... لەسەر هێڵەکە ڕیزیان بکە!... با بۆ وان بێ... ها ها ها... بیانبڕەوە!

لاو: (**لە خۆشیانا شەوق ئەداتەوە**) پێت خۆش بوو؟ بیرۆکەکەیت پێخۆش بوو؟

ناودار: پێم خۆش بوو! لام پەسەندە!هی هی هی! ئەمە خۆشترین شتە کە لە ژیانما گوێم لێ بووبێت.

لاو: (**زۆر مکوڕانه**) خۆشحاڵم.

ناودار: ده یەڵڵا..پێکێک بخۆرەوە.ها ها ها ها.

لاو: نەخێر... نەخێر... ئەبێ بڕۆم... من کاتی جەنابتانم زۆر گرت.

ناودار: چی، نەخێر... پەلەی چیتە.دەی بمێنەرەوە.ها ها ها ها.

لاو: (**دەستی درێژ ئەکا، بەڵام ناودار دەستی گیراوە و تۆقەی لەگەڵ ناکات**) نا... نا، لە ڕاستیدا قوربان. ئەبێ بڕۆم.زۆر سوپاست ئەکەم لە دڵەوە زۆر سوپاس.

ناودار: هۆ هۆ هۆ... شایانی نییە. وەی خوایە... قەت ئاوا زۆر پێنەکەنیوم...

(**هەردوو بەرەو دەرگای هۆڵەکە ئەڕۆن لەوێوە... خواحافیز- سوپاس... شایانی نییە. دەنگی داخستنی دەرگاکە دێت. ناودار دووبارە دێتە ژوورەوە. ئەڕوا تا پێکێکی تر بۆ خۆی تێبکا**)

ها ها ها ها......... هی هی هی هی! وەی خوایە.(**سەر با ئەدا... پەرداخ و سوراحییەکە دائەنێ و ڕێک بەرەو لای خشتە بەرەوە بووەکە ئەچێ... هەر واش ئەکا** دەنبوسێکی پیا ئەکاتەوە).

......ها ها ها ها! (**بێمەبەست بەناو ژوورەکە ئەسوڕێتەوە، ....، پێئەکەنێ**.

زەنگی تەلەفۆن لێئەدا. بەرەو لای تەلەفۆنەکە ئەجوڵێ) ها ها ها. هەلاو؟

دەنگی **لاو:** (**بەدەنگی بەرز لە مایکرۆفۆنەوە**) ئاه... سڵاو بەڕێز ئەوە دووبارە خۆمم.

ناودار: ئەوە... خۆتی... وەرەوە سەرەوەو پێکێک بخۆرەوە.

دەنگی **لاو:** نا نا... نەخێر... هەر ویستم دووبارە سوپاست بکەم.من لە خوارەوەم... هەر ویستم سوپاست بکەمەوە.

ناودار: شایانی نییە، کوڕی خۆم! سوپاس ها ها ها ها!

دەنگی **لاو:** زۆر سوپاس بۆ چاوپێکەوتنەکە. سوپاس قوربان.

ناودار: شـایانی نییـە... شـایانی نییـە... هـا هـا هـا (**تەلەفۆنەکـە دائەخات... لەسەرخۆ پیاسە ئەکا**) شایانی نییە... شایانی نییە. (**لەناکاودا ئەوەستێ**) چاوپێکەوتنەکە!!!! چاوپێکەوتنەکە!!!!!

(ڕەنگـی زەرد هەڵئەگـەڕێ، دەمـی ئەکرێتـەوە، یـەکێک لـە تابلۆکـانی مۆدیگلیـانز ئەکەوێتـە خـوارەوە... بـەراک دائـەماڵرێ... فرانـز کلایـن لار ئەبێتەوە... و مەزەردوێڵیش ئەکەوێتە سەر زەوی).

پەردە دائەدرێتەوە

سەرچاوە:

Two Plays by Edward Albee
The Sandbox and The Death of Bessie Smith (with Fam and Yam)
Printed in the U.S.A

شانۆگەری

نهێنییەک لەناوجەرگەی ژیانێکی ئاساییدا

دە ربارە ی دۆن دیلیلۆ

دۆن دیلیلۆی ڕۆماننووس و شانۆنامەنووس و وتارنووسی ئەمەریکی سەر بە ڕەوەندی ئیتالی – ئەمەریکی لە 1936/11/20 لە نیویۆرک لە ئەمەریکا لەدایک بووە. کارەکانی دۆن ڕەنگدانەوەی ژیانی ئەمەریکای کۆتایی سەدەی بیستەم و سەرەتای سەدەی بیست و یەکە. ڕۆمانەکانی دۆن سەبارەت بە جەنگی ئەتۆمی، وەرزش، نمایشی هونەر و جەنگی سارد و ماتماتیک و سەردەمی دیجیتاڵ و تیرۆریزمی جیهانییە.

دۆن لە هەرزەکاری حەزی لەنووسین نەبووە. تا ئیشێکی دەست کەوت لە گۆڕەپانی وەستانی ئۆتۆمۆبێل. کە ڕۆژ تا ئێوارە خەریکی خوێندنەوە بوو. وەک خۆی لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ 'زی ئوستورالیەن'دا ئەڵێ " تەمەنی بیستەکان و سییەکان بۆ من تەمەنی زێڕینی خوێندنەوە بوو پاشان دەستم بە نووسینەکانم کرد. لەنێو ئەو نووسەرانەی دۆن پێیان سەرسام بوو جەیمس جۆیس و ولیەم فاکنەر و فلانەری ئۆکۆنەر و ئەرنێست هەمەنگوای بوون. پاش تەواوکردنی زانکۆی برۆنێکس و وەرگرتنی بەکالۆریۆس لە هونەری کۆمینیکەیشن لە ساڵی 1958 دۆن کەوتە ئیشکردن لە بواری ڕیکلام. لەساڵی 1964 دۆن یەکەمین چیرۆکی بڵاو کردەوە. لە ساڵی 1971 تا 1978 شەش ڕۆمانی بڵاو کردەوە. دەیەی هەشتاکان بۆ دۆن دەیەی کارە نائاساییەکانی بوو. دەیەی نەوەدەکان دەیەی نووسینی کۆمەڵێ بەرهەم بوو لەسەر تیرۆر و تیرۆریزمی جیهانیی. دەیەی 2000 – 2010 کۆمەڵێ بەرهەمی تری تێدا نووسی.

دۆن دیلیلۆ شازدە ڕۆمان و پێنج شانۆگەری و نۆزدە کۆمەڵە چیرۆک و کۆمەڵێ وتاری نووسیوە. تا ئێستا 24 کتێبی دەربارە نووسراوەو بیست و چوار جاریش ڕێزی لێ نراوە و خەڵاتکراوە. دۆن دیلیلۆ ئێستا لە برۆنکسڤیڵ لە نزیک شاری نیویۆرک ئەژی.

شانۆگەری

نهێنییەک لە ناوجەرگەی ژیانێکی ئاساییدا

نووسینی: دۆن دیلیلۆ

کارەکتەرەکان:

ژن

پیاو

(ژن و پیاوێک لە ژوورێکدان)

ژن: بیرم لەوە ئەکردەوە کە چەند سەیرە.

پیاو: چی سەیرە؟

ژن: ئەو خەڵکەی ئەتوانن پێکەوە بژین. شەو و ڕۆژ و ساڵ دوازدەی مانگ. ئەوا پێنج ساڵ وا تێئەپەڕێ. چۆن ئەتوانن ئەو کارە بکەن؟ دە، یازدە، دوازدە ساڵ. دوو کەس ژیانێک پێکدەهێنن. دەیان هەزار ژەمە خواردن پێکەوە دەخۆن. ڕووبەڕوو پێکەوە قسە ئەکەن. ڕوویەک کراوە هەر وەکو لەفەیەکی گەرم. هەموو ئەو وشانە ژوورەکە پڕ ئەکەن. ئەرێ خەڵک

بە درێژایی ژیانیان باسی چی ئەکەن؟ قسەی هەلەق و مەلەق ئەدەن. هەر هەمان دەنگ. هەمان ئاوازی وزەوزکەری دووبارەوەبوو. شتێکت پێ ئەڵێم.

پیاو: شتێکم پێ ئەڵێی؟.

ژن: نهێنییەک لێرەدا هەیە. خەڵکانی پشت دیواری خانووە قاوەییەکەی دراوسێمان چی ئەڵێن و چۆن ئەژێن؟ هەموو ئەوانە وتو وێژی نموونەیین. منگەمنگ. قسەی پەڕپووت. بیرم لەوە ئەکردەوە کە چەند سەیرە. چۆن ئەتوانن شتی وا بکەن. شەو لە دوای شەو، ئەو هەموو شەوانە، ئەو هەموو قسەیە، کەمیان ئەتوانن ئیدارە بکەن.

پیاو: خۆشەویستی ئەکەن و زەڵاتە دروست ئەکەن.

ژن: بەڵام درەنگ یان زوو ئەبێ بەدەنگ بێن. ئەمە تێک و پێکدانی جیهانە. مەبەستم ئەوەیە ئایا تێک و پێکدانی لەسەرەخۆی دونیا نییە بەردەوام دابنیشی و گوێ لە کەسێک بگری بێ هیچ هۆیەک یان سەروایەک. ئەو وشانەی دەردەپەڕێنرێن. وچانەکان. ڕستە ناتەواوەکان. چەند هەزار جار ئەتوانی تەماشای هەمان دەموچاوی وشکەوەبوو بکەیت و بڕوانیتە ئەو دەمەی کە دەکرێتەوە؟ هەموو شتێک تا ئێستا باشە. تا ئەو کاتەی دەمیان ئەکەنەوە. تا دەست بە قسەکردن ئەکەن.

(وچانێک)

پیاو: من تا ئێستا لەم بیرکردنەوە ساردو سڕە حاڵی نەبووم.

ژن: ئەو شتانە بەرە کە ئەتەوێ بیان بەی.

پیاو: حەبەکان؟

ژن: نا کەپسوولەکان.

(وچانێک)

پیاو: ڕۆژێکی درێژە .

ژن: ڕۆژێکی درێژە .

پیاو: شەو و خەوێکی خۆش.

ژن: ڕۆژێکی درێژ و لەسەرەخۆیە .

(ڕووناکی لەسەرەخۆ کز ئەبێ)

(پەردە دائەدرێتەوە).

تێبینی:

ئەم شانۆگەرییە لەساڵی 2001 نووسراوە .

سەرچاوەکان:

1- Discovering Literature
Hans P. Guth & Gabriele Rico
Third Edition 2003 U.S.A. page 1138

2- http://en.wikipedia.org/wiki/Don_DeLillo

تێبینی:

ئەم دەقە لە پاشکۆی ئەدەب و هونەری ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ ژمارە 70 ی ساڵی 2011 بڵاو بۆتەوە .

شانۆگەری

کۆمەڵگە

دەربارەی ئۆمەر هانسن

شانۆنامەنووس و گۆرانینووس و نووسەر و ئەکتەر ئۆمەر هانسن وانەی دراما لە کۆلیژی سەڵت لەیک کۆمینیتی دەڵێتەوە. ئێستاش بە وەرگێڕانی شانۆگەرییەکانی فرانز گریلپارزەرەوە خەریکە. شانۆگەری کۆمەڵگە لە ساڵی 1991 لەسەر شانۆ لە وۆرک-شۆپی پرۆگرامی گەشەپێدانی شانۆنامەنووسان خوێنرایەوە کە لە لایەن کۆمەڵەی شانۆ لە خوێندنی باڵا لە شاری سیاتڵ ڕێکخرا. لە کۆتایی ئەو ساڵەش خەڵاتی پریمیەر پرۆدێکشنی کارە شانۆییەکانی خۆرئاوای شاری سەڵت لەیکی وەرگرت.

ج. ئۆمەر هانسن حەوت شانۆگەریی نووسیوە لەگەڵ چەندین ڕۆمان و چیرۆک و شیعر بۆ منداڵ و مێرد منداڵان.

دەربارەی نۆرمان بێرت و دێب بێرت

نۆرمان بێرت: پرۆفیسۆری شانۆ و سەمایە لە زانکۆی تێکساس تێک. نۆرمان بڕوانامەی دکتۆرای هەیە لە تیۆر و ڕەخنەی دراما لە زانکۆی ئینديانا لە ساڵی 1975 و ماستەری هەیە لە هونەرەکانی شانۆ لە زانکۆی کانساس لە ساڵی 1972و بەکالۆریۆسی هەیە لە ئایینناسی لە ساڵی 1967و ئەدەبی ئینگلیزی لە ساڵی 1964. لە ساڵی 1969ەوە تاکو ئێستا لە گەلێک لە زانکۆکانی ئەمەریکا وانەی وتۆتەوە و خاوەنی ژمارەیەک شانۆگەری و کۆمەڵێ کتێب و وتاری بەنرخە لەسەر شانۆ و هونەری شانۆ. نۆرمان نزیکەی نۆزدە خەڵات و ڕێزلێنانی پێ بەخشراوە.

دێب بێرت: بەکالۆریۆسی لە هونەری شانۆ لە زانکۆی مۆنتانا وەرگرتووە. دێب لە نەیتیڤەکان (خەڵکە ڕەسەنەکانی) مۆنتانایە و بەرهەمەکانی لەژێر

ناوی مادلین مـارتین بـڵاو دەكـاتەوە. دەقە شـانۆییەكانی لەسـەر شـانۆكانی مۆنتانا و تێسكاس و برادوەی نمایش كـراون. ئێسـتاش سـەربارى نووسـینی شانۆگەری سەرقاڵی نووسینی كتێـبە بـۆ منـداڵان. دێـب وەختـێ بە شـانۆوە خەریـك نەبێـت، خەریكـی گەشـتوگوزار دەبێـت و كـاتێكی خـۆش لەگەڵ هاوڕێكانی بەسەر دەبات.

دێب دوو كتێبی چاپكراوی لەگەڵ نۆرمان بیرت هەیە.

شانۆگەری

کۆمەڵگە

نووسینی: ج. ئۆمەر هانسن

(ڕووداوەکە لە ژوورێکدا ڕوو دەدات)

کارەکتەرەکان: بایرۆن، کیتس

شوێنکات: ژوورێکە مێزێک و دوو ئەسکەمیلی تێدایە. دەرگـایەک هەیە — داخراوە— و پەنجەرەی تێدا نییە.

(دوو پیاو لەناو ژوورەکەدان. یەکێکیان لەسەر مێزەکە خەوتووەو ئەوی تریشیان دانیشتووە و تەماشای ئەکات. دوای پیاکێشانی کیتس بە مێزەکەدا و بایرۆن بەخەبەر دێت. دەست پێدەکەن)

بایرۆن: زۆر چاکە.

کیتس: بەڵێ زۆر چاکە. هاوڕام (کۆکم) لەگەڵتا.

بایرۆن: ئەوە ماوەیەکی زۆری برد.

کیتس: ماوەیەکی زۆری برد. وا بوو بە ساڵێکی تەواو.

بایرۆن: من پەرێشان بووم.

کیتس: دەبێت دەست پێبکەین.

بایرۆن: بێگومان. ڕاست دەکەی. (**هەردوو پیاوەکە ئەچنە پشت مێزەکەوە. بایرۆن بەپێوە ئەوەستێت.**) بابزانرێت کە کۆمەڵگەی شاعیرانی جیهان و گەردوون. ئێستا بە فەرمانی شیعرییەوە دێن.

کیتس: جوان بۆی چووی.

بایرۆن: سوپاس. پێویستە حەز بکەین گوێبیستی خوێندنەوەی یادنامەکە بین. (**بایرۆن دائەنیشێ و کیتس هەڵدەستێتە سەرپێ، پارچە کاغەزێکی بە دەستەوەیە**)

کیتس: من ئێستا یادنامەکەی دوواین کۆبوونەوە دەخوێنمەوە. خوێندنەوەی یادنامە. کردنەوەی تێبینییەکان. خوێندنەوەی شیعر. گفتوگۆی زیندوو، بەبێ کوشتارگە، ئابوونە کۆکردنەوە، داخستنی تێبینییەکان (**کیتس دائەنیشێت**)

بایرۆن: سوپاس. بەڕێزینە ئێستا ئێمە تێبینییە کراوەکانمان هەیە. وڵاتی هونەرەکان لەهەموو کاتێک لاوازترە. شانۆ بۆ چەندین ساڵ دەچێت مردووە. هونەری شێوەکاری لە گۆڕاندایە. مۆسیقا میلۆدیانە ئەمێنێتەوە. لەبەر ئەوە دوو دڵ و بێبایەخە. (نابەجێیە). سینەماش هەرگیز شێوازێکی هونەر نەبووە، ڕۆمانیش بۆتە کرێی جەماوەر و کورتە چیرۆکیش هەموو ساڵێک درێژتر دەبێتەوە. ئەوە شیعرە و بەتەنها هەر شیعرە وەک هونەرێکی شایستە بە ژیان ئەمێنێتەوە. پرسیار ئەکەی بۆچی؟ بەوپەڕی سادەییەوە بەم جۆرەی دابنێ: ئێمە لە تۆڕی بۆگەنی مانا و لە بۆگەنی چاڵی هۆکار

هەڵاتـووین. ئـێمە هـونەرین و هـونەریش ئـێمەیە. ئـێمە شـیعرین و ئەوەش ڕووناکی شیعرە لە ناخمانەوە. (**کیـتس دەسـت بەچـەپـڵە لێـدان دەکـات، بـایرۆن بە تـووڕەییەوە تەماشـای کیـتس دەکـات.**) ئـێمە ملکەچـی فەرمانەکانی دەرەوە نـین. فەرمـان ئـاژاوەیە و ئـاژاوەش فەرمـانە. لێـرە لەم شوێنە و بەتەنهـا ئەم شـوێنە لەوانەیە بیرکـردنەوە هەبێـت و گەشـە بکـات (**بایرۆن دادەنیشێت و کیتس بە قایمی چەپڵە لێدەدات)**

کیتس: ئازیزم.

بایرۆن: سوپاس.

کیتس: ئەوە جوان بوو.

بایرۆن: تۆ زۆر میهرەبانیت.

کیتس: پێم وابێت ئەبێت بگرێم.

بایرۆن: نا مەگریێ.

کیتس: شاعیرانە بوو.

بایرۆن: بەڵێ.

کیتس: ڕاپۆرتەکە لە سکرتێرەوە بوو؟

بایرۆن: دەستگیرۆیی وەستێنرا. دەسەڵات یارمەتیدانی ڕەتکردۆتەوە.

کیتس: مەرگ بۆ ستەمکار. دەسەڵات بۆ دەبەنگەکان.

بایرۆن: هێمن بەرەوە.

کیتس: تۆ ڕاست دەکەیت...

بایرۆن: من دووەمم. کێ دەست پێبکات؟

کیتس: من دەست پێبکەم؟

بایرۆن: بەهەموو مانایەکەوە.

کیتس: (**کیتس هەڵدەستێتە سەرپێ، وچانێک**) شێلان... سمی ئەسپ... دەموچاوێکی تەخت. (**دادەنیشێت. بایرۆن دادەنیشێت و بەترسەوە لێی دەڕوانێت**)

بایرۆن: چ کورت و پڕ مانایە... ئەمبینی... ئەسپەکە... سمەکە... دەموچاوەکە... ئەوە شاکارە. ئەوەی مانا بێ نەیبوو.

کیتس: تۆ زۆر میهرەبانیت.

بایرۆن: بەڕاست؟

بایرۆن: ئۆ بەڵێ، تکایە. ئێمە لەسەرو بەندی دەستپێکردنێکی باشداین.

بایرۆن: (**هەڵدەستێتە سەرپێ و چاویلکەی خوێندنەوە لەچاو دەکات**) چوون بۆ پارک و سەرما بوون لەشەوانی زستانا لە مانهاتان. وەختێ وامزانی پێمخۆشە، بەڵام هیچ نەبوو.

کیتس: ئەوە ناوو نیشانەکەیە؟

بایرۆن: (**واقی وڕماوە**) بەڵێ.

کیتس: ئۆی، بەڵام من پێمخۆشە. حەزم پێی هەیە. زۆر شاعیرانەیە.

بایرۆن: ئۆی، لەو بڕوایەدایت؟

کیتس: ئۆی، بەڵێ بەدڵنیاییەوە.

بایرۆن: سەرما بردنێکی خۆڵەمێشی ڕەش... پەنجەکان... ژانێکی ئەرخەوانی... تۆ، لێوێکی ڕەشی مەیلەو قاوەیی. (**نامەیەکی بچکۆلانە لەژێر دەرگاکەوە دەخرێتە ئەمدیوەوە. کیتس دەیبینێت**)

کیتس: ئەوەت بینی؟

بایرۆن: چی؟

کیتس: ئەوەی لای دەرگاکە.

بایرۆن: من تەواو نەبوومە.

کیتس: کەسێک نامەیەکی لەژێر دەرگاکەوە فڕێدایە ئەمدیوەوە.

بایرۆن: بەڵام من تەواو نەبوومە.

کیتس: کەسێک فڕێیدایە...

بایرۆن: ئەمە دادپەروەری نییە.

کیتس: من...

بایرۆن: تۆش ئەبێت ئەوەی خۆت بخوێنیتەوە.

کیتس: بەڵام کەسێک نامەیەکی لەژێر دەرگاکەوە فڕێدایە ژوورەوە. (**ئەمە بۆ یەکەمین جارە بۆ بایرۆن دێت. هاوار دەکات**) تەماشای بکەین بزانین چییە؟

بایرۆن: مەبەستت ئەوەیە لەو دیوی دەرگاکەوە فڕێدرایە ژوورەوە.

کیتس: بەڵێ. نازانم ئەبێ مانای چی بێت.

بایرۆن: (**ترساوە**) باشە لەوانەیە یەکێکمان تەماشای بکات بزانێت ئەوە چییە.

کیتس: من قایلم.

بایرۆن: (**نایەوێت**) ئەتەوێت بزانم چییە؟

کیتس: قەیناکە خۆم دەیکەم.

بایرۆن: باشە. (**کیتس بەرەو لای دەرگاکە دەڕوات و نامەکە هەڵدەگرێت. بەڕوانینێکی نیگەرانییەوە تەماشای دەرگاکە دەکات و ئەگەڕێتەوە لای بایرۆن**)

کیتس: ئەشێت هاوار بکەین بزانین کێ ئەو نامەیەی خستۆتە ژێر ....

بایرۆن: نا نا هاوار مەکە! لەوانەیە تێکدەرێکی کۆمەڵگە بێت. (**کیتس بازێک لە دەرگاکە دوور دەکەوێکەوە**) ئەوە چییە؟

کیتس: (نامەکە هەڵدەپچڕێت) بۆچی... ئەوە شیعرە. ئەوە شیعرە. ئەتەوێت بۆتی بخوێنمەوە؟

بایرۆن: نا نا ئەوە هی دەرەوەیە. وابزانم باشترە هەر لەژێر دەرگاکەوە بیخەینەوە...

کیتس: ئەمە جێگای سەرنجە.

بایرۆن: نەتخوێندەوە وا نییە؟

کیتس: خوێندمەوە. ئەشمەوێت بۆ کۆمەڵگەی بخوێنمەوە.

بایرۆن: من دژی ئەوەم.

کیتس: پێویستە ئازایەتی لەخۆمان نیشان بدەین.

بایرۆن: زۆر چاکە. ئەوە لەسەر تۆیە (**بایرۆن ئەچێتە لای ئەسکەمیلەکەی و دادەنیشێت. کیتس ئەچێتە لای ئەسکەمیلەکەی و بەپێوە دەوەستێت و دەست دەکات بەخوێندنەوە)**

کیتس: بەزۆری ئەوەستێتە سەر... چی ئەنووسم و... چۆن بیر ئەکەنەوە. بەڵام هەرگیز ئەم دووانە ناگەن بەیەک.

(**وچانێکی درێژ**)

بایرۆن: ئەوە بۆنی مانای لێدێت.

کیتس: چی؟

بایرۆن: ئەیڵێمەوە. ئەوە بۆنی مانای لێدێت.

کیتس: پێموابێت ڕاست ئەکەیت. ئەی چی بکەین؟

بایرۆن: بیخەرەوە شوێن خۆی.

کیتس: ژێر دەرگاکە؟

بایرۆن: بەڵێ، بەڵێ.

کیتس: ئێستا؟

بایرۆن: چەند زووتر بێت باشترە. (**کیتس ئەچێتە لای دەرگاکە و دائەچەمێتەوە و وەختە نامەکە بیخاتە ژێر دەرگاکە و دەوەستێت)**

کیتس: بۆ پێتوایە ئەو نامەیەیان بۆ ناردین؟

بایرۆن: تا گەندەڵمان بکەن. ئەیانەوێت گەندەڵمان بکەن. بیخەرەوە ژێر دەرگاکە.

کیتس: بەڵام... دەرگاکە... قەت پێشتر ڕووینەداوە. کەسێک لەودیوەوە هەیە.

بایرۆن: گەندەڵی لەودیوەوەیە.

کیتس: بەڕاستیتە؟

بایرۆن: ئەگەر نایخەیتەوە ژێر دەرگاکە، لانی کەم لەسەر ئەرزەکە دایبنێ و شیعری زیاتر بخوێنەوە... وەرە... بخوێنەوە.

کیتس: لەوانەیە ڕاست بکەیت.

بایرۆن: شیعرێکی تری خۆت بخوێنەوە.

کیتس: بەڵام تۆ شیعرەکەی خۆت تەواو نەکرد.

بایرۆن: قەیناکە. بیخوێنەوە. (**کیتس بۆ ماوەی خولەکێک تەماشای مێزەکە دەکات و پاشان ڕادەوەستێت و بۆ خوێندنەوەی شیعرێکی تر. تەماشای نامەکە دەکات لای دەرگاکەوە)** تەماشای مەکە! (**کیتس ڕوو وەردەگێڕێت و تەماشای شیعرەکەی دەکات)**

کیتس: شەوەکە ... تاریکییەکی فێنک... زۆر یان کەم... ئەوە...

بایرۆن: ئەوە کێشدارە.

کیتس: نا وا نییە.

بایرۆن: بەڵی وایە. تۆ شیعری کێشدارت خوێندەوە.

کیتس: نەخێر شیعری کێشدارم نەخوێندەوە.!

بایرۆن: ئەزانم خوێندنەوەی شیعری کێشدار کە بەر گوێم دەکەوێت. ئەوە کێشدار بوو.

کیتس: بەهەرحاڵ.. لەوانەیە وا بێت. هەندێکجار حەزم لە شیعری کێشدارە.

بایرۆن: چی؟

کیتس: حەزم لە شیعری کێشدارە.

بایرۆن: باوەڕ ناکەم. گەندەڵی دەستی پێکرد. ئەو نامەیە! وێرانمان ئەکات. ئەبێت لەناوی بەرم. (**بایرۆن بەرەو لای نامەکە ئەچێت، بەڵام کیتس پێشی پێدەگرێت و ناهێڵێت دەستی بگاتە نامەکە)** من پێتدەڵێم لێگەڕێ با لەناوی بدەم.

کیتس: بوەستە! بوەستە! تۆ زۆر عەبەس بوویت!

بایرۆن: سوپاس.

کیتس: مەبەستم ستایشکردنت نەبوو.

بایرۆن: ئەی چیتر بم؟

کیتس: من لەم دەرگایەوە ئەڕۆمە دەرەوە.

بایرۆن: (**بایرۆن لەترسا هاواری لێهەڵدەستێت)** نەخێر.

کیتس: پێموایە ئەبێت بڕۆم.

بایرۆن: تۆ تێناگەیت... تۆ گەنجی... لەدەرەوە گەندەڵی هەیە... لەدەرەوە مانا هەیە.

کیتس: تۆ چۆن ئەزانیت؟

بایرۆن: ناتوانم پێت بڵێم!

كیتس: (**بەرەو لای بـایرۆن ئەڕوات و ڕووبەڕووی دەبێـتەوە**) ئەمەوێـت بزانم!

بایرۆن: (**بەدەم هەنسـكدانەوە بەچۆكـدا دەكەوێـت**) نـاتوانم! ناچـارم مەكە. تكایە ناچارم مەكە.

كیتس: (**یەخەی كراسەكەی بایرۆن ئەگرێت**) پێمبڵێ!

بـــایرۆن: (**بەهێواشـــی**) ... ئەزانـــم... لەبەر ئەوەی لەو دەرگـــایەوە چوومەتە ئەو دیـو! بەڵام بەخـتم هەبـوو. گەنـدەڵیم بینـی. مانـام بینـی و زانیم لەناوم دەبات. چۆن ژوورەكەم جارێكی تر دۆزییەوە. نـازانم. بەڵام تـۆ نابێت ئەوە تاقی بكەیتەوە. تۆ ناتوانیت بگەڕێیتەوە ژوورەكە. هەنـدێك وێـڵ بـوون. كـۆمەڵگە لەوێ ئەمێنێـتەوە. بەڵام ئەوان نـاگەڕێنەوە. تكـایە گـوێم لێبگرە.

كیت: بەڵام مەبەستت چی بوو؟ ئەو دووانە هەرگیز بەیەک ناگەن.

بایرۆن: نابینی چیت بەسەر هـاتووە؟ تـۆ پرسـیارت كـرد مانـای چییـە. گوێت لە خۆت نییە چیت گووت؟

كیتس: من وام گووت؟

بایرۆن: بەڵـێ گووتـت. (**كیـتس بەرەو لای دەرگـاكە دەڕوات، نـامەكە هەڵـدەگرێتەوە**) هەڵـی مەگـرەوە! هەڵـی مەگـرەوە! بـیخە ژێـر دەرگـاكە. لەدەرگاكە دوور بكەوە. (**بە وچانێكی درێژ كیتس ڕادەوەستێت و نـامەكەی بەدەستەوەیە. دواجـار لەژێر دەرگـاكەوە دەیخـاتە ئەودیـوەوە. بەهێواشـی بەرەو لای بـایرۆن دەڕوات كە شـەرمەزاری دەكـرد**) كـوڕە ئـازیزەكە، تـۆ بـردتەوە، جەنـگەكەت بـردەوە... پێموابێـت ئەبێـت بەردەوام بـین... بەڵام شـیعری تـر نـاخوێنینەوە. دوای ئەمە لەوانەیە وەک شـتێكی بێكەڵـک چـاوی لێـــبكەن. وەرە بـــا بگەڕێیـــنەوە و كۆنفرانســـەكە تەواو بكەیـــن. هێشـــتا

کۆکردنەوەی ئابوونە ماوە و ئەنجام نەدراوە. (**هەردووکیان ئەچنەوە لای مێزەکە. بایرۆن قاپەکەی سەر مێزەکە هەڵدەگرێت و فووی لێدەکات و تۆزەکەی سەری پاک دەکاتەوە و بەرەو لای کیتس پاڵی پێوە دەنێت. کیتس بە ڕوانینێکی نیگەرانییانەوە لێی دەڕوانێت. لەناو گیرفانییەوە هەستی پێدەکات. پاڵ بە قاپەکەوە دەنێت بۆ بایرۆن. بایرۆن ئاوڕ دەداتەوە و دەیبینێت. تۆزیک شەرمەزار دیارە)**... ئێستا بۆ دوا تێبینی... جارێکی تر خۆمان نوێ کردەوە. ئێمە بڕوامان وایە وەک هونەر بین.

کیتس: ئەوە زۆر جوانە.

بایرۆن: سوپاس. ئەوە ئێمە کۆتاییمان پێهێنا. وەرە باوەشم پێدا بکە. ئەوە ئەزموونێکی جوان بوو.

کیتس: بەڵێ.

بایرۆن: تا ساڵێکی تر؟

کیتس: ساڵێکی تر. (**بایرۆن پێدەکەنێت و بەرەو گۆشەیەکی ژوورەکە دوور لە دەرگاکەوە دەڕوات. پاڵ دەکەوێت و دەخەوێت. کیتس تەماشای دەکات و پاشان لە دەرگاکە دەڕوانێت. دەچێتە لای بایرۆن و ئەبینێ نووستووە. تەماشای دەرگاکە و ئینجا بایرۆن دەکات. بەرەو لای دەرگاکە دەڕوات. دەست دەداتە دەسکی دەرگاکە و دەرگاکە دەکرێتەوە. ئاوڕ لە بایرۆن دەداتەوە. لەدەرگاکەوە دەچێتە دەرەوە. لەگەڵ کز بوونی ڕووناکی بایرۆن دەست بە پرخەپرخ دەکات)0**

کۆتایی

سەرچاوەکان:

1- **Play It Again**
By Norman A. Bert & Deb Bert
U.S.A. 1993 Pages 141 – 148

2- **http://normanbert.files.wordpress.com/2011/02/curriculumvita1.pdf**

3- **https://www.meriwetherpublishing.com/AuthorsDetails.aspx?CatID=18**

چاوپێکەوتنەکان

چاوپێکەوتن لەگەڵ شانۆنامەنووسی کەنەدی ئێلن چۆرڵی

سازدانی: ئەندریە بێکا

ئێلن چۆرلی، ژنە شانۆنامەنووس و دەرهێنەر و ئەکتەری لاوی تەمەن بیست و شەشساڵەی کەنەدی، لە شاری ئیدمۆنتۆن لە هەرێمی ئەلبێرتای کەنەدا لەدایک بووە.. ئێلن-ی سەرقاڵ بەردەوام ژیانی لەنێوان شارەکانی ئیدمۆنتۆن و کالگەری دابەش کردووە. ئێلن وەکو شانۆنامەنووسێک بۆ کۆمپانیای بەرهەمهێنانی مۆب هیت کار دەکا و بەرهەمەکانی خۆشی دەردەهێنێ، هەروەها وەکو ئەکتەرێکیش کار ئەکات. ئێلن دەرچووی بەشی پرۆگرامی مۆسیقای شانۆیە لە کۆلێژی گرانت ماکئیوان. ئەندریە بێکا، وەک نمایندەی ژووری 101، چاوپێکەوتنێکی لەگەڵ ئێلن چۆرلی، وەک شانۆنامەنووسێک لە هەشتی مارسی 2008 سەبارەت بە پرۆسەی نووسینی شانۆ لەگەڵدا ئەنجامداوە، منیش پێم باش بوو وەک شارەزابوون لەئەزموونی نووسەرێکی لاو وەری بگێڕمە سەر زمانی کوردی.

دەقی چاوپێکەوتنەکە

ئەندریە بێکا: خاڵی دەستپێکردنی شانۆ لای تۆ چییە؟

ئێلن چۆرڵی: هەمیشە خاڵی دەستپێکردنی شانۆ لای من ئەو پرسیارەیە "چی ئەبێ ئەگەر؟" بۆ نموونە لەخۆ دەپرسم "چی ئەبێ ئەگەر بەڵایەک (نەفرەتێک) وا لەکەسێک بکات خۆشەویستە ڕاستەقینەکەی خۆی واز لێبێنێ دوای ئەوەی بۆ تەنها جارێک خۆشەویستی لەگەڵ کردبێ؟" سەبارەت بە نوێترین شانۆگەریم "ئیما بۆردن" پرسیارەکانم لە ئیحراج ترین کاتدا دێنە پێشەوە. "چی ئەبێ ئەگەر؟" زنجیرەیەک ڕووداو مێشکم ڕابتەکێنێ. ئەوسا منیش دەست ئەکەم بە بونیادنانی چیرۆکەکە لە مێشکی خۆمدا0

ئەندریە بێکا: پرۆسەی نووسین لای تۆ چۆنە؟ ئایا یەکسەر دەست بە نووسین ئەکەی؟ سەرخەتەکان ئەنووسییەوە؟ یان گەڕان و لێکۆڵینەوە ئەکەی؟

ئێلن چۆرڵی: دوای ئەوەی بیرۆکەیەکم بۆ دێ، لێی ئەگەڕێم بۆ ماوەی نزیک بە شەش مانگێک لەمێشکمدا بمێنێتەوە. ئەمە لەسەرەتادا وایە، بۆیە ئەچم پرۆژەکانی تری نووسینم تەواو ئەکەم کەپێشتر دەستم دابوونێ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا وا لەچیرۆکەکە ئەکەم پێبگات، هەر ئەو کاتەی پرۆسەی نووسین دەست پێئەکات، حەز ئەکەم لێکۆڵینەوەکانم ئەنجام بدەم و واش ئەکەم.

ئەندریە بێکا: لەسەر یەک شانۆگەری کار ئەکەی تا تەواو ئەبێ؟ یان لەیەک کاتدا لەسەر چەند شانۆگەرییەک ئیش ئەکەی؟

ئـێلن چــۆرلّی: لەبەر ئەوەی شانۆنامەنووســی نیشــتەجێ (مقــیم)م لەکۆمپانیای بەرهەمهێنـانی مـۆب هیـت لە شـاری کـالّگەری، هەروەهـا کـاری خـۆم دەرئەهێـنم لە "پـرۆمیس پرۆداکشـن ئەنـد هـۆپ ئەن ئێلّـی" لەشـاری ئیـدمنتۆن و لە لیژنەشـدا بەشـدار ئەبـم، بـۆیە هەمیشـە لەیەککاتـدا لەسـەر چەندین شانۆگەری کار ئەکەم، پێموایە ئەمە ڕێگایەکی باشە بۆ هێشتنەوەی بیرۆکەکـان بە تـازەیی، ئەگەر بە پـارچەیەکەوە خـۆم بکێشـم بەدیوارێکـدا لەوانەیە لەمیانی دانەیەکی ترەوە بشکێم.

ئەندریە بێکا: شوێنی تایبەتیت هەیە بۆ نووسین؟

ئێلن چۆرلّی: لەڕاسـتیدا نەخێـر. مـن بەردەوام ئەمـبەر و ئەوبەر ئەکەم و بۆیە شوێنی تایبەت دەستەبەر نابێت، پێموایە نووسـین زۆر ئاسـانترە ئەگەر وەختێ ئاسوودە بم لەشوێنێکدا کەپێی ئاشنا بم، من وەکو ئەو کەسانە نـیم کە لە دەرەوە لە قاوەخانە، یان لە مەیخانە ئەنووسن.

ئەندریە بێکا: کە شانۆگەری ئەنووسی، ململانێ لەگەڵ چیدا دەکەی؟

ئێلن چۆرلّی: پێموابێ زۆرتر لەگەڵ ئەوجـی شـانۆگەرییەکە لەململانێـدام، من هەمیشە دیمەنێک ملیۆنانێک جار ئەینووسـمەوە. یەکەمـین کـارم لەگەڵ کۆمپانیای بەرهەمهێنـانی "مـۆب هیـت" ، شـانۆگەرییەک بـوو بەنـاوی "برایـد زێـلّە"، کە دیمەنـی ئەوجـی سـەرەکیم هەشـت جـار بەتەواوەتـی فرێـدا و نووسیمەوە، هەر جارێکیش بە شێوەیەکی تەواو جیاوازتر ئەمنووسییەوە.

ئەندریە بێکا: کەی پێت وایە شانۆگەرییەکەت تەواو بووە؟

ئـێلن چـۆرلّی: هەرگیـز؟ شــەوی نمایشــکردنەکە؟ لەبەر ئەوەی وەکـو ئەکتەرێک ئەچمە سەرشانۆ، ڕێزێکی بێپایـانم هەیە بـۆ کـاری ئەکتەرەکـان و نەخشەکێشــەرانی دیکـۆر و جلـوبەرگ و دەرهێـنەر، بەڕاسـتیش سوپاسـی

پێشنیارەکانیان ئەکەم. ئەکتەرەکان، دەرهێنەران و نەخشەکێشەرانی دیکۆر و جلوبەرگ، پرسیار ئەکەن و بەڵگە ئەهێننەوە و شتەکان جیاواز ئەخوێننەوە. ئەمەش

بەهەق یارمەتی بەرجەستە بوونەوەی پرۆسەی نووسین و دووبارە نووسینەوە ئەدات. ئەمە یەکێکە لەو شتانەی کە لە شانۆدا پێمخۆشە.

ئەندریە بێکا: کاتێ ئەنووسیت، چ شتێکت پێویستە پێت بێ؟

ئێلن چۆرڵی: لاپتۆپەکەم پێویستە.(من قەت یەکەم ڕەشنووس بەدەست نانووسم، بەڵام هەندێکجار بەدەست ئەیان نووسمەوە)، ئامێرێکی لێکۆڵینەوەی باشە، ئەرکی پاراستنی لەناو کۆمپیتەرەکەم لەئەستۆیە، هەروەها بەتانییەکم پێویستە چونکە بەئاسانی سەرمام ئەبێ.

ئەندریە بێکا: یەکەمین شانۆگەرییت کامەیە کە نووسیبێتت؟

ئێلن چۆرڵی: فەلسەفەی من ئەوەیە کە شانۆنامەنووسی گەنج پێویستیانە بە " گەمەی دوو دڵیی لە تەمەنی هەرزەکار"دا ڕەت ببن، پێش ئەوەی هیچ شتێکی باش بنووسن، دیارە بەخۆشمەوە. یەکەمین شانۆگەریم ناوی" شەقامەکە" بوو، کە لە ژێر چاودێری براوەی خەڵاتی حاکمی گشتی کەنەدا، شانۆنامەنووس ڤێرن تیسن لەیەکەمین ۆرک شۆپ کاری شانۆیی هەرزەکاران لەهۆڵی شانۆیی قەڵا نووسرا. شانۆگەرییەکە دەربارەی سێ منداڵی سەر شەقامەکان بوو – هەرزەکارێکی لەشفرۆش، ماسیحە بەدەستێکی جام سڕەڕەوەی ئۆتۆمبێلەکانی سەرجادە، و ڕاکردوویەک لەماڵەوە، من ئێستا ئەڵێم دانە بە دانەی ئەو شانۆگەرییە ئەبێ بسووتێنرێ، بەڵام وانەیەکی گەورەی لەنووسینی شانۆگەری پێدام و ناچاری کردم وەک نووسەرێک دەنگی خۆم بدۆزمەوە. هەروەها فێری کردم، یەک: ئەوەی ئەیزانی بینووسی، دوو: لێکۆڵینەوەی خۆت بکەیت.

ئەندریە بێکا: نوێترین شانۆگەریت کامەیە؟

ئـێلن چـۆرلّی: نـوێترین بەرهەمـی شـانۆگەریم ئەوکـات نووسـی کە شـانۆگەری " ئیمـا بـوردن" لە کۆمپانیـای بەرهەمهێنـانی "مـۆب هیـت" لە پێنجی شوباتی 2009 نمایشکرا، (لەگەڵ سێ نووسەری تردا نووسیم) کە بۆ یەکەمین جار لە 26 ی شوباتی 2009 هاتە نمایشکردن.

ئەندریە بێکا: دڵخوازترین شانۆنامەنووس کامەیە بەلاتەوە؟

ئێلن چۆرلّی: جۆرج بەرنادشۆ.

ئەندریە بێکا: ئەو شانۆگەرییە کامەیە کە پێت وایە هەموو کەس ئەبێ بیخوێنێتەوە و بیبینێ؟

ئێلن چۆرلّی: هەموو کەس پێویستە "ئاهەنگی زەماوەندی مێری" ببینن، کە ستیڤن ماسیکۆت نووسیویەتی. شانۆگەرییەکە دەربارەی مرۆڤایەتییە، سەرتاپای بینەران ئەخاتە گریان و پێکەنین.

ئەندریە بێکا: ئەو تاقە ئامۆژگارییە چییە کە ئەتەوێ بەو کەسانەی بڵێی کە ئەیانەوێ ببن بە شانۆنامەنووس؟

ئـێلن چـۆرلّی: شـانۆ ببیـنن! ئەمە تـاکە ڕێگـایەکە بـۆ تێگەیشـتن لە پیشەکەت، بۆ ئەوەی ببینی کە چی هەیە لەوێدا و بـۆ تێگەیشتن لەوەی کە سوپاسگوزاری چی ئەبـی، هەروەهـا بـۆ تێگەیشـتن لەوەی چ کارێـک لەسـەر شانۆ ئەکرێ ئەنجام بدرێ، یان نەدرێ.

سەرچاوەکان:

1- http://www.suite101.com/content/playwright-profile-ellen-chorley-a101192

2- http://www.noseflute.ca/ellen.html

شانۆی ڕەش چییە؟

چاوپێکەوتن لەگەڵ ئەمیری بەراکە
شانۆنامەنووسی ڕەشپێستی ئەمەریکی

سازدانی: مایک کوڵمان

مایک کوڵمان: یەکەمین پرسیارم ئەوەیە شانۆی ڕەش چییە؟

ئەمیـری بەراکە: لەڕاسـتیدا شـانۆی ڕەش دەسـت و پەنـجە لەگەڵ ژیـانی خەڵکی ڕەشپێست نەرم ئەکات، شانۆییەکە لەڕاستیدا کار دەکات بۆ ڕزگـاری ڕەشپێستەکان، شانۆییەکە هانی خەڵکـی ڕەشپێسـت دەدات بـۆ ڕزگارییـان و ڕێنماییان دەکات کە چییان لەسەر شانە و ئەبێ چیبکەن. شـانۆی ڕەش لە ڕووی هەست و سۆزەوە بەشداری ڕەشپێستەکان ئەکـات، هەروەهـا هیـوادارم بەبەرنامە داڕێژراوییەوە کار بکـاتە سـەر ڕزگارییـان، کە نەک تەنهـا بەسـوود وەرگرتن لەشێوازی ژیانی ڕەشپێستەکان، یان شێوازی ژیانی خەڵکی ئەفریقا لە ئەمەریکـا، بەڵکـو پێویستیشـە ببێـتە یاسـای ڕزگاربوونیـان. چـونکە تـۆ دەتـوانی ژیـانی ڕەشپێسـتەکان نمـایش بـکەی کەهـیچ پەیوەنـدییەکیان بە پێناسەی منەوە نەبێت بۆ شـانۆی ڕەش، شـانۆی ڕەش ئەبێـت دەربڕینێکـی بەتـین و گـوڕ دروسـت بکـات و خۆشـی ببێـتە یاسـای ڕزگـار بـوونی ڕەش پێستەکان.

مایک کوڵمان: ئەی کۆمەڵگە چۆن باشتر تێی ئەگات؟

ئەمیـری بەراکە: ئەوە پەیوەنـدی بەو کەسـانەوە هەیە کە پێیـان ئەڵـێن هونەرمەندان، هونەرمەندە ناسیونالیستەکان، تا بـزانن کە شـانۆ بەتەواوەتـی لەگەڵ خودی خەڵکدا پەیوەسـت بـووە. نابێـت هـیچ لێـک جـوداکردنەوەیەک هەبێت، چونکە هونەرمەندان خۆیان ئەبێت پەیوەست بـن بەخەڵـکەوە. لێـک جودابـوونەوە هەمیشـە بەهـۆی ئەو ڕاسـتییەوە ڕوودەدات کە هونەرمەنـدان خۆیـان بەسـەر خەڵکدا ئەسـەپێنن. شـانۆ ئەبێـت لەهەمـوو شـتێکیتر زیـاتر پێویسـت بێـت بـۆ خەڵـک. بـۆ نمـوونە خەڵـک لەوێسـتگەی ڕۆحیـانەوە زۆر هەست بەو مۆسیقایە ئەکەن کە پێویستە بۆیان. هەست بەوە ئەکەن کە لە

ڕاستیدا ناتوانن ژیانیان دروست بەرن بەڕێوە بەبێ مۆسیقا. هەرچەندە ئێمە دەزانین کەتائێستا زۆربەی ژەهراویین — ژەهری تێدایە — ئەمە ئەو خاڵەیە کەئەبێت پێی بگەین، ئەو شوێنەی کەشانۆ وەک زیندووترین بەشی کۆمەڵگە وەک هەر پێویستییەکی تری خەڵکە، چونکە لەناو کۆمەڵگەیە. ئەوەی کە هونەرمەندێکی بێبەڵێن ئەیکات هەمیشە لەدەرەوەی کۆمەڵگەکەیە، هەرچەندە شانۆ ئەشێ لەدەرەوەی کۆمەڵگەی ڕەشپێستەکانەوە بێت. ئەگەر جەغت کردنەوەکان وەکویەک نەبن، ئیتر ئەوا هێشتا جۆرە شتێکی نامۆ ئەبێت.

مایک کوڵمان: تۆ وەکو ڕابەرێکی شانۆنامەنووسانی ڕەش پێست، ئەرکی شانۆنامەنووسی ڕەشپێست چییە؟

ئەمیری بەراکە: ئەرکی سەرجەم ڕەشپێستەکانە خۆیان ڕزگار بکەن، ئاشکرایە ئەگەر خەڵکی ڕەشپێست مافی خودموختاری سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتییان هەبێت، ئەوکات لەڕووی سیاسییەوە گەلێکی بەهێز ئەبین. ئەمە ئەو ڕۆڵەیە کە ژنان و پیاوانی ڕەشپێست ئەبێت بیبینن بۆ خولقاندنی خەڵکی هۆشیار. گرنگ نییە ئەو کارە چۆن ئەنجام دەدەن، بەڵام پێویستە پەیوەست بن بە سەرجەم کایەکانی خەباتەوە. هیچ ڕێگایەکی سیاسی تر لەئارادا نییە بۆ ڕزگاربوون. هەر کردارێک پێی هەڵدەستین ئەبێ دەربارەی ئەم مەسەلەیە بێت.

مایک کوڵمان: لەکوێدا هێڵێک ئەکێشی لەنێوان شانۆی ڕەش و نمایشی بازرگانی؟

ئەمیری بەراکە: نمایشی بازرگانی هەر تەنها بۆ بازرگانیکردنە، پارە دروست ئەکات و ئاو بێنە و دەست بشۆ، من ناڵێم شانۆی ڕەش نابێ پارە دروست بکات، خۆزگە شانۆی ڕەش پارەی دروست ئەکرد، چونکە ئەگەر بتوانێ ئەو کارە بکات ئەوا کۆمەڵگەکە پارە دروست ئەکات، وەئەگەر

کۆمەڵگەش پارە دروست بکات — لەپەیوەند بە بەکارهێنانی سەرجەم هەرەوەزییەکان- ئەمە ئەو شتەیە کەئەبێت ڕووبدات، ڕاستی ئەوەیە کە شانۆی ڕەش ناتوانێ پارە دروست بکات، چونکە نەیتوانیوە بەپێی پێویست بەدەزگا ببێت و شێوەیەک بەخۆی بدات بۆ کەڵک وەرگرتن لەو سەرچاوانەی کۆمەڵگە وەک ئەوانەی کە ئێستا هەن، تۆ کە ئەڵێی نمایشی شانۆیی ئەوا مەبەستت شتگەلی مادیی و بازرگانییە وەک ئامانج، نیاز بەڕوونی ئاڵوویری بازرگانییە، هەروەها سەروکاری لەگەڵ نەستدا هەیە و بەشتێک دەستەبەری ئەکات کە نائاگا بیان هێڵێتەوە، شانۆی بازرگانی سەروکاری لەگەڵ هێشتنەوەی نائاگاییدایە، شانۆی ڕەش پێویستە ئاگایی دەستەبەر دەکات، شانۆی بازرگانی هیچ شتێک ناکات بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاری، بەڵکو ڕێک تەواو بەپێچەوانەی ئەوە ئەکات، ئەوە بریتییە لە هۆشیاری دژە شانۆیی، شانۆی بازرگانی تەنها ئەتوانێت لەناو سیستەمدا بوونی هەبێت، ئێمە سەبارەت بە شانۆیەک ئەدوێین کەبەشێکە لە سیستەمی نوێ، بەشێکە لە سیتەمی ڕەش.

مایک کۆڵمان: ئەم شانۆیەی لێوەی ئەدوێی، هیچ جێگایەکی تێدا شک ئەبەی بۆ ڕەخنە؟ ئایا ئەم شانۆیە لەسیستمی نوێدا ڕەخنەی شانۆیی بەرهەم ئەهێنێت، وەکو ئەوانەی لە هەستی ڕۆژئاوا بەرهەم هاتوون؟

ئەمیری بەراکە: ڕەخنە ئاساییە ئەگەر هەمان بەهای سیستمی هونەرمەندەکەی هەبێت، کاتێ باسی بەهای سیستم ئەکەین مەبەستمان ئەو ئەخلاقەیە کە ڕاگەێنراوە و کار ئەبوژێنێتەوە، ئەگەر ئەوە لەخۆ نەگرێت، ئەگەر نزیک نەبێت لەو بەهای سیستمە، ئەوا ئێمەیەک کەدەست بەبەهای سیستمەوە دەگرین، ئەتوانین ڕەخنە بەرپا بکەین لەو بوارەدا، بەڵام ئەوەی ڕوو ئەدات ئەوەیە ڕەخنەگرتن هەیە کە پراکتیکی ڕیزێک لە بەهای تەواو

جیاواز ئەکات، هەمیشه ئـەوەی ڕەخنـەت لێئـەگرێت کـه بـەهاکانت قـەبارەی تـەکنیکی مەشـقکردنت نـین لـه دیسـیپلینێکی تایبەتـدا، ئـەو ڕەخنـه لـه بەهاکانت ئەگرێت. کوڕە سپی پێستێک هەمیشه ڕەخنەت لێئەگرێت، چـونکه تۆ هەڵگـری بەهـای سـپی نیـت، هەروەهـا ڕەخنـەگری ڕەش پێسـتی مێشـک سپی ڕەخنەت لێدەگرێت، چونکه هەڵگری بـەهای سـپی نیـت، بـەڵام لەگـەڵ ئەو کەسانەی هەڵگری هەمان بەهای سیستمن لەو بڕوایـەدام ڕەخنـەی سـەر ڕاست ئەتوانێت بگیررێت لەڕوانگـەی ئەوەی کە تـۆ چەنـد نزیکـی لـه بـەهای دیـاریکراوی سیسـتم، ئەگـەر ئێمـه هـەردووکمان بەڕواڵـەت هـەمان بـەهامان هـــەبێت، ئەگـــەر شـــانۆی ڕەش بخـــوڵقێنین، کە لە درێـــژ کـــردنەوەی ڕەشپێستەکان زیاتر شتێکی دیـکه نیـیه کـەپیادەی بـەهای سیسـتم بکـات و لەلایەن میللەتەوە بەڕەوا نیشاندراوە، ئەوکات پێویسته ڕەخنه دروسـت بێـت بـۆ نیشـاندانی ئـەوەی کەچەنـد دوورە لەبـەهای سیسـتمەوە بەتایبـەتی لـه کـارێکی هونـەری. بـۆ نموونـه، کەئاهـەنگی یـەکگرتن ئـەگێڕین — ئومۆجـا یەکەمین سەرچاوەی بەهای سیستم- ئینجا بڵـێ کـارێکی تایبـەت کـه پێـی ئەگووترێت هونەرمەندی ڕەشپێست بێت لەیەک جیابوونەوە بەرزبکاتەوە، بـه بۆچوونی من ئەبێت ڕەخنه لەوە بگیرێت.

ئەگەر ئێمه دەربارەی یەکگرتن و میللـەت و هەنـدێ کـاری تایبـەت قسـه ئەکەین کە بەدەسـت تـاکی هونەرمەنـدانی ئـەفریقی لـه ئـەمریکا خوڵقـاون، ئەوسا پێویسته ڕەخنەیان لێبگیرێت لەوەی کە هونەرمەنـدانی میللـەت ئـەبێ ئاگاییان بەرز بکەنەوە تا ئەو شوێنەی هاوهەڵویست ئەبن لەگەڵ یـەکگرتن و کاری هاوبـەش و بەرپرسـیاریەتی، یـان هـەرەوەزی ئـابووری و بـەو شـێوەیە بڕۆنه پێشەوە. ڕەخنەگر ئێستا هەردەم کەسێکه نامۆ بەبەهای سیسـتم، کـه

سەرزەنشتت ئەكات لەبەر ئەوەیە تۆ سپی پێست نیت، یان لـەناو ئـەو بـەها سیستمە نیت.

مایک کوڵمـان: لـە نـوێترین شـانۆگەری بڵاوکـراوەت "جێلـۆ" کەلەلایـەن دەزگـای چـاپ و پەخشی جیهانی سێیەمەوە بڵاوکرایەوە، لەدەستپێکی شانۆگەرییەکە دەربڕینێک هەیە دەربارەی شـانۆی ڕەشپێستی قەحبە، ئـەتوانی نموونەیـەکم بـۆ بێنیتـەوە لەوەی چـۆن لەشـانۆی قەحبە ئەڕوانی؟

ئەمیری بەراکە: من بە شانۆی ڕەشپێستەکان ئەڵـێم قەحـبە، چـونکە ئەو تەکان پێدانە لەلایەن ناسیونالیستەکانەوەیە، چونکە ئێمە دەربـارەی شـانۆی ڕەش قسـەمان کـردووە و ئـەبێ شـانۆی ڕەش و هونـەری ڕەشـمان هـەبێت، ئـەوەی کـوڕە سـپی پێسـتێک کردوویـەتی، چـوون بـوو بـۆ لای جیـاوازی لابـەرێکی ڕەشپێسـت و ئینجـا دانـانی لـە شـوێنێک وەک هونەرمەنـدێکی ڕەشپێست، بۆیە سەرزارەکییانە باسی لابردنی فشاری ئەکرد.

ئێمـە دەربـارەی شـانۆی ڕەش ئـەدوێین و سـپی پێسـتێکیش کۆمپانیـای نوانـدنی ڕەشپێسـتی دانـاوە، وەک شـانۆی ڕەشپێسـتەکان. لەکاتێکـدا بەهەقیقـەت ئـەوە شـانۆی ڕەشپێسـتە لـە گوندەکـە، لەکاتێکدا بەهەقیقـەت خەڵکانێک کەدەربارەی هونەری ڕەش ئەدوان لە گوندەکـە دەرکـران، چونکـە ئەیانبینی هەوڵی بەرپەرچدانەوە لەئارادایە بۆ جێخستنی شانۆی ڕەش لـەناو ڕەوەندی سپی پێستەکاندا.

بـەڵام ئـەوەی کـوڕە سـپی پێسـتەکان ئەیکـەن، بـەکارهێنانی جیـاوازی لابەرێک وەک دەموچاوێکی ڕەش، لەکاتێکدا بەهەقیقەت ئـەوەی پێـی ئـەڵێن جیاوازی لابەر هەڵگری هەمان بەهای سیستمە کە سپی پێستەکان هەڵگرین، بۆیـە تـۆ شـانۆی سـپی ئـەبینی بـەدەموچاوی ڕەشـەوە، ئـەتوانی بـەردەوام لەهونەردا ببینی، ئەمەش نەک تەنها هەر لەهونەردا. لەسیاسەتیشدا کە تـۆ

ئەڵێی "ڕەش" ڕەشپێستێکت بۆ قیت ئەکەنەوە کە ئەڵێ" ڕەش کاتی بەسەر چووە". کوڕە سپی پێستەکان لەڕاستیدا دووبارە هەژموونیان بەسەر شانۆی شوێنێکی وەک نیویۆرکدا هەیە، ئەویش تەنها بە دووبارە بونیاد نانەوەی بناغەکەی لەسەر سەلماندن و ڕای سپی پێست. بۆ نموونە کۆمپانیای نواندنی ڕەشپێست و چارڵس گۆردۆن و لۆون ئێلدەری و دۆگڵس تێرنەر وارد بۆ بەخشینەوەی پارە و خەڵات داياننناوە، تۆ خوێنت وشک بووە تا خەڵاتی پۆلیتزەر ببەیتەوە کە بەنیسبەت ئەمەریکاوە پێویستە ببێتە جێگەی شانازی کە شانۆنامەنووسێکی ڕەشپیستی هەیە، کە زۆر بەبەهایە. پاشان تۆ ئەیدەیتە کەسێکی تر لەخوار ئەوەوە، کە لەوانەیە تۆزێک زیاتر توندو تیژتر بێت و خەڵاتی کەمتری پێدەدەی، بە وشەیەکی تر، ئەوە پڕ بەهاترین شانۆنامەنووسی دوای ئەوە، ئینجا بەلیستەکەیا ئەچیتە خوار، ئەوەی کوڕە سپی پێستەکان کردوویانە، دووبارە دروستکردنەوەی شانۆی ڕەشپێستەکانە لە هەمانکاتدا کە ئەڵێن "ڕەش". ئەوەی کردیان دووبارە خوڵقاندنەوەی بونیادی شانۆی ڕەشپێستەکانە، کە وەک هەمیشە ئەوەستێتە سەر ئەو سپی پێستانە کە وەک هەمیشە وەستاوەتە سەریان و هیچ جیاوازیش نییە.

مایک کوڵمان: شانۆی ڕەش ئەبێ چ جۆرە گۆڕانێک لەخۆیدا ئەنجام بدات، تا بتوانێ تواناییەکانی بەرێتە سەر بۆ پەیوەندگرتن لەگەڵ خەڵک؟

ئەمیری بەراکە: پێش هەموو شتێک ئەو خەڵکەی کەسەروکاریان لەگەڵ شانۆدا هەیە، ئەبێت لەوە تێبگەن کە شانۆ (یان هونەر) ئەبێت بیرۆکەیەکی گشتی هەبێت، نەک تەنها لەبارەی هونەرەوە "بەجیا لەپێداویستییەکانی گەشەی دامو دەزگاکان" کە هونەرمەندی ڕەشپێست ئەبێت بەشدار بێت لەخوڵقاندنی دامو دەزگاکان، بۆیە هونەرەکەی ئەبێتە مانیفێستێکی زیندووی پێداویستی گەشەی کۆمەڵگە، بۆیە شانۆی ڕەش دەزگایەکی ئابوورییە،

دەزگایەکی سیاسییە، دەزگایەکی خولْقێنەرە، دەزگایەکی ئاینییە، شوێنێکە کە ڕێکخراوە کۆمەڵایەتییەکان تێیدا فێر ئەبن، ئەوە هەر بەتەنها هونەرمەندان نین کەلەدەوری یەکتر کۆئەبنەوە و نمایش ئەکەن و ئینجا ئەڕۆن بەشێوازێکی تەواو جیاوازتر ئەژین، ئەبێ ڕووخسارێکی داهێنەرانەی شێوازی ژیانی ناسیونالیستەکان بێ، یان تەکانی ناسیونالیستەکانە بۆ گەیشتن بە مافی چارەنووس.

ئەو خەڵکەی ئارەزوویان لە داهێنانی هونەری ڕەشدا هەیە لەدەوری یەک کۆئەبنەوە بۆ دامەزراندنی دامو دەزگاکان، دامو دەزگاکانی شار، دامو دەزگاکانی وڵات، و دامو دەزگا میللیەکان و بەرخوردکردن بەڕێگایەکی وادا کەتەواو سەربەخۆ نەبن بێڕەزامەندی خەڵکە سپی پێستەکان، لە کۆتاییشدا بێ پارەی سپی پێستەکان، ئێمە دەزگاکانمان پێکهێناوە، نە تەنها لەسەر بنەمای بەدەست خستنی هەر بەخشینێک، دەزگاگەلێک کە ئەتوانن دەست وپەنجە نەرم بکەن لەگەڵ ئابوورییەک کەلەکۆمەڵگەدا هەیە و لەتوانایدایە، وەڵام بە پێداویستییەکانی کۆمەڵگە بداتەوەو بەڕاستیش وەڵام بە پێویستییەکانی کۆمەڵگە بداتەوە، ئێمە شانۆیەکمان ئەوێ کەدەست وپەنجە لەگەڵ ئوربان ڕینوەڵ (نوێکردنەوەی شارستانی) نەرم بکات. شانۆیەکمان پێویستە کە چارەسەری گیروگرفتەکانی کۆمەڵگەکەمان بکات، یان چارەسەرێکی بخاتە بەردەم، نەک ئەو شانۆیەی کە بەردەوام لە جۆرێک لە گۆشەنیگای هونەرێکی لیبراڵەوە هێرش ئەکاتە سەر هەر شتێکی بەپێوە وەستاو. شانۆنامەنووس نابێت پیاوێکی نەبینراو بێت.

تێبینیەکان:

1- ئەم چاوپێکەوتنە لە ساڵی 1971 سازدراوە.

2- ئەمیری بەراکە: شانۆنامەنووس و ڕۆماننووس و شاعیر و ڕەخنەگری مۆسیقی ئەمەریکی، کە بە لیرۆی جۆنز ناسراوە، لە حەوتی تشرینی یەکەمی 1934 لە نیوجەرسی لەئەمەریکا لەدایک بووە، دوای خوێندنی ئامادەیی ئەچێتە زانکۆی کۆڵۆمبیا و هاورد، بەڵام تەواوی ناکات. سەرنووسەری چەند گۆڤارێک لەئەستۆ ئەگرێت، ساڵی 1968 دەست ئەکات بەوانە وتنەوە لەزانکۆی ویلایەتی سانفرانسیسکۆ. بەراکە سەرەتا وەک ڕەشپێستێکی ناسیونالیست دەست بەکار ئەبێت و دواتر ئەبێت بە مارکسیست، ئەم هونەرمەندە خاوەنی 28 کتێبە و لە 23 فیلمیشدا بەشداریکردووە و چەندین جار ڕێزی لێنراوە و خەڵات کراوە.

3- کۆمپانیای نواندنی ڕەشپێست: کۆمپانیایەکی شانۆیی بوو لەساڵی 1955 لەلایەن ئەکتەر و شانۆکارە ڕەشپێستەکانەوە هاتە دامەزراندن، وەکو چارڵس گۆردۆن 1925 — 1995، کە ئەکتەر و ڕۆشنبیر و شانۆنامەنووس بوو. لوون ئێڵدەر 1926 — 1996 کە شانۆنامەنووسێکی ڕەشپێست بوو. هەروەها دۆگڵەس تێرنەر وارد 1930- ؟ کە ئەکتەر و دامەزرێنەری کۆمپانیای نواندنی ڕەشپێست بوو.

تێبینی وەرگێڕی کوردی: لەم چاوپێکەوتنەدا وشەی قەحبە بەکار هاتووە. هەرچەندە ئەمیری بەراکە ڕێک ئەو وشەیەی مەبەستە، من هەوڵمدا وشەیەکی گونجاوتر بەکار بهێنم وەک زۆڵ، یان سۆزانی، یان گەواد. بەڵام دوواجار هەر ئەو وشەیەم لەهەموویان پێدروستتر بوو.

سەرچاوەکان:

1- Stages of Drama
Classical to Contemporary Theater
Fifth edition
Carl H. Klaus Miriam Gilbert Bradford S. Field Jr.
2003 U.S.A. Pages 1694- 1695-1696
2- http://en.wikipedia.org/wiki/Amiri_Baraka

چاوپێکەوتن لەگەڵ ئان ـ ماری مەکدۆناڵد
شانۆنامەنووس و ڕۆماننووس و ئەکتەری کەنەدی

سازدانی: سارا کاسیدی

ئان – ماری مەکدۆناڵدی شانۆنامەنووس و ڕۆماننووس و ئەکتەری کەنـەدی، لە بیست و نۆی تشرینی یەکەمـی 1958، لـە دایکبـووە. ئـان – مـاری کچـی ئەفسەرێکی سـەربازی هێـزە ئاسـمانییەکانی کەنـەدا بـوو، بۆیـە لـەنزیک بنکـەی ئاسـمانی بەیـدن- بەیـدن لەئـەڵمانیای ڕۆژئـاوا لـەدایکبووە، تـا تەمـەنی پێـنج ساڵیی لەئەڵمانیا دەژێ و دواتر دێنەوە و لە کەنەدا نیشتەجێ ئەبن0

ئان – ماری، خەڵاتی کۆمۆنوێڵس ڕایتەرس بۆ یەکەمین ڕۆمانی " کـەوتن بەسەر چۆکەکانت" ی بردەوە و ناوی یانەی کتێبـی ئـۆپرا وینفریشـی لێنـرا، هەروەها خەڵاتی حاکمی گشتی کەنەدا بۆ ئەدەب و خەڵاتی فلۆید چڵمەرسی شانۆی کەنەدی و خەڵاتی کۆمەڵەی دانەرانی کەنەدی بۆ شـانۆگەری " شـەو شـاد دێسـدەمۆنە (شـەو شـاد جولیـەت)"ی وەرگرتـووە، ئەمـە بێجگـە لەبەشداری کردن لـە فـیلم، لەوانـە " گـوێم لێیـە پەرییـەکانی دەریـا گـۆرانی ئەڵێن" لە ساڵی 1987و لە چوکلێت باشتر" لە ساڵی 1989.

ساڵی 1985 یەکەمین کـاری ئـان – مـاری وەک شانۆنووسـێک ئەچێتـە قاڵبی داهێنانی فیمینیسـتەوە، بـەڵام دواتـر زیـاتر دەناسـرێت و ڕۆمانەکـەی سـاڵی 2003 ی ئـان – مـاری " شـێوەی فڕینـی قەلـەڕەش" بەشـێکی کاریگەری پەروەندەی " سـتیڤن تراسـکۆت"ی بەسـەرەوەیە کـە لـە زنجیـرەی CBC دۆکیومێنتەری " ژیان و زەمەن" کە لەنێوان 1996 – 2007 نمایش کرا. دووەم ڕۆمانی ئان – ماری مەکدۆناڵـد " شـێوەی فڕینـی قەلـەڕەش" کە لە "ڕانـدم هـاوس"ی کەنـەدا لەسـاڵی 2003 بـڵاو کرایـەوە، دوا بـەدوای بردنـەوەی ئـەو خەڵاتـە بـوو لەسـەر ڕۆمـانی " کـەوتن بەسـەر چۆکـەکانت" یەکەمین ڕۆمانی ئان – ماری کە 300000 دانەی لەکەنـەدا لـێ فرۆشـرا و هەڵبژێررا بۆ "یانەی کتێبی مانگ"ی ئۆپرا.

ئـان — مـاری هـەم شـانۆنووس و هـەم ئەکتەریشـە. ژنـی ئـەم خانمـە شانۆنامەنووسە " ئەلیسا پەڵمەر" شانۆنامەنووس و دەرهێنەری شانۆیی کەنەدییە کە لە ساڵی 2003 هاوسەرگیرییان کردووە و لە ئۆنتاریۆی کەنەدا ئەژین.

کتێبە چاپکراوەکانی ئان – ماری مەکدۆناڵد

1- شـەو شـاد دێسـدەمۆنە (شـەو شـاد جولیـەت) شـانۆگەری 1988

2- ڕۆح لەکوێ ئەژێت 1989

3- دەمی عەرەب شانۆگەری 1990

4- میوانخانەی نێگریدۆ شانۆگەری 1992

5- ئەسینایییەک، مرواری و سێ کچی عەیار شانۆگەری 1995

6- کەوتن بەسەر چۆکەکانت ڕۆمان 1996

7- هەر شتێ بجوڵێ شانۆگەری 2000

8- شێوەی فڕینی قەلەڕەش ڕۆمان 2003

9- بێلە نۆڕاڵ شانۆگەری 2004

10- دەیان کتێبی تر بە زمانی ئەڵمانی.

ئـان – مـاری مەکدۆناڵـد، گـەلێ وتـار و نووسـین لەسـەر ڕۆمـان و شانۆگەرییەکانی نووسراون.

تێبینی:

1- ئەم چاوپێکەوتنە لە ڕێگەی تەلەفۆنەوە لـە مـانگی ئـەیلولی 2003 ئەنجامدراوە.

2- ئان – ماری مەکدۆناڵد هۆمۆسکێشواڵە.

دەقی چاوپێکەوتنەکە

هاریزنز: هەروەک مادەلەین لەرۆمانی " شێوەی فڕینی قەلەڕەش" تۆ منداڵی کارمەندێکی هێزی ئاسمانی کەنەدی بووی. تۆ لە ئەڵمانیاوە تا ئۆنتاریۆ ژیاویت و تەنانەت باخچەی ساوایانت لە سێنترالیا دەست پێکرد، چۆن ئەم هەموو گواستنەوە و باربارۆکێیە بەرەو بوون بە نووسەری بردی؟

ئان- ماری مەکدۆناڵد: وابزانم لەڕاستیدا ئەوە هەستێکە ئەبێ لەناوەوە و لەدەرەوە بێ، خزم و کەست هەبێ یان نەبێ. پێموایە ئەوە ئەو گۆشەنیگایەیە کە بۆ نووسەر گرنگ و پڕ بایەخە، هەروەها ئێمە وەختێ ئەمانگواستەوە لەوە حاڵی بووم کە بە بەراورد بە ژیانی پێشتر، ئەو گروپە چوست و بەهێزە و ئەو خەڵکە وەکو یەکن جا بۆ هەر جێگایەک بڕۆی.

هاریزنز: یانی توانیت هێڵە هاوبەشەکان بدۆزیتەوە.

ئان- ماری مەکدۆناڵد: ڕێک وابوو. پەیوەندی دروستکردن لەگەڵ کولتوورەکان و جوگرافیا و زەمەن، ئێمە ڕەگێکمان نەبوو. ئێمە یادگاری و چیرۆکمان هەبوو، توانای ئەو پەیوەندییانەشمان هەبوو وەکو میکانیزمێکی ڕزگار بوو، ئەمەش ئەو ئاگاییەی پێت ئەبەخشی کە بڵێی جیهان هەست دروست ئەکات، لەبەر ئەوەی هەرچۆنێک بێت پێنج ساڵ بەر لە ئێستا چ لە

مسەر بۆ ئەوسەری ئۆقیانووس ڕوویداوە، پەیوەندی هەیە بەوەی کەچی لەناو ئەم پۆلە، لە کینگستۆن لە ئۆنتاریۆ ڕوو ئەدات. من هەمان کەسم و ئەبووایە ژیانم هەر لەمنداڵییەوە وەکو حیکایەتخوانێک ڕێک بخستایە تا مانا ببەخشێت. ژیانم چیرۆکێک بوو بۆ خۆی.

هاریزنز: ئەوە ئازایەتی بوو ڕۆمان بنووسیت، لەکاتێکدا شانۆنامەنووس و ئەکتەرێکی سەرکەوتوو بوویت؟

ئان- ماری مەکدۆناڵد: ئەوە ئەبووایە ڕوو بدات، چونکە نەخشەم بۆ نووسینی شانۆگەری کێشا وەختێ لە"کەوتن بەسەر چۆکەکانت" گیرم خوارد بوو. ئەوە وەکو منداڵبوون وایە، تۆ واتزانی کوڕت ئەبێ کەچی کچت ئەبێ.

هاریزنز: چ سوپاسگوزارییەکی ڕۆمان ئەکەی لە ئێستادا، کە تۆی دۆزییەوە؟

ئان- ماری مەکدۆناڵد: ئەوەی لەهەمووی زیاتر ناڕەحەتم ئەکات ئەوەیە کاتی زۆری دەوێ، کە لەگەڵ نووسینی ڕاستەقینەدا بەو شێوەیە نییە. زۆربەی جار لەگەڵ سرەوت گرتنە بۆ ڕێگەدان بەچیرۆک، تا گوزارشت لەخۆی بکات. هەروەها هەوڵدانە بۆ

ئەوەی ڕاستگۆ بیت لەگەڵیا و ئەو باوەڕەی تێدا دەستەبەر بکەیت کەلە هەموو شتێک قورستترە. ئەو چرکەساتە ڕاستەقینانەی کە تێیدا دەنووسم هەست بە ڕژانی شلەیەک ئەکەم و منیش چێژ لە خواردنی هەندێکیان ئەبینم. وە هەمیشە ئەزانم چی لەگەڵ بێئەندازە بەها دانان و دەستەبەرکردنی خۆشەویستی بۆی دێت و تەنانەت ئەو کاتەی کە ئیتر کۆنترۆڵ ناکرێت.

سەرچاوەکان:

1- http://www.accessmylibrary.com/coms2/summary_0286-3526738_ITM
2- http://en.wikipedia.org/wiki/Ann-Marie_MacDonald
3- http://www.randomhouse.ca/newface/macdonald.php

چاوپێکەوتن لەگەڵ شانۆنامەنووسی کەنەدی ڕۆن مۆرین

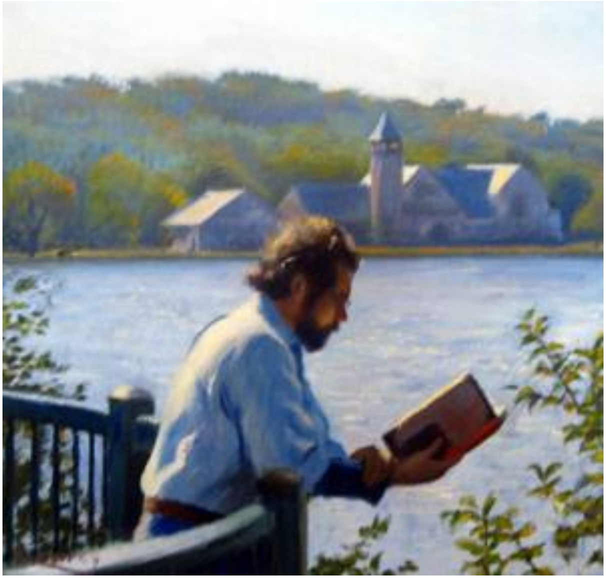

ڕۆن مۆرین-ی نووسەری کەنەدی، دوای نووسینی چوار ڕۆمـان لـەماوەی نـۆ سـاڵدا، دووچـاری نوشسـتییەکی چاوەڕواننـەکراو ئـەبێ و هۆکارەکەشـی ئەزانێ چییە و پێیوایە بەئاسانی چارەسـەر نـاکرێ. مـۆرین لـە تەمـەنی 60 سـاڵی واز لـە نووسـینی ڕۆمـان ئـەهێنێ و دەسـت ئـەکات بـە نووسـینی شـانۆگەری. ڕۆن وەک خـۆی ئـەڵێ" زیـاتر لـە 400 نامـەی ڕەتکردنـەوەی ڕۆمانەکانی لەلایـەن چەنـدین دەزگـای چـاپ و بڵاوکردنـەوەوە پێگەیشـتووە" کـــەچی یەکـــەمین شـــانۆگەری " دووکـــەڵکێش" هـــەر دوو هەفتـــە دوای بڵاوکردنـــەوەی دەستنووســـەکە، لەلایـــەن گـــەورە هونەرمەنـــد و دەرهێنـــەر "جـەیمس جێنینگـز" لـە نیویـۆرک زەنگـی بـۆ لێئـەدرێ و پێـی ڕائەگـەیێنێ" شانۆگەرییەکەی بەدڵە و ئەیەوێ بیخاتە سەر شانۆ"

ڕۆن مۆرین، لەسـاڵی 1944 لـەدایک بـووە. ئـەو کاتـەی بـاوکی لـەهێزە دەریاییەکانی کەنەدا خزمەتی ئەکرد، ڕۆن چـوار سـاڵی سـەرەتای ژیـانی لـە وۆرسێستەر، لە ماساچوسێتس لەگەڵ دایکی و نەنک و باپیرەی بـردە سـەر، نەنک و باپیرەی ڕۆن خەڵکی بەشـی فـەڕەنسی زمـانی کەنـەدا بـوون، بۆیـە زمانی ئاخاوتنی ڕۆژانەی ڕۆن زمانی فەڕەنسی بوو0

لە سـاڵی 1949 دا، ڕۆن سـەرکەوتوو نـەبوو لـە باخچـەی سـاوایان لـە قوتابخانـە، بـەهۆی نـەزانینی زمـانی ئینگلیزییـەوە. جـا گواسـترایەوە بـۆ قوتابخانـەی ڕێزمـانی کەنـەدی جـووت- زمـان کـە تـاقی بـەیانیان زمـانی فەڕەنسی بوو، تاقی ئێوارانیش زمانی ئینگلیـزی بـوو بەفـەڕەنسـی. ڕۆن بـۆ مـاوەی هەشـت سـاڵ بـەردەوام بـوو تیایـدا و زۆر لێهـاتووش بـوو. دوای قوتابخانـەی ئامـادەیی ئەچێتـە کـۆلێژ و بـەڵام زوو دوای کۆرسـێک داوای لێئەکرێ قوتابخانە جێبێڵێ بەهۆی سەرخۆش بوون و شـەڕکردنەوە. ڕۆن بـۆ ماوەی دوو ساڵ بووە باخەوان و هەندێ پارەی پاشەکەوت کرد و بۆ مـاوەی

نۆ مانگ چوو بۆ ئەوروپا. کاتێ گەڕایەوە لەگەڵ هاوڕێیەکیا بە ئۆتۆمبێل ئەڕوات بۆ مەکسیک. هاوڕێیەک کە لە تاوانی کوشتن و دەستدرێژی سێکسی پاراستی، لە ماڵەوەش باوکی کە پرسەخانەی هەبوو، بڕیاریدا تێچووی خوێندنی لە قوتابخانەی مۆمیا کردن لە بۆستن لە ئەستۆ بگرێ. ڕۆن بژێوی ژیانی بەژیان لەگەڵ لاشەی مردووەکانەوە بەدەست ئەهێنا، بەڵام تەنها یەک ساڵی لە زانستی مردوو ناشتندا، وەک حەز و غەمی باوکی خوێندی.

دوای چەندین ئیش و کاری سەیر و دوای چەندین ساڵ، ڕۆن ئەچێتە زانکۆی ماساچوسێتس لە بۆستن لەبەشی فەڕەنسی ئەخوێنێ، ساڵانی سەرەتا لە زانکۆی سۆربۆن لە پاریس ئەخوێنێ، ڕۆن لەسەردەمی خوێندنی زانکۆیدا بژێوی خۆی لەڕێگەی بوون بە شوفێری تاکسی و شەوانیش ئەچووە نەخۆشخانەی ماکلین، کە خوێندنی تەواو کرد، ڕۆن دەستی کردە وانە گووتنەوە لە باخچەی ساوایان لە بۆستن. بۆ ماوەی دوو ساڵ کەوتە گووتنەوەی زمانی فەڕەنسی (ئەو زمانەی کەئەیزانی) زمانی ئیسپانی (ئەو زمانەی کە نەیئەزانی) وە زمانی ئینگلیزی (ئەو زمانەی خەریک بوو بەباشی فێری ئەبوو). ڕۆن لەسەرەتای دەیەی حەفتاکانی سەدەی ڕابردوو، لەبەر تێکەڵاو بوونی هاوتای کارەکەی نەبوو، لە مامۆستای باخچەی ساوایانەوە گواسترایەوە بۆ پۆلی منداڵە کەمئەندامەکان کە تەمەنیان لەنێوان شەش بۆ پانزە ساڵان دەبوون، بۆ لای ئەو گەنجانەی تووشی نائارامی هاتبوون و هیچ ئاسانکارییەکیان لەبەردەمدا نەبوو، ڕۆن جێ پێی خۆی لەم کەشوهەوایەدا کردەوە و دواجار ئەبێتە ڕابەری مامۆستایان لە قوتابخانەی منداڵانی لێزلی لە کامبریج. بەڵام دوای دوو ساڵ لە وانە وتنەوە ڕۆن کەڵکەڵەی نووسین لە مێشکی ئەدا و ئەچێتەوە پاریس و نۆ مانگ بە نووسینەوە سەرقاڵ ئەکات.

وەک ج. س، لۆکوود ئەنووسێ" ڕۆن لەساڵی 1990 بڕوانامەی ماجستێر لە دەروونناسی بەدەست ئەهێنێ و پاشان ئەبێتە بەڕێوەبەری گشتی فەرمانگەی کاروباری کۆمەڵایەتی لە گلۆوسێستەر لە ماساچوسێتس" کە بۆ ماوەی دوانزە ساڵ بەردەوام ئەبێ تیایدا، ڕۆن ژمارەیەک خەڵاتی پێدراوە کە هیچ کام لەو خەڵاتانە پەیوەندییان نییە بە سێیەم داهێنانی وەک شانۆنامەنووسێک.

دوای لێک گرێدانەوەی فەرمانگەکەی و دوو نەخۆشخانە، ڕۆن ئەڕوات و بەردەوام ئەکەوێتە شوێن نووسینەوە. "دووکەڵکێش" یەکەمین شانۆگەرییەتی و "مادیی"ش دووەمین بەرهەمیەتی.

ئەمەش دەقی ئەو چاوپێکەوتنەیە کە لە ماڵپەڕە تایبەتییەکەی خۆیەوە وەرمگێڕاوە، چاوپێکەوتنەکە هیچ زانیارییەکی بەسەرەوە نییە وەکو کێ ئەو چاوپێکەوتنەی لەگەڵدا ساز داوە، لە کوێ و کەی بووە؟ بۆیە ئەم نامە کورتەم بۆ نووسی و ئەویش چاپووکانە وەڵامی دامەوە.

سڵاو ڕۆن

من ناوم عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)ە، شاعیر و نووسەرێکی کوردم، پێمخۆشە ئەو چاوپێکەوتنەت کە لە ماڵپەڕەکەتدایە وەربگێڕمە سەر زمانی کوردی. ئەگەر قایلیت بەمە تکایە پێمبڵێ :

1- کێ ئەو چاوپێکەوتنەی لەگەڵدا سازداوی؟

2- ئەو چاپێکەوتنە کەی بووە و یەکەمجار لە کوێدا بڵاو بۆتەوە؟سوپاست ئەکەم

عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)

17-05-2010 ڤانکۆڤەر

وەڵامی ڕۆن مۆری

ئازیزم عەبدوڵڵا

ئەتوانی چاوپێکەوتنەکە وەربگێڕی

1- خۆم چاوپێکەوتنم لەگەڵ خۆم سازداوە.

2- لە مانگی نیسانی 2007 بوو.

3- لە هیچ شوێنێک بڵاو نەبۆتەوە.

ئەگەر پرسیاری ترت هەیە بێ دوودڵی پرسیارەکەتم بۆ بنێرە.

ڕۆن.

2010-05-19

دەقی چاوپێکەوتنەکە

پرسیار: بۆ شانۆگەری ئەنووسی؟

وەڵام: لە ماوەی چل ساڵی نووسیندا ئەوە تەنها شێوەیەکە کە وەڵامێکی بەهێز و گاریگەر بێت.

پرسیار: بۆ وایە؟

وەڵام: خۆزگە بمزانیایە بۆ، مـن دڵنیـام زانسـتی هەسـتەدەمار لـە هـەزار ساڵی داهاتوودا ئەمە شی ئەکاتەوە.

پرسیار: گرنگترین پێکهاتەکانی نووسین چین؟

وەڵام: بەنیسبەت خۆمەوە ئەبێ چیرۆکم هەبێ. ئێستاش بـڕوام وایـە کـە چیرۆک ڕۆحی حیکایەتخوانە، میـزاج و کارەکتـەر و چـارەنووس و مـەغزا بـۆ من هاوڕێی چیرۆکن، بێ ڕەچاوکردنی ئەوەی کەسێک چۆن پێی ئەگات، ئـەو کەسانەی ئینجیل و ڤێدا و ئەفسانەکانیان نووسیوە، جوان لە بەهای چیرۆک تێگەیشتوون.

پرسیار: هیچ ئامۆژگارییەکت هەیە بۆ نووسەرە لاوەکان؟

وەڵام: هەمان ئەو ئامۆژگارییانەی بـەخۆمی دەڵـێم، لـەخۆبایی مەبـە، تـۆ ناتوانی ڕێزی کارەکتەرەکانت بگری ئەگەر چیرۆکەکانیان سەبارەت بۆ خودی

خۆت بێ، تۆ وەک نووسەرێک ئەبێ یارمەتی کارەکتەرەکانت بدەی بۆ دۆزینەوەی حەقیقەت. هەموو چیرۆکە باشەکان ڕاستگۆشن.

پرسیار: چۆن چیرۆک هەڵئەبژێری؟

وەڵام: من هەڵیان نابژێرم، ئەوان من هەڵئەبژێرن.

پرسیار: مەبەستت چییە؟

وەڵام: چیرۆک لەدەرەوە دێت وەکو هاوڕێی کچ، بەڵام تۆ ناکەویتە داوی خۆشەویستی هەموو کچێکەوە، ئەوەی سەبارەت بە هاوسەرەکەم جێگای سەرنج بوو، ئەوە بوو کە سەرباری ئەوەی ئاشکرایە هەموو ئەگەرەکانی پەیوەندی لەگەڵیا بەرەو کەمبوونەوە ئەچوو، وە گەلێ ئەگەری تریش لەئارادا بوو کە پێشبینیم نەدەکرد تا شتەکان خۆیان کەوتنە جووڵە، بۆ چیرۆکیش هەر وایە، چیرۆک تا چەند ئەتوانێ هەڵگری گوزارشت و دەربڕینی پەنجا ساڵم بێ. هەندێکیان پێشبینیان لێ ناکەم تا نەیان نووسم.

پرسیار: بۆچی حەز ئەکەی شانۆگەری بنووسی؟

وەڵام: من حەزم لە هەست وسۆزە. شانۆ ڕۆح ئەبزوێنێ، شانۆگەری ڕووداوێکی هەست جووڵێنەرە، لەناو هەموو هونەرەکاندا شانۆ زیندوو ترینیان و بە دەستوبرد ترینیان و کەم خایەن ترینیانە، من وا هەست ئەکەم، بۆیە من هەم.

پرسیار: پێشتر گووتت چیرۆک ڕۆحی حیکایەتخوانە، بۆچی؟

وەڵام: چیرۆک ئەو ڕێگایەیە کە مرۆڤ زۆر سروشتیانە مانای لێ ئەبەخشتێتە جیهان، ئەو کەسانەی کە بڕوایان بە چیرۆک نییە بڕوایان بەوەش نییە مانایەک بۆ ئەم جیهانە پەیدا بکەن، من پێموایە ئێمە تەنها لەبەر یەک هۆ لەم جیهانەداین: بۆ ئەوەی مانای پێببەخشین، نەک بۆ تاقیکردنەوەی کۆڵدان، یان پێچەوانەی هونەر.

سەرچاوەکان:

1- **http://www.ronmorin.com/**

2- **http://www.wickedlocal.com/amesbury/fun/entertainment/arts/x668812095**

تێبینی:

ئەم بابەتە لە لاپەڕەی ئەدەب و هونەری ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ، ژمارە 731ی ساڵی 2011 بڵاو کراوەتەوە.

چوار چاوپێکەوتن لەگەڵ
ئێدوارد ئەلبی
بوێرترین ڕۆشنبیر لەگۆڕەپانی شانۆی ئەمەریکی

چاوپێکەوتنی ستیڤن دروکمان لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
ئازاری 2002

چاوپێکەوتنی تینا ـتارا پێترۆڤا لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
شوباتی 2003

چاوپێکەوتنی ئەکادیمیای دەستکەوتی ئەمەریکی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
لە دووی حوزەیرانی 2005

چاوپێکەوتنی بێری فۆکس لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
یازدەی تشرینی دووەمی 2007

چاوپێکەوتنی ستیڤن دروکمان لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
ئازاری 2002

ستیڤن دروکمان: یەکەمجار کەیەکترمان بینی، پێمگووتی تازە یەکەمین ڕەشنووسی یەکەمین شانۆگەری خۆمم تەواو

کردووە و تۆش هەندێ ئامۆژگاریت پێدام کە منیش پەیڕەوم کردن.

ئێدوارد ئەلبی: ببوورە.

ستیڤن دروکمان:(پێئەکەنێ) ئامۆژگارییەکە ئەوە بوو " مەهێڵە کارەکتەرەکانت لە نمایشدا شلو شێواو بن"

ئێدوارد ئەلبی: خراپ نییە.

ستیڤن دروکمان: ئەوە ئامۆژگارییەکی باشە بۆ ڕۆژنامەنووسێک کەهەوڵی ئەوە ئەدا ببێت بە شانۆنووس. نەک دەنگی خۆی بەسەر کارەکتەرەکانیدا زاڵبکا. تۆ گووتت" لێگەڕێ ناهۆشیارییەکانت خۆیان دابچۆڕێن"

ئێدوارد ئەلبی: ئم- هممم. مانابەخشە.

ستیڤن دروکمان: خەڵکی پێیان خۆشە پرۆسەی تایبەتی نووسینی شانۆگەرییەکانت بزانن.

ئێدوارد ئەلبی: شتێکی زۆر سادەیە. کە بیر لە نووسینی شانۆیەک ئەکەمەوە. من کەسێک نیم بیرۆکە لە شانۆگەرییەکانمەوە وەرگرم:" ئێستا خراپ نییە شانۆگەرییەک لەسەر ئەم شتە بنووسی". من شانۆگەری ئەنووسم بۆ ئەوەی بزانم بۆ ئەنووسم، من وریام بەوەی کە من "لەگەڵ شانۆگەریی"دام بەزۆریش بەئاکام ئەگات. ئەوکاتەی ئەو بەشە تەواو ئەکەم لەگەڵ واقیعی کارەکە دێتەوە و زۆر بیر لە هۆکاری نووسینەکە ناکەمەوە.

ستیڤن دروکمان: گوێم لێیە کارەکتەرەکان لەناو سەرمدا ئەدوێن. ئەمە بۆ تۆش وایە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ. لە ڕێگەی ئەزموونەوە ئەمەوێ ئەوەم بۆ دەربکەوێ کە تا چەند کارەکتەرەکانم بەباشی ئەناسم. ئەچمە کەناری دەریا و پیاسەیەک ئەکەم و بیر لەهەندێ بارودۆخ ئەکەمەوە کە نابێ لەناو ئەو

شانۆگەرییە بن کە بەنیازم بینووسم، بۆ ماوەی نزیکەی نیو کاتژمێر لەگەڵ کارەکتەرەکاندا پیاسە ئەکەم و دیالۆگێکی سەرپێیی بۆ ئەو بارودۆخەیان بۆ پێک دێنم. جا ئەگەر بزانم سێلایەنە لەو بارودۆخە سەرپێییەدا دەتوانن بژێن، ئەمەش ئاماژەی ئەوەیە کە لەوانەیە چاکیان بناسم و ئینجا ئەشێ متمانەی ئەوەم پێیان هەبێ لەناو شانۆگەرییەکمدا بن.

ستیڤن دروکمان: جا من وام دێتە بەرچاو کە تۆ کەمتر ئیشەکانت دائەڕێژیتەوە و ئەینووسیتەوە وەک ئەوەی زۆربەی شانۆنامەنووسەکان ئەیکەن0

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ. زۆر چاوەڕێ ئەکەم پێش ئەوەی شانۆگەرییەکم بنووسم. متمانەم بە سەلیقەی خۆم هەیە و زۆر داڕشتنەوە و نووسینەوە ئەنجام نادەم، وەک هەر کەسێکی تر تۆزێک زۆر ئەنووسم تا دەنگی خۆم ئەدۆزمەوە، بەڵام ناتوانم واز بێنم، لەگەڵ ئەوەشدا شتێکی گرنگ فێر بووم، ئەگەر هەر بۆچوونێکت هەیە و بۆ هەر شوێنێک ئەڕۆی و لەناوەڕاستی شانۆگەرییەکە گەیشتیە ئەو باوەڕەی کەئەبێ بگۆڕرێ، متمانە بە سەلیقەی خۆت بکە.

ستیڤن دروکمان: بیر لەوە ئەکەمەوە چۆن ئەمە تەرجەمەی وانە گووتنەوە ئەکەی، چونکە ئاسان نییە کەسێک فێری ئەوە بکەی ناهۆشیارییەکانی دابچۆڕێ.

ئێدوارد ئەلبی: ناتوانم هیچ کەسێک فێربکەم ببێ بە شانۆنامەنووس. بەڵام ئەتوانم یارمەتیان بدەم کە وەک شانۆنامەنووسێک گونجاو بیربکەنەوە و وە یارمەتیان بدەم بەو ئاراستەیەی تێبگەن لەوەی کە داهێنانەکانیان چۆن بێ. هەرئەوەندە ئەتوانم و هیچی تر. من بە قوتابییەکانم ئەڵێم نەتەنها ئەو شتانە بزانن کە کەسانی تر نووسیویانە، بەڵکو پێویستە وەکو شتە باشەکان، شتە خراپەکانیش بناسن. چونکە ناتەوێ شتە خراپەکان کارت تێبگەن، هەروەها ئەبێ تێبینی مێژووی مۆسیقای کلاسیکی بکەی لەو

کاتــەوەی تــۆ شــتگەلێک ئەنووســی کــە ئــەگووترێن و ئەبیســترێن؛ وە لــەو کاتەوەی لەگەڵ دیمەنی بینراو کار ئەکەی پێویستە لەسەرت شارەزاییت لەسەر نیگارکێشان و پەیکەرتاشی هەبێ.

ستیڤن دروکمان: دەربارەی داگیرکەر بۆم بدوێ، شانۆ تازەکەت سەبارەت بە لویس نیڤلسن.

ئێدوارد ئەلبی: ئەوە چیرۆکی ژیانی کچێکە کە لە ساڵی 1899 لە ڕوسیا لەدایکبووە و ناوی "لیە لێرلیاوسکی"ە، باوکی هاتە مەین و بە دوکانی کۆنەفرۆشی دەستی پێکرد و دواترماڵومنداڵەکەی هێنا، لێرلیاوسکی درکی بەوە کرد کە هونەر هەژاندوویەتی، بۆیە هەر لەتەمەنێکی زۆر زۆر گەنجییەوە دەستی کرد بە وێنەکێشان، دوای چەند ساڵێک لیە بوو بە ئەفراندەر و داهێنەر و ئەوسا بوو بە لویس نێڤڵسنی

پەیکەرتاش، لیە بەدرێژایی ئەو ڕێگایە گەلێ هەڵەی کرد، هاوسەرگیری کە نەئەبوو بیکردایە، منداڵی نەئەویست پاشان وازی لەهەموو ئەو شتانە هێنا و چووە ئەوروپا و ژیانێکی بوهیمیانەی پڕ کولەمەرگی ژیا، چووە قوتابخانەی هونەر بۆ ماوەی نزیکەی سی و پێنج ساڵ بەرهەڵستی کرا تا لەکۆتاییدا بوو بە بەناوبانگترین پەیکەرتاشی ئەمریکا.

ستیڤن دروکمان: ئەو کچە هاوڕێی خۆت بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: ئا بەڵێ، زیاتر لە بیست و پێنج ساڵە یەکتر ئەناسین، من زۆر حەز لەوە ئەکەم بزانم خەڵک چۆن خۆیان پێئەگەیێنن، هەموو هونەرمەندان ئەوە ئەکەن، من بە گەلێ هونەرمەندی نیگارکێشم گووتووە کە بەنیازم شانۆگەرییەکی لەو بابەتە بنووسم، ئەیانگووت " ئەوە زۆر خۆشحاڵمان ئەکا – ئیتر چۆن ئەوە بکەین و چۆن ببینە خاوەنی هونەری خۆمان" ئیتر شانۆگەرییەکەم بە دوو مانگ نووسی.

ستیڤن دروکمان: بەڕاستتە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ. هەروەکو فوارە بەجوانی ئەهاتە خوارەوە.

ستیڤن دروکمان: ئێستا شانۆگەرییە تازەکەی تـرت " بزنەکە"، وابـزانم نزیکەی سێ سـاڵ پێش ئێستا بوو کە من لەناو کۆمپیوتەرەکەتدا بینیم.

ئێدوارد ئەلبی: ئەوکات تازە دەستم پێکردبـوو، وە سـاڵ و نیوێـک پـێش ئێستا تەواوم کرد.(هەناسەیەک ئـەدا)، چیـت پێبڵـێم، پەردەیـەکی درێـژە، سێ دیمەنە و چوار کارەکتەر و بزنێکە.

ستیڤن دروکمـان:(پێئەکەنێ) باشە ئەوە سەرەتا بـوو، تـۆ پێتگووتم یـەکێک بـووە لـە شانۆگەرییە سیاسییە ئاشکراکانت.

ئێدوارد ئەلبی: دەربارەی سنووورداربوونی لێبوردنمانە، ئێمە ڕێ بـەخۆمان ئەدەین بیر لەچی بکەینەوە، بینـیم چـۆن بـەرخوردی جوانمـان نـەکرد وەختـێ سـوزان سـۆنتاگ لـە گۆڤـاری نیویۆرکـەر شـتێکی نووسـی(پـاش یـانزەی سـپتەمبەر. کـە هەوڵیـدا ئـەو ڕووداوە بخاتـە چوارچێوەیـەکی مێژووییەوە) وە بەڕاستی ڕەخنەی لێگیرا. ئەم شانۆگەرییە پەیوەندی بەوەوە هەیە، ئێمە ڕێ بەخۆمان ئەدەین بیر لـەچی بکەینـەوە، مـن پـێم وایـە ئەمـە سیاسەتە.

ستیڤن دروکمان: بزنەکە بزنی قوربانی نەبووە.

ئێدوارد ئەلبی: نەخێر. من ئەو ناونیشانەم هەڵبژارد بزنەکـە یـان سـیلڤیا کێیـە؟ — بزنەکـە نـاوی سـیلڤیایە، چونکـە دوو قوربـانیم ئەویسـت. بـزنێکم ئەویسـت و کەسێکیشـم ئەویسـت کـە ببێتـە قوربـانی، ئەمـە شـانۆگەرییەکە لەسەرەتادا پێئەچێ تەنها شتێک بێ، بەڵام دوواتر چەند زیاتر بچینە قـوڵایی بابەتەکەوە، ناکۆکییەکان گەورەتر ئەبن. وە لەو بڕوایـەدام ئەبێتـە هـۆی وڕو کاسبوون و قێز لێکردنەوەی ژمارەیـەک لەخـەڵک، گـەر بـەختیش یـاوەر بـێ

ئەوا خەڵک هەڵدەستنە سەرپێ و لەکاتی نمایشدا چەپڵە لێئەدەن و شت فڕێ ئەدەنە سەر شانۆ. کەهیوادارم وابێ!

ستیڤن دروکمان: زۆر جوانە. حەزم لەشانۆگەرییەکە کێشە دروست بکات.،ئێستا لێرەو لەوێ تەنها چەند شانۆگەرییەکی لەو جۆرە هەن، لێرەدا ئەم پرسیارە دێتە ئاراوە کە ڕۆژنامەنووسان بەردەوام لێت ئەپرسن" شانۆگەرییەکانت چ مانایاکیان هەیە؟"

ئێدوارد ئەلبی: مانای ئەو شتانە ئەدەن کە ئەیڵێن، هەر کارێکی هونەریی تۆزێک چاک، میتافۆر و دەنگدانەوە ومانا شاراوەکانی دەقی تێدایە، وە هەرگیز دوو کەس دوو شانۆگەری وەکو یەک نانووسن، چونکە دوو کەس ناتوانن هەمان ئامراز و توانای هەڵبژاردن بۆ بەشداربوون لە شانۆگەرییان هەبێ.

ستیڤن دروکمان: لەو بڕوایەدای تۆ بەهێزی هەستی کەسێکەوە ئەنووسی کە بەخێوکرابی؟

ئێدوارد ئەلبی: بەهەرحاڵ بەخێوکراوم. دڵسۆزییەکانم بەئاراستەی دۆزینەوەی خودی خۆم بوو وەکو نێڤێڵسن. من هیچ بێگانە نەبووم بەپەیوەندییە خێزانییەکان. لەلای خۆمەوە دەبوو یەکەمین کەس بم کاری لەسەر بکەم.

ستیڤن دروکمان: بەڵام بیرۆکەیەکی تریش هەیە ئەویش ئەوەیە کە گرنگ نییە کەسانێک چەند باش خۆیان بۆ خێزانە نوێکەیان ئامادە ئەکەن، کەچی هێشتا هەر ڕۆڵ ئەگێڕن.

ئێدوارد ئەلبی: وەک کێشەیەک بۆ بەرخوردکردن لەگەڵ ژیانی خۆتت مەبەستە؟ بەڵێ، هەمیشە حەزم کردووە بیر لەوە بکەمەوە کە ئەتوانم خۆم دوور بگرم و و چاودێری خۆم بکەم لەهەر بارودۆخێک بەبێ ئەوەی بەشداری تێدا بکەم.

ستیڤن دروکمان: ئایا ئەزانی ژمارەیەکی لەڕادە بەدەر ئەو کەسانەی بەخێوکراون، بوونەتە شانۆنامەنووس؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڕاستتە؟ لەگەڵ تۆ، ئەوە ئێمە دووانین لێرە. (پێئەکەنێ)

ستیڤن دروکمان: لەگەڵ گرەیگ لوکەس(نووسەری خۆئامادە کردن بۆ ماچ) ڕیچارد فۆرمان(هونەرمەندی دەرهێنەر و شانۆنووس)

ئێدوارد ئەلبی: لەوانەیە هەموومان نەوەی یەک دایک و باوک بین. (پێئەکەنێ) وە بەهەرحاڵ لەوانەشە هەموو زۆڵ بین.

ستیڤن دروکمان: (پێئەکەنێ) پێم سەیرە چۆن ئەو ناو و ناوبانگەت بەدەست هێناوە کە ئاوا وشک و کەللە ڕەقیت.

ئێدوارد ئەلبی: ئەمە پەیوەندی بەو ڕۆژانەوە هەیە کە زۆر شەرمنتر بووم لە ئێستا کە چاوپێکەوتنم لەگەڵدا ئەکرا، شەرمەکەم خۆی بەجۆرێک وەک ڕووگرژی نیشاندان ئەدا، ئێستا ئەم کارەکتەرەم گەشەی کردووە و بواری ئەوەمان ئەدا کە چاوپێکەوتنێکی زۆر جوان ئەنجام بدەین. (پێئەکەنێ)

ستیڤن دروکمان: ئەی دواجار چۆن فێری ئەوە بووی بەسەر شەرما زاڵبی؟

ئێدوارد ئەلبی: بەهەمان شێوەی زاڵبوونم بەسەر ترسی سواربوونی فڕۆکە، شەوێکیان چووم بۆ دوورگەی کۆنی و بەسەر هەموو ئەو شتانەدا ڕۆیشتم کە لێیان ئەترسام. بازدان بەپەڕەشووت، سواربوونی (سكه الموت)و تاقیکردنەوەی هەموو ئەوشتانەی لێیان ئەترسام.

ستیڤن دروکمان: منیش لەسواربوونی فڕۆکە ئەترسام، ئیتر خۆم جوان مەست ئەکرد پێش ئەوەی بچمە ناو فڕۆکەکەوە.

ئێدوارد ئەلبی: منیش وام ئەکرد، بەڵام ئێستا وازم لە خواردنەوە هێناوە و ناتوانم چیتر ئەو کارە بکەم. (پێئەکەنێ)

ستیڤن دروکمان: خواردنەوە دەبێ یارمەتی دابی بۆ زاڵبوون بەسەر شەرمدا.

ئێدوارد ئەلبی: نەخێر، چونکە قەت بەسەرخۆشی چاوپێکەوتنم لەگەڵ نەکراوە. من مەشروب خۆرێکی ئاسوودە نەبووم. هەستم بەبەرپرسیاریەتی ئەکرد تا بەهەموو کەسێ بڵێم کە چۆن بژێن. کە ئەمخواردەوە کەسێکی بێهیوا و لاواز بووم و من لەوەدا نیشانەم لە ڕووشکێنی خەڵکی بوو. من لەگەڵ مەشروبدا جێی پەسند نەبووم.

ستیڤن دروكمان: من هەمیشە نائاساییانە ئەو كەسانەم بەدڵ بووە كە نیشانە لەلاوازی كەسانی تردا ئەگرن. لانی كەم تیژبینی نیشان ئەدەن.

ئێدوارد ئەلبی: ئەرێ، تەواو تیژبین، بەڵام دڵڕەقانە. تۆزێ بەزەیی جوانە هەم لە ئێستاو هەم لە داهاتوو.

ستیڤن دروكمان: ئەتوانی خاڵێكی لاوازی من دەستنیشان بكەی؟

ئێدوارد ئەلبی: یەك خاڵ؟ (پێئەكەنێ) لەوانەیە، بەڵام ڕاستیان گووتووە كە كەسی سادی ئەو كەسەیە كە ئارەزووی ماسۆشیستێكی پێ ناشكێ.

ستیڤن دروكمان:(پێئەكەنێ) بەڵێ دەستنیشانت كرد! باشە. دوا پرسیار: هیچ ئامۆژگاریت بۆ هونەرمەندە لاوەكان هەیە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەزانی چی، هەمیشە بە قوتابییە شانۆنامەنووسەكانم ئەڵێم، ئەگەر هەر شتێكی تر لە ژیان شك ئەبەن كە ئاسوودەتان بكات، واز لە نووسینی شانۆ بهێنن.

ستیڤن دروكمان: بەڕاستتە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئێستا فشاری ئابووری لەسەر شانۆنامەنووسەكان لەهەموو كاتێك خراپترە، ئەوەی بینەر ئەیەوێ زۆر جیاوازە لەوەی شانۆنامەنووسێكی جیددی ئەیەوێ، من تۆزێك زیادەڕۆییم كرد، بەڵام زۆر ئاسان نییە، گرفتی بوون بە شانۆنووس ئەوەیە ئەبێ بزانی كە سازش ئەكەی یان نا. ئەبێ بزانی كە ئایا بەرهەمەكەت ئەفرۆشرێ و بشتوانی ئەمە بزانی، پاشان نابێ بەو ئەنجامە پەشیمان بوونەوە بێمانایە ڕازی بی كە بەرهەمەكەت هەمووی فرۆشراوە، چونكە ئەو كات تۆ بڕیارت داوە ئەو كارە بۆ پارە بكەی، نەك بۆ نەوەی ڕۆژ. بەڕاستی پیشەیەكی زەحمەتە.

تێبینی: ئەم چاوپێكەوتنە لە گۆڤاری شانۆ ژمارە **19** ی ساڵی **2010** بڵاو كراوەتەوە.

چاوپێکەوتنی تینا ـ تارا پێتروڤا لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
شوباتی 2003

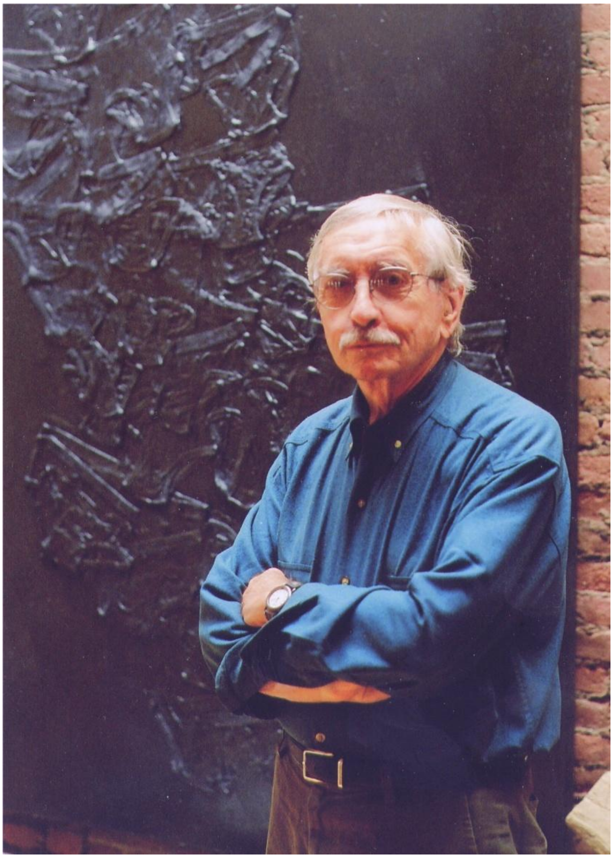

تینا -تارا پێترۆڤا: ئەگەر ئەمڕۆ هەموو جیهان شانۆیەک بێت، ڕۆڵـی شانۆنامەنووسەکان ئەبێ چی بێ؟

ئێدوارد ئەلبی: ڕۆڵی شانۆنامەنووسەکان ئەوەیە کە ئاوێنەیەک هەڵبگرن بۆ خەڵک و وایان لێبکەن تەماشای ناو ئاوێنە بکەن، جا ئەگەر ئەوەی ئەیبینن پێیان خۆش نەبوو، با ئاوێنەکە دوور نەخەنەوە، بەڵکو بیگۆڕن.

تینا -تارا پێترۆڤا: تۆ خەڵکی شاری نیویۆرکیت و لەڕۆژی یازدەی سپتەمبەر هەر لەو شارە بوویت. ئەمە چ کاریگەرییەکی بەسەرتەوە داناوە؟

ئێدوارد ئەلبی: وەک نووسەرێک نزیکەی سی یان چل داوام لێکراوە کە شانۆیەک یان وتار یان تەنانەت بۆچوونی خۆم دەربارەی یازدەی سپتەمبەر بنووسم. وەڵامی منیش هەمان ئەو وەڵامە بووە کە ئێستا ئەیدەمەوە. نازانم هەستم چۆنە و چۆن هەست ئەکەم و چۆن هەستەکەم وەربگێڕمە ناو کارێکی هونەریی. هێشتا زۆر زووە و بڕوام بە وەڵامدانەوەی خێرا و بەپەلە نییە، بڕوام بە وەڵامی بێ بیرکردنەوە نییە بۆ شتەکان. هەندێ شت بۆ چەندین ساڵ لەمێشکمدا ئەمێنن پێش ئەوەی وەڵامیان بدەمەوە. من سەرلەبەیانی ڕۆژی یانزەی سپتەمبەر لەناو شاری نیویۆرک بووم، هەر چەند خولەکێک دوای ئەوەی دووەم باڵەخانە هێرشی کرایە سەر، من لە قیتار لەسەر شەقامی چامبەر دابەزیم، هەردوو باڵەخانەکەم بینی گڕیان لێ بەرز ئەبۆوە. خەڵکم ئەبینی لە باڵەخانەی دووەمەوە خۆیان فڕێ ئەدا... چ ترسناک بوو، نەمئەزانی چی ڕوویداوە، وام مەزەندە ئەکرد کە فڕۆکەیەک بەڕێکەوت کەوتبێتە سەر باڵەخانەکان، من نزیکەی پێنج کۆڵان دوور بووم لەباکووری مەڵبەندی بازرگانی جیهانییەوە. ئینجا گەڕامەوە بۆ ماڵەوە بۆ دڵنیا بوون لەوەی کە ئەو باڵەخانەیەی تێیدا دەژیام ئاگری تێبەر نەبووبێ، باش بوو سەلامەت بوو، ئینجا تەلەفزیۆنم پێکرد و تێگەیشتم کە

پـەنتاگۆن هێرشـی کراوەتـە سـەر، پاشـان چوومـە سـەربان و ڕوو لەباشـوور ڕوانیم کە هەردوو باڵەخانەکە دارمان.

تینا -تارا پیترۆڤا: ئایا بۆچوونەکانت سەبارەت بە ئازادییە فەردییەکان وەک مرۆڤێک کەوتنە ژێر کاریگەری یازدەی سپتەمبەرەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەتوانم بڵێم بەهێزتر بوون نەک گۆڕان، بـەڵکو بـەهێزتر بوون.

تینا -تارا پیترۆڤا: تۆ لەو ماوانە شانۆگەریت هەبوو کە لەسەر برادوای نمایش ئەکران – بزنەکە یاخود سیلڤیا کێیە، وە داگیرکەر، لەگەڵ ئـان بانکرۆفت و لەم دواییانە لەسەر برادوای تەواو بوون، ئایا هیچ کام لەم شانۆگەرییانە وەک بەرئەنجامی یازدەی سپتەمبەر نووسراون؟

ئێدوارد ئەلبی: نەخێر، وەک بەرئەنجامی یازدەی سپتەمبەر نەنووسراون.

تینا -تارا پیترۆڤا: ئایا هەڵسەنگاندنت هەیە دەربارەی مەترسی جەنگ بەسەر عێراق و ستراتیژی ئیدارەی ئێستای ئەمریکی دژ بە تیرۆریزم؟

ئێـدوارد ئـەلبی: بـەڵێ. بەدڵنیایـیـەوە هەمـە، ئیـدارەی ئەمـەریکـی ترساندمیان. کەمکردنەوەی مافە مەدەنییەکان ومافی مرۆڤ ترساندمیان، کـە کۆمارییەکان لەو بڕوایەدان وەک بەرئەنجامی هێرش کردن بۆ سەر ئەمریکا بەدەستیان هێناوە، من ئێستاش دڵنیا نیم لەوەی کە هیچ بیانوویەک لەئارادا بێ بۆ هێرش کردنە سەر عێراق، هـەر وەک چـۆن دڵنیـاش نـیم کـە هێـرش بکرێتە سەر کۆریـای بـاکور، یـان ئێـران، یـان هـەر وڵاتێکـی تـر کـە بـۆمبی ئەتۆمییان هەبێ، من نازانم چەند وڵات لە نەخشەی سەرۆکی ئەمریکادا هـەن بۆ هێرش کردنە سـەریان و بـە چ حیسـاب و کیتابێـک ئـەکرێ، بـەڵام ئـەوە ئـەزانم ئەگـەر دەرکـەوێ عێـراق هـیچ چـەکێکی کۆمەڵکوژیشـی نـەبێت بیشارێتەوە، ئیـدارەی بـۆش بەهـەر حـاڵ هـەر هـەوڵ ئـەدات بیانوویـەکی تـر بدۆزێتەوە بۆ داگیرکاری.

تینا -تارا پێترۆڤا: شانۆگەرییەکەت "کێ لە ڤێرجینیا وۆڵف ئەترسێ" کراوەتە فیلمێکی هۆلیوود کە هەریەک لە ڕیچارد بورتۆن و ئیلیزابێس تایلەر ڕۆڵی تێدا ئەگێڕن، ئەو ئەزموونە چۆن بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: نازانم چۆن بەرهەم هێنرا و چۆن ڕوویدا، لەو بڕوایەدام تواناکان و هێزی ئیلیزابێس تایلەر و ڕیچارد بورتۆن بوون کە هێزی گووتنی"نەخێر" یان هەبوو بۆ هەموو ئەو خەڵکانەی کە بیرۆکەیەکی خراپیان هەبوو، منیش بەردەوام گوێ بیستی چیرۆکی ترسناک ئەبووم، وەک ئەوەی سیناریست منداڵێکی نەبوو بکاتە واقیعی کە لە ڕادەبەدەر ناقۆڵایە. من گووتوومە گەلێ شتی خراپ نووسراون – جا ئەمە ڕاست بێت یان نا، لەڕاستیدا نازانم- بەڵام گووتوومە کە هەندێ گۆڕان کراوە لەلایەن ئیلیزابێس تایلەر و ڕیچارد بورتۆن و دەرهێنەر، کە پەسند نەکراون ڕەتکرانەوە.

تینا -تارا پێترۆڤا: لە ساڵانی ڕابردوودا ئایا هیچ داوایەک لەسەر بەرهەمەکانت هەبووە بۆ کاری سینەمایی؟

ئێدوارد ئەلبی: شانۆگەری " هاوسەنگییەکی کارامە" کە کاترین هێپبێرن و پاوڵ سکۆفیلد دەوریان تێدا گێڕا لەدەوروبەری 1970 کرایە فیلم. داواکاری لەسەر ژمارەیەک لە شانۆگەرییەکانم هەبوون، بەڵام لام ڕوون بووە کە خۆم سیناریۆکەی نانووسم، بۆیە حەزم لێنەبووە بیدەم پێیان. من ئەمەوێ کۆنتڕۆڵی کارەکانم و هەروەها دوا دەستکاری بکەم. بۆیە چیتر هیچ خەڵکی ترم لێ نزیک نەبۆتەوە.

تینا -تارا پێترۆڤا: (پێئەکەنێ) ئەزانم کە وانەی نووسینی شانۆگەری ئەڵێیتەوە.

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ، ئەوە ڕاستە. بەهاران وانە لە زانکۆی هوستن ئەڵێمەوە، هەروەها سەرپەرشتیاری شوێنێک ئەکەم لە مۆنتاوک لە نیویۆرک کە هونەرمەندانی شێوەکار هەر جارەی بۆ ماوەی مانگێک دێن و دەمێننەوە و کار ئەکەن.

تینا -تارا پێترۆڤا: ئێدوارد، تۆ وەزیفەیەکی درێژ و ناسراوت لەناوەوە و دەرەوەی شانۆ هەیە کە بۆ ماوەی چوار دەیەیە بەردەوامە، ڕات چییە سەبارەت بە ئەرکەکانی نووسەری پرۆفیشناڵ لە کۆمەڵگەی ئەمڕۆماندا؟ وەک نووسەرێک سەرەکیترین بەرپرسیاریەتی دەرحەق بە بینەرانت چییە؟

ئێدوارد ئەلبی: ڕاستییان پێ بگووترێ و ئەوەشیان لێ ڕەچاو بکەی کە حەز لە ڕاستیی بکەن.

تینا -تارا پێترۆڤا: هیچ ئامۆژگاریت هەیە بۆ خوێنەرانی کەنەدیت، کەلە سێبەری "برا گەورە" ئەمریکادا

دەژین، کە لەوانەیە وا توابێتەوە کە وەکو پەنجاو یەکەمین ویلایەتی لێهاتبێ؟

ئێدوارد ئەلبی: کەنەدا پێویستە ناسنامە و کەسایەتی خۆی وەکو وڵاتێک بەدەستەوە بگرێ و تەنانەت وەک پاشکۆ بیر لەخۆی نەکاتەوە، لەوانەیە باشتر بێ گەر لەناو ئێمەدا نەتوابێتەوە.

* * *

چاوپێکەوتنی ئەکادیمیای دەستکەوتی ئەمەریکی
لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
لە دووی حوزەیرانی 2005

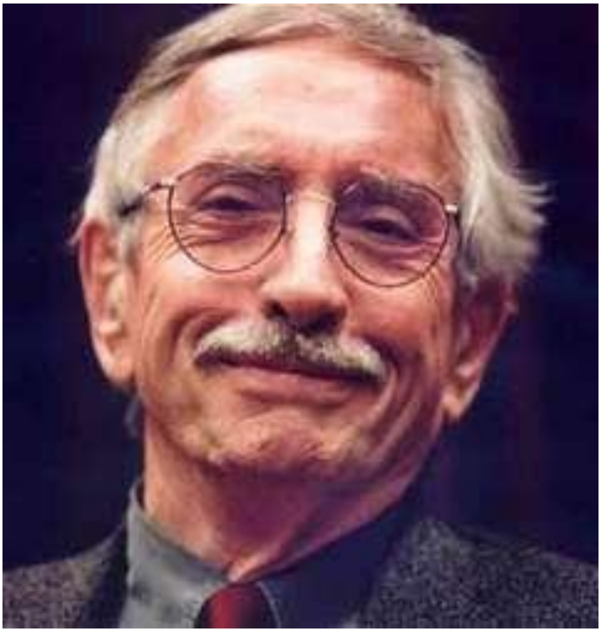

پرسیار: وەک منداڵێک، گەورە بوون لە دەوروبەری شاری نیویۆرک بۆ تۆ چۆن بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: مـن منـداڵێکی هـەڵگیراوە بـووم، و لەلایـەن بنەماڵـەیـەکی دەوڵەمەنـدەوە گـەورە کـرام کـە سـەروکاریان لەگـەڵ بـەڕێوەبردنی شـانۆدا هەبوو، بەڕێوەبەرایەتی شانۆی ئیستعرازی. بازنەی کیس-ئەلبی ئیسـتعرازی. هەروەها هۆڵـەکە بـەردەوام بـە نمایشـکەرە ئیسـتیعرازییە خانەنشـینەکان پـڕ ئـەبۆوە، بۆیـە ئەبوایـە هەریـەک لـە بیـڵ گاگسـتۆن و ڤیکتـۆر مـوور و ئێـد واین (1) و هەموو ئەوانەم بناسیایە کە کـەس هیچـی لـەبارەوە نەبیسـتوون، منیش هەر لە لاویما دەستم کرد بە ڕۆیشتن بـۆ هۆڵـەکانی شـانۆ. پێمـوابێ تەمەنم شەش ساڵان بـوو کـە چـووم بـۆ بینینـی شـانۆگەری "جـامبۆ" لـە هـۆڵی شـانۆیی هیپـۆدرۆم(2). ئـەو نمایشـە مۆسـیقییەی جیمـی دورانـت و فیلەکە (3). ئەوە یەکەمین ئەزموونم بوو لـە شـانۆ. بۆیـە مـن لـەناو شـانۆ گەورە بوومە، کە تاقە شتێکی باشە لەم هەڵگیرانەوەیەم.

پرسیار: چۆن وەسفی خۆت ئەکەی وەکو منداڵێک؟

ئێدوارد ئەلبی: وای دائەنێم خەریکی خۆپێگەیاندن بووم. هەرگیز هەستم بەئاسوودەیی نەکردووە لەگەڵ دا بەخێوکـەرم، لـەو بڕوایـەدام نـەیان ئـەزانی ببنە دایک باوک، لەوانەشە منیش نەمزانیبێ ببمـە کوڕیـان. هـەروەها منـیش زۆر بـەداخراوی مامـەوە، مـن ژیـانێکی سـامناکی نـاوەوەی خـۆم هـەبوو، بەدڵنیاییەوە من کەمترین پەیوەندیم بەو شتانەوە نەبوو کە دەبوایە هەمبێ، لەتەمـەنی نـۆ سـاڵان، یـان دە سـاڵان، ناردمیـان بـۆ قوتابخانـە، چونکـە نەیاندەویست لەبەر چاویان بم. ئەوەش ئاسایی بوو، کێشە نـەبوو، مـن ئیتـر خەمی خۆم خوارد.

پرسیار: قوتابخانەت پێخۆش بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ قوتابخانەم پێخۆش بوو، تەنها ئەو کاتانەی کە ئەو شتانەی ئەمویست بیانکەم، دەمکردن. من زۆر زۆر باش بووم لەو وانانەی کە حەزم لێئەکردن و زۆر خراپیش بووم لەو وانانەی کە حەزم لێنەئەکردن، پێموابوو زۆر بە زوویی زانیم- یان لانی کەم ئەو هەستەم هەبوو- کە ژیانم چ ڕێڕەوێک لەخۆی دەگرێ. من هەمیشە حەزم لە وانەی هونەر بوو، من لە تەمەنی هەشت ساڵی دەستم کرد بە نیگارکێشان و تابلۆ نەخشاندن و لەتەمەنی نۆ ساڵی یان دە ساڵیدا دەستم کرد بە شیعر نووسین. دوای ئاشنابوونم بە باخ لەتەمەنی دوانزە ساڵ و نیوی ئەمویست ببم بە ئاواز دانەر، بەڵام ئەوەم بۆ نەچووە سەر.

پرسیار: کە گەنج بووی بۆ پێت وابوو کە ئەتزانی چی ئەکەی؟ تۆ ئەمە چۆن لێک ئەدەیتەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئاشکرایە کە نازانم. مێشکی من بەم جۆرە ئیش ئەکات، یان لەکاتی خۆیدا ئیشی ئەکرد. من حەزم لەو شتانەیە، من نازانم دایک و باوکی سروشتی من کێن، ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ سەردەمی هەڵگیرانەوەم. کە ئەو کات بۆت نەبوو شتی لەم جۆرە بزانی، بۆیە نەمتوانی، بەڵام بەهەرحاڵ زۆر بیر لەو شتە ناکەمەوە. هەندێ لەو منداڵە گەش و دڵخۆشانەی کە ئەمناسین و دایک و باوکیانم بینیوە، هیچ پەیوەندییەکم لەنێوانیاندا نەبینیوە.

پرسیار: لەگەڵ گەورە بوونتا، هیچ کتێبێک هەبوو بەلاتەوە گرنگ بێ؟ چ کتێبێکت ئەخوێندەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئا، بەدڵنیاییەوە. تا توانیم خوێندمەوە. چیرۆکێکی خۆشم لایە. ئەو خێزانە کتێبخانەیەکی گەورەیان هەبوو لە خانووە گەورەکەیان لە "لارچمۆنت"پڕ لەکتێبی جزوبەند بوو، شەوێکیان بەدوای کتێبێکدا ئەگەڕام

بۆخوێندنەوە. ئەوکات تەمەنم چواردە ساڵ، یان لەوانەیە سیانزە سالآن ئەبووم، ئەم ئیڤان تور-جەن-ئەف کێیە؟ دیارە مەبەست تورجینێڤە. جا منیش یەکێک لە کتێبەکانم لە کتێبخانەکە دەرهێنا، ئەویش"خاکی پاکیزە"بوو، لەڕاستیشدا خوێندمەوە. بۆ سبەی بەیانی هاتمە خوارەوە بۆ قاوەڵتیکردن – چونکە ئەندامانی خێزان دەبوایە پێکەوە قاوەڵتی بکەن، ئەمەش شتێکی فەرمی بوو – بینیم ئاسایی نین، گووتم"چی ڕوویداوە؟" گووتیان" کتێبێک لە کتێبخانەکە دیار نەماوە." منیش گووتم"بەڵی کتێبی ئیڤان تور-گەن-ئەف"ە، ناوەکەیم بە باشی بۆ نەگووترا."بەڕاستی کتێبێکی زۆر چاکە"من بردمە سەرەوە..." ئەوە کتێبی کتێبخانەکەیە. تۆ بۆشاییەکت دروست کردووە لەسەر ڕەفەکان." ئەمە هەندێ بیرۆکەی جیاوازی تێڕوانینمانت بۆ دەرئەخات. (4)

پرسیار: چ شتێک لەژیانی بەرایی خێزانەکەتان بووە مایەی کێشە بۆت؟

ئێدوارد ئەلبی: هەرگیز هەستم بەوە نەکردووە کە من پەیوەندیم بەو خەڵکانەوە هەبووبێ ئەمەش لەوانەیە سەیر بێ، چونکە زۆربەی مندالآن کەتبوونە داوی هەستکردن بە ئەرکی سروشتی دایک و باوکیان. لەپێناو چی؟ وابزانم تەنها لەبەر ئەوەی لەدایک بوون. لەگەڵ ئەوەشدا تێڕوانینێکی گەمژانە بوو. جا لەوساوە هیچ پەیوەندییەکم بەو خەڵکانەوە نەبووە و ئەشمزانی من لەوان نیم، من جۆرە هەستێکم هەبوو سەبارەت بە سەرجەم پەیوەندییەکان، بێگومان ئەمە دووەم گریمانە، بەڵام لەو بڕوایەدام کە لەوانەیە لە لێکدانەوەی خۆمدا بووبێ. من ڕێبوارێکی هەمیشەییم کە لەوانەیە لە دێڕێکی شانۆگەری "چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان) دا هاتبێ " من ڕێبوارێکی هەمیشەییم. ماڵەکەم دڵ تێکهێنەرە کە لەلای سەرەوەی خۆرئاوای شاری نیویۆرکە، کە مەزنترین شارە لە جیهان ئامین!" من گرەوت

لەگەڵ دەکەم کە ئەزانم ئەو دێڕە لە کوێی چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان دا هاتووە.

پرسیار: وا تێئەگەین کە منداڵێکی بەناز نەبووی بۆ سەرکەوتن لە قوتابخانە.

ئێدوارد ئەلبی: وابزانم ... نا. بەڵێ لەزۆر قوتابخانە دەرکرام لەبەر ئەوەی نەم ئەویست لەوێ بم. هەروەها نەشم ئەویست لە ماڵەوە بم. نەم ئەویست لە هیچ شوێنێک بم، بەڵام توانیم ئەو شتانەی پێم خۆشە بخوێنم پێش ئەوەی دەربکرێمە دەرەوە، مامۆستاکان وا دەرئەکەوتن و ئەهاتنە بەرچاو کە بەشێوازێکی زۆر ترسناکانە وەک ئەوەی شتێک لە مێشکیاندا بێ و هانیان بدات. بۆیە هانی منیان ئەدا بەرەو ئەو شتانەی کە حەزم لێیانە، ئەمەش شتێکی باش بوو، بۆیە لە قوتابخانەیەک شتێک فێر ئەبووم و دەرئەکرام و ئەچوومە قوتابخانەیەکی تر و شتێکی تر فێر ئەبووم.

پرسیار : هیچ مامۆستایەک کاریگەری هەبووە لەسەرت؟ کێت بۆ گرنگ بووە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ بەدڵنیاییەوە، هەندێ مامۆستا هەبوون کە زۆر زۆر یارمەتیدەرم بوون و وەک ئەڵێم هەستم ئەکرد لەوانەیە مێشکیان بەشتی چاک کێڵابم وە بەئاراستەیەکی دروست بەرەو کۆمەڵێ شت ڕێنوێنییان کردبم، من توانم زۆر بچمە ناو وردکارییەکانەوە، بەڵام ئەزانم ئاوا بوو. ئەمانە هەموو قوتابخانەی تایبەتی بوون نەک قوتابخانەی گشتی کە لە ناوجەرگەی شاردا بوون. ئەو قوتابخانە تایبەتییانە گەلێ منداڵی دەوڵەمەندی لێبوون، چونکە مامۆستاکان مووچەیەکی باشیان وەرئەگرت، بۆیە قوتابییەکانیان زۆر ڕۆشنبیرتر بوون لەقوتابی هەمان مامۆستا کە ئەمڕۆ لە سیستەمی قوتابخانە گشتییەکاندا دەخوێنن، وە یان هەندێ خەڵکی زرنگ و ناودار. پۆلی بچوک بچوکیان هەبوو. هەر پۆلێک حەوت، یان هەشت منداڵی تێدا بوو، ئەیانتوانی کات تەرخان بکەن بۆ ئەوەی بزانن کە ئەو منداڵانە کێن، من زۆر زۆر

سوپاسگوزارم کە هەرچەندە نەمتوانی لەگەڵ دایک و باوکی بەخێوکەرم هەڵبکەم. بەڵام ڕۆشنبیرییەکی لە ڕادەبەدەر چاکیان بۆ دابین کردم.

پرسیار: تۆ ئەڵێی لەتەمەنی هەشت نۆ ساڵیدا دەستت کردووە بە نووسینی شیعر.

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ. تەنانەت پێش ئەو کاتەش دەستم بە وێنەکێشان کردبوو.

پرسیار: چی هانی دای ئەو کارە بکەی؟

ئێدوارد ئەلبی: لەوانەیە لەبەر ئەوە بووبێ کە پێموابوو نیگارکێشم و پێشموابوو کە نووسەرم.

پرسیار: تۆ زوو وازت لە کۆلێژ هێنا، وا نییە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵی زوو وازم هێنا، ڕێکەوتنێکی دووسەرە بوو، من قۆناغی یەکەمی زانکۆ نە ئەچوومە زۆرێک لەو کۆرسانەی کە ئەبوایە بچم. من ئەچوومە ئەو کۆرسە بەسوودانەی کە گەورە ساڵان دەیانخوێند و لەئاستی دەرچووندا ڕۆشنبیری باشیان لێ وەچنگ ئەهێنا، بێگومان غایب ئەبووم و لە کۆرسە داواکراوەکانمدا دەرنەئەچووم. ئەوان ئەوەیان بەدڵ نەبوو، لێرەوە دوو ڕێگایان خستە بەردەمم: یان ئەوەتا بچمە کۆرسەکانم، یان واز لە قوتابخانە بهێنم، منیش وازم لە قوتابخانە هێنا، من یەکێک بووم لەوانەی کە خوێندم، وە لەو بڕوایەدا بووم ئەتوانم ناوێک لە سروشتی خوێندنی خۆم بنێم. ئەویش مەیلی دەبەنگی بوو.

پرسیار: هەروەها ماڵیشت جێهێشت بۆ پەیداکردنی بژێوی، وایە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ وا بوو، یەکەم هەوڵم ئەوکات بوو کە تەمەنم سیانزە ساڵان بوو، لەبەر ئەوەی یەکێک لە نەنکەکانم دیارییەکی بچووکی کرسمسی داپێم، کە چەند سەد دۆلارێک بوو، بۆیە بە جانتایەکی بچوکەوە چوومە ناو نیویۆرک و هەوڵم دا سواری پاپۆڕ بم —کونارد- یان هەرچییەک بوو.

ئینجا بۆم دەرکەوت کە پارەی تـەواوم پـێ نییـە، هـەروەها هـیچ ناسـنامە و شتێکیشم نەبوو. بۆیە نەیانهێشت سواری پاپۆڕەکە بم. (5)

پرسیار: ئەتویست بۆ کوێ بڕۆی؟

ئێـدوارد ئـەلبی: هـەر کوێیـەک بوایـە، لەنـدەن، پـاریس، لەوانەیـە بـەرەو پاریس بچوومایە. بەڵام بۆم نەچووە سەر. بۆیـە چاوەڕێم کـرد تـا بەتـەواوی تاقەتمان لەیەک چوو و هیچی تیا نەمایەوە.

پرسیار: کە ماڵت جێهێشت، چووی بـۆ گونـدی گرینـوچ لـە شـاری نیویـۆرک. بـەدوای چیـدا وێڵ بووی؟

ئێدوارد ئەلبی: پێم وابێ پێم گووترابوو کە هەر جموجـۆڵێکی ڕۆشـنبیری لـە نیویـۆرک بـێ، لـە گونـدی گرینـوچ ڕووئـەدا، ئـەو شـوێنەی کـە خەڵکـە سەرنجڕاکێشەرەکانی لێیە. بۆیە چووم بۆ ئەوێ.

پرسیار: ئەی دۆزیتنەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ.لەو ڕۆژەیا دۆزینەوەیان هەر زۆر ئاسان بـوو، کـەس وەکیلی نەبوو، کەسیش ناودار نەبوو.

پرسیار: کەگەیشتیتە ئەوێ چیت کرد؟

ئێدوارد ئەلبی: تەواوم کرد — یان تەواوم نـەکرد — بـەچوون بـۆ بینینـی تـابلۆی هونەرمەنـدە ئەبسـتراکتە تەعبیرییـەکان و گـوێگرتن لـە مۆسـیقای هاوچـەرخ لـەکۆڵۆمبیا و لەسـەر شـانۆی مـاک مـیلان، بینینـی چـاکترین شانۆگەرییەکانی دەرەوەی برادوای، درێژەم بە گەشەپێدانی ڕۆشـنبیری خـۆم دا، کتێبخانە لەو دەوروبـەرە هـەبوو، هـەرکاتێک نەمتوانیایـە کتێبێـک بـدزم، ئەچووم زۆر بەهەرزان ئەمکڕی. ئەوەش خـراپ نـەبوو، وە سـاڵۆنگەلێکی زۆر هەبوو کە ئێمەی نووسەران ئەچووین بۆی هەموو شـێوەکارەکانیش ئـەچوون بۆ مەیخانەی سێدەر. بڕۆ ئەوێ و ببینە چۆن بەلادا دێـن، (ئەکـەون) هەنـدێ خۆشـە. پاشـان هـەموو نووسـەرەکان ئـەچووین بـۆ ئـەو مەیخانەیـەی سـەر

دوورپیانی بلیکەر و مەکدۆگاڵ؟ ئەرێ چیان پێ ئەگووت؟ سان رۆمیۆ. هەموو لەوێ بووین و دائەنیشتین و قسەمان ئەکرد، ئەگەر بتویستایە لەگەڵ ئاواز دانەرە لاوەکان بوویتایە دەبوایە بچوویتایە بۆ چایخانەی ڕووسییەکان — نا چایخانەی ڕووسییەکان نەبوو — مەیخانەیەک بوو لە باشووری ڕۆژئاوای کارنیج هۆڵ. لەیادم نەماوە ناوی چی بوو. ئاوازدانەرەکان لەوێ کۆئەبوونەوە، هەموو یەکترمان ئەناسی، هەموو کەس گیانی هاوڕێیەتی تێدا بوو. بەڵێ، کاتێکی خۆش بوو. بەڵێ نزیکەی دە ساڵم لە کاری دوای تەواو کردنی خوێندن لەوێدا بردە سەر.

پرسیار: چۆن پشتیوانی خۆت ئەکرد؟

ئێدوارد ئەلبی: یەکێ لە نەنکەکانم بەشە میراتێکی بچکۆلەی داپێم، کە بووە هۆی دابینکردنی بیرە و سەندەویچ و بەشی کرێی شوقەیەک کە لەگەڵ پێنج شەش هاوڕێی نزیکمدا گرتبوومان، هەروەها جارناجار ئیشم ئەکرد. تاقە ئیشیک کە پێم خۆش بوو دابەشکردنی تەلەگرامی وێسترن یونیەن بوو، ئەوە ئیشێکی باش بوو. هەر کاتێک بتەوێ ئەتوانی کار بکەی. وە ئەگەر بەڕاستی زیرەک بیت ئەتوانی بەئاسانی بەخشیش کۆ بکەیتەوە

پرسیار: چی وای لێکردی یان ناچاری کردی ببیت بە نووسەر؟

ئێدوارد ئەلبی: نازانم. کە مێردمنداڵ بووم ئەمزانی بەجۆرێ لەجۆرەکان تێکەڵ بە هونەر ئەبم. بۆیە ویستم ببم بەئاواز دانەر و وێنەکێش و شێوەکار و نووسەر، ڕێگا چارەیەکی ترم نەبوو، من ئەو کەسە بووم و بۆیە واش ئەکەم. ئیتر مێشکیش بەو جۆرە ئیش ئەکات.

پرسیار: هیچ چرکە ساتێکی برەڕەوە(حاسم) لە ئارادا بوو؟

ئێدوارد ئـەلبی: نـەخێر. ئایا بـۆ یەکـەمجار گـوێ لـە بـاخ ئـەگیرا؟ ئایا تەماشـای تابلۆیـەکی مـەزن ئـەکرا؟ ئایـا تورجینێـڤ ئەخوێنرایـەوە؟ نـاتوانم دڵنیا بم. نازانم.

پرسیار: یەکەم شانۆگەریت، "چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان" چۆن نووسرا؟

ئێدوارد ئـەلبی: لـەیادم نییـە، بـەڵام ئـەزانم کـە ئـامێرێکی چـاپکردنم لـە کۆمپانیـای "وێسـترن یونیـەن" دزی و بردمـەوە ئـەو شـوقەیەی کـە لەگـەڵ هاوڕێکانم تێیدا ئـەژیام و دەسـتم کـرد بـە نووسـینی ئـەم شـانۆگەرییە. دوو هەفتەی خایاند. ناوی " چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان"بوو. من تا ئەو کـات زۆر شتم ئەنووسی. دوو هەوڵی نیوە ناچڵم لە نووسینی شانۆ داو هەرگیز تەواوم نەکردن، لەناکاو شانۆگەری "چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان"م نووسی.

هەستێکی زۆر غەریبم هەبوو."ئەمە خراپ نییە، ئەمە لەوانەیـە زۆر تایبـەت بە خۆ بێت" ئەمە یەکەمین شتێکە کە بتوانم بڵـێم نووسـیومە." تـۆ ئەمـەت نووسـیوە، سـەرجەم کاریگەرییـەکانت خسـتۆتە لاوە و خسـتۆتە ژێـرەوە. تـۆ باش فێربووی، ئەمە دەنگی تۆیـە."ئـەوکات ئـەوەم بـۆ ڕوون بـۆوە. ئـەوەش هەستکردنێکی خۆش بوو.

پرسیار: بەردەوام ئەنووسرێ کە تۆ وات دائەنا دیاری ئاهەنگی سی ساڵەی لەدایکبوونت بێ. ئایا ئەمە ڕاستە؟

ئێدوارد ئەلبی: زۆر ڕاستە. ئەوە لەوانەیـە دوای دەرکـەوتنی ڕاسـتییەکان بووبێ. ئەزانی لێرە لە وێسترن یونیەن تەلـەگرامم دابـەش ئـەکرد، منـداڵیش بیت ئەتوانی ئـەو کـارە بکـەیت، بـەڵام نـاتوانی تـا پـەنجا سـاڵی لـەو کـارە بەردەوام بیت، ئەبێت پیشەیەکی ترت هەبێت.

پرسیار: چۆن هەنگاوی بۆ هەڵئەهێنی و چۆن شانۆگەری ئەنووسیت؟

ئێدوارد ئەلبی: تۆ ئەگەر شانۆنامەنووس بیت، زۆر زەحمەتە شتێ بۆ کەسێک ڕوون بکەیتەوە کە شانۆنامەنووس نەبێ— من بۆیە شاعیرێکی زۆر باش نەبووم، ڕۆمان نووسێکی خراپ و چیرۆکنووسێکی خراپ بووم. پاشان کەوتمە نووسینی شانۆگەری و دوواتر بۆم دەرکەوت کە ئەمە ئەو شتەیە کە ئەبێ بەدرێژایی ژیان بیکەم. هەروەها لەو بڕوایەدام کە هەموو نووسەرێک-هەموو کەسێک لەهەر لقێکی هونەردا بێت- کاتی تایبەت بەخۆی هەیە بۆ ئەوەی تەنها خۆی بێت، ئەوەش جیاوازە لە خەڵکیتر، ئەزانی هەندێ کەس لەتەمەنی هەژدە ساڵیدا ئەو کارە ئەکەن، هەندێکی کەش تا پەنجا ساڵی ناگەن پێی. چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان ئەو ساتە وەختە بوو کە زانیم شتێکی باش و تایبەت بەخۆم نووسیوە. ئیتر لەوێوە دەست پێ ئەکەیت و ئاواش ڕوو ئەدات.

پرسیار: ئەتوانی بڵێی ئیلهامی ئەوە چی بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان ئەڵێی؟ نەخێر، نازانم، لە یادەوەری ڕابردوو؟ بێگومان. ئاشکرایە دوو جۆر خەڵکی پێچەوانەم شرۆڤە ئەکرد، یەکێکیان زۆر سازشی کردبوو لەسەر شێوازی گەورە بوون ئەویتریان هیچ شوێنێک سازشی نەکردبوو. ئەمەش بەرەو پێکدادانی ئەبردن، بەڵام ئەمە تەنها گرێچنەیە، لەڕاستیدا نازانم و قەتیش نازانم. تەنها شانۆگەرییەک کە ئەمزانی بەچی دەستی پێکردووە کاتێ کە شانۆگەرییەکم دەربارەی بەسێ سمیسی گۆرانیبێژی ڕەشپێست نووسی، کە لە دەرەوەی مەمفیس لە ساڵی 1937 مرد، تەنها لەبەر ئەوەی ڕەشپێست بوو، نەخۆشخانەکەش هی سپی پێستەکان بوو. تەنانەت لەوێ بەسێ لە شانۆگەرییەکەدا نییە، کەچی خوێنەکەی لەوێیە، بەڵام جگە لەوە شانۆگەرییەکانم نووسیوە بۆ ئەوەی بزانم بۆچی ئەیان نووسم- من چی بەمێشکمدا بێت ئەبێتە شانۆگەری. وە

ئـەو ئیدراکـەی لەسـەرمدایە ئەبێتـە شـانۆگەری، منـیش ئـەیان نووسـم. زۆر سادە و زۆر ئاسان و زۆر ڕاست.

پرسیار: تۆ زۆر ئاسانی ئەکەیتەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: خۆی وایە، من یەکێک لەو شانۆنووسە تەعلیمیانە نیم کە ئەڵێ"مـن ئـەبێ ئێسـتا شـانۆگەرییەک بنووسـم   لەسـەر..." ئـەم یـان ئـەو بابەتـە و هەنـدێ کارەکتـەر پەیـدا بکـەم، بـۆ مـن زۆر بەهێواشـی دێتـە بـەر تــەرکیز، کــاتێ بــەپێی پێویســت دێتــە بــەر تــەرکیز، ئــەوکات گــوێم لــە کارەکتەرەکان ئەبێ و ئەیان ناسم و لە شوێنی خۆیان دایان ئەنێم.

پرسیار: چۆن ژیانی نووسەر وەسف ئەکەیت؟ چی وات لێ ئەکات ببیت بە نووسەر؟

ئێدوارد ئـەلبی: وا دێنمـە بـەرچاو، ژیـانی هـەر نووسـەرێک زۆر تایبەتـە، هەندێک لە ئێمە ناوبانگێکی گەورەی هەیە، هەنـدێکی تـریش زۆر سـامناکانە بێدەنگن، کە کەس نازانێ ئێمە کێین، ئەمـەش خـراپ نییـە. هەنـدێ خـەڵک سەرکەوتنێکی بازرگانانەیان هەیە و هەنـدێکی کـەش نییانـە، لێرەدا شـتێک نییـە بـەناوی "ژیـانی نووسـەر"ەوە، ئـەوەی هەیـە تـەنها ئـەو کاتەیـە کـە لەسـەرەوە، یـان هـەر شـوێنێک دابنیشـیت و شـتێک بنووسـیت، ئەمـە زۆر تایبەتە و لەوانەیە زۆر تایبەتیش بێ بۆ هەر کەسێک.

پرسیار: تۆ وەک تاکێک، چی وات لێئەکات ئەو شتە بنووسیت کە ئەبێ بینووسیت؟

ئێدوارد ئەلبی: بیرۆکەیەک کەبەمێشکمدا گوزەر دەکات، ئەوە ئەو شـتەیە کـە ئەمـەوێ لـە مێشـکی خـۆمی بهێنمـە دەرەوە. ئـاوا بەسـادەیی، مـن شانۆنامەنووسم، لەبـەر ئـەوە شـانۆگەری ئەنووسـم، مـن ئـەوە ئەکـەم و مـن ئەوەم، پێموابێ ئەمە بۆ هـەموو کەسـێکی داهێنـەر ڕاسـتە، هەنـدێ خـەڵک ئاواز دانەرن. هەندێ کەس بە دروست لەمە ناگەن، ئـەزانی هێنـری جـەیمس

لەو بڕوایەدا بوو ببێ بە شانۆنامەنووس، بەڵام هەڵە بوو، ئارسەر میلەر لەو بڕوایەدا بوو ببێ بە ڕۆماننووس، بەڵام هەڵە بوو. دوواتر لەمە حاڵی بوون.

پرسیار: جێ و شوێنی نووسەر لەگۆمەڵگەدا چۆن ئەبینیت؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەشێ بێ بایەخانە! لێی بووردرا بێت. پێویستە کرداری نووسین سوودبەخش بێت. ئەگەر نەتوانرێ تۆزێ زیاتر خەڵک پەروەردە بکرێت سەبارەت بە هۆشیاری بەرپرسیاریەتی، ئیتر ئەنجامدانی گرنگییەکی ئەوتۆی نابێت، بەڵام هەموو ئەنووسین، چونکە ئەوەی ئەبینین جێی خۆشحاڵی نییە و ئێمە ئەمانەوێ خەڵک باشتر و جیاوازتر بێ، بەڵی بۆیە ئەو کارە ئەکەین.

پرسیار: ئەمە یانی مەبەستێک لەئارادایە؟

ئێدوارد ئەلبی: بێگومان. مەبەست بۆ هەموو شتێک لەئارادایە – تەنها حیزبی کۆماریخوازان نەبێ. لەوانەیە – جگە لەوەی ئەشێ فێری ترس و قێز لێهاتنەوەمان بکات.

پرسیار: لەهەر ئیشێکدا نوشوستی هەیە، بێهیوایی هەیە، چۆن بەرخورد لەگەڵ ئەمە ئەکەیت؟

ئێدوارد ئەلبی: لەو بڕوایەدام ئەبێ وای دابنێی کە هیچ کەسێک بەڵێنی باخچەی پڕ لەگوڵی پێنەداویت. هەندێجار ئاساییە و هەندێجاری تریش زەحمەتە، بەڵام ئەگەر هەستکردنێکی تەواوت بەخود نەبێ بۆ زاڵبوون بەسەر شکست، یان سەرکەوتن، ئەوا کێشەت هەیە، ئەوە ئەزانم کە هەندێ لەو شانۆگەرییانەم کە زۆر جەماوەری نین، کەچی چاکترینیانن، لەدوا جاردا هەر تێئەگەن، من وەک نووسەرێک قەت متمانەم بە ڕۆشنبیری خۆم کەم نەبووە، ئەمەش هەڵە دێتە بەرچاو، ئەمەش جەرگ بڕە، بەڵام هەقیقەتە، من وەکو نووسەرێک قەت گومانم نەبووە سەبارەت بە تواناکانم.

پرسیار: ئایا قەت ئازارت بەهۆی گومانی خودیی، یان ترس لە ژێرکەوتن چێژتووە؟

ئێدوارد ئەلبی: نەخێر. نەخێر. نەخێر. بەڵام دوای ئەوەی ئێستا کە زۆر پیرو کەنەفت ئەبم، ئەزانی ئەگەری ئەوە لەئارادایە کە عەقڵم هەمان ئەو چیرۆکە بەپێزەی سەبارەت بە بەرنارد شۆ، ئەنجام بدات؟ ئەوەش کاتێ تەمەنی بەرەو نەوەد ساڵی ئەچوو — هیوادارم ئەمە ڕاست بێت — ڕۆژێ شانۆگەرییە بەراییەکانی ئەخوێنێتەوە، و گرفتی تێگەیشتنی ئەبێ لێیان، ئینجا ئەیان نووسێتەوە و سادەتریان دەکاتەوە و تا تێیان بگات، بۆیە ئەبێ کارەکانی لەبن دەست دەربهێنن چونکە دەستکارییان ئەکات. (پێئەکەنێ) لەوانەشە کۆمەکی هەندێکیانی کردبێت.

پرسیار: تۆ پێشبینی ئەوەت بۆ خودی خۆت نەکردووە.

ئێدوارد ئەلبی: ئۆی خوایە، هیوادارم وا نەبێ! ئەگەر وا بکەم هیوادارم لەبن دەستمی دەربهێنن.

پرسیار: گرنگ نییە لە چ مەیدانێکدا بێ، تۆ ناتوانی هەموو کاتێک خەڵک دڵخۆش بکەیت. بەتایبەتی کاتێ ڕووبەڕووی ڕەخنە و پێداچوونەوە ئەبیتەوە، تۆ ئەوە چۆن ڕایی ئەکەیت؟

ئێدوارد ئەلبی: بۆ ئەبێ کەسێک حەز بەوە بکات؟ هەموو شانۆگەرییەک چڕی خۆی هەیە، گرنگی تایبەت بە خۆی هەیە. هەندێ شانۆگەری سادەن، هەندێکی تر ئاڵۆزن. هەندێکیان ئەزموونگەرین و هەندێکیشیان سروشتخوازن. جا ئەگەر بتەوێت دڵی هەموو خەڵک خۆش بکەیت، ئەوا بەرەو شکست هەنگاو ئەنێی.

پرسیار: جا کەواتە بۆ دڵنیایی خۆت ئەبێت ئازایەتیت هەبێت؟

ئێدوارد ئەلبی: تۆ ئەبێ ئەو شانۆگەرییە بنووسی کە لە مێشکتدایە، و وای دابنێی کە ڕۆشنبیرییەکەت نەڕووخاوە و هەروەها ئەگەر خەڵک وریا بن لەوانەیە شتێک فێر ببن.

پرسیار: ئایا تۆ پڕکێشیی ئەکەیت؟ ئایا گرنگە وەک نووسەرێکی شانۆیی پڕکێشیی بکەیت؟

ئێدوارد ئەلبی: من هەموو بەیانییەک لەخەو هەڵناسم بڵێم" ئێستا ئەتوانم هەندێ پڕکێشیی بدۆزمەوە و ئەنجامیان بدەم؟" نەخێر. بەڵام لەو بڕوایەشدا نیم سازشم لەسەر کردبن، لەو بڕوایەدا نیم قەت بەخۆم گووتبێ"پەح ئەمە ئەبێتە بابەتێکی قەتیس ماو، لەوانەیە باشتر بێ نەینووسم" یان " پەح لەوانەیە باشتر بێ لێرە سادەی بکەمەوە." نەخێر. چاویشی پێدا ناخشێنمەوە، هەوڵ ئەدەم بە ئاڵۆز کردنیان باشتر بێمە بەرچاو. نەخێر. تۆ ئەوە ئەنووسی کەلەمێشکتدایە.

پرسیار: چ بەشێکی ئەو پرۆسەیە زۆر گرنگن بۆ تۆ، نووسینی بەرایی، یان دووبارە نووسینەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: دووبارە نایان نووسمەوە، بەهەرحاڵ زۆر نا، لەو بڕوایەدام ئەشێ من هەموو نووسینەکان دووبارە بنووسمەوە ئەمەش پێش ئەوەی ئاگادار بم لەوەی کە من شانۆگەری ئەنووسمەوە، چونکە وەک ئاشکرایە داهێنان بەرەنگاری دەکا و لە نائاگاییدا دەژێت، وا نییە؟ لەوانەیە بەرەنگاری نائاگاییش بکات و لەناو نائاگاییشدا بژێت، شانۆگەرییەکانم لەو بڕوایەدام کەشف دەکرێن پێش ئەوەی من ئاگام لێیان بێت، پێموابێ خۆیان لەوێدا فۆرمۆڵە ئەکەن و پاشان بەرەو هۆش و هەست ئەبزوێن و دوواتریش بۆ سەر کاغەز. من چاک ئەزانم — یان متمانەم هەیە- بە کارەکتەرەکان شانۆگەرییەکم بۆ بنووسن. بۆیە هیچ ناسەپێنم بەسەریاندا. لێیان ئەگەڕێم دەست ئاوەڵا بن و چییان ئەوێ بیڵێن و بیکەن و ئەمەش بۆ خۆی ئەبێتە شانۆگەری.

پرسیار: لەگەڵ شانۆگەری کێ لەڤێرجینیا وۆڵف ئەترسێت؟ دان پیانانێکی بەرفراوانت بردەوە، ئەوە پڕوپاگەندەی سەرکەوتن و هەروەها ڕەخنەیەکی سەرکەوتوو بوو؟

ئێدوارد ئەلبی: وە یەکەم شانۆگەریم بوو لە پەنجاو پێنج خولەک درێژ تر بێت.

پرسیار: ئەوە چ کاریگەرییەکی بەسەرتەوە هەیە؟

ئێدوارد ئەلبی: چی؟ ئەوە لە پەنجاو پێنج خولەک درێژ تر نەبوو؟

پرسیار: ناو و ناوبانگی لەگەڵدا نەبوو.

ئێدوارد ئەلبی: بەهەرحاڵ، من ناودار نیم و بڕوام بەم جۆرە دەستەواژانە نییە، من ئەو کەسانەی بەدڵیان بوو، ئاسوودەم کردن، ئەمەش ئاساییە، بەڵام حەزیشیان لە چیرۆکی باخچەی ئاژەڵان و خەونی ئەمەریکی و مەرگی بەسیٚ سمیس و سندووقی لم بوو، ئەوانەشیان بەدڵ بوو. بەڵام ئەم شێوازە جیاوازە، ئەمەیان لەسەر برادوەی نمایش کرا، بۆیە ئەمەش بەو مانایە بوو کە دەبوایە لەپێشبڕکێدا بێت و هەڵوێستێکی گەمژانەی لەو جۆرە. شانۆی بازرگانی. تۆ ئەو شتانە لەگەڵ خۆتدا بەرز دەکەیتەوە، ئەزانی من تا ئێستا بیست و هەشت شانۆگەریم نووسیوە، لەو بڕوایەدام زۆربەیان لە هۆڵی شانۆی بچکۆلەدا جیهانی پڕ بایەخی خۆیان هەبووە، لەو بیست و هەشت شانۆگەرییە، لەوانەیە کەمتر لە نیوەیان لەسەر برادوەی نمایش کرابن، کەچی گوێشم لیٚ نییە. زۆربەی هۆڵە شانۆییەکانی برادوەی زۆر گەورەن، من بۆ هەر شانۆگەرییەکم هۆڵێکی چوار سەد کورسی بە باشتر دائەنێم لە هۆڵێکی نۆ سەد کورسی، کە لە بنچینەدا ژووری شانۆن، وە بینەری هۆڵێکی شانۆگەری بچوک زۆر وریا ترن و چەند گەنجتریش بن ڕۆشنبیرترن. بۆیە من زۆر خۆم بە بەختیار ئەزانم کە هیچ شانۆگەرییەکی ترم لەسەر برادوەی نمایش ناکریٚ، جگە لەوەی لەوانەیە بەرپرسیاریت هەبیٚ بۆ وریاکردنەوەی ئەو خەڵکە.

پرسیار: لەسەر خەتی ئیشکردنت، بەشێوەیەکی زاتی چ شتێک هەستێکی مەزنی دڵنیاییت پێ ئەبەخشێت؟

ئێدوارد ئەلبی: بەرهەمەکەت لەبازاڕ تەواو نەبێ، درۆ نەکەیت، شانۆگەرییەکانم بەو شێوەیەی کە ئەیانەوێ دابنرێن، نەک سازشکردن لەسەر بەرهەم هێنان، یان ڕۆڵ بینین، یاخود شتی لەو جۆرە. من هەمیشە توانیومە خودی خۆم بم، کە ئەمەش شتێکی جوانە، لەوانەشە زۆر بەئاسانی بۆم ڕایی بووبێ بە هۆی سەرکەوتنی بەرایی شانۆگەری کێ لە ڤێرجینیا وۆڵف ئەترسێت؟ بۆ ئەوەی بەرهەمەکەت لەبازاڕ تەواو بێ ئەم هەموو فشارەت لەسەر بێ و ئەبێ شتێکی جیاوازیش ئەنجام بدەی. بەڵام ڕووبەڕووی جۆرێ لە شەڕەنگێزی بوومەوە. ئەمەش ئەو شانۆگەرییەیە کە نووسیومە و ئەمەش ئەو شانۆگەرییە نایابەیە کە ئەمویست بەئەنجامی بگەێنم.

پرسیار: ئایا قەت سازشت کردووە؟

ئێدوارد ئەلبی: یەک دوو جارێک سازشم کردووە، ئاسوودە نەبووم بە هەندێ ئەکتەر کە دەبوایە دایان بنێم، وەکو تر نەخێر. ئەزموونێکم لەو بارەیەوە پیادە کرد. گووتم" باشە هەموو خەڵکی پێم ئەڵێن کە ئەمە هاوکاریکردنی هونەرە." بەهەرحاڵ شتی لەو جۆرە کە هەرگیز بڕوام پێی نەبووە. ئەوە نواندنێکی داهێنەرانەیە و پاشان خەڵکیش هەن ئەو کارەت بۆ ئەکەن. لە شانۆگەرییەکدا گووتم "باشە ئەم هەموو خەڵکە وا ئەزانن لێهاتوون، من ئەو شتە ئەکەم کە ئەوان خوازیارین." بێ ئەوەی دەستکاری دەقەکە بکەم، وە زۆر شتم هاویشتۆتە سەر کە حەزم لێیان نەبووە. یان هیچ چوونە پێشەوەیەکی تێدا نەبووە، ئەوەش دۆڕانێکی حەیابەر بوو، لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر حەیای خۆم بەرم ئەمەوێ لەسەر حیسابی خۆم بێ.

حەز ئەکەم متمانەی خۆم و گازاندەی خۆم بۆ خۆم هەڵگرم، چونکە خۆت ئەزانی وەک کەسێکی تر ئەتوانم هەڵەی زۆر بکەم. بەڵام پێموایە هەڵـەکانم زۆر خۆشن. بەهەرحاڵ بۆ من وان.

پرسیار: بە ئاوڕدانەوە بۆ دواوە، ئێستا چ شتێک دەربارەی دەستکەوت ئەزانی، لەکاتێکدا کە گەنج بووی تێی نەئەگەیشتیت و نەت ئەزانی؟

ئێدوارد ئەلبی: من تەواو دڵنیا نـیم بیـرم لـەو جـۆرە شـتانە کردبێتـەوە، کاتێ کە دەستم پێکرد. وە دڵنیاش نـیم لـەوەی کـە ئێسـتا زۆر بیریـان لـێ ئەکەمەوە، بەڵام لـەو بڕوایـەدام لـە ئێسـتادا ئـەکرێ زۆر بەباشـی بیـر لـەوە بکرێتـەوە کـە چ شـتێک بەسـوودە. ئەمـە هـەموو شـتەکەیە. چونکـە هـەموو هونەرەکان سوود بەخشن. ئەگەر تەنها جوان کردنیان دەرباز بوون بێت ئەوە کات بەفیرۆدانە، تۆ ئەو شتە ئەنووسـی کـە ئەینووسـی بـۆ هەوڵـدان تـا وا لەخەڵک بکەی بەو جۆرە ڕەفتار بکەن کە تۆ ئەتەوێ. وایان لـێ بکـەی بـەو جۆرە بیر بکەنەوە کە تۆ پێت وایە ئەبێ بەو شـێوەیە بیـر بکەنـەوە. ئەگـەر جوان ڕەفتاریان نواند ئەوا باشە، ئەگەریش نا ئەوا زەحمەتە. من وای ئەبینم دەستکەوتەکە لە پێکانی ئامانجەکەدایە.

پرسیار: ئەتوانی بە درێژی باسی ئەوەمان بۆ بکەی مەبەستت لە "سوودبەخش" چییە؟

ئێدوارد ئەلبی: هەموو هونەر سوود بەخشە، چونکە زۆرمان سەبارەت بـە ئاگـایی پێئـەڵێ. وامـان لێئـەکات تێوەگلێینـە بیرکردنـەوە و دووبـارە هەڵسەنگاندن و دووبارە تاقیکردنەوەی بەهاکانمان بۆ دۆزینەوەی هـەر شـتێ کـە بیـری لـێ ئەکەینـەوە و بـۆ مـاوەی بیسـت سـاڵ بیرمـان لیکردۆتـەوە و شـەرعییەتی هـەر مـاوە، هونـەر یارمـەتی داویـن بـۆ تێگەیشـتن لـە گـۆڕانی بەهاکان. ئەگەر ئێمە لە دۆزینەوەی تواناییـەکانی مێشـکمان بوەسـتین ئـەوە یانی خەوتووین. ئەی ئەگەر وایە بۆ هەر بەتەواوەتی نەخەوین؟ لەبـەر ئـەوە

هـەموو هونـەرەکان فەلسـەفین و سوودبەخشـن. ئـەوەش یەکێکـە لـە شـتە گرنگەکان سەبارەت بە هونەری ئەفریقی کە وەکـو هونـەر نـەخولقاوە، بـەڵکو فەلسـەفەیەکی بەسـوودە بـۆ ئـایین و سـەما دروسـت بـووە. خـەڵکیش کـە دروستی ئەکەن بیر لەخۆیان ناکەنەوە" ئەی خوایە من چ پەیکەرتاشێکم." نەخێر. شتێکی سوود بەخش بۆ خۆیان دروست ئەکـەن. مـن لـەو بڕوایـەدام ئەمـە لـە ڕۆمـان و شـانۆگەری و شیعریشـدا ڕاسـتە. لەڕاسـتیدا وای ئـەبینم هەموو کەسە داهێنەرە جیدییەکان، هەمان هەستیان هەیە. زۆربەمان ئەوەندە ژیرین کە قسەی لەبارەوە نەکەین.

پرسیار: تـۆ باسـی "بـەهاکان" ئەکـەیت. ئـەمڕۆ قسـە زۆرە سـەبارەت بـە بـەهاکان لـە ئەمریکا، ئەتەوێ بڵێی چی؟

ئێدوارد ئەلبی: هەمیشە زۆر وشە هەن بەهەڵە بـەکار دەهێنـرێن. مـن زۆر بیـر لـە بـەهاکانم ناکەمـەوە. ئـەزانم چین ئەگـەر کەسـێک دەرزی ئـاژنم بکات، هەرچی لەتوانامدا هەبێ ئەیکەم بۆ پاراستنمان لـە هێزەکـانی تـاریکی کە ئەیانەوێ بەسەر دیموکراسیمانا زاڵ ببن، وە پێشموایە ئێمـە بەهێواشـی، ئاشتییانە، کۆمەڵگەی شۆڕشگێڕانە گەشە پێئەدەین. بۆیە ئاوا لەلایەن چینـی بازرگانانەوە شکڵمان پێدراوە و هـەروەها بۆیـەش ئـەبێ کۆمەڵگـە ئاشـتییانە گەشـە بکـات، مـن هـەوڵ ئـەدەم خۆمـان لـەو ڕاسـتییە بێـدار بکەمـەوە کـە داواکارییـە دیموکراسـییەکان دەنگـدانیان ئـەوێ و ئـەو دیموکراسـییەش زۆر ناسکە. هەروەها ئەگەر ئێمە لەسەر شتەکان هەڵنەدەین، ئەوا ئەو شـتانەی کە شایانمانە وەچنگی ئەخەین، وەک ئـەوەی کـە ئێسـتا ئەیکـەین. هـەروەها بڕواشم وایە هەموو هونەر لەبنەڕەتدا لە دیدگای فەلسەفییەوە، سیاسییە.

پرسیار: ئەتەوێ بڵێی کە لە کارەکانتا پەیامێک هەیە؟

ئێدوارد ئەلبی: لەوانەیە، هیوادارم کۆمەڵێ پەیام هەبێ، بەشداری خودی ژیانت بێت- لە سادەیی و بێوەییدا نقووم مەبە. تا ئەو جێگەیەی ئەزانین تۆ یەکجار ئەژیت، هیچ لەوە خراپتر نییە لە کۆتایی ژیانتا هەست بکەیت کە نەژیاوی.

پرسیار: کەدەستت بەنووسین کرد، پێشبینی ئەوەت ئەکرد سێ خەڵاتی پۆلیتزەر بەدەست دەهێنی؟

ئێدوارد ئەلبی: ئمممم! ئەوە زۆە نییە.

پرسیار: ئەوە چەند گرنگە بۆت؟

ئێدوارد ئەلبی: تەماشاکە، ئەگەر خەڵات ببەخشێنەوە، زۆر باشە بەدەستیان بهێنی. هەرکاتێ خەڵاتێکم بەدەست هێنابێ سەرم سوڕماوە، هەرکاتێکیش بەدەستم نەهێنابێ هەر سەرم سوڕماوە، من لە حاڵەتێکی بەردەوامی سەرسوڕماندا ئەژیم.

پرسیار: چۆن پێوانەی دەستکەوت ئەکەیت؟ ئەی سەرکەوتن چۆن هەڵئەسەنگێنیت؟

ئێدوارد ئەلبی: من ناتوانم لەگەڵ کارەکانی خۆمدا ئەوە بکەم، چونکە ناتوانم بەو جۆرە لەکاری خۆم بڕوانم، ئەگەر کتێبێک بخوێنمەوە، یان بچمە شانۆگەرییەک، یان تەماشای تابلۆیەک بکەم، یان گوێ لەپارچە مۆسیقایەک بگرم ،وام لێ ئەکات ڕادەی وەڵامەکانم فراوانتر بێتەوە- وام لێ ئەکات جیاواز بیربکەمەوە، وام لێ ئەکات بەتەواوی بیر لە شتێک بکەمەوە- ئەوسا ئەزموونێکی بەسوودم هەبووە، بەپێچەوانەوە، وەک گووتم ئەوە تەنها ئارایشت و کات بەفیرۆدانە.

پرسیار: هیچ شتێک هەیە کە نەت کردبێ و حەز بکەی بیکەی؟

ئێدوارد ئەلبی: بازدان بە پەڕەشووت! حەز ئەکەم ئەوە بکەم، ئەگەر دڵنیا بم لەوەی ئەو نەعلەتییە ئەکرێتەوە و لەکاتی کەوتنە خوارەوەمدا

لاقەکانم ناشکێن، خۆشە ئەوە بکەی، نەخێر ئەمەوێ بۆ ماوەیەک تەنها بە نووسینی شانۆگەرییەوە خەریک بم، چونکە ئەتوانم باشتر و بەسوودتر بم.

پرسیار: تۆ لەو بڕوایەدای هەمیشە بواری بەرەو پێش چوون لەئارادایە؟

ئێدوارد ئەلبی: هەمیشە، بێگومان، بۆیە لەو بڕوایەدام ئێستا لەم کۆتایی هەفتەیە، شتێک بەدەست ئەهێنم پێی ئەڵێن خەڵاتی دەستکەوتی هەتا هەتایی برادوای، کەتۆزێک زووە ئەمدرێتێ، من هێشتا کارەکانی ژیانم تەواو نەکردووە. بەڵام وای دائەنێم ئەبێ زوو بتدرێتێ، ئەگەر بکرێ پێش ئەوەی بمری بتدرێتێ.

پرسیار: چ بیرۆکەیەک، یان گرفتێک، یان بەرەنگار بوونەوەیەک لە ئەمەریکا لەسەرەتای سەدەی بیست و یەک جێگای بایەختن؟

ئێدوارد ئەلبی: مەترسییەکانی سەر دیموکراسی لەسەر بەشێک لە پاڵێوراوان کە لەو بڕوایەدام دەنگدان زۆر خۆپەرستانە بوو. زۆربەی دەنگدانمان هیچ پەیوەندییەکی نییە بەوەی چ شتێکی باش دێتە ڕێی خەڵکی باش، ئەوە دەنگدانێکی خۆپەرستانە و نەزانییە، بۆم دەرکەوت ئەوە زۆر مەترسیدارە، ئەوە ئەتوانێ زۆر زۆر خێرا دیموکراسی بکوژێ، ئەبینم کە سەرکەوتنەکان بەسەر ئازادییە مەدەنییەکان لە کۆمەڵگەی خۆمان مەترسیدارانە شکاونەتەوە، لە ئەمەریکا هەرگیز مەترسی لەلایەن چەپی موتەتەریف لەئارادا نەبووە. مەرگی دیموکراسی، فاشیزمە. وە خۆمان ئەبینم بەردەوام نزیکتر و نزیکتر ئەبینەوە لەو ملدانە، کە ئەوەش زۆر نیگەرانم ئەکات.

پرسیار: ئایا دەربارەی ئەمە ئەنووسی؟

ئێدوارد ئەلبی: پێموابێ هەمیشە ئەنووسم، بەڵام ناچم شانۆگەرییەکی سیاسی فێرکاریی بنووسم، لەبەر ئەوەی بێمانایە و ئەمەش ئەوە ناهێنێ،

گەر بتوانم خەڵک قایل بکەم بە بێدار بوون، پڕ بە پڕی ژیان بژیَ، ئەمە مەفرۆشە و سازشی لەسەر مەکە. خەڵک هان بدە ئەوە بکەن و ئینجا ئومێدیش هەیە.

پرسیار: ئەگەر یەکێ لەم گەنجانە بێن بۆلات و دوای ئامۆژگاریت لێبکەن، چییان پێ ئەڵێی؟

ئێدوارد ئەلبی: هەوڵبدە تۆزێک بچۆرە ناو هۆشی خۆتەوە. بزانە ئەتەوێ چی بکەی لە ژیانتا، بەڕاستی چیت ئەوێ و بەڕاستی تۆ کێی، تۆ ژیانی خۆت بەفیڕۆ مەدە بە ئەنجامدانی کارێک کە لەکۆتاییدا بێزار ببی لێی، یان هەست بە بێ بەرهەمی، یان کات بەفیڕۆدان بکەی. ئەوە ژیانی تۆیە، پڕ بە پڕی ژیان بژی و تا ئەتوانی سوودی ببینە."سوودبەخشی" لێرەدا زۆر گرنگە. پێویستە سوود بەخشانە ژیابی نەک خۆپەرستانە. ژیانێکی سوود بەخشانە، لەوانەیە لە دووا جاردا زۆر لەبەر دڵان بێ.

پرسیار: دوا پرسیار: چۆن حەز ئەکەی یاد بکرێیتەوە؟

ئێدوارد ئەلبی: پێم باشە بڕۆم لەبری ئەوەی یاد بکرێمەوە.

پرسیار: هیچ شتێکی تر هەیە کەباسمان نەکردبێ و پێت وایە گرنگە بۆ باسکردن؟

ئێدوارد ئەلبی: با بزانین، ئێمە دەربارەی سێ شتی زۆر گرنگ نەدواین، کە شانۆنامەنووس حەز ئەکات دەربارەیان بدوێ، ئەوانیش سێکس و پارە و خواردنن.

پرسیار: سەربەست بە، باسیان بکە.

ئێدوارد ئەلبی: ئێستا هیچ کاتمان بەدەستەوە نییە. حەیف!

پرسیار: زۆر سوپاست ئەکەم.

ئێدوارد ئەلبی: شایانی نییە، خۆشحاڵ بووم بە قسەکردن لەگەڵتا.(6)

* * *

چاوپێکەوتنی بێری فۆکس لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی
یازدەی تشرینی دووەمی 2007

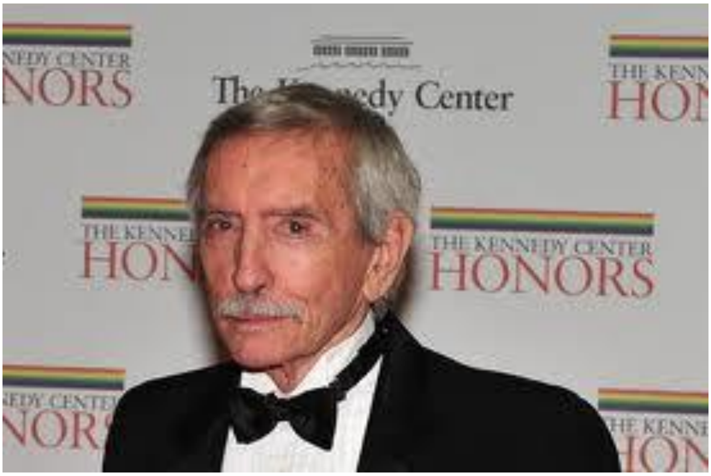

بێری فۆکس: پێمان بڵێ، هەڵسەنگاندنی گشتیت چییە بۆ بارودۆخی شانۆی ئەمەریکی؟

ئێدوارد ئەلب: بارودۆخی شانۆی ئەمەریکی پێویستی بەگەشەکردنی زۆر هەیە، ئێمە لە قوتابخانەکاندا خەڵکی ڕۆشنبیر ناکەین بە هونەر. بەداخەوە ئێمە لەبنچینەدا ڕۆشنبیریی هونەرییمان وەستاندووە، چۆن کەسێک بەشداری بکات لەکاتێکدا بە هونەر ڕۆشنبیر نەکرێت؟ بەداخەوە ئەوەی لەڕووی بازرگانییەوە باشە، بە پێویست ئەوە نییە کە لە ڕووی ئیستاتیکییەوە باشە. وڵاتی ئێمە پاڵ بە بازرگانییەوە ئەنێ لەسەر حیسابی ئیستاتیکا، ئەم دوانە دوو گرفتی جیددین.

بێری فۆکس: تۆش لەم شالاوە بەشداری، یان ئەمە هێرشی جارانە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەی چۆن، قسەم لەسەر ئەم بابەتە کردووە... کەسیش گوێی لێ نەگرتووم. بەڵام وا بۆ ماوەی چل ساڵە قسە لەسەر ئەم بابەتە ئەکەم و بەردەوامیش خراپتر ئەبێ، ئەمە کێشەکەیە.

بێری فۆکس: بەڕای تۆ چارەسەر چییە؟

ئێدوارد ئەلب: خۆت ئەزانی ئەبێ دوو شتت هەبێ، خەڵکانێکی ڕۆشنبیر و بەدەربەست بۆ هونەر،ئەمەش ئەبێ لەقوتابخانەدا بەئەنجام بگات. ئەبێت مامۆستات هەبێت کە لەبواری هونەردا شایستەی وانە گووتنەوە بن و ڕێ پێدراو بن بۆ ئەو کارە. بەڵام بەردەوام ئەبینم پرۆگرامە هونەرییەکان لە قوتابخانە تایبەتی و گشتییەکاندا لائەبرێن، ئەبێت ئەمەت هەبێت و هەروەها ئەبێ کۆمەڵگەیەکت هەبێت کە بیەوێ بەهونەر ڕۆشنبیر بێت.

بێری فۆکس: ئەگەر ئەمڕۆ دەست پێ بکەیتەوە، هەمان ئەو پیشەیە هەڵ ئەبژێریت، کە هەڵت بژاردووە؟

ئێدوارد ئەلبی: لەوانەیە زۆر زەحمەت بێت، بەڵام بەردەوام کەسێکی نەختێک کەللەڕەق بوومە و پێم باشتر بووە خۆم هەڵە بکەم لەوەی بە هەڵەی

خەڵکی ترەوە بژیم، من هەمیشە و بەزۆری شتەکانم بەو شێوەیەیە کە خۆم مەبەستمە، ویستوومە. هەمیشەش توانیومە زۆربەیان بەدەست بێنم.

بێری فۆکس: تۆ ئەچیتە فێستیڤاڵە مۆسیقییەکانی برادوای وەکو (لاین کینگ)، یان ئایا بە بێ بایەخییەوە ئەڕوانیتە ئەو جۆرە شتانە ؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەبێ بیر بکەمەوە، بە هەرحاڵ پازدە خولەکی یەکەمی (لاین کینگ)، یەکێک بوو لە چاکترین فێستیڤاڵی مۆسیقا کەلەژیانما دیبێتم. بەڵام دوای ئەو پازدە خولەکە، بەخەڵک ئەڵێم هەڵسن و بڕۆن، پازدە خولەکی یەکەم زۆر نایاب بوو. من یەکێک بووم لە دەنگدەرانی (لیژنەی دادوەر)ی خەڵاتی تۆنی، بۆیە بەهۆی بەرپرسیاریەتی ئەبوایە بچوومایە بۆ بینینی شتگەلی خراپ. من ناتوانم دەنگ بدەم تا شتی باش نەبینم. ئەمەش بەو مانایەیە کە زۆربەی ئەو شتانەی لەسەر برادوای پێشکەش ئەکرێن باش نین، ئەبێ بە ناچاری ژمارەیەک شانۆی خراپ ببینم کە بۆ خەڵاتی تۆنی هەڵ بژێرراون.

بێری فۆکس: ئێستا چیت بەدەستەوەیە؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەوەی ڕاستی بێ ئێستا من بە چوار بەرهەمەوە سەرقاڵم، هەموو وەرزەکە بۆ شانۆگەرییەکانم لە نیویۆرک و دەوروبەری تەرخان کراون، من شتێکی تر ناکەم بێجگە لەوەی لە مەشقێکەوە بۆ مەشقێکی تر و هەوڵدان بۆ ئەوەی هەموو شتێک لەژێر کۆنترۆڵدا بێت، بەڵام شانۆگەرییەکی ترم لە خەیاڵدایە کە لەوانەیە بۆ هاوینی داهاتوو ئامادە بێ.

بێری فۆکس: شتێکی باشە تۆ ئێستاش هەر خەریکی نووسین0

ئێدوارد ئەلبی: من زۆر بەچاکی بایەخ بەخۆم ئەدەم، ئەچم بۆ کۆرسی وەرزش و وەرزش ئەکەم، ئەزانم چی ئەخۆم، جگەرە ناکێشم و ناشخۆمەوە، بۆ ماوەیەک ئەڕۆم لەگەڵیا، پێموابێت هەتا ڕوخانی عەقڵ.

بێری فۆکس: چ ئامۆژگارییەکت هەیە بۆ شانۆنووسە لاوەکان؟

ئێدوارد ئەلبی: باشە، تۆ ئەشێ بزانی خەڵکی پێش تۆ چییان کردووە، تۆ لە یۆنانەوە دەست پێئەکەی، لە سۆفۆکلیس و ئەرستۆفانیس، تۆ خۆت ئاشنا ئەکەی بە گرنگترین ئەو شانۆگەرییانەی کە لە مێژوودا نووسرابن. ئەمە یەکەم شتە کە ئەبێت بیکەیت، ئەبێ بزانیت بەگژ چیدا ئەچیتەوە و (پێئەکەنێ) وە لە کێوە شت فێر ئەبیت، ئەمە زۆر گرنگە. بەڵام گرنگتر لەمەش ئەوەیە هەندێک کەس بیر لەوە ئەکەنەوکە حەز ئەکەن ببن بە شانۆنامەنووس، لەڕاستیشدا ڕۆماننووسن، یان شاعیرن و شانۆنامەنووس نین، تۆ بەڕاستی ئەبێت ئەوەت لا ڕوون بێت کە شانۆنامەنووسیت. ئەمە زۆر گرنگە.

بێری فۆکس: چ شارەزاییەک تایبەتمەندیی ئەداتە شانۆنامەنووس؟

ئێدوارد ئەلبی: نووسینی شانۆ تا ڕادەیەکی زۆر هونەرێکی بینراو و هەروەها ئەدەبییە، ئەبێ بتوانی بیر لەوە بکەیتەوە کە چ کارێک لەسەر شانۆ ئەبینرێ و ئەو کارە چ کاریگەرییەکی لەسەر چاو و گوێ هەیە.

بێری فۆکس: تۆ ئەمە لەسەر کاغەز ئەبینیت؟

ئێدوارد ئەلبی: بەڵێ ئەیبینم، هەر کاتێ کە شانۆگەری ئەنووسم، ئەبینم و ئەبیستم، وەختێ شانۆگەرییەک لەبەردەممدا نمایش ئەکرێت، من خۆم ئەبینم کە تەماشای ئەکەم، چونکە ئەبێ ببمە بینەریش.

بێری فۆکس: تۆ سێ خەڵاتی پۆلیتزەرت وەرگرتووە، جیهان بەچاوێکی ڕێزەوە ئەڕواننە بەرهەمەکانت.

ئێدوارد ئەلبی: بە هەرحاڵ بەدڵنیاییەوە جیهان بەچاوی ڕێزەوە لە وەرگری خەڵات ئەڕوانن.

بێری فۆکس: حەز ئەکەم بزانم چۆن کارەکانی خۆت هەڵ ئەسەنگێنیت، تۆ ئێستاش وەک شانۆنامەنووسێک هەر خەریکی فێربوونیت؟

ئێدوارد ئەلبی: ئەی خوا گیان... خۆزگە وابووایە، هەندێ کەس پرسیارم لـێ ئەکـەن چ شـانۆگەرییەکت باشـترینیانە، منـیش پێیـان ئـەڵێم ئەگـەر نووسـیبێتم، ئـەگینا بـۆ بـەردەوامم لەنووسـین؟ جـا هیـوادارم باشـترین شـانۆگەریم نەنووسـیبێ، مـن ئێسـتاش زیـاتر لەئیشـەکەم فێـر ئـەبم و هیواداریشم دوو سێ شانۆگەری داهاتووم کەئەیان نووسم، خۆش و بەسـوود بن. بەسوود بوون زۆر گرنگە لام من.

تێبینییەکانی وەرگێڕ:

1- بیڵی گاکستۆن ئەکتەر و هونەرمەندی ئەمەریکی هاو زەمانی ڤیکتۆر موور و ئێد واینە و گەلێ کاری هونەری و نواندنی هاوبەشیان پێکەوە هەیە، بیڵـی گاکسـتۆن کـوڕی هـەردوو سـەدەی نـۆزدە و بیسـتە و زۆرم هـەوڵ دا شتێک لەژیاننامەی بیڵی لە دونیای فراوانی ئەنتەرنێتـدا چنـگ بخـەم، بـەڵام بەداخەوە هیچم دەست نەکەوت.

ڤیکتـۆر فریـدریک مـوور ئەکتــەر و کۆمیـدی و نووسـەر و دەرهێنــەری ئەمـەریکـی، لەبیسـت و چـواری شـوباتی 1876 لـە شـاری هـامۆنتۆن لـە ویلایـەتی نیوجێرسـی لـەدایک بـووە و لـە بیسـت و سـێی تـەمموزی 1962 لەتەمـەنی هەشـتاو شـەش ساڵیدا بـە جەڵـدەی دڵ کـۆچی دوایـی کـردووە، ڤیکتۆر لە سی و دوو فیلمی بێدەنگ و بیست و نۆ فیلمی دەنگدار بەشـداری کردووە.

ئێد واین ئەکتــەر و هونەرمەنـدی ئەمـەریکییـە، لـەنۆی تشـرینی دووەمـی 1886 لە فلادیلیفیـا لـە دایـک بـووە و لـە نـۆزدەی حـوزەیرانی 1966 لـە کالیفۆرنیای ئەمەریکا کۆچی دوایی کردووە، ئێد لە ژیانی هونەریدا لە بیست و هەشت فیلم و شانۆگەری باشداری کردووە، یا بەڕێوەبەری هونەری بووە.

1- هیپۆدرۆم، مەیدانی پێشبڕکێی ئەسپ و عەرەبانە. پێشانگەی ئەسـپ و سێرک و یاری.

2- جیمــی فرانســیس دورانــت گــۆرانیبێژ و کۆمیــدی و پیــانۆژەن و ئەکتەری ئەمەریکی، لە دەی شوباتی 1893 لە نیویـۆرک لـە دایـک بـووە و لە بیست و نۆی کانوونی دووەمی 1980 لەتەمەنی هەشـتا و شـەش سـاڵی

کۆچی دوایی کردووه، جیمی له چل و نۆ فیلم بەشداری کردووه، هەروەها پێنج شریتیشی بڵاو کردۆتەوە. ئەمه بێجگه له دەنگی سەگی فیلمی کارتۆنی منداڵانی بەناوبانگ (تۆم و جێری) که دەنگێکی ناسراوه بۆ هەمووان.

3- ئیڤان تۆرجینێڤ چیرۆکنووس و شانۆنووس و ڕۆماننووسی ڕوسییه، که له ساڵی 1818 له بنەماڵەیەکی ئەرستۆکراتی له ڕوسیا لەدایک بووه و له ساڵی 1883 کۆچی دوایی کردووه، تۆرجینێڤ شەش ڕۆمان و ده کورته ڕۆمان (چیرۆکی درێژ) و نۆ شانۆگەری نووسیوه. تۆرجینێڤ به مایسترۆی ڕیالیزمی ڕوسی دائەنرێ. شایانی باسه تۆرجینێڤ یەکەمین کەسه دەستەواژەی نیهیلیزمی بەکار هێناوه.

4- کونارد کۆمپانیای گواستنەوەی دەریایی بەریتانی بوو، که له ساڵی 1840 دامەزرا و مانگانه گەشتی لەنێوان نیویۆرک و بەریتانیا ئەنجام ئەدا، شایانی باسه ئەم کۆمپانیایه تا ئێستاش درێژه به گەشتەکانی خۆی له نێوان ئەمەریکا و بەریتانیا ئەدات.

5- ئەم چاوپێکەوتنه، له دووی حوزەیرانی 2005، له شاری نیویۆرک ئەنجامدراوه و منیش لەسایتی (**Academy of Achievement**) ەوه وەرم گرتووه و وەرم گێڕاوه. [**www.achievement**](http://www.achievement). وه لەبەر ئەوەی ناوی ئەو کەسەی گفتوگۆکەی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی ئەنجامداوه، نەنووسراوه ، منیش وەکو خۆی هەر بەناوی "ئەکادیمیای دەستکەوت"ەوه بڵاوی ئەکەمەوه. شایانی باسه ئەم ئەکادیمییه کەوتۆته واشنتۆن و لەساڵی 1961ەوه دامەزراوه.

ئەکادیمیای دەستکەوتی ئەمەریکی ڕێکخراوێکی نا حکومییه، تێدەکۆشێ لەپێناو ڕۆشنبیر کردن و ئیلهامی لاواندا. لەساڵی 1961 له ویلایەتی واشنتۆن لەئەمەریکا دامەزرا. ئەکادیمیا خەڵاتی پێشڕەوانێک ئەکات له

بوارەکانی هونەر، بازرگانی، خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی، زانست، دۆزینەوە و وەرزش. ئەکادیمیا دان بەو شەش کلیلەدا ئەنێ بۆ سەرکەوتن کەئەمانەن: عاتیفە، ڕوئیا، خۆ ئامادەکردن، ئازایەتی، کۆڵنەدان. ڕاستگۆیی.

هەموو بەهارێک ئەکادیمیا میواندارى لووتکەی دەستکەوتی نێو نەتەوەیی دەکات. کە پەنجا خەڵاتکراوی جیاواز پێکەوە کۆئەکاتەوە (سی هی ساڵانی پێشوو، بیست-یش هەموو ساڵێک تازە دێن) لەگەڵ دوو سەد و پەنجا قوتابی دەرچوو لەئاستی نێونەتەوەییدا، لەم چوار ڕۆژە درێژەی لووتکە و لە میانی خوانێکی ڕازاوەدا خەڵاتی دەفری زێڕینی ساڵانە ئەبەخشرێت.

بۆ زانینی ناوی ئەو کەسەی کە چاوپێکەوتنەکەی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی ئەنجامداوە، نامەیەکم لە دووی حوزەیرانی 2010، ئاراستەی ماڵپەڕی سەرەکی ڕێکخراوەکە کرد کە ئەمە دەقەکەیەتی :

سڵاو

ئەو چاوپێکەوتنەی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی لە دووی حوزەیرانی ساڵی 2005 ئەنجامدراوە، خوێندەوە.

پرسیارەکەم ئەوەیە:

کێ ئەو چاوپێکەوتنەی لەگەڵ ئێدوارد ئەلبی ئەنجامداوە؟ ئایا هیچ سەرچاوەیەک هەیە بۆ زانیاری زیاتر دەربارەی ئەکادیمیا بەزمانەکانی کوردی یان عەرەبی؟

سوپاس

عەبدوڵڵا سڵێمان (مەشخەڵ)

شاعیر و نووسەری کورد

ماڵپەڕی سەرەکی ئەکادیمیاش ئاوا وەڵامی دامەوە.

سڵاو

سوپاس بۆ پرسیارەکەت، خۆشحاڵم چێژت لەو چاوپێکەوتنەی بەڕێز ئەلبی وەرگرتووە، چاوپێکەوتنەکە لەلایەن یەکێک لەستافی ماڵپەڕەکەمانەوە ئەنجامدراوە، وە هەموو سەرچاوەکان سەبارەت بە ئەکادیمیا لە ماڵپەڕەکەماندایە www.achievement.org

لەگەڵ ڕێزدا

ئیمیڵی لۆیەر

سێی حوزەیرانی 2010 .

سەرچاوەکانی ئەم چاوپێکەوتنانەی ئێدوارد ئەلبی :

1- http://findarticles.com/p/articles/mi_m1285/is_2_32/ai_83450560/
2- http://blog.pennlive.com/go/2007/11/the_edward_albee_interview.html
3- http://www.commonground.ca/iss/0302139/edward_albee.shtml
4- http://www.achievement.org/

پرۆفایلی عەبدوڵڵا سڵێمان (مەشخەڵ)

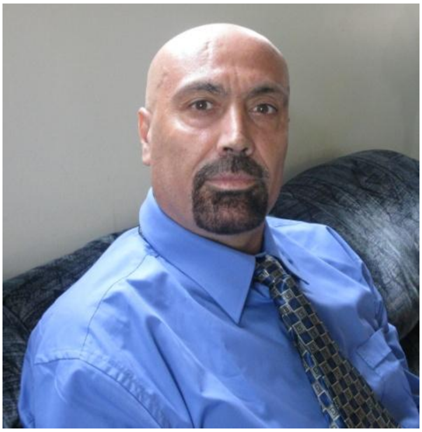

* عەبدوڵڵا سڵێمان (مەشخەڵ)، لە ساڵی 1964 لە شاری کەرکوک لە دایک بووە.

* خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی وپاشان پەیمانگەی تەکنەلۆجیای لە ساڵی 1986 هەر لە کەرکوک تەواو کردووە.

* لە سەرەتای هەشتاکانی سەدەی ڕابردووەوە شیعر دەنووسێ و لە زۆربەی گۆڤار و ڕۆژنامەکانی کوردستان و دەرەوەی کوردستان و سایتە ئەلەکترۆنییەکان شیعر و وتاری ڕەخنەیی ئەدەبی و سیاسی و جەماوەری بڵاو کردۆتەوە.

* بەشداری چەندین کۆڕی شیعریی کردووە لە شاری هەولێر، لە ساڵی **1983** و لە شاری کەرکوک، لە ساڵی **1985**، دوو کۆڕی شیعریی تایبەتی کردووە لە شاری ڤانکۆڤەر لە کەنەدا، لە ساڵی **2001** و لە ساڵی **2010** .

※ له ســـاڵی 1987 لەگەڵ بەڕێــزان جەمـــال کۆشـــش و نەوزاد ئەحـــمەد ئەسوەد (هۆشەنگ) حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست دادەمەزرێنن و بۆ مـاوەی سـێ ساڵ 12 ژمارەی گۆڤاری ڕابەر دەردەکەن.

※ یەکێک بووە لە دامەزرێنەرانی یەکێتی بێکاران لە کوردستان 1992

※ یەکێک بووە لە دامەزرێنەرانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق 1993

※ یەکێک بووە لە دامەزرێنەرانـی بـزووتنەوەی بنیادنـانی حیزبـی کۆمۆنیسـتی کرێکاری عێراق 1998

※ سەرنووسەری چەندین ژمـارەی ڕۆژنـامەی "دەنگـی بێکـاران" بـووە لەنێـوان ساڵانی 1992 — 1994 .

※ ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤـاری هانـا بـووە لەنێـوان سـاڵانی 1997 — 2000 .

※ ئێستاش حەڤدە ساڵە لە وڵاتی کەنەدا دەژێت.

بڵاوکراوەکانی عەبدوڵڵا سلێمان (مەشخەڵ)

※ چرای شۆڕش- شیعر (دەستنووس) لەبڵاوکراوەکانی گۆڤاری ڕابەر 1989

※ دیوارەکان ئەڕوخێنین- وەرگێڕانی بەشێک لە شـیعرەکانی برێخـت، لە ژێـر ناوی (دلاوەر حوسێن) (دەستنووس) وەرگێڕان

لەعەرەبییەوە لە بڵاوکراوەکانی گۆڤاری ڕابەر 1990

※ چاوم لێیە- شیعر 1992

※ چەند گۆرانی یەک لە جەنگەڵستانی ژیانەوە- شیعر 1992

※ نـــامیلکەی (دەربـــارەی قـــانونی جەمعیـــاتی حکـــومەتی هەرێـــم) - لێکۆڵینەوە- دیداری سیاسی-1993

* نـامیلکەی (بـا ئاوڕێـک بـۆ دواوە تەکانێـک بێـت بـۆ پێشـەوە) لەژێـر ناوی (مارف عوسمان)، مێژوویی- سیاسی لەبڵاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق- 1993

* ڕژانی دڵۆپەکانی مەنفا-شیعر- 2005

* بیابانێکی پڕ لە دووکەڵ- شیعر- وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە- 2006

* گوڵـە مۆرەکـان- منـداڵان – چیـرۆک- وەرگێـڕان لە ئینگلیـزییەوە- 2006

* ئەڵاس- شیعر- وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە- 2007

* ئاکشن- شانۆگەری- وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە- 2008

2009* لولا و سەگەکەی- منداڵان- چیرۆک- وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە.

* دڵی سەرباز- شانۆگەری – وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە- 2009

* ڕاکشان لەتەنیشت تارمایی نیشتمانەوە- شانۆگەری- 2011

کتێبی ئامادە بۆ چاپ

* بە باوەشێک لەفەناوە نیشتمانی زوير ماچ ئەکەم - شیعر

* لە پەنای ئێوارەیەکی مەخمەلیدا.. گووتمان - دیدار و ووتار و وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە

* ئێدوارد ئەلبی - شانۆگەری و چاوپێکەوتن وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە

* لەژێر دووکەڵێکی ڕەشدا - بیرەوەری کارەساتی ڕۆژی هەولێر

* فیفوخان و هاوڕێکانی - شانۆگەری – وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە

* کۆمەڵێ دەقی شانۆیی - شانۆگەری – وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە

* پاسـارییەک گشـت سـبەینان ئەڵێـت سـڵاو - چیـرۆک بـۆ منـداڵان – وەرگێڕان لە ئینگلیزییەوە

* لەبەردەم خۆرئاوابووندا پێمدەگووتی خۆشم دەوێی - کۆی شیعرەکانم.